

**UCHWAŁA NR XVIII/106/2020
RADY GMINY ŁONIÓW**

z dnia 31 sierpnia 2020 r.

**w sprawie zmiany Nr 6 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania
przestrzennego gminy Łoniów**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 713) oraz art. 12 ust. 1 w związku z art. 27 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2020 r., poz. 293 ze zm.).

Rada Gminy Łoniów Uchwała

§ 1.

Uchwała zmianę Nr 6 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łoniów, w zakresie określonym w uchwale:

§ 2.

Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łoniów, obejmuje aktualizację Polityki rozwoju i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy o pojedyncze ustalenia w zakresie zmian w strukturze przestrzennej gminy wskazanej w uchwale Nr VI/40/2019 z dnia 28 marca 2019 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Nr 6 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łoniów.

§ 3.

Zmiany, o których mowa w § 1 określone są w załącznikach do niniejszej uchwały:

- 1) załącznik Nr 1 Rysunek Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łoniów – skala 1: 10 000 „Kierunki i zasady polityki przestrzennej”;
- 2) załącznik Nr 2 Rysunek Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łoniów – skala 1: 10 000 "Uwarunkowania przestrzenne";
- 3) załącznik Nr 3 – Ujednolicony Tekst Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łoniów - Kierunki rozwoju ze zmianami wprowadzonymi niniejszą uchwałą;
- 4) załącznik Nr 4 – Ujednolicony Tekst Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łoniów - Uwarunkowania rozwoju ze zmianami wprowadzonymi niniejszą uchwałą;
- 5) załącznik Nr 5 – Rozstrzygnięcie o sposobie rozpatrzenia uwag wniesionych do projektu zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łoniów.

§ 4.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Łoniów.

§ 5.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Radosław Smalera

OZNACZENIA WPROWADZONE ZMIANA NR 5 STUDIUM

- GRANICA ZMIANY NR 5 STUDIUM
- OBSZARY ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ JEDNORODZINNEJ
- OBSZAR ROZMIESZCZENIA URZĄDZEŃ WYTWARZAJĄCYCH ENERGIĘ Z ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII O MOCY PRZEKRACZAJĄCEJ 100kW WRAZ ZE STREFĄ OCHRONNĄ - FARMY FOTOWOLTAICZNA
- OBSZAR PRZEMYSŁU I USŁUG - TEREN WYMAGAJĄCY UZYSKANIA ZGODY NA ZMIANĘ PRZEZNACZENIA GRUNTÓW ROLNYCH NA CELE NIEROLNICZE
- OBSZAR O ZRÓŻNICOWANYCH WARUNKACH DLA ROZWOJU ROLNICTWA
- TERENY ZAGROZEŃ POWODZIOWYCH
- GRANICA OBSZARU SZCZEGÓLNEGO ZAGROZENIA POWIODZIĄ
- GRANICA ZAGROZENIA ZALANIEM WODAMI WISŁY W PRZYPADKU PRZERWANIA OBWAŁOWAŃ
- POZOSTAŁE OZNACZENIA WEDŁUG OZNACZEŃ STUDIUM PODSTAWOWEGO I WCZEŚNIEJSZYCH ZMIAN STUDIUM

OZNACZENIA WPROWADZONE ZMIANA NR 6 STUDIUM

- GRANICA ZMIANY NR 6 STUDIUM
- OBSZAR USŁUG
- OBSZARY EKSPLOATACJI SUROWCÓW MINERALNYCH
- GRANICA UDKUMENTOWANEGO ZŁOŻA PIASKÓW "KROWIA GÓRA I"
- GRANICA UDKUMENTOWANEGO ZŁOŻA PIASKÓW "KROWIA GÓRA II"
- GRANICA UDKUMENTOWANEGO ZŁOŻA PIASKÓW "KROWIA GÓRA III"
- OBSZAR WYMAGAJĄCY UZYSKANIA ZGODY NA ZMIANĘ PRZEZNACZENIA GRUNTÓW LEŚNYCH NA CELE NIELEŚNE
- STREFA OCHRONY SANITARNEJ 50m OD CEMENTARZA

USTALENIA STUDIUM WRAZ ZE ZMIANĄ NR 1 I NR 2

OZNACZENIA ZMIANY NR 1

- GRANICA ZMIANY NR 1 STUDIUM

OZNACZENIA ZMIANY NR 2

- GRANICA ZMIANY NR 2 STUDIUM
- TEREN PRZEMYSŁU I USŁUG

OZNACZENIA ZMIANY NR 3 STUDIUM

- GRANICA ZMIANY NR 3 STUDIUM
- TEREN PRZEMYSŁU I USŁUG
- TEREN ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ JEDNORODZINNEJ
- GRANICA OBSZARU NATURA 2000 „OSTOJA ŻYŹNÓW"
- GRANICA OBSZARU NATURA 2000 „TARNOBREZSKA DOLINA WISŁY"
- GRANICE UDKUMENTOWANYCH ZŁOŻ SUROWCÓW MINERALNYCH I - ZŁOŻE PIASKÓW „KROWIA GÓRA I"
- TERENY WYMAGAJĄCE ZGODY NA ZMIANĘ PRZEZNACZENIA GRUNTÓW ROLNYCH NA CELE NIEROLNICZE

OZNACZENIA ZMIANY NR 4 STUDIUM

- GRANICA ZMIANY NR 4 STUDIUM
- TEREN EKSPLOATACJI ZŁOŻA PIASKU
- TEREN USŁUG
- GRANICA OBSZARU NATURA 2000 „OSTOJA ŻYŹNÓW"
- TERENY GÓRNICZE
- OBSZAR GÓRNICZY
- ZESPÓŁ PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWY „ZIEMIA WOGA"

OZNACZENIA:

I. OZNACZENIA OGÓLNE

- GRANICA GMINY (GRANICA OPRACOWANIA)
- GRANICE SOŁECTW

II. STREFA WARTOŚCI PRZYRODNICZYCH I KULTUROWYCH

OBSZARY I OBIEKTY PRAWNIE CHRONIONE

- STASZÓWSKO-JELEŃSKI OBYWATELSKI OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU
- PARKI PODWORSKIE
- POMNIKI PRZYRODY (LICZBA OBIEKTÓW)
- STANKOWISKA ARCHEOLOGICZNE
- ZASOBY SUROWCÓW PODSTAWOWYCH (PIASKI SZKLARSKIE)
- OBIEKTY ZABYTKOWE
- CEMENTARZE
- GRANICE OCHRONY ZABYTKOWEGO ZALĄCZENIA
- GRANICE OCHRONY ZEWNĘTRZNYCH POWIĄZAŃ WIDOKOWYCH
- GRANICE OCHRONY EKOLOGICZNEJ

OBSZARY I OBIEKTY PROPONOWANE DO OCHRONY

- OBSZARY KRAJOBRAZU KULTUROWEGO
- UJĘCIA WÓD PITNYCH
- PARKI PODWORSKIE / POMNIKI PRZYRODY

OBSZARY SYSTEMU EKOLOGICZNEGO

- EKOSYSTEMY LEŚNE I PROJEKTOWANE DOLESIENIA
- EKOSYSTEMY ZIELENI LĘGOWEJ
- ZASIĘG DOLINY WISŁY
- EKOSYSTEMY WODNE (ISTNIEJĄCE I PROJEKTOWANE)
- GRANICA OBSZARU CENNEGO PRZYRODNICZO-PROJEKOWANEGO OBSZARU NATURA 2000

OBSZARY OGRANICZEŃ I ZAGROZEŃ ŚRODOWISKOWYCH

- ZASIĘGI LEŚIA DEPRESYJNEGO WÓD III I IV RZĘDOWYCH
- TERENY ZAGROZEŃ POWODZIOWYCH
- TERENY WYSTĘPOWANIA EROZJI POWIERZCHNIOWEJ
- OBIEKTY I KORYTARZE PRZEBIEGU URZĄDZEŃ INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ
- RZĘKI POZAKLASOWE
- SKŁADOWISKO ODPADÓW KOMUNALNYCH

III. STREFA ROLNICZEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ

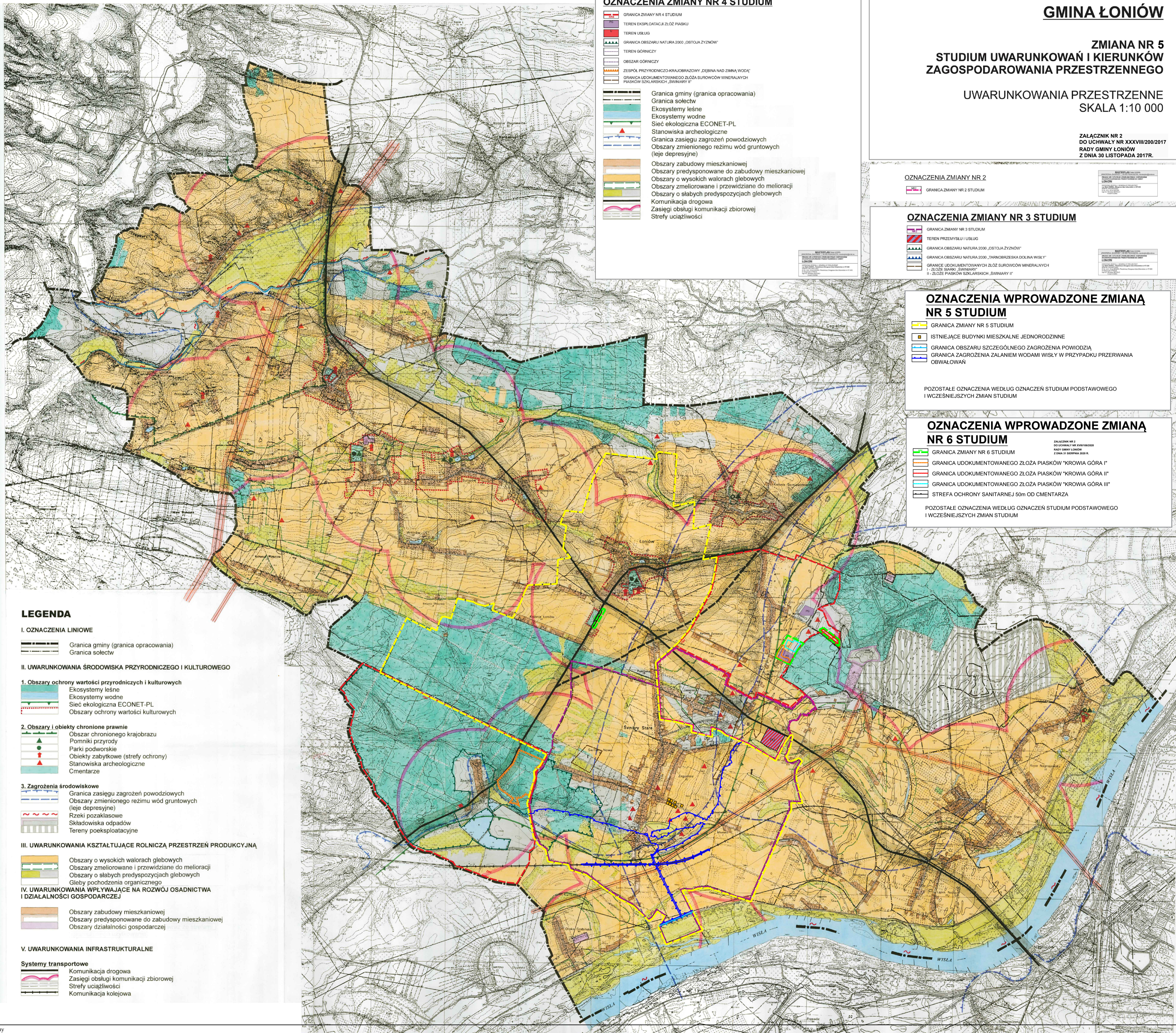
- TERENY ROZWOJU OSADNICTWA WIEJSKIEGO O CHARAKTERZE WIELOFUNKCYJNYM
- TERENY OSADNICTWA WIEJSKIEGO Z OGRANICZENIAMI PPOWODZIOWYMI
- TERENY PREFEROWANE DO ROZWOJU INTENSYWNEJ PRODUKCJI ROLNEJ
- TERENY O ZRÓŻNICOWANYCH WARUNKACH DO ROZWOJU ROLNICTWA
- TERENY PREFEROWANE DO ROZWOJU ROLNICTWA EKOLOGICZNEGO
- TERENY ROZWOJU AGROTURYSTYKI

IV. STREFA ROZWOJU GOSPODARCZEGO I PRZEKSZTAŁCEN

- OBSZARY WIELOFUNKCYJNE - CENTRUM GMINY
- Z PREFEROWANĄ FUNKCJĄ USŁUG KOLEJNOGOSYDNYCH I PUBLICZNYCH
- OBSZARY PRZEKSZTAŁCEN, ROZWOJU GOSPODARCZEGO I ATRAKCYJNOŚCI INWESTYCYJNEJ
- TERENY I OBIEKTY UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ POZA TERENEM ZABUDOWANYM
- GRANICE TERENÓW WSKAZANYCH DO SPORZĄDZENIA MIEJSKOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

V. KIERUNKI ROZWOJU KOMUNIKACJI

- KOMUNIKACJA DROGOWA
  - DROGI KRAJOWE (ISTNIEJĄCE/PROJEKTOWANE) ZE STREFAMI UCIAŁIWOŚCI
  - DROGI WOJEWÓDZKIE
  - DROGI POWIATOWE
  - DROGI GMINNE
  - TERENY PARKINGÓW
- KOMUNIKACJA KOLEJOWA
  - KOLEJ NORMALNOTOROWA

OZNACZENIA ZMIANY NR 4 STUDIUM

- GRANICA ZMIANY NR 4 STUDIUM
- TEREN EKSPLOATACJA ŻŁOŻ PIASKU
- TEREN USŁUG
- GRANICA OBSZARU NATURA 2000 „OSTOJA ŻYŻNÓW”
- TEREN GÓRNICZY
- OBZAR GÓRNICZY
- ZESPÓŁ PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWY „DEBINA NAD ZIEMIA WODA”
- GRANICA UDOKUMENTOWANEGO ŻŁOŻA SUROWCÓW MINERALNYCH PIASKÓW SZKŁARSKICH „ŚWIŃNARY II”
- Granica gminy (granica opracowania)
- Granica sołectw
- Ekosystemy leśne
- Ekosystemy wodne
- Sieć ekologiczna EONET-PL
- Stanowiska archeologiczne
- Granica zasięgu zagrożeń powodziowych
- Obszary zmienionego reżimu wód gruntowych (leje depresyjne)
- Obszary zabudowy mieszkaniowej
- Obszary predysponowane do zabudowy mieszkaniowej
- Obszary o wysokich walorach glebowych
- Obszary zmeliorowane i przewidziane do melioracji
- Obszary o słabych predyspozycjach glebowych
- Komunikacja drogowa
- Zasięgi obsługi komunikacji zbiorowej
- Strefy uciążliwości

GMINA ŁONIÓW

**ZMIANA NR 5
STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO**

UWARUNKOWANIA PRZESTRZENNE
SKALA 1:10 000

ZALĄCZNIK NR 2
DO UCHWAŁY NR XXXVIII/200/2017
RADY GMINY ŁONIÓW
Z DNIA 30 LISTOPADA 2017R.

OZNACZENIA ZMIANY NR 2

- GRANICA ZMIANY NR 2 STUDIUM

OZNACZENIA ZMIANY NR 3 STUDIUM

- GRANICA ZMIANY NR 3 STUDIUM
- TEREN PRZEMYSŁU I USŁUG
- GRANICA OBSZARU NATURA 2000 „OSTOJA ŻYŻNÓW”
- GRANICA OBSZARU NATURA 2000 „TARNOBREZESKA DOLINA WISŁY”
- GRANICE UDOKUMENTOWANYCH ŻŁOŻ SUROWCÓW MINERALNYCH I - ŻŁOŻE PIASKÓW „ŚWIŃNARY I” II - ŻŁOŻE PIASKÓW SZKŁARSKICH „ŚWIŃNARY II”

OZNACZENIA WPROWADZONE ZMIANA NR 5 STUDIUM

- GRANICA ZMIANY NR 5 STUDIUM
- ISTNIEJĄCE BUDYNKI MIESZKALNE JEDNORODZINNE
- GRANICA OBSZARU SZCZEGÓLNEGO ZAGROŻENIA POWODZIĄ
- GRANICA ZAGROŻENIA ZALANIEM WODAMI WISŁY W PRZYPADKU PRZERWANIA OBWAŁOWAŃ

POZOSTAŁE OZNACZENIA WEDŁUG OZNACZEŃ STUDIUM PODSTAWOWEGO I WCZĘSNIEJSZYCH ZMIAN STUDIUM

OZNACZENIA WPROWADZONE ZMIANA NR 6 STUDIUM

- GRANICA ZMIANY NR 6 STUDIUM
- GRANICA UDOKUMENTOWANEGO ŻŁOŻA PIASKÓW „KROWIA GÓRA I”
- GRANICA UDOKUMENTOWANEGO ŻŁOŻA PIASKÓW „KROWIA GÓRA II”
- GRANICA UDOKUMENTOWANEGO ŻŁOŻA PIASKÓW „KROWIA GÓRA III”
- STREFA OCHRONY SANITARNEJ 50m OD CMENTARZA

POZOSTAŁE OZNACZENIA WEDŁUG OZNACZEŃ STUDIUM PODSTAWOWEGO I WCZĘSNIEJSZYCH ZMIAN STUDIUM

LEGENDA

- I. OZNACZENIA LINIOWE**
- Granica gminy (granica opracowania)
  - Granica sołectw
- II. UWARUNKOWANIA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I KULTUROWEGO**
- 1. Obszary ochrony wartości przyrodniczych i kulturowych**
- Ekosystemy leśne
  - Ekosystemy wodne
  - Sieć ekologiczna EONET-PL
  - Obszary ochrony wartości kulturowych
- 2. Obszary i obiekty chronione prawnie**
- Obszar chronionego krajobrazu
  - Pomniki przyrody
  - Parki podworskie
  - Obiekty zabytkowe (strefy ochrony)
  - Stanowiska archeologiczne
  - Cmentarze
- 3. Zagrożenia środowiskowe**
- Granica zasięgu zagrożeń powodziowych
  - Obszary zmienionego reżimu wód gruntowych (leje depresyjne)
  - Rzeki pozaklasowe
  - Składowiska odpadów
  - Tereny poeksploatacyjne
- III. UWARUNKOWANIA KSZTAŁTUJĄCE ROLNICZĄ PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNĄ**
- Obszary o wysokich walorach glebowych
  - Obszary zmeliorowane i przewidziane do melioracji
  - Obszary o słabych predyspozycjach glebowych
  - Gleby pochodzenia organicznego
- IV. UWARUNKOWANIA WPLYWAJĄCE NA ROZWÓJ OSADNICTWA I DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ**
- Obszary zabudowy mieszkaniowej
  - Obszary predysponowane do zabudowy mieszkaniowej
  - Obszary działalności gospodarczej
- V. UWARUNKOWANIA INFRASTRUKTURALNE**
- Systemy transportowe**
- Komunikacja drogowa
  - Zasięgi obsługi komunikacji zbiorowej
  - Strefy uciążliwości
  - Komunikacja kolejowa

Wójt Gminy Łoniów

Studium
uwarunkowań i kierunków
zagospodarowania
przestrzennego gminy
Łoniów

wraz ze zmianą Nr 1, 2, 3, 4, 5 i 6

Ujednolicony tekst Studium

Kierunki rozwoju

Załącznik Nr 3

do Uchwały Nr *XVIII/106/2020* Rady Gminy Łoniów z dnia *31 sierpnia 2020* r.

ŁONIÓW, 2020

Opracowanie:

Tarnobrzaska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Tarnobrzegu
39–400 Tarnobrzeg, ul. M. Dąbrowskiej 15

Główny projektant:

mgr Władysław Gurdak – upr. urb. Nr 1094/90
39–460 Nowa Dęba, ul. Cegielniana 4
tel. (0–15)846–21–45

Zespół autorski:

mgr Władysław Gurdak	Wprowadzenie Powiązania funkcjonalno – przestrzenne gminy Cele i zadania rozwojowe Polityka realizacji przedsięwzięć publicznych
Anna Matyka	Wartości środowiska przyrodniczego
mgr Ewa Polanowska	Ochrona dziedzictwa kulturowego, zdjęcia
mgr inż. Aniela Grądział	Problematyka zagospodarowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej
mgr Barbara Kokot	Polityka rozwoju w sferze społeczno – gospodarczej
inż. Maria Mróz	Kierunki i zasady rozwoju systemów transportowych
mgr inż. Jan Sądecki mgr inż. Janina Wiącek	Kierunki i zasady rozwoju systemów infrastruktury technicznej
tech. Maria Słapczyńska tech. Maria Rzepka	Opracowanie graficzne
tech. Jacek Morawski	Opracowanie techniczne, skład, redakcja komputerowa, zdjęcia

Zespół autorski wyraża podziękowanie pracownikom Urzędu Gminy w Łoniowie oraz instytucjom współpracującym za pomoc w sporządzaniu niniejszego dokumentu wyrażoną w udostępnieniu materiałów i informacji.

Główny Projektant

Autor zmiany Nr 1, Nr 2, Nr 3, *Nr 4 i 5* Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Rafał Kozieł – Członek Południowej Okręgowej Izby Urbanistów z siedzibą w Katowicach – Nr KT 326 wraz z zespołem.

Autor zmiany Nr 5 i 6 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łoniów Rafał Kozieł – posiadający kwalifikacje do wykonywania zawodu urbanisty na podstawie art. 5 pkt 3 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wraz z zespołem.

Spis treści:

POLITYKA ROZWOJU I KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO....	5
CELE I ZADANIA ROZWOJOWE	7
ZASADY ROZWOJU I KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ	9
1A. WSTĘP	10
1. Polityka w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego.....	12
1.1. Ochrona wód powierzchniowych	12
1.2. Ochrona wód podziemnych	13
1.3. Ochrona powietrza atmosferycznego	13
1.4. Ochrona zasobów surowcowych	15
1.5. Ochrona powierzchni ziemi, rekultywacje	16
1.6. Ochrona gruntów rolnych i leśnych	17
1.7. Ochrona przed zagrożeniem powodziowym	18
1.8. Obszary i obiekty przyrody prawnie chronionej	18
1.9. System powiązań ekologicznych – tereny otwarte.....	22
<i>1.10 Ustalenia w zakresie ochrony środowiska w granicach zmiany Nr 5 Studium .....</i>	<i>22</i>
<i>1.11 Ustalenia w zakresie ochrony środowiska w granicach zmiany Nr 6 Studium .....</i>	<i>23</i>
2. Polityka w zakresie ochrony środowiska kulturowego	23
3. Polityka zagospodarowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej	27
3.1. Ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej.....	29
4. Polityka rozwoju społeczno – gospodarczego.....	31
4.1. Prognoza rozwoju demograficznego	31
4.2. Prognoza zmian jakości życia mieszkańców	33
4.2.1. System obsługi ludności gminy.....	33
4.2.2. Standardy obsługi ludności.....	34
4.2.3. Ochrona zdrowia i opieka społeczna	36
4.2.4. Kultura.....	37
4.2.5. Sport i turystyka	37
4.2.6. Handel, gastronomia, rzemiosło	38
4.3. Prognoza rynku pracy	38
4.4. Hipoteza warunków mieszkaniowych	40
4.4.1. Rozwój mieszkalnictwa.....	40
4.4.2. Polityka mieszkaniowa	41
5. Polityka rozwoju systemu transportowego.....	42
5.1. Ustalenia podstawowych działań dla poprawnego funkcjonowania transportowego ..	42
5.1.1. Weryfikacja istniejącej sieci drogowej	42
5.1.2. Modernizacja dróg krajowych w oparciu o program przyjęty przez GDDP	43
5.1.3. Modernizacja sieci dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych.....	47
5.1.4. Poprawa stanu technicznego nawierzchni drogowych	48

5.1.5. Drogi transportu rolniczego	48
5.1.6. Bezpieczeństwo ruchu	50
5.1.7. Ruch pieszy i rowerowy	51
5.1.8. Współpraca samorządów i fundusze pomocowe	52
5.2. Komunikacja kolejowa	52
6. Polityka rozwoju systemów infrastruktury technicznej	52
6.1. Elektroenergetyka	52
6.2. Telekomunikacja	57
6.3. Zaopatrzenie w gaz	60
6.4. Zaopatrzenie w ciepło	60
6.5. Zaopatrzenie w wodę	60
6.6. Gospodarka ściekowa	60
6.7. Gospodarka odpadami	64
6.8. Regulacja stosunków wodnych	67
7. Kierunki i zasady realizacji polityki przestrzennej	73
7.1. Strefy polityki przestrzennej, kierunki oraz zasady realizacji systemów transportowych i infrastruktury technicznej	73
7.2. Gospodarowanie mieniem komunalnym	84
7.3. Realizacja przedsięwzięć publicznych	89
7.4. Promocja gminy	92
7.5. Polityka lokalizacyjna	94
7.6. Określenie obszarów, dla których sporządzenie planów miejscowych jest obowiązkowe	95
8. Polityka w zakresie ochrony ludności przed zagrożeniami żywiołowymi	97
8.1. Zagrożenia żywiołowe i katastrofalne	97
8.2. Aspekty obrony cywilnej	99
<i>9. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy w ramach zmiany Nr 5 Studium .....</i>	<i>100</i>
<i>10. Uzasadnienie zawierające objaśnienia przyjętych rozwiązań oraz synteza ustaleń projektu zmiany nr 5 Studium .....</i>	<i>100</i>
<i>11. Uzasadnienie zawierające objaśnienia przyjętych rozwiązań oraz synteza ustaleń projektu zmiany nr 6 Studium .....</i>	<i>103</i>

**POLITYKA ROZWOJU
I KIERUNKI
ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO**

CELE I ZADANIA ROZWOJOWE

CELE I ZADANIA ROZWOJOWE

Cele rozwojowe gminy przedstawia się w układzie hierarchicznym w rozwiązywaniu najistotniejszych problemów zrównoważonego rozwoju gminy. Założona hierarchia celów wynika z ich wzajemnych uwarunkowań polegających na tym, że realizacja celu pierwszego wymusza działania na rzecz realizacji celu drugiego.

Cel I

Łoniów – ważnym ośrodkiem rozwoju przedsiębiorczości gospodarczej w subregionie. Cel ten wytycza się jako drogę do efektywnej poprawy warunków życia mieszkańców gminy, która łącznie z sąsiednimi ośrodkami takimi jak Tarnobrzeg, Staszów i Sandomierz tworzy obszar aktywności gospodarczej. Siłą napędową aktywności gospodarczej jest różnorodność potencjału społeczno – gospodarczego.

Cel II

Gmina Łoniów – atrakcyjnym miejscem zamieszkania i wypoczynku (agroturystyka), wykorzystującym walory przyrodnicze. Dla umocnienia pozycji Łoniowa w regionie należy dążyć do aktywizacji turystyki i rekreacji wykorzystujące walory przyrodnicze oraz bazę agroturystyczną gminy wspomagając się jednocześnie atrakcyjnością, zasobami kultury małopolskiej oraz urokliwy m kraj obrazem Wyżyny Sandomierskiej.

Zadania umożliwiające osiągnięcie wyznaczonych celów strategicznych, 1. Aktywizacja gospodarcza gminy:

- określenie i w dalszej kolejności realizacja kierunków rozwoju gospodarczego gminy (pożądanym dokumentem będzie strategia rozwoju społeczno – gospodarczego gminy),
- tworzenie dogodnych warunków dla inwestorów poprzez:
  - a) wskazanie oferty terenowej,
  - b) obsługę formalno – prawną i administracyjną,
  - c) stały monitoring i promocję oferty gospodarczej,
- racjonalna prywatyzacja zasobów gminnych nieruchomości,
- współpraca z gminami ościennymi oraz nawiązywanie kontaktów a kontrahentami o charakterze branżowym,
- wykorzystanie użytków rolnych do intensywnej produkcji i przetwórstwa rolnego.

2. Podnoszenie standardu życia mieszkańców:
  - tworzenie warunków do zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych,
  - stwarzanie preferencji dla rozwoju handlu i usług, nieuciążliwego przemysłu oraz turystyki i wypoczynku,
  - rozwój infrastruktury wiejskiej poprzez uzupełnienie w terenach zabudowanych i tworzenie na obszarach wyznaczonych do zabudowy,
  - eliminacja źródeł degradacji środowiska przyrodniczego,
  - ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
  - zaopatrzenie mieszkańców w zdrową wodę,
  - tworzenie warunków dla udziału osób niepełnosprawnych w życiu gminy,
  - stałe podnoszenie standardu warunków nauczania oraz ochronę zdrowia,
  - troska o ludzi bezdomnych,
  - prowadzenie polityki prorodzinnej, wspomaganie młodych małżeństw, wspomaganie rodzin wielodzietnych,
  - wspieranie działań na rzecz inicjatyw kulturalnych.
3. Tworzenie stref aktywnego i spokojnego wypoczynku:
  - wydzielenie i zagospodarowanie stref i obszarów służących rekreacji i masowego sportu,
  - realizacja koncepcji ścieżek rowerowych,
  - rekultywacja terenów zdegradowanych lub nieużytków z przeznaczeniem na potrzeby turystyki i rekreacji,
  - wspieranie działań oraz organizacji sieci gospodarstw prowadzących działalność agroturystyczną,
  - wspieranie organizacyjne i finansowe dziedzin kultury promujących gminę.

ZASADY ROZWOJU I KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ

IA. WSTĘP

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łoniów uchwalone zostało Uchwałą Nr XVII/83/2000 Rady Gminy w Łoniowie z dnia 27 czerwca 2000 r. zachowuje moc prawną na podstawie art. 87 ust 1 Ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717, z późniejszymi zmianami).

W dniu 21 września 2006 r. Rada Gminy w Łoniowie podjęła Uchwałą Nr XXXII/208/2006 w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmian w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łoniów, która określa jednocześnie zakres jego zmian. Tak, więc zakres zmiany Studium obejmuje jedynie teren położony w granicach sołectwa Łoniów i Łoniów Kolonia (obręb geodezyjny Łoniów).

Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717, z późniejszymi zmianami) wraz z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. Nr 118, poz. 1233) wprowadzają szereg zmian dotyczących zakresu merytorycznego studium oraz trybu formalno – prawnego związanego z jego opracowaniem.

Zakres studium..., zgodnie z powyższą ustawą został znacznie rozszerzony i uszczegółowiony w stosunku do zakresu wynikającego z ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym z 1994 r. Jednakże z uwagi na ograniczenie wynikające z uchwały Rady Gminy w Łoniowie zmianą objęto załącznik graficzny Studium – Kierunki i zasady polityki przestrzennej oraz tekst Studium jedynie w wymaganym zakresie.

W tekście studium czcionką standardową zostały przedstawione te fragmenty studium, które pozostawia się bez zmian w wersji zatwierdzonej Uchwałą XVII/83/2000 Rady Gminy w Łoniowie z dnia 27 czerwca 2000 r. wraz ze zmianą uchwaloną Uchwałą Nr XXXII/204/2009 oraz Uchwałą Nr XVI/86/11 z dnia 29 grudnia 2011 r. Rady Gminy Łoniów zwana zmianą Nr 1 i Nr 2.

W dniu 3 marca 2011 r. Rada Gminy Łoniów uchwałą Nr V/27/2011 przystąpiła do zmian w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łoniów, która obejmuje obszar sołectwa Jasienica, zwana zmianą Nr 2. Zmiana ta została zatwierdzona Uchwałą Nr XVI/86/11 Rady Gminy Łoniów z dnia 29 grudnia 2011 r.

W dniu 25 czerwca 2012 r. Rada Gminy Łoniów podjęła Uchwałę Nr XXI/119/2012 w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Nr 3 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łoniów. *Zmiana ta została zatwierdzona Uchwałą Nr XXXV/194/2013 Rady Gminy Łoniów z dnia 11 września 2013 r.*

W dniu 31 stycznia 2013 r. Rada Gminy Łoniów Uchwałą Nr XXVIII/153/2013 przystąpiła do sporządzenia zmiany Nr 4 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łoniów, która obejmuje obszar sołectwa Zawidza i Krowia Góra. Przedmiotem zmiany Studium jest aktualizacja polityki przestrzennej w zakresie obszarów objętych zmianą Nr 4 Studium zarówno w części uwarunkowań jak i kierunków rozwoju. Zmiana ta została zatwierdzona Uchwałą Nr XLIX/245/14 Rady Gminy Łoniów z dnia 27 sierpnia 2014.

W dniu 31 marca 2016 r. Rada Gminy Łoniów Uchwałą Nr XVI/95/2016 przystąpiła do sporządzenia zmiany Nr 5 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łoniów, która obejmuje obszar sołectw Łoniów i Świniary. Przedmiotem zmiany Studium jest aktualizacja polityki przestrzennej w zakresie obszarów objętych zmianą Nr 5 Studium zarówno w części uwarunkowań jak i kierunków rozwoju. Zmiana ta została zatwierdzona Uchwałą Nr XXXVIII/200/2017 Rady Gminy Łoniów z dnia 30 listopada 2017 r.

Tekst dodany lub zmieniony zmianą Nr 5 do istniejących fragmentów studium zatwierdzonych Uchwałą Nr XVII/83/2000 Rady Gminy w Łoniowie z dnia 27 czerwca 2000r., wraz ze zmianą Nr 1, Nr 2 i Nr 3 i Nr 4 został przedstawiony kursywą i czcionką koloru zielonego.

W dniu 28 marca 2019 r. Rada Gminy Łoniów Uchwałą Nr VI/40/2019 przystąpiła do sporządzenia zmiany Nr 6 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łoniów, która obejmuje obszar miejscowości Łoniów i Krowa Góra. Przedmiotem zmiany Studium jest aktualizacja polityki przestrzennej w zakresie obszarów objętych zmianą Nr 6 Studium zarówno w części uwarunkowań jak i kierunków rozwoju.

Tekst dodany lub zmieniony zmianą Nr 6 do istniejących fragmentów studium zatwierdzonych Uchwałą Nr XVII/83/2000 Rady Gminy w Łoniowie z dnia 27 czerwca 2000r., wraz ze zmianą Nr 1, Nr 2 i Nr 3, Nr 4 i Nr 5 został przedstawiony kursywą i czcionką koloru fioletowego.

Tekst dodany lub zmieniony do istniejących fragmentów studium zatwierdzonych Uchwałą Nr XVII/83/2000 Rady Gminy w Łoniowie z dnia 27 czerwca 2000 r., wraz ze zmianą Nr 1, Nr 2 i 3 został przedstawiony kursywą.

Część graficzna ZMIANY studium została wykonana na bazie załącznika Nr II – Plansza Nr 1 „Kierunki i zasady polityki przestrzennej” będącej załącznikiem do Uchwały Nr XVII/83/2000 Rady Gminy w Łoniowie z dnia 27 czerwca 2000 r., w zakresie określonym w uchwale nr XXXII/208/2006 Rady Gminy w Łoniowie z dnia 21 września 2009 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmian w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łoniów wraz ze zmianą Nr 1, *Nr 2, Nr 3, 4 i 5.*

1. Polityka w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego

Przy formułowaniu generalnych ustaleń dotyczących ochrony środowiska na obszarze gminy Łoniów kierowano się zasadą zrównoważonego rozwoju – rozwoju gospodarczego z uwzględnieniem czynników środowiskowych.

Określono kierunki takiego przebiegu nieuchronnego i pożądanego rozwoju gospodarczego, który nie naruszałby w sposób istotny i nieodwracalny środowiska życia człowieka, nie doprowadzałby do degradacji biosfery i który godziłby prawa przyrody, ekonomii i kultury. Wychodząc od wniosków sformułowanych w pierwszej części opracowania, a mianowicie uwarunkowań wynikających ze stanu i funkcjonowania środowiska przyrodniczego terenu gminy, jak również uwarunkowań zewnętrznych przyjęto następujące zasady polityki ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego i krajobrazu.

1.1. Ochrona wód powierzchniowych

Celem zapewnienia warunków ochrony wód powierzchniowych jako podstawowy wymóg określa się realizację sieci kanalizacyjnej obejmującej wszystkie jednostki osadnicze w gminie oraz realizację systemu oczyszczania ścieków (projektowana budowa oczyszczalni gminnej w Chodkowie w latach 2000 – 2006 r.).

Celowym winno być osiągnięcie co najmniej II klasy czystości wód rzek Koprzywianki i Wisły (przydatność dla celów hodowlanych i rekreacyjnych), co będzie realne poprzez kompleksową ochronę, a mianowicie realizację systemów kanalizacji i oczyszczalni o odpowiedniej sprawności oczyszczania w zlewniach i górnych biegach tych rzek.

Osiągnięcie poprawy czystości wód Koprzywianki – jest bardziej prawdopodobne z uwagi na aktualne zanieczyszczenia (zanieczyszczenia obszarowe spowodowane brakiem kanalizacji – odcieki z szamb) w zakresie stanu sanitarnego i podejmowane na szeroką skalę działania samorządów odnośnie porządkowania gospodarki wodno – ściekowej, szczególnie

w ramach działalności Ekologicznego Związku Gmin Dorzecza Koprzywianki. Aktualnie już 6 gmin należących do Związku zrealizowało oczyszczalnie komunalne.

Kolejną inwestycją będzie oczyszczalnia na terenie gminy Łoniów oraz sukcesywna rozbudowa sieci kanalizacyjnej na terenach gmin przynależnych do Związku. Eliminacja zanieczyszczeń obszarowych spowoduje uruchomienie procesów samooczyszczania rzeki, a w konsekwencji poprawę czystości wód.

Rzeka Wisła wprowadza wody silnie zanieczyszczone (wysokie wartości parametrów fizyko – chemicznych i zanieczyszczeń bakteriologicznych) już na teren gminy. Niewątpliwie jednym z elementów istotnych dla poprawy jakości wód rzeki będzie zaprzestanie zrzutu wód złożowych (o wysokim zasoleniu) z odwadnianych wyrobisk kopalnianych w Piasecznie i Machowie, co zakłada projekt likwidacji i rekultywacji tych terenów.

1.2. Ochrona wód podziemnych

Celem zapewnienia warunków ochrony wód w głębszych ograniczenia dotyczą:

- kontynuacji wzmożonej ochrony sanitarnej w obrębie stref ochrony bezpośredniej eksploatowanych ujęć wody pitnej w Zawidzy i Ruszczy Kolonii.
- ograniczenia dla rolnictwa w zakresie nadmiernego stosowania nawozów, rolniczego wykorzystania gnojowicy, ograniczenia dla leśnictwa w zakresie stosowania oprysków,
- zakaz lokalizacji inwestycji mogących negatywnie oddziaływać na jakość wód podziemnych (szczególnie uciążliwych dla środowiska) w obrębie postulowanych stref ochrony pośredniej ujęć Ruszcza Kolonia (dla dwóch studni 40 m i 67,5 m) i Zawidza (strefa ochrony wewnętrznej dla: studni Nr 1 R = 104 m, dla studni Nr 2 R = 71 m, zasięg zewnętrznego terenu ochrony pośredniej jest zmienny i wynosi w górę ujęcia studni S₁ 3874 m, w dół spływu 224 m, dla studni S₂ odpowiednio 3203 m i 283 m).

Ponadto niezbędna jest:

- kontrola jakości wód podziemnych,
- organizacja systematycznej zbiórki odpadów z terenu całej gminy celem uniknięcia powstawania „dzikich” wysypisk będących źródłem skażenia wód gruntowych.

1.3. Ochrona powietrza atmosferycznego

W zakresie ochrony powietrza atmosferycznego celem jest zachowanie norm czystości określonych stosownymi przepisami prawa. Stan czystości powietrza na terenie gminy

generalnie przedstawia się zadowolająco, ze względu na brak dużych lokalnych źródeł emisji oraz brak źródeł emisji niezorganizowanej (nieczynna od lat Kopalnia Siarki w Piasecznie). Korzystnych zmian w zakresie ochrony atmosfery należy oczekiwać w związku z tendencją do stosowania zmiany paliwa z węglowego na gazowe w jednostkach użyteczności publicznej oraz w indywidualnych systemach grzewczych gospodarstw domowych. Ponadto decydujące znaczenie dla poprawy warunków arosanitarnych na znacznym obszarze będzie miała uruchomiona instalacja do odsiarczania spalin i redukcji tlenków azotu w Elektrowni Połaniec.

Formułuje się następujące warunki służące utrzymaniu określonych prawem norm warunków arosanitarnych:

- stosowanie nośników energii cieplnej nie posiadających negatywnego wpływu na powietrze (gaz, olej opałowy) zwłaszcza w obiektach nowoprojektowanych i użyteczności publicznej,
- rozszerzenie sieci gazowej na wszystkie miejscowości w gminie (obecnie 50% wsi posiada dostęp do gazu),
- wykorzystanie wymogu sporządzania ocen wpływu na środowisko przyrodnicze obiektów uciążliwych i mogących pogorszyć stan środowiska,
- prowadzenie działalności kontrolnej higieny atmosfery w celu podejmowania przeciwdziałań,
- kontynuacja i rozszerzenie na wszystkie gospodarstwa w gminie systematycznej zbiórki odpadów komunalnych w ramach realizacji organizowanego przez Ekologiczny Związek Gmin Dorzecza Koprzywianki między gminnego systemu zbiórki odpadów,
- ograniczenie zanieczyszczeń motoryzacyjnych w terenach zwartej zabudowy poprzez wprowadzenie zieleni izolacyjnej, te same działania dotyczą ograniczenia uciążliwości związanej z hałasem szczególnie w Łoniowie, w uzupełnieniu powinny być podjęte działania pośrednie, zwłaszcza w odniesieniu do przebiegu dróg krajowych przez tereny upraw rolniczych i sadowniczych takie jak: ograniczenie i stopniowa eliminacja użytkowania benzyny ołowiowej, stosowanie katalizatorów, zaostrenie kontroli technicznej pojazdów.

Zasady ochrony powietrza odnoszą się do zachowania norm czystości wszystkich komponentów środowiska przyrodniczego, ze względu na powszechność jego występowania i decydujący wpływ zanieczyszczenia powietrza w stosunku do środowiska życia człowieka.

1.4. Ochrona zasobów surowcowych

Na terenie gminy występuje jedno udokumentowane złożo surowca podstawowego – piaski szklarskie w Świniarach. Obszar występowania udokumentowanych zasobów należy chronić przed agresywnym zainwestowaniem, co wynika z przepisów prawa, ponadto surowiec ten może być przedmiotem zainteresowania zakładu Pilkington Sandoglass bazującego obecnie na depozycie piasków w Piasecznie (*nie dotyczy zmiany Nr 4 Studium*).

W granicach zmiany Nr 3 występują dwa udokumentowane złoża surowców mineralnych:

1. "Świniary" złożo siarki rodzimej udokumentowane w kategorii C₁ w 1957 r. o zasobach 80 tys. ton. Złożo nieeksploatowane,
2. "Świniary II" złożo piasków kwarcytowych szklarskich udokumentowane w kategorii C₂ o zasobach 6 084 tys. ton. (*częściowo obejmujące teren zmiany Nr 4 Studium*) Złożo to dotychczas nie było eksploatowane. Należy nadmienić, że w obrębie tego złoża znajduje się istniejąca zabudowa (*również w zmianie Nr 4 Studium*) oraz przebiega przez nie droga krajowa i droga wojewódzka, co praktycznie dyskwalifikuje północną część złoża z eksploatacji. W niniejszej zmianie nie wskazuje się nowej zabudowy poza niewielkim jej fragmentem pomiędzy istniejącymi zabudowaniami znajdującymi się w północnej części złoża powyżej drogi krajowej (co wynika z pierwszej edycji Studium) biorąc pod uwagę konieczność jego ochrony w części w której występują grunty rolne.

W granicach zmiany Nr 4 Studium występują również dwa udokumentowane złoża surowców mineralnych:

1. *"Krowia Góra - Konieczny" złożo piasku o zasobach udokumentowanych w kat. C₁ w ilości wg stanu na dzień 31.03.2012 r. wynoszących 319 352,0 Mg.*
2. *"Krowia Góra I" złożo piasku o zasobach udokumentowanych w kat. C₁ w ilości wg stany na dzień 31.12.2009 r. 186 986,0 Mg.*

Złoża te są aktualnie eksploatowane i posiadają koncesje na eksploatację, które wyznaczają obszar i teren górniczy.

W granicach zmiany Nr 6 Studium występują udokumentowane złoża surowców mineralnych:

- 1) *"Krowia Góra I" złożo piasku o zasobach geologicznych bilansowych wg stanu na dzień 31.10.2016r. w kat. C₁ wynoszących 125 176,0 Mg, wg dokumentacji geologicznej złoża zatwierdzonej decyzją Starosty Sandomierskiego znak:*

RO.XIII.Oś.6528.6.2016 z dnia 30 grudnia 2016 r. Powierzchnia złoża wynosi 1,6858 ha. Jest to złożo o zaniechanej eksploatacji;

- 2) "Krowia Góra II" złożo piasku o zasobach geologicznych bilansowych wg stanu na dzień 31.12.2013 r. w kat. C₁ wynoszących 124 597,0 Mg, wg dokumentacji geologicznej złoża zatwierdzonej decyzją Starosty Sandomierskiego znak: RO.XIII.Oś.6528.9.2014 z dnia 01.12.2014r. Powierzchnia złoża wynosi 0,8508 ha. Jest to złożo nieeksploatowane;*
- 3) "Krowia Góra III" złożo piasku o zasobach geologicznych bilansowych wg stanu na dzień 31.12.2016 r. w kat. C₁ wynoszących 310 630,0 MG, wg dokumentacji geologicznej złoża zatwierdzonej decyzją Starosty Sandomierskiego znak: RO.6528.7.2017 z dnia 20.12.2017 r. Powierzchnia złoża wynosi 1,9710 ha. Jest to złożo nieeksploatowane.*

1.5. Ochrona powierzchni ziemi, rekultywacje

W zakresie zabiegów chroniących użytki rolne przed skutkami procesów erozyjnych występujących w obrębie Wyżyny Sandomierskiej (środkowa i zachodnia część gminy) należy stosować:

- transformację gruntów ornych na zboczach o dużych spadkach z przeznaczeniem na sady lub trwałe użytki zielone,
- ochronę i uzupełnienie istniejących zadrzewień śródpolnych,
- prawidłową dla tego typu terenów agrotechnikę,
- zalesianie gleb zdegradowanych w wyniku erozji.

W zakresie rekultywacji terenów poeksploatacyjnych podtrzymuje się obowiązujące lokalne normy prawne (Uchwała Nr XXXI/124/98 Rady Gminy w Łoniowie z dnia 17.06.1998 r. w sprawie dokonania IV zmiany w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy Łoniów) zatwierdzające kierunek wodno – rekreacyjny, metodę, rozwiązania techniczne rekultywacji nieczynnej Kopalni Siarki Piaseczno oraz sposób zagospodarowania terenów przyległych.

Projekt skojarzonej rekultywacji wyrobisk w Piasecznie i Machowie o kierunku wodnym opracowany przez OBR PS „Siarkopol” w Tarnobrzegu uzyskał pozytywne, wymagane prawem opinie, w tym instytucji odpowiedzialnych za ochronę środowiska. Istotnym jest, aby w związku z występującą budową geologiczną i warunkami hydrogeologicznymi w tym rejonie likwidacja obu kopalń przeprowadzana była i zakończona równocześnie. Z chwilą napełnienia zaizolowanych wyrobisk i wyłączenia systemu ich

odwadniania nastąpi odbudowa poziomu wód czwartorzędowych do warunków pierwotnych, co będzie stanowiło zagrożenie dla obecnego, powstałego przez lata zainwestowania (zabudowa, sady) w warunkach innych niż pierwotne. Celem uniknięcia zawodnienia tych terenów jako niezbędną ustala się realizację projektowanych zabezpieczeń w tym zakresie, zgodnie z ustaleniami realizacyjnymi IV zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (szczegółowe warunki techniczne realizacji inwestycji określone zostały w projekcie technicznym sporządzonym przez „Hydroprojekt” Warszawa 1997 r.). W realizacji systemu odprowadzającego nadmiar wód należy przeprowadzić meliorację upraw rolnych i sadów przy pomocy rowów otwartych i drenów na obszarze około 5000 ha wraz z odprowadzaniem wody pompowniami poza obszary odwadniane. Głębokie systemy drenaży pierścieniowych należy wykonać dla ochrony obszarów zabudowy stałej dla miejscowości: Łukowiec, Zarudzie, Przewłoką, Chodków Stary, Chodków Nowy, Bogoria i Krowia Góra. Ponadto należy docelowo zakończyć składowanie i zrekułtywować teren wysypiska odpadów komunalnych znajdującego się w sąsiedztwie obszaru o projektowanej funkcji rekreacyjnej. Ustala się również, konieczność rekułtywacji terenu po zakończeniu eksploatacji piasków szklarskich z hałdy w Piasecznie.

1.6. Ochrona gruntów rolnych i leśnych

W myśl ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych zaleca się oszczędne dysponowanie gruntami o wysokiej bonitacji oraz terenami leśnymi w przeznaczaniu ich na cele nierolnicze i nieleśne. Przeznaczanie odbywa się w planie zagospodarowania przestrzennego, w przypadku gleb I – III klasy wymagane jest uzyskanie zgody Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej, gleb IV klasy Wojewody, lasów państwowych Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa.

W myśl ustawy o lasach szczególnej ochronie podlegają kompleksy leśne posiadające status lasów ochronnych. W obrębie lasów ochronnych ustala się podporządkowanie funkcji produkcyjnej funkcjom ochronnym. Gospodarka winna być prowadzona w sposób zapewniający ciągłe spełnianie przez nie celów dla których zostały wydzielone, w szczególności poprzez:

- dbałość o stan zdrowotny i sanitarny lasów,
- preferowanie naturalnego odnowienia lasu,
- dbałość o utrzymanie naturalnych stosunków wodnych,
- ograniczenie stosowania zrębów zupełnych.

Na terenie gminy za ochronne zostały uznane lasy o pow. 264 ha pozostające w

zarządzie PGL Lasy Państwowe Nadleśnictwa Staszów Zarządzeniem Nr 208 Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 29.12.1994 r. Są to lasy w rejonie Skrzypaczowic uznane za glebochronne (oddział 153 B) o pow. 24,5 ha, oraz lasy wodoochronne i uszkodzone przez przemysł o pow. 97,7 ha, lasy uszkodzone przez przemysł w rejonie Piaseczna i przejęte przez Nadleśnictwo, posiarkowe tereny zrekultywowane o kierunku leśnym o pow. 141,80 ha (oddział 220 – 223).

W granicach obszaru objętego zmianą Nr 6 Studium - część złoża "Krowia Góra II" wskazuje się obszar wymagający uzyskania zgody na zmianę przeznaczenia gruntu leśnego na cele nieleśne - działka nr ewid. 377 obręb ewid. Krowia Góra w trybie ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (j.t. Dz. U. z 2017 r. poz. 1161 ze zm.).

1.7. Ochrona przed zagrożeniem powodziowym

Ustala się kontynuowanie działań na rzecz uzupełniania i zabezpieczania przed podmyciem wałów przeciwpowodziowych na całej długości w dolinie Wisły i Koprzywianki.

Teren objęty zmianą Nr 4 Studium, przewidziane do zabudowy usługowej na terenie sołectwa Zawidza położony jest poza obszarami szczególnego zagrożenia powodzią, natomiast tereny eksploatacji złóż piasków na terenie sołectwa Krowia Góra oraz teren przemysłu i usług położony na terenie sołectwa Świniary położone są terenach zagrożeń powodziowych od rzeki Wisły chronionych wałami przeciwpowodziowymi.

W granicach zmiany Nr 5 Studium wskazuje się granice obszaru szczególnego zagrożenia powodzią oraz granicę obszaru zagrożonego zalaniem wodą Q1% w przypadku wystąpienia scenariusza całkowitego zniszczenia wałów przeciwpowodziowych. W terenach tych obowiązują zakazy wynikające z przepisów odrębnych.

W granicach obszarów objętych zmianą Nr 6 Studium nie występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią.

1.8. Obszary i obiekty przyrody prawnie chronionej

Na terenie gminy znajduje się część Jeleniowsko-Staszowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu stanowiąca fragment wielkoprzestrzennego systemu ochrony przyrody. Dla terenów tych obejmujących zachodnią część gminy ustala się obowiązek przestrzegania lokalnych norm prawa (Rozporządzenie Nr 89/2005 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 14 lipca 2005r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urz. Województwa Świętokrzyskiego Nr 156, poz. 1950 ze zm.) w tym zakresie, a mianowicie: Na terenie OChK zakazuje się:

- 1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
  - 2) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
  - 3) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
  - 4) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych.
2. W zakresie czynnej ochrony ekosystemów na terenie OChK ustala się:
- 1) zachowanie i ochronę zbiorników wód powierzchniowych naturalnych i sztucznych, utrzymanie meandrów na wybranych odcinkach cieków;
  - 2) zachowanie śródpolnych i śródleśnych torfowisk, terenów podmokłych, oczek wodnych, polan wrzosowisk, muraw, niedopuszczenie do ich uproduktywnienia lub też sukcesji;
  - 3) utrzymanie ciągłości i trwałości ekosystemów leśnych;
  - 4) zachowanie i ewentualne odtwarzanie lokalnych i regionalnych korytarzy ekologicznych;
  - 5) ochrona stanowisk chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów;
  - 6) szczególna ochrona ekosystemów i krajobrazów wyjątkowo cennych, poprzez uznawanie ich za rezerваты przyrody, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe i użytki ekologiczne;
  - 7) zachowanie wyróżniających się tworów przyrody nieożywionej.

Na teren objętym zmianą Nr 2 i 3 Studium nie występują żadne formy ochrony przyrody, poza obszarami Natura 2000.

Obszar objęty zmianą Nr 4 Studium (w części sołectwa Zawidza) położony jest w zasięgu obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Obszar Natura 2000 Ostoja Żyznów PLH260036, który utworzony został dla ochrony siedlisk przyrodniczych: Kwaśnej dąbrowy 9190 oraz Grądu środkowoeuropejskiego i subkontynentalnego 9170 oraz gatunków zwierząt: Pachnicy dębowej (1084), Trzepli zielonej (1037) i Kumaka nizinnego (1188).

Mając na uwadze powyższe zabrania się podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znaczącego negatywnego oddziaływania na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności:

- 1) pogarszania stanu siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000,*
- 2) wpływania negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000,*
- 3) pogarszania integralności obszaru Natura 2000 lub jego powiązań z innymi obszarami.*

Na terenie zmiany Nr 4 Studium w miejscowości Zawidza położony jest zespół przyrodniczo-krajobrazowy "Dębina nad zimną Wodą" (nr rej. RDOŚ Z-010). Utworzony rozporządzeniem Nr 16/2002 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 18 lutego 2002 r. w sprawie uznania za zespoły przyrodniczo-krajobrazowe (Dz. Urz. Woj. Świąt. Nr 23, poz. 288). Przedmiotem ochrony jest obszar z występującym zbiorowiskiem olszowo-dębowym. Występują tu okazy dębów w wieku ok. 200 lat. W stosunku do zespołu przyrodniczo-krajobrazowego zabrania się:

- 1) niszczenia, ukszadzania i przekształcania obiektów,*
- 2) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę tereny, z wyjątkiem obiektów związanych z zabezpieczeniem przeciwszstormowym lub przeciwpowodziowym,*
- 3) uszkadzania i zanieczyszczania gleby,*
- 4) wysypywania, zakopywania i wylewania odpadów lub innych nieczystości,*
- 5) zaśmiecania obiektu i terenu wokół niego,*
- 6) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody i zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz gospodarki rybackiej,*
- 7) wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych,*
- 8) budowy budynków, budowli obiektów małej architektury i tymczasowych obiektów budowlanych mogących mieć negatywny wpływ na obiekt chroniony bądź spowodować degradację krajobrazu.*

W granicy zmiany Nr 5 Studium zlokalizowane są następujące pomniki przyrody ożywionej:

- lipa szerokolistna wpisana do rej. RDOŚ pod nr 565 położona na działce nr 211/1 w północnej części parku podworskiego,*

- *dąb szypułkowy wpisany do rej. RDOŚ pod nr 566 położony na działce nr 211/1 w parku podworskim w sąsiedztwie podjazdu do pałacu,*
- *dąb szypułkowy wpisany do rej. RDOŚ pod nr 567 położony na działce nr 211/1 przy zachodniej granicy parku podworskiego.*

W stosunku do ww. pomników przyrody obowiązują zasady ochrony, o których mowa w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 2134).

Poza wymienionymi obszarami do obiektów podlegających ochronie Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody należą pomniki przyrody:

- ~~dąb szypułkowy, wpisany do rejestru pod nr 566,~~ *wykreślono zmianą nr 5 Studium*
- ~~lipa drobnolistna, wpisana do rejestru pod nr 565,~~ *wykreślono zmianą nr 5 Studium*
- 2 okazy w Przewłocze,
- 1 okaz w Skrzypaczowicach,
- 3 okazy w Ruszczy Płaszczyźnie,
- 1 okaz w Skwirzowej,
- 1 okaz w Jeziorach,
- ~~1 okaz w Zawidzy.~~

W przypadku prowadzenia jakichkolwiek inwestycji w ich rejonie oraz na obiekcie wymagane jest ustalenie zakresu prac z Wojewodą. W stosunku do samych obiektów zabrania się ich wycinania, niszczenia, wznoszenia budowli w zasięgu korzeni i korony, zanieczyszczania terenu. Ponadto należy rozważyć możliwość objęcia ochroną konserwatorską w formie pomników przyrody żywej pojedynczych okazów starodrzewu znajdujących się obrębie pozostałości dawnych parków podworskich w Przewłocze, Skrzypaczowicach, Świniarach i Trzebiesławicach (część z nich podlega ochronie).

W obrębie terenu objętego zmianą Nr 1 Studium projektuje się utworzenie specjalnego obszaru ochrony siedlisk NATURA 2000 – „Ostoja Żyznów”. W większości obszar pokrywa znacznej grubości pokrywa lessowa, co sprawia, że powierzchnia terenu jest dosyć płaska, rozcięta przez dopływy Wisły – Koprzywiankę wraz z dopływami. Na terenie objętym ustaleniami projektu zmiany Studium zagospodarowania przestrzennego w granicach projektowanego obszaru NATURA 2000 występuje kompleks lasów wraz z odłogowanymi terenami rolniczymi. Dominującymi zbiorowiskami leśnymi są bory sosnowe mieszane z domieszką grądu. Przez teren planowana jest rozbudowa drogi krajowej (obwodnicy Łoniowa). Droga ta przebiega przez wschodni kraniec obszaru Naturowego. Przedmiotem ochrony na analizowanym terenie jest zachowanie siedliska naturalnego siedliska występowania trzech gatunków motyli naturowych, tj. modraszka nausitous (kod 1061),

czerwończyka nieparek (kod 1060) i modraszka tchejus (1059).

Na terenie, tym wprowadzają następujące zakazy:

- 1) pogarszania stanu siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar NATURA 2000,
- 2) wpływania negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar NATURA 2000,
- 3) pogarszania integralności obszaru NATURA 2000 lub jego powiązań z innymi obszarami.

Teren objęty zmianą Nr 3 i 5 położony jest częściowo w granicach obszarów Natura 2000 Ostoja Żywnów PLH260036 i Tarnobrzaska Dolina Wisły PLH260049, w obrębie których zabrania się, z zastrzeżeniem art. 34 ustawy o ochronie przyrody, podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności:

- 1) pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar NATURA 2000 lub,
- 2) wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar NATURA 2000 lub,
- 3) pogorszyć integralność obszaru NATURA 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

Obszary objęte zmianą Nr 6 Studium nie występują formy ochrony przyrody.

1.9. System powiązań ekologicznych – tereny otwarte

Na terenie gminy tworzą go dolina Wisły, Koprzywianki i występujące w ich obrębie ekosystemy łąkowe, zieleń łąkowa, system sieci cieków oraz ekosystemy leśne. Obszary te winny być chronione przed zainwestowaniem, posiadają predyspozycje do pełnienia funkcji biotycznej – systemu terenów otwartych w gminie dla zapewnienia pożądanego przewietrzania, migracji gatunków, zachowania enklaw roślinności i ostoi zwierząt. Ponadto szczególnej ochronie podlega dolina Wisły, która została włączona w międzynarodową sieć ekologiczną jako korytarz ekologiczny o znaczeniu krajowym. Wiąże się to z wdrożeniem projektowanego międzynarodowego programu ochrony środowiska przyrodniczego, którego celem jest zachowanie naturalnych powiązań ekologicznych Europy, a zadaniem priorytetowym ochrona wód.

1.10 Ustalenia w zakresie ochrony środowiska w granicach zmiany Nr 5 Studium:

- 1) *zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów z zakresu ochrony środowiska, za wyjątkiem sieci infrastruktury technicznej i komunikacyjnej,*
- 2) *dotrzymanie standardów jakości środowiska,*
- 3) *zakaz prowadzenia rurociągów transportujących substancje ropopochodne mogące zanieczyścić wody podziemne i powierzchniowe,*
- 4) *zakaz wprowadzania nieoczyszczonych ścieków do gruntu i wód powierzchniowych za wyjątkiem wód opadowych i roztopowych.*

1.11 Ustalenia w zakresie ochrony środowiska w granicach zmiany Nr 6 Studium:

- 1) *zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów z zakresu ochrony środowiska, za wyjątkiem sieci infrastruktury technicznej i komunikacyjnej,*
- 2) *dotrzymanie standardów jakości środowiska,*
- 3) *zakaz prowadzenia rurociągów transportujących substancje ropopochodne mogące zanieczyścić wody podziemne i powierzchniowe,*
- 4) *zakaz wprowadzania ścieków do gruntu i wód powierzchniowych za wyjątkiem wód opadowych i roztopowych.*

2. Polityka w zakresie ochrony środowiska kulturowego

Przystępując do sformułowania wytycznych konserwatorskich posłużono się na wstępie „Wytycznymi do opracowania problematyki ochrony wartości kulturowych w planach zagospodarowania przestrzennego” załączonych do pisma Ministerstwa Kultury i Sztuki i Ministerstwa Administracji, Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska z dnia 27.08.1981 roku. Zakładają one pięć modeli ochrony wartości kulturowych, w zależności od wartości i rodzaju chronionego terenu:

- A – ochronę rezerwatową z pełną ochroną treści historycznych, form (np. linii zabudowy, stopnia skupienia), substancji (np. zabudowy) i funkcji (np. uprawowe, handlowe).
- B – ochronę częściową obejmującą przede wszystkim formy oraz w możliwym zakresie treści, substancję i funkcje.
- E – ochronę elementów oraz pełną ochronę ekspozycji i treści historycznych, w odniesieniu do formy ogólne zachowanie charakteru krajobrazowego, w tym ochronę określonych elementów.

- AR – archeologiczną
- K – ochronę krajobrazową i zabezpieczenie otuliny w drodze zachowania dominacji form tradycyjnych i harmonijnego nawiązania do nich (na zasadzie sąsiedztwa) oraz zabezpieczenia właściwej ekspozycji dla stref A i B.

Ponieważ na terenie gminy nie występują zespoły zabytkowe o wybitnych wartościach nie zdecydowano się na objęcie żadnego z wydzielonych obszarów ochroną rezerwatową (A). Proponuje się natomiast objęcie czterech JARK-ów, które utworzono dla najlepiej zachowanych zespołów dworsko – parkowych, ochroną częściową przewidzianą dla modelu B ochrony wartości kulturowych. Są to parki w Łoniowie, Suliszowie, Ruszczy Płaszczynie i Skrzypaczowicach. Dla większości pozostałych obszarów przyjęto zakresy ochrony określone dla strefy E i K. I tak, w strefie E, zakładającej ochronę elementów krajobrazu kulturowego, znalazły się JARK-i wydzielone na terenach zabudowanych, w których zachowały się w mniejszym lub większym stopniu układy komunikacyjne i przestrzenne wsi oraz większa ilość zabudowań o cechach zabytkowych (dworskich i wiejskich). Są to następujące miejscowości: Gieraszowice, Wólka Gieraszowska, Jezioro (zabudowa wiejska), Trzebieszowice (relikty zespołu dworskiego), Suliszowice i Łoniów – wieś (zespoły sakralne i zabudowa wiejska). Ich ochronę należy rozumieć jako nieagresywne planowanie rozwoju przestrzennego, a więc konserwację i rewaloryzację starszej zabudowy o cechach zabytkowych (ujętej w rejestrach i ewidencjach zabytków architektury i budownictwa) i dobrze osadzonej w krajobrazie, oraz konieczność określenia skali, typu i formy nowej zabudowy w taki sposób, aby była zharmonizowana z krajobrazem. W tym celu pożądanym byłoby opracowanie katalogu proponowanej zabudowy indywidualnej, w którym wzięliby udział urbaniści, architekci i historycy architektury.

Wyróżnienie terenów o zachowanych wartościach krajobrazu kulturowego nabiera nowego wymiaru wobec rozwijających się w ostatnich czasach tendencji do prowadzenia agroturystyki na terenach wiejskich. Nie bez znaczenia jest też rosnąca warstwa średniozamożnych i zamożnych inwestorów poszukujących dawnych zespołów dworsko – parkowych w celu ich rewaloryzacji. Stają się oni coraz bardziej znaczącym czynnikiem w procesie ratowania zrujnowanych i zagrożonych postępującym zniszczeniem zespołów dworskich. Rozważne inwestowanie na terenie dawnych zespołów dworsko – parkowych w Suliszowie, Ruszczy, Skrzypaczowicach czy Trzebieszowicach może się przyczynić do ponownego rozkwitu tych zabytków. Najlepiej zachowany jest zespół pałacowo – parkowy w Łoniowie, użytkowany przez Państwowy Dom Dziecka. Dlatego posiada on wartość najwyższą na tym terenie. Zagospodarowanie wymienionych terenów może również zmierzać

w stronę wprowadzenia funkcji rekreacyjnych i w ograniczonym zakresie sportowych. Ważne jest również zachowanie nielicznych przykładów zabudowy wiejskiej o charakterze zabytkowym ale przede wszystkim harmonijne kształtowanie nowej zabudowy, w taki sposób aby nawiązywała do dawnej i kontynuowała jej tradycje.

JARK-i, które znalazły się w strefie K – przede wszystkim pozostałe wsie o historycznej metryce i w różnym stopniu zachowanych układach przestrzennych oraz dwa duże obszary stanowiące podstawy widokowe dla zachowanych zespołów zabytkowych w Łoniowie, Sulisławicach i Ruszcy – winny się stać obszarami planowanego kształtowania krajobrazu, nawiązującego do form i układów historycznych, a w dwu ostatnich przypadkach zmierzającego do zachowania osi widokowych i stworzenia otuliny dla zabytkowych zespołów poprzez utrzymanie harmonijnego charakteru nowej architektury i zagospodarowania przestrzennego.

Pogrupowanie jednostek wg walorów na strefy ochrony konserwatorskiej wymaga dokładniejszego określenia koniecznych działań konserwatorskich w granicach poszczególnych JARK-ów. Zgodnie z cytowanym wcześniej opracowaniem prof. Janusza Bogdanowskiego działania takie dzielą się na ochronne (OCHR), konserwatorskie (KONS) i rewaloryzacyjne. Ochronne oznaczają wszelkie inicjatywy zmierzające do zabezpieczenia wartości kulturowych, w tym prawne (takie jak wpisy do rejestru zabytków zabytkowych zespołów urbanistycznych, ruralistycznych lub dworsko – parkowych czy kościelnych i zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego). Postępowanie takie – częściowo zrealizowane poprzez wpisy do rejestru zabytków i obowiązujące zapisy aktualnego planu zagospodarowania przestrzennego – przewidziano dla zespołu pałacowo – parkowego w Łoniowie, parków podworskich w Suliszowie, Ruszcy, Skrzypaczowicach i Trzebieszawicach oraz wsi Łoniów i Sulisławice (w zakresie dotyczącym ochrony zespołów sakralnych i cmentarzy). W większości wymienionych obiektów należałoby rozwinąć już zapewnioną ochronę prawną poprzez wytyczenie wokół nich stref ochronnych. Relikty parku podworskiego w Trzebieszawicach należy zabezpieczyć wpisem do rejestru lub zapisem w planie zagospodarowania przestrzennego.

Drugi blok działań to wszelkie, ogólnie pojmowane, zabiegi konserwatorskie zmierzające do zachowania substancji zabytkowej. Należy je podjąć i kontynuować w najcenniejszej – biorąc pod uwagę stopień zachowania zabytkowego krajobrazu kulturowego – jednostce, tzn. w zespole pałacowo – parkowym w Łoniowie. Trzeci wreszcie sposób działania to rewaloryzacja, w ramach której można wydzielić:

- integrację (INTE), stosowaną wobec dużych, naruszonych już w pewnych zakresach

walorów,

- rekonstrukcję (REKN), w przypadku, gdy konieczne jest przywrócenie wartości szczególnie ważnej jednostki,
- rekompozycję (RKOM), w sytuacji konieczności stworzenia właściwego sąsiedztwa dla jednostek o dużych wartościach,
- kontynuację (KONT), gdy trzeba stworzyć harmonijne otoczenie dla zespołów zabytkowych.

Działania rewaloryzacyjne można zalecić dla następujących jednostek:

- integracyjne dla wsi Gieraszwice, Wólka Gieraszwowska, Jeziory, Sulisławice, parków w Ruszcy, Suliszowie, Trzebieszawicach, Skrzypaczowicach i Łoniowie (w ostatnim przypadku dotyczy przede wszystkim zabudowy folwarcznej),
- rekonstrukcję w parkach w Suliszowie, Ruszcy, Skrzypaczowicach,
- rekompozycję we wsi Łoniów. Działania te dotyczą przede wszystkim charakteru remontowanej starszej i wznoszonej nowej zabudowy (to znaczy określenia kubatury, formy i pewnych szczegółów wyglądu zewnętrznego, np. kształtu bryły, rodzaju i koloru pokrycia dachowego), konserwowanej i planowanej zieleni, małej architektury itp. elementów kształtujących otoczenie budynków i wnętrza urbanistyczne.

Dużą część pozostałych JARK-ów, przypisanych do modelu krajobrazu kulturowego K objąć należy działaniami rewaloryzacyjnymi określonymi jako kontynuacja. Znaczenie będzie miała w tym przypadku przede wszystkim funkcja i sposób zagospodarowania terenów oraz zabudowa, w mniejszym co prawda stopniu niż w przypadku działań integracyjnych i rekompozycyjnych ale również podlegająca ogólnemu planowaniu urbanistycznemu (co do bryły budynków – wysokość, nachylenie połaci dachowych).

Przedstawione wyżej wytyczne określają jedynie kierunki działań konserwatorskich na terenie gminy, jakie można i należy podjąć. Bardziej szczegółowe wytyczne opracowane mogą być dopiero na bazie dokładniej traktujących problem ochrony zabytków, a w ogólniejszym kontekście problem ochrony krajobrazu kulturowego, studiów historycznych i ruralistycznych wsi.

Ostatnim etapem prezentowanego studium wartości krajobrazu kulturowego było wykonanie planu stref, który polegał na stworzeniu w oparciu o waloryzację i wytyczne koncepcji planu ochrony wartości kulturowych gminy Łoniów. Plan mógł zawierać, w zależności od wartości chronionych terenów, propozycję utworzenia rezerwatów kulturowych (RK), parków kulturowych (PK), stref ochrony konserwatorskiej (SOK) i stref ochrony tradycji (KONT), różniących się stopniem i rodzajem możliwej lub koniecznej ingerencji w

krajobraz kulturowy. Wartości JARK-ów na terenie gminy pozwoliły wydzielić następujące strefy ochrony konserwatorskiej (SOK): zespół sakralny i historyczna zabudowa Sulisławic, zespoły parkowe (wraz z terenem wsi) w Ruszczy, Suliszowie, Trzebieszawicach, Łoniowie i Skrzypaczowicach. Sąsiadujące z nimi obszary między Sulisławicami a Ruszczą oraz teren położony na południowy wschód i wschód od Łoniowa proponuje się objąć ze względu na walory widokowe i krajobrazowe strefą ochrony tradycji (KONT). W przypadku wprowadzenia nowej zabudowy mieszkalnej i gospodarczej należy szczególną uwagę zwrócić na konieczność utrzymania walorów widokowych tych terenów, np. widoki z tras komunikacyjnych na Łoniów, Ruszczę i Sulisławice.

3. Polityka zagospodarowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Tereny rolnicze przeznaczone do rozwoju gospodarki rolnej, wyłączone z zabudowy określone są mianem rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Produkcja rolna na terenie gminy Łoniów odbywa się zarówno na bardzo dobrych glebach jak i na glebach słabych. Różnorodne warunki do produkcji rolnej wynikają z naturalnych walorów rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Najwyższą przydatność do produkcji rolnej posiadają gleby położone w: dolinach Wisły i Koprzywianki oraz kompleks gleb skoncentrowany na wysoczyźnie i ciągnący się od miejscowości Krowia Góra poprzez Łoniów, Ruszczę Wieś, Ruszczę Płaszczyznę, Sulisławice aż do Wojcieszyc.

Na terenach tych uprawia się najbardziej wymagające ze wszystkich zbóż: pszenicę ozimą, jęczmień jary i pszenicę jarą. W porównaniu z latami poprzednimi wprowadzane są do uprawy dobre, wysokopienne odmiany pszenicy i jęczmienia. Uprawiane są rośliny okopowe, a z roślin przemysłowych: burak cukrowy. Największe powierzchnie buraka cukrowego odnotowano we wsiach: Łoniów, Gierszowice, Wólka Gierszowska, Wnorów i Bazów.

Ważne miejsce w produkcji roślinnej Łoniowa zajmuje produkcja owoców i warzyw. Sady zajmują powierzchnię 442 ha, tak duża powierzchnia upraw sadowniczych na terenie gminy związana jest z korzystnym wpływem Kotliny Sandomierskiej, który pozwala na uprawę roślin o dużych wymaganiach glebowo – klimatycznych.

Najbardziej popularne i uprawiane na tym terenie są: jabłonie, śliwy, wiśnie. Truskawki zajmują po powierzchni 47 ha a warzywa 59 ha.

Uzyskiwana produkcja owoców i warzyw jest zagospodarowana przez podmioty zajmujące się skupem i przetwórstwem owoców i warzyw w Chodkowie Starym oraz Piasecznie. Skup owoców na tym terenie organizuje również Spółdzielnia Ogrodniczo –

Pszczelarska oraz w latach poprzednich Fabryka Przemysłu Owocowo – Warzywnego w Tarnobrzegu (obecnie w likwidacji).

Obsada bydła, a szczególnie obsada trzody chlewnej uległa zmniejszeniu w porównaniu do lat poprzednich, spowodowane jest to sytuacją ekonomiczną w kraju, brakiem opłacalności produkcji zwierzęcej oraz problemy ze sprzedażą.

Naturalne walory rolniczej przestrzeni produkcyjnej na terenie gminy pogarsza w dużym stopniu niekorzystna struktura obszarowa gospodarstw indywidualnych, średnia powierzchnia gospodarstwa wynosi 4,26 ha (średnia dla kraju – 7,00 ha). Struktura agrarna cechuje się dużym rozdrobnieniem – gospodarstwa o powierzchni od 1 do 5 ha stanowią 74% ogólnej liczby gospodarstw. Na ogólną liczbę zatrudnionych, 58% stanowią zatrudnieni w rolnictwie – jednak zatrudnienie w rolnictwie nie jest głównym źródłem utrzymania.

Podstawowym celem polityki przestrzennej dotyczącej rolniczej przestrzeni produkcyjnej gminy Łoniów w oparciu o przedstawione uwarunkowania jest:

- wyprodukowanie zdrowej żywności i zaopatrzenie w produkty mieszkańców gminy i pobliskich miast,
- tworzenie gwarancji dla zbytu i opłacalności produkcji rolnej (powstająca giełda rolna w Łoniowie, stworzenie systemu opłacalnych cen oraz tworzenie grup producentów, które będą mogły znaleźć łatwiej rynki zbytu i dysponowały będą większymi partiami towaru),
- tworzenie warunków do powiększania gospodarstw indywidualnych poprzez wprowadzanie tzw. rent socjalnych w zamian za przekazanie gospodarstwa, ze względu na warunki naturalne kształtowanie produkcji będzie przebiegać w następujących kierunkach:
  - produkcja roślinna – kierunek zbożowo – okopowy, a z roślin przemysłowych uprawa buraka cukrowego oraz rozwój produkcji upraw sadowniczych, truskawek i warzyw,
  - produkcja zwierzęca – hodowla bydła i chów trzody chlewnej.

W polityce dotyczącej kierunków zagospodarowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej wydzielone zostały następujące tereny:

1. Tereny posiadające warunki do rozwoju intensywnej gospodarki rolnej – obejmujące kompleks bardzo dobrych gleb lessowych ciągnący się od Krowiej Góry poprzez Łoniów, Ruszczę Płaszczyzną, Ruszczę Wieś, Sulisławice do Wojcieszyc.
2. Tereny o zróżnicowanych warunkach do rozwoju rolnictwa – obejmować będą pozostałe obszary na których jest niemożliwa intensywna produkcja, a szczególnie we wsiach

położonych na terenach zalewowych: Otoka, Świniary Stare, Bogoria, Gągolin, Łązek, Chodków, Przewłoką, Kępa Nagnajewska.

3. Wg raportu Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska z roku 1997 gmina Łonów posiada dobry stan środowiska, korzystne warunki w zakresie czystości gleb, powietrza stwarzają możliwości produkcji zdrowej żywności, o dobrych parametrach żywieniowych tzw. żywności ekologicznej. Produkcja ta będzie źródłem dochodów dla miejscowej ludności. Obszar preferowany do rozwoju produkcji zdrowej żywności obejmuje wsie położone w Obszarze Chronionego Krajobrazu tj.: preferowane różne formy rolnictwa biologicznego, upraw zielarskich w miejscowościach: Wólka Gierszowska, Gierszowice, Królewice, Bazów, Wojcieszycy.
4. We wsiach atrakcyjnych krajobrazowo położonych w Obszarze Chronionego Krajobrazu proponuje się rozwój agroturystyki, który przyczyni się do stworzenia nowych miejsc pracy dla ludności wiejskiej i będzie źródłem dodatkowych dochodów.

3.1. Ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Na terenie gminy Łonów ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej powinna polegać na: ograniczeniu przeznaczania gruntów rolnych wysokich klas bonitacyjnych na cele nierolnicze (Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych),

- zapobieganiu procesom degradacji i szkodom w produkcji rolnej powstającym wskutek działalności nierolniczej. Likwidacja wyrobiska Kopalni Piaseczno nie powinna spowodować zmian w dotychczasowym sposobie użytkowania przyległych terenów do wyrobiska (dokładnie zagadnienie to omówione zostało w dziale ochrony środowiska), rekultywacji i zagospodarowaniu gruntów na cele rolnicze,
- przeznaczaniu na cele nierolnicze nieużytków, a w przypadku ich braku gruntów o najniższych klasach bonitacyjnych.

W celu realizacji zamierzeń prowadzących do prawidłowego zagospodarowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej należy przeprowadzić odbudowę i modernizację melioracji na 35 ha gruntów ornych oraz 246 ha użytków zielonych w miejscowościach: Chodków, Jasienica, Skrzypaczowice, Jeziory, Wólka Gierszowska.

W związku z planowaną likwidacją Kopalni Piaseczno i Machów należy zrealizować ustalenia w zakresie gospodarki wodnej i melioracji, wprowadzone IV zmianą MPOZP gminy Łonów, Uchwałą Rady Gminy Nr XXXI/124/98.

Ważnym elementem są zalesienia gruntów słabej jakości położonych przy lasach lub enklaw śródleśnych oraz gruntów nieprzydatnych rolniczo i narażonych na erozję.

Wg granicy polno – leśnej powierzchnia gruntów przewidzianych do zalesienia na terenie gminy wynosi około 230 ha.

Jednym z warunków ochrony rolniczej przestrzeni produkcyjnej gminy Łoniów jest wyznaczenie punktów poboru wody do oprysków i miejsc składowania odpadów. Używane w ochronie roślin środki chemiczne są w większości wypadków silnie trujące dla ludzi i zwierząt gospodarskich, przyczynić się mogą więc do skażenia środowiska, a więc zarówno gleby jak i wód.

Stosując środki chemiczne należy przestrzegać następujących zasad: podczas pracy używać specjalnych ubrań ochronnych,

- wszystkie opakowania trwałe po środkach chemicznych składować w wyznaczonych do tego miejscach składowania odpadów,
- przechowywać środki chemiczne w pomieszczeniach zaopatrzonych w znaki ostrzegawcze,
- stosować środki chemiczne zgodnie z instrukcją i przestrzegać okresu karencji,
- woda do przygotowania cieczy roboczej powinna być pobierana z specjalnych studni dla potrzeb chemizacji rolnictwa,
- przygotowywać ciecz roboczą na otwartym powietrzu,
- nie wolno myć w rzekach, stawach aparatów i naczyń służących do wykonywania zabiegów ochrony roślin.

Na terenie gminy istnieją studnie z których woda czerpana jest do celów chemizacyjnych w miejscowościach: Przewłoką, Kępa Nagnajewska, Chodków Stary, Chodków Nowy, Piaseczno, Krowia Góra, Bogoria, Świniary Nowe, Łoniów, Wnorów, Gierasowice, Zawidza, Skrzypaczowice, Łązek, Gągolin. Jakość tej wody nie musi odpowiadać normom dla wód pitnych.

Na terenie gminy brak jest do tej pory wyznaczonego miejsca składowania odpadów przy stosowaniu środków ochrony roślin oraz nawozów mineralnych. Zachodzi więc potrzeba wyznaczenia takiego miejsca. Przy wyborze terenu na składowanie odpadów należy kierować się następującymi zasadami:

- nie należy lokalizować na glebach w klasach od I – IV, glebach bagiennych zgodnie z Ustawą o ochronie gruntów rolnych i leśnych z dnia 3.02.1995 r.
- zaleca się lokalizację punktów gromadzenia odpadów na glebach o niskiej klasie bonitacyjnej, niskim poziomie wód gruntowych, niskim współczynniku filtracji.

4. Polityka rozwoju społeczno – gospodarczego

4.1. Prognoza rozwoju demograficznego

Cele założone w „studium” w sferze rozwoju społeczno – gospodarczego pozostają w ścisłym powiązaniu z określeniem prognozy demograficznej.

Prognoza ma charakter szacunkowy i powstała na następujących założeniach prognostycznych:

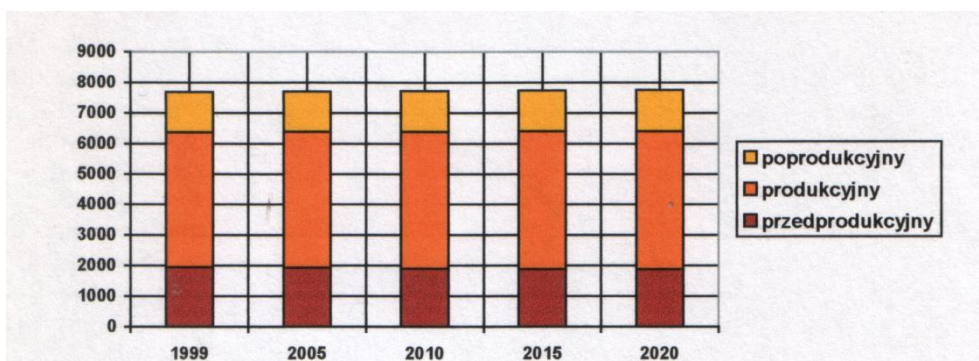
- porównanie i zaktualizowanie prognozy przedstawionej dla gminy Łoniów w studium zagospodarowania przestrzennego województwa tarnobrzeskiego (z dawnego układu województw) w oparciu o aktualne dane o stosunkach demograficznych dla gminy,
- uwzględnienie specyficznych cech stosunków ludnościowych określonych przez GUS dla kraju, dotyczących miast i terenów wiejskich, a przede wszystkim:
  - obniżenie wskaźnika przyrostu naturalnego, zbliżony do średniego dla powiatu,
  - zauważalny, choć niewielki spadek wskaźnika dzietności kobiet,
  - wyraźne zahamowanie tendencji odpływu ludności wiejskiej do miast,
  - ożywienie ruchu migracyjnego przewidywane po 2010 r.,
  - wzrost długości życia dla województwa tarnobrzeskiego (dane z poprzednich układów administracyjnych – aktualnych jeszcze brak) – przewidywana średnia w 2020 r. 72,9 lat (mężczyźni), 79,5 lat (kobiety),
  - narastający proces starzenia się ludności (wzrost udziału ludzi w wieku poprodukcyjnym).

Po uwzględnieniu tych przesłanek, określone zostały poprzez analizę zgromadzonych danych demograficznych (z lat 1990 – 1999 r.) następujące zmiany w latach 1999 – 2020 r.

Tabela Nr 1. Gmina Łoniów. Prognoza demograficzna. Struktura ludności wg płci i wieku mieszkańców.

Wyszczególnienie		1999		2005		2010		2015		2020	
		ludność ilość osób	%	ludność ilość osób	%	ludność ilość osób	%	ludność ilość osób	%	ludność ilość osób	%
Ludność gminy ogółem w tym:	O	7684	100	7700	100	7720	100	7730	100	7750	100
	M	3851	50,2	3845	50,	3855	50,0	3860	49,9	3870	49,9
	K	3833	49,8	3855	49,0	3865	50,0	3870	50,1	3880	50,1
w wieku przedprodukcyjnym 0 - 17 lat	O	1948	25,3	1925	25,	1890	24,5	1880	24,0	1870	24,0
	M	1015	52,1	1000	52,	980	52,0	980	52,1	975	52,1
	K	933	47,9	925	48,0	910	48,0	900	47,9	895	47,9
w wieku produkcyjny	O	4415	57,5	4460	57,9	4495	58,2	4510	58,6	4530	58,5

m 18–59 K 18–64 M	M	2356	53,4	2375	53,	2395	53,3	• 2400	53,2	2410	53,2
	K	2059	46,6	2085	46,	2100	46,7	2110	46,8	2120	46,8
w wieku poprodukcyjnym K>60; M>65	O	1321	17,2	1315	17,	1335	17,4	1340	17,5	1350	17,5
	M	480	36,3	470	36,	480	36,2	480	36,1	485	36,1
	K	841	63,7	845	63,	855	63,8	860	63,9	865	63,9
Wskaźnik obciążenia demograficznego		74,0		72,6		71,6		71,2		71,1	

- Liczbę ludności gminy docelowo określono na poziomie 7750 osób, w tym: 3880 kobiet (50,1%) i 3900 mężczyzn (49,9%),
- średnioroczny przyrost ludności zakłada się na poziomie 3–5 mieszkańców (uwzględniając malejący wskaźnik przyrostu i wysokie saldo migracji),
- przyrost liczby mieszkańców w poszczególnych sołectwach będzie oczywiście proporcjonalny do liczby mieszkańców obecnie zamieszkujących miejscowości. Stąd należy założyć, że bardzo małe miejscowości w gminie, liczące około 100 mieszkańców, będą wskazywać zahamowanie w rozwoju demograficznym,
- rozwój liczby ludności w poszczególnych okresach pięcioletnich przewiduje się jako bardzo umiarkowany i bardzo równomierny. Należy zauważyć, że w okresie 1995 – 1997 r. liczba ludności gminy znacznie wzrosła, ale od 1997 r. nastąpił spadek liczby ludności. Analiza ruchów naturalnych ludności w poszczególnych sołectwach daje jednak przesłanki, aby zakładać wzrost liczby ogólnej ludności gminy – zwłaszcza liczba urodzeń daje ku temu przesłanki,
- Nieco mniejszy przyrost ludności zakłada się po 2010 roku, kiedy może nastąpić zwiększony odpływ ludności do miast (zakładany w prognozie krajowej), oraz zauważalne będą skutki spadku przyrostu naturalnego (w latach 1997 – 2000 r.) w reprodukcji populacji,
- nadal będzie widoczna, choć niewielka przewaga liczby mężczyzn w stosunku do

- liczby kobiet, co się właściwie rzadko zdarza w populacjach wiejskich,
- widoczne będzie przesuwanie się w czasie, w poszczególnych okresach pięcioletnich występującej tendencji niżowej przyrostu demograficznego, co będzie widoczne w zmianach liczebności poszczególnych grup wiekowych w populacji gminy, korzystnie będą układać się zmiany w liczebności grupy wieku produkcyjnego ludności – powiększać się ona będzie w sposób naturalny – przechodzenie w „dorosłość” grupy młodzieży, a jednocześnie grupa wieku przedprodukcyjnego nie będzie tak gwałtownie przyrastać, bo nie ma przesłanki na zwiększenie się przyrostu naturalnego,
  - korzystnie przedstawiają się rokowania na utrzymanie się w granicach 17,0 – 17,5% ludności w grupie wieku poprodukcyjnego. Wiąże się to prawdopodobnie z zakładanym po 2010 roku nasileniem się migracji ludności do miast – migracje podejmie grupa w wieku mobilnym, która „starzeć się” będzie w innym miejscu zamieszkania,
  - wskaźnik obciążenia demograficznego w gminie tzn. liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym przypadająca na 100 osób wieku produkcyjnego, kształtuje się na dobrym poziomie, tj. 74,0 i nie ma przesłanek, aby się miał zwiększać.

4.2. Prognoza zmian jakości życia mieszkańców

4.2.1. System obsługi ludności gminy

Zakłada się nadal tylko dwustopniowy system obsługi mieszkańców gminy:

I. Poziom elementarny

- Miejscowości: Bazów, Bogoria, Chodków Nowy, Królewice, Łązek, Otoka, Przewłoką, Ruszcza Kolonia, Ruszcza Wieś, Skwirzowa, Skrzypaczowice, Świniary Nowe, Suliszów, Trzebieszawice, Jeziory, Piaseczno, Wnorów, Wojcieszycy, Gieraszowice, Wólka Gieraszowska, Gągolin, Kępa Nagnajewska
- Wyposażenie w usługi: sklep spożywczo – przemysłowy, kiosk, ewentualnie rzemiosło bytowe.

II. Poziom podstawowy

- Miejscowości: do tego poziomu należy zaliczyć przede wszystkim Łoniów. Mimo że jest siedzibą władz gminnych ma niestety bardzo słabe wyposażenie w usługi, nie kwalifikujące go jako ośrodka o wyższym poziomie. Poważne braki w wyposażeniu w urządzenia obsługi to: brak szkolnictwa średniego, administracji gospodarczo – finansowej, przedsiębiorstwa obsługi komunalnej. Oprócz Łoniowa do tego podziału

ośrodków zaliczyć należy jako ośrodki wspomagające ośrodek gminny, wsie Sulisławice, Świniary Stare i Chodków Stary.

- Wyposażenie w usługi: oprócz urzędzeń z poziomu I-go, występują: przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja, zakłady opieki zdrowotnej, kościoły, cmentarze, biblioteki, domy kultury.

Stan wyposażenia Łoniowa będzie bardzo trudny do zmiany – nie ma ku temu przesłanek społeczno – gospodarczych. Pobliskie miasta powiatowe będą stanowić nadal ośrodki zaspokajające potrzeby mieszkańców w zakresie dostępności do usług o charakterze ponadpodstawowym i wyższego rzędu (szkolnictwo wyższe, szpitalnictwo, obiekty kultury: muzea, teatry, wysoko wyspecjalizowane rzemiosło).

4.2.2. Standardy obsługi ludności

Rozwój infrastruktury społecznej gminy zależeć będzie od:

- wzrostu liczby użytkowników urzędzeń obsługi,
- konieczność poprawy dostępności do usług,
- wymogów społeczeństwa w zakresie poprawy standardów obsługi ludności.

Hipotetycznie zakłada się następujące standardy obsługi ludności gminy w zakresie:

Oświata i wychowanie

Liczebność grupy wiekowej objętej obsługą w tym zakresie obecnie wynosi około 12,5% ogólnej liczby ludności. Jest to prawidłowa proporcja – taką przeciętnie w statystyce przyjmuje się do prognoz. Wielkość tego wskaźnika w gminie pozostaje w związku z liczebnością grupy ludności w wieku przedprodukcyjnym.

Zakładając, że przyrost naturalny wykazuje tendencje zniżkowe, na przyszłość należy zakładać, że wskaźnik liczebności grupy dzieci w wieku nauczania podstawowego i gimnazjalnego będzie malał. Stąd też, nie zachodzi potrzeba tworzenia nowych miejsc nauki. W wyniku wprowadzenia reformy oświaty grupa dzieci w wieku szkolnictwa podstawowego zostaje podzielona na dwustopniowe poziomy nauczania: szkoła podstawowa i gimnazjum. System i standardy obsługi w zakresie oświaty zostały dokładnie przeanalizowane i zaplanowane w związku z rozpoczętą reformą oświaty i zakładają:

Wychowanie przedszkolne

Zakłada się konieczność utrzymania istniejących placówek wychowania przedszkolnego – znaczna część miejsc pracy dla kobiet znajduje się poza gminą (sąsiednie miasta) i należy przewidywać, że taki stan będzie się rozwijał, a więc będzie potrzeba co

najmniej utrzymania jeżeli nie przyrostu ilości miejsc dla dzieci w przedszkolach, w największych miejscowościach gminy. Chodzi o przedszkola w:

- Łoniowie – min. 60 miejsc (III oddziały),
- Świniarach – min. 60 miejsc (III oddziały).

Szkolnictwo podstawowe

Nowoutworzony system szkół oparty na dowozie dzieci do wyznaczonych placówek, zorganizowany przez władze samorządowe, przewiduje:

Szkoły podstawowe

- Łoniów – ok. 230 uczniów,
- Świniary – ok. 180 uczniów,
- Sulisławice – ok. 180 uczniów,
- Łązek – ok. 120 uczniów,
- Gieraszwice – ok. 50 uczniów.

Szkoła filialna (O – III) w Przewłocce będzie mogła mieć charakter przejściowy – na przyszłość nie będzie wystarczającej liczebności dzieci, aby ją utrzymać. Tendencja malejąca liczebności grupy dzieci (całej grupy wieku przedprodukcyjnego) może spowodować potrzebę korekty sieci placówek oświaty, ze względów ekonomicznych po 2005 roku.

Szkoły gimnazjalne

Nie rokuje się zmiany liczebności grupy dzieci w wieku gimnazjalnym w takim stopniu, aby wskazywać potrzebę tworzenia nowych placówek.

Ewentualne potrzeby przyrostu miejsc uczniowskich, zabezpieczyć mogą istniejące w gimnazjach:

- w Łoniowie ok. 70 miejsc uczniowskich,
- w Sulisławicach ok. 50 miejsc uczniowskich.

Szkolnictwo średnie

Gmina nie może liczyć na utworzenie placówek w tym zakresie – brak uzasadnienia ekonomicznego przede wszystkim, ze względu na bliską dostępność do tego rodzaju szkół w sąsiednich gminach (Koprzywnica, Klimontów) i miastach: Osieku, Sandomierzu, Tarnobrzegu i Staszowie. W tych ostatnich oferowana jest bardzo różnorodna sieć szkół średnich zawodowych.

Szkolnictwo wyższe

Gmina wykazuje znaczący jak na tereny wiejskie wskaźnik udziału ludności w wykształceniu wyższym 4,2. Zapotrzebowanie na obsługę w tym zakresie będzie rosło, bowiem rośnie świadomość społeczna, że wykształcenie daje szansę na odpowiednio dobrą

pracę. Dostępność młodzieży z gminy do szkół wyższych będzie właściwie związane z poziomem życia mieszkańców, który w tym rejonie jest na średnim poziomie. Trzeba dodać, że wyższe uczelnie i szkoły pomaturalne znajdujące się w bliskim zasięgu (Sandomierz, Staszów, Tarnobrzeg, Kielce) dają niejednokrotnie możliwość korzystania z nich na zasadzie dojeżdżania.

4.2.3. Ochrona zdrowia i opieka społeczna

Ochrona zdrowia

Wprowadzony w 1999 r. zreformowany system opieki zdrowotnej, przewidywany do ewentualnej modernizacji zakładał przede wszystkim lepszą dostępność do lekarza pierwszego kontaktu. W gminie Łoniów, gdzie działają 2 zespoły opieki zdrowotnej, a gdzie mamy do czynienia z rozproszonym osadnictwem (duża ilość miejscowości, niewielkich ludnościowo), sprostanie temu zadaniu nie jest łatwe ze względu na znaczne odległości do placówek opieki zdrowia.

Nie mniej rozmieszczenie placówek służby zdrowia znalazło akceptację społeczną i nie spowodowało poważniejszych zmian w rozmieszczeniu placówek i zasięgach rejonów obsługi przez lekarzy pierwszego kontaktu.

Zmienił się zasięg obsługi w zakresie szpitalnictwa, pomocy doraźnej i przychodni specjalistycznych. Obsługa pozostaje w zasięgu Świętokrzyskiej Kasy Chorych (Sandomierz, Staszów, Opatów). Mimo dogodnych odległości mieszkańcy nie korzystają z usług leczenia w Tarnobrzegu.

Należy jednak uznać, że standardy obsługi i dostępność mieszkańców gminy Łoniów, w zakresie opieki zdrowotnej, mieszczą się w normach uznanych za prawidłowe i nie wskazuje się na potrzebę koniecznych zmian.

Opieka społeczna

Stanowi jedną z podstawowych sfer problemowych rozwoju gminy i powiązana jest ze skalą bezrobocia w rejonie. Działania w zakresie opieki społecznej – obligatoryjnie należące do zadań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, tak jak do tej pory winny być prowadzone dwukierunkowo:

docieranie do ludzi samotnych, niepełnosprawnych, chorych pozostających bez opieki rodziny, za pomocą opiekunek społecznych, – działania w zakresie łagodzenia skutków i problemów związanych ze skalą bezrobocia.

W obu kierunkach działań liczyć się będą odpowiednie środki finansowe, przy czym skuteczniejsze będzie przeznaczanie je nie tyle, na świadczenia z tytułu opieki społecznej, ale

na tworzenie nowych miejsc pracy, konkretnych programów prac publicznych, interwencyjnych. Zmiana sytuacji w tym problemie zależeć będzie również od polityki państwa.

W zakresie opieki społecznej w gminie należy zwrócić uwagę na rolę w sferze społeczno – gospodarczego rozwoju jaki spełnia dom opieki społecznej dla dzieci starszych i młodzieży. Stanowi on element oddziaływania regionalnego o znaczeniu społecznym, a ponadto ma korzystne oddziaływanie gospodarcze (na handel, szkolnictwo) w gminie.

4.2.4. Kultura

Konieczne jest docelowo utrzymanie istniejącej sieci placówek tj. Gminnego Ośrodka Kultury w Łoniowie z filią w Chodkowie Starym i siecią bibliotek w: Łoniowie, w Chodkowie, Swiniarach, Sulisławicach. Należy zakładać, że liczba woluminów winna osiągnąć wskaźnik 5000 szt/1000 mieszkańców. Należy przez odpowiednią promocję i finansowe wsparcie budżetu tych obiektów, pokierować ich działaniami, tak aby przyciągały mieszkańców i zachęcały do uczestnictwa w działalności.

Będzie to zadanie trudne, ale konieczne ze względu, że zagrożeniem dla ich działalności jest moda na dyskoteki i szukanie rozrywek w pobliskich miastach.

4.2.5. Sport i turystyka

Konieczne będzie podjęcie działań służących rozwojowi urządzeń sportu w gminie. Mimo istnienia klubów sportowych, nie ma w gminie urządzonego boiska sportowego. Szansą na organizację odpowiedniego ośrodka sportu może być zagospodarowanie terenów poeksploatacyjnych w Piasecznie (po byłej kopalni odkrywkowej siarki) przewidzianych dla prowadzenia rekreacji.

Skojarzenie funkcji sportu, rekreacji a także turystyki w tym terenie, stanowić może niebagatelną szansę rozwoju przestrzenno – gospodarczego gminy, choć nie będzie to wiodąca funkcja gminy. W tym działaniu należy odpowiednio wykorzystać silne walory przyrodniczo – kulturowe gminy, a zwłaszcza przez odpowiednią promocję miejsc kultu religijnego (Sulisławice) oraz miejsc pamięci narodowej związanych przede wszystkim z działalnością Oddziału Partyzanckiego „Jędrusie”. Gmina ma także szansę rozwoju funkcji agroturystyki w miejscowościach: Bazów, Gierszowice, Królewiec, Wojcieszycy i Wólka Gierszowska. Bardzo istotną sprawą w rozwoju rekreacji i turystyki w gminie będą działania związane z tworzeniem miejsc noclegowych. Początkowo mogą to być miejsca w zagrodach, tym bardziej, że standard budownictwa mieszkalnego w gminie jest wysoki. W tym kierunku

winna pójść polityka (może finansowa?) władz gminy, aby mieszkańcy wyczuwali korzyści z takich działań.

4.2.6. Handel, gastronomia, rzemiosło

Handel

Nasylenie placówkami handlu w miejscowościach gminy, nie osiągnie docelowo bardzo dobrego standardu. Rozproszenie (dość znaczne) zabudowy, niewielkie miejscowości nie tworzą przesłanek rozwoju sieci usług handlu poza większymi miejscowościami: Łoniów Wieś, Łoniów Kolonia, Świniary Stare, Świniary Nowe, Sułisławice. Dotyczy to oczywiście handlu podstawowymi artykułami.

Obsługę mieszkańców gminy w zakresie handlu artykułami wyspecjalizowanymi, w szerszym asortymencie i wyższym standardzie spełniać będą nadal pobliskie miasta. W związku z bliskością ośrodków miejskich na terenie gminy mogą pojawiać się tendencje do organizowania placówek handlu hurtowego. Działania takie należy uznać za korzystne, o ile nie kolidują z ochroną gruntów rolnych i środowiska przyrodniczego.

Gastronomia

Gmina ma znaczne szansę dla rozwoju usług gastronomii, w oparciu przede wszystkim o położenie przy skrzyżowaniu dwu ważnych tras krajowej komunikacji drogowej: Nr 777 Kraków – Nowe Brzesko – Połaniec – Sandomierz i Nr 9 Radom – Rzeszów – Barwinek. Wzdłuż tych dróg zauważa się już obecnie przyrastanie liczby zajazdów, moteli. Drugi kierunek możliwości rozwoju gastronomii, to obsługa turystów stałych, przybywających zwiedzić gminę, lub odpocząć na jej terenie. Takie możliwości należy przewidywać w związku z planowaną realizacją zbiornika wodnego w Piasecznie. Oczywiście istniejące placówki gastronomii również winny swoją działalność rozwijać z nastawieniem na obsługę szerszego grona klientów i oferować bogatszy asortyment usług (organizację imprez, noclegów na zamówienie).

Rzemiosło

Popierać należy i promować każdą inicjatywę tworzenia usług rzemiosła i drobnej wytwórczości, zwłaszcza związanych z usługami bytowymi, obsługą rolnictwa (skup, przetwórstwo płodów rolnych). Stanowią one będą najtańsze miejsca pracy i znacząco ożywią sytuację gospodarczą wsi.

4.3. Prognoza rynku pracy

Podstawową przesłanką do określenia potencjału zasobów pracy jest liczebność grupy

wieku przedprodukcyjnego mieszkańców w poszczególnych okresach prognostycznych.

Prognoza zakłada, że przyrost ludności w grupie wieku produkcyjnego, w okresie 2000 – 2020 r. wynosić będzie – ogółem dla gminy ok. 120 osób.

Oznacza to, że przyrost zasobów pracy będzie bardzo niewielki, co wynika z proporcji prognozy demograficznej. Zakłada się, że wskaźnik aktywności zawodowej będzie wynosił ok. 60% (obecnie wg danych Urzędu Statystycznego wynosi 60,2%), zasoby pracy określa się docelowo wielkości ok. 2700 osób.

W określaniu prognozowanego rynku pracy należy podkreślić, że ograniczeniu ulegnie tzw. „zjawisko dwuzawodowości”, które na terenie gminy miało i ma znaczny zasięg. Brak miejsc pracy doprowadzi do regulacji w tym zakresie. Wpłynąć to jednocześnie powinno na restrukturyzację rolnictwa, ale z drugiej strony w niedużych gospodarstwach rolnych, może doprowadzić do pogłębienia zjawiska przeludnienia w rolnictwie i na wsiach.

Zatrudnienie w rolnictwie winno ulec zwiększeniu, ale nie będzie to wielkość przekraczająca 20% liczby pracujących ogółem tj. 680 – 700 osób. Należy tu wyjaśnić, że liczba ta dotyczy wyłącznie ludzi dla których rolnictwo stanowi podstawowe i jedyne źródło zarobkowania. Liczba ta faktycznie może być znacznie większa, po uwzględnieniu, że w gospodarstwach zatrudniani są członkowie rodziny właściciela gospodarstwa, nie posiadający innego zarobkowania, lub posiadający niezarobkowe źródło utrzymania (emeryci, renciści).

Wzrost zatrudnienia w rolnictwie nie powinien odbywać się kosztem rozdrobnienia gospodarstw, do czego potrzebna jest odpowiednia polityka państwa, stwarzająca warunki opłacalności produkcji rolnej wielkotowarowej.

Najpoważniejszym problemem w zagospodarowaniu zasobów pracy gminy będzie ograniczenie zjawiska bezrobocia. Będzie to najważniejszy cel polityki rozwoju gminy i wyznacznik utrzymania równowagi na rynku pracy. Na ograniczenie bezrobocia w gminie wpływ będzie miała:

- sytuacja na zewnątrz gminy – pobliskie miasta, sąsiednie gminy (Tarnobrzeg, Osiek) a konkretnie strategia podmiotów gospodarczych działających w pobliskich ośrodkach liczących się bardzo jako zasoby miejsc pracy dla ludności gminy,
- wzmacnianie miejscowego rynku pracy poprzez:
  - restrukturyzację rolnictwa,
  - promowanie gminy, celem przyciągnięcia kapitału z zewnątrz,
  - popieranie inicjatyw rozwoju usług rzemiosła, drobnej wytwórczości,
  - rozwój usług obsługi rolnictwa (skup, handel produktami rolnymi),

- działanie władz gminnych i powiatowych w kierunku popierania inicjatyw związanych z przekwalifikowaniem zawodowym ludności do potrzeb rynku pracy, przeciwdziałanie bezrobociu absolwentów przez podnoszenie poziomu wykształcenia, zwiększanie aktywności zawodowej bezrobotnych (grupy interwencyjne, prace publiczne).

Kierunki rozwoju rynku pracy w gminie winny zakładać:

- proporcje zatrudnienia w gospodarce narodowej do 2020 r. nie ulegną w gminie większym przekształceniom – przeważać będzie zatrudnienie w działalności produkcyjnej i rolnictwie indywidualnym, edukacji, handlu, naprawach,
- znaczący przyrost miejsc pracy w gminie w usługach bytowych, obsłudze rolnictwa (skup, przetwórstwo rolne), obsługa rekreacji i turystyki.

Rynek pracy w gminie charakteryzować się będzie:

- relatywnie młodymi zasobami pracy – duża ilość absolwentów szkół średnich, pomaturalnych, wyższych,
- dobrze przygotowaną kadrą zawodową, nawet na poziomie wykształcenia wyższego.

Jest to efekt dobrej dostępności do szkół i uczelni młodzieży z gminy, oraz świadczy o niezłym poziomie życia w gminie.

4.4. Hipoteza warunków mieszkaniowych

4.4.1. Rozwój mieszkalnictwa

Uzależniony będzie od potrzeb wynikających z:

- rozwoju demograficznego, czyli przyrostu liczby mieszkańców, zmian struktury wiekowej (liczby osób w wieku zakładania rodzin),
- konieczności poprawy warunków mieszkaniowych, czyli tzw. potrzeby rozgęszczenia,
- poprawy wyposażenia w media infrastruktury,
- zapewnienia mieszkań socjalnych.

Z prognozy demograficznej wynika, że potrzeby nowych mieszkań docelowo wyniosą, co wynika z następujących przesłanek:

- ludność wzrośnie o ok. 100 osób,
- przewiduje się, że na 1 izbę mieszkalną w 2020 r. przypadać będzie 1 osoba (założenia studium województwa tarnobrzeskiego) – stąd dla gminy Łoniów przewiduje się 7750 izb mieszkalnych.

Liczba izb obecnie wynosi 7253 – przyrost winien wynieść 497 izb. Powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę 20 m² (również wg studium województwa tarnobrzeskiego).

Poniższa tabela przedstawia prognozę kształtowania przyrostu zasobów mieszkaniowych w gminie.

Należy zaznaczyć, że na terenie gminy występuje wyjątkowo dobra zabudowa, zwłaszcza mieszkaniowa – zarówno pod względem stanu technicznego jak i standardów wyposażenia w infrastrukturę techniczną. Stąd rozważania dotyczące wymiany zabudowy nie stanowią istotnej potrzeby w analizowaniu kształtowania potrzeb zasobów mieszkaniowych gminy na perspektywę 2020 r.

Tabela Nr 2. Gmina Łoniów. Prognoza przyrostu zasobów mieszkaniowych w latach 1999 – 2020 r.

Wyszczególnienie	Rok	Liczba mieszkań	Pow. użytk. mieszkań w tys. m ²	Izby	Przeciętnie		
					pow. użytk. mieszk. na 1 osobę	osób na:	
						1 izbę	1 mieszkanie
Łoniów	1999	1892	141,8	7253	18,5	1,06	4,05
	2005	1925	146,3	7330	19,0	1,05	4,00
	2010	1980	150,5	7490	19,5	1,03	3,90
	2015	1990	154,5	7650	20,0	1,01	3,90
	2020	2040	155,0	7750	20,0	1,00	3,80

4.4.2. Polityka mieszkaniowa

Docelowe potrzeby przyrostu zasobów mieszkaniowych ze strony władz wymagać będzie przede wszystkim zabezpieczenia odpowiednich terenów pod budownictwo, pod względem przygotowania planistycznego i wyposażenia w infrastrukturę techniczną.

Przewiduje się, że realizacja budownictwa będzie się rozkładać w gminie, na dwie grupy inwestorów:

- budownictwo indywidualne – około 95% hipotetycznego przyrostu mieszkań tj. około 140,6, realizowanych środkami własnymi mieszkańców, budownictwo o niskiej intensywności, jednorodzinne i zagrodowe,
- budownictwo komunalne (socjalne) – około 5% hipotetycznego przyrostu mieszkań tj. około 7,4 przewidzieć należy do realizacji ze środków samorządowych dla najuboższej ludności. Potrzeby na mieszkania komunalne nie będą prawdopodobnie maleć – ubóstwo w gminie jest zauważalne, choć nie tak rażące jak w innych gminach, gdzie rolnictwo ma słabsze warunki naturalne. Nie muszą to być nowe mieszkania – można wykorzystać w tym celu adaptację budynków we władaniu gminy, na cele mieszkaniowe.

Na realizację potrzeb mieszkaniowych wpływ będą miały działania dotyczące tworzenia nowych krajowych systemów finansowania mieszkalnictwa i polityki rolnej. Ustalenia szczegółowe dotyczące intensywności wykorzystania terenów mieszkaniowych, struktury, wielkości działek budowlanych, w dostosowaniu do bieżących potrzeb winny być określone na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

5. Polityka rozwoju systemu transportowego

5.1. Ustalenia podstawowych działań dla poprawnego funkcjonowania i rozwoju systemu transportowego

Jako podstawowe kierunki działań dla prawidłowego funkcjonowania i rozwoju sieci drogowej w gminie Łoniów wyznacza się:

- weryfikacja istniejącego układu komunikacyjnego przeprowadzona zgodnie z obowiązującymi ustawami,
- realizacja programu modernizacyjnego dróg krajowych w oparciu o przyjętą politykę transportową kraju,
- modernizacja sieci dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych,
- utrzymanie istniejącej substancji drogowej w stanie umożliwiającym nieprzerwane i bezpieczne korzystanie z dróg przez wszystkich użytkowników,
- poprawa warunków i bezpieczeństwa ruchu drogowego,
- analiza możliwości budowy ścieżek rowerowych i ciągów pieszych,
- współpraca z samorządem powiatowym i samorządem wojewódzkim,
- uzyskiwanie środków finansowych pomocowych z funduszy przeznaczonych na rozwój obszarów wiejskich.

5.1.1. Weryfikacja istniejącej sieci drogowej

Obowiązująca od 1 stycznia 1999 r. ustawa o drogach publicznych wprowadziła nowy podział dróg na cztery kategorie. W ślad za nią Rozporządzeniem Rady Ministrów ustalony został wykaz dróg krajowych i wojewódzkich.

Natomiast procedur prawnych wymagają drogi powiatowe i gminne. Zaliczenie do kategorii dróg powiatowych następuje w drodze uchwały rady powiatu w porozumieniu z marszałkiem województwa po zasięgnięciu opinii rady gminy oraz opinii sąsiednich powiatów. Zaliczenie do kategorii dróg gminnych następuje w drodze uchwały rady gminy po zasięgnięciu opinii rady powiatu. Drogi nie zaliczone do żadnej kategorii stają się w myśl

ustawy drogami wewnętrznymi, zarządzanymi przez właściwego zarządcę terenu.

Weryfikacja sieci dróg powiatowych i gminnych staje się koniecznością, jak również w zdecydowany sposób pozwoli odpowiednim zarządom drogowym przyjąć i prowadzić politykę finansowania utrzymania i remonty dróg.

5.1.2. Modernizacja dróg krajowych

W kwietniu 1998 roku Kierownictwo Resortu Ministerstwa Transportu i Gospodarki Morskiej zatwierdziło „Strategię utrzymania i rozwoju sieci dróg krajowych do 2015 r.”, opracowaną w Generalnej Dyrekcji Dróg Publicznych. We wrześniu 1998 roku Komitet Ekonomiczny Rady Ministrów zaakceptował „Plan rozwoju infrastruktury transportowej w Polsce do roku 2015” opracowany w resorcie transportu i gospodarki morskiej. W „Strategii ...” jak i w „Planie rozwoju ...” założono główne cele:

1. W międzynarodowych korytarzach transportowych należy wybudować autostrady i drogi ekspresowe.
2. Drogi międzynarodowe E należy zmodernizować do Standardów Unii Europejskiej. Niezbędna jest budowa innych dróg ekspresowych, budowa obwodnic, modernizacja ważnych połączeń krajowych, modernizacja dróg głównych w miastach.
3. Należy poprawić stan dróg i mostów do stanu dobrego.
4. Należy poprawić bezpieczeństwo ruchu.

Zakłada się osiągnięcie tych celów w dwóch wariantach tj. w poziomie pożądanym oraz w poziomie minimalnym.

Szczególnym priorytetem w programie modernizacji istniejącej sieci drogowej krajowej objęta zostanie między innymi, przechodząca przez gminę Łoniów, droga krajowa Nr 9. Prace modernizacyjne na drodze będą polegać na doprowadzeniu jej do parametrów drogi głównej ruchu przyspieszonego w granicach zmiany nr 3 Studium ekspresowej, jednojezdniowej i obejmować będą:

- wzmocnienie nawierzchni do nacisków 100 kN/oś, a na niektórych odcinkach o szczególnie dużym natężeniu ruchu pojazdów ciężkich – do 115 kN/oś,
- budowę poboczy bitumicznych,
- modernizację przejść przez miejscowości,
- budowę dodatkowych pasów na wzniesieniach,
- modernizację szczególnie uciążliwych skrzyżowań jednopoziomowych.

W gminie Łoniów droga krajowa Nr 9 na odcinku Łoniów – Wólka Gierszowska wymagać będzie budowy bitumicznych poboczy, jak również budowy dodatkowych pasów na

wzniesieniach oraz przy przejściu przez miejscowość Trzebiesławice.

Skrzyżowanie drogi krajowej Nr 9 z drogą krajową Nr 79, obecnie częściowo skanalizowane, z uwagi na zwiększające się natężenie ruchu, wymaga gruntownej modernizacji. Zadaniem gminy będzie rezerwowanie terenów pod przyszłą modernizację skrzyżowania.

„Strategia ...” zakłada na pozostałych drogach krajowych regionalnych realizację zadań punktowych, mających na celu likwidację największych uciążliwości, w tym budowę obwodnic miejscowości.

Miejscowy plan ogólny gminy, obecnie obowiązujący, zakłada budowę obwodnicy dla miejscowości Łoniów. Zmianie trasy ulegnie droga krajowa Nr 79. Obwodnica przejmować będzie uciążliwy dla terenu zabudowanego ruch tranzytowy, a obecna droga obsłuży ruch lokalny z przyległego do niej terenu.

Celowość budowy obwodnicy występuje wtedy, gdy spełnione są dwa podstawowe warunki:

- przy ruchu tranzytowym około 300/h pojawia się w godzinie szczytu,
- około 30% udziału w ruch – to ruch tranzytowy.

Z przeprowadzonych badań natężeń ruchu wynika, że na dzień dzisiejszy budowa obwodnicy nie jest najpilniejszą potrzebą.

Jednak opracowana przez „Transprojekt” Warszawa prognoza ruchu na zamiejskich drogach krajowych do roku 2015, wskazuje, że celowość budowy obwodnicy nastąpi już około 2005 roku.

Prognozę ruchu do 2015 roku przedstawia tabela Nr 1 oraz schemat Nr 1.

Tabela Nr 1.

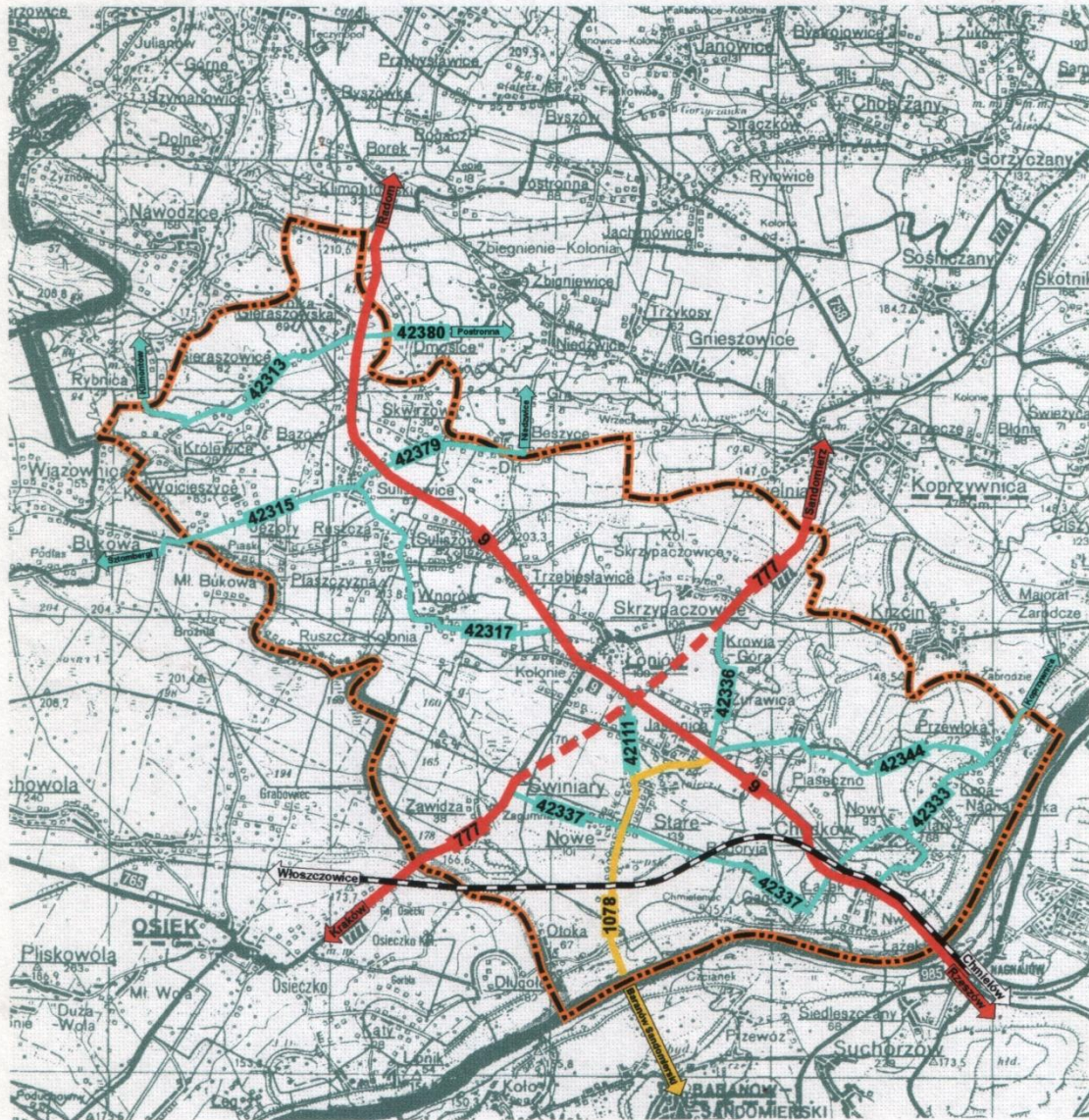
Schemat Nr 1.

Prognoza obciążenia ruchem dróg krajowych na lata 2000 – 2015.

Nr drogi	Nazwa odcinka	Ogółem średni ruch dobowy (SDR) [poj/dobe]			
		2000 r.	2005 r.	2010 r.	2015 r.
9	Klimontów – Łoniów	4208	5393	6584	7779
9	Łoniów – Nagnajów	6822	8460	10091	11721
777	Osiek – Łoniów	4547	5650	6752	7855
777	Łoniów – Koprzywnica	3741	4648	5555	6462

Mapka Nr 1. Gmina Łoniów. Docelowy układ komunikacyjny.

Mapka Nr 1.
Gmina Łoniów. Docelowy układ komunikacyjny.

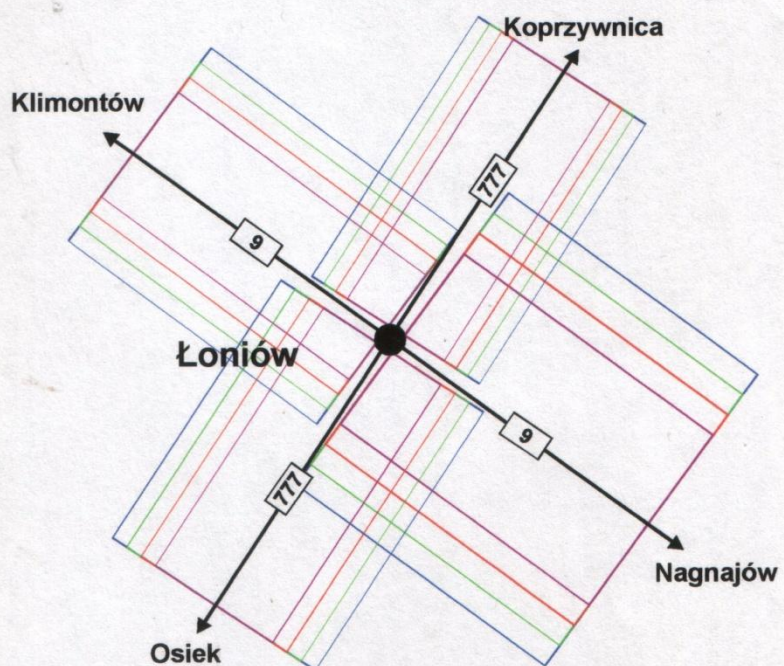

Legenda:

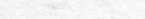

- Granica gminy
- Drogi krajowe
- Droga krajowa projektowana (obwodnica)
- Droga wojewódzka
- Drogi powiatowe
- Linia kolejowa

Schemat Nr 1.
Prognoza obciążenia ruchem dróg krajowych na lata 2000 - 2015.

0 1 2 3 4 5 tys. pojazdów na dobę w obu kierunkach

Legenda:

- 2000
- 2005
- 2010
- 2015

Szczegółowa analiza prognozy ruchu wykazuje:

- wzrasta udział samochodów osobowych i to on decyduje o całkowitym wzroście ruchu,
- udział w ruchu motocykli będzie oscylował na tym samym poziomie co obecnie, udział w ruchu autobusów stabilizuje się,
- spada natężenie ruchu ciągników rolniczych na sieci dróg krajowych,
- założono 3% roczny wzrost udziału w ruchu samochodów ciężarowych, tak jak w krajach europejskich,
- wzrasta udział w ruchu samochodów dostawczych.

Prognozę ruchu opracowano przy założeniu umiarkowanego rozwoju gospodarczego kraju oraz przyjęciu stabilnej sieci drogowej w analizowanym obszarze.

W „Studium” gminy zaleca się rezerwować teren pod przyszłą obwodnicę, a na najbliższe lata zastosować jako rozwiązanie doraźne „uspokojenie ruchu”, stosując różne sposoby i urządzenia bezpieczeństwa ruchu, w przebiegu przez teren zabudowany, zwłaszcza w okolicach szkoły.

Dla drogi krajowej nr 9 planowana jest dobudowa drugiej jezdni, natomiast dla drogi krajowej nr 79 planowana jest budowa obwodnicy Łoniowa. Obie drogi należy dostosować do klasy drogi głównej ruchu przyspieszonego (GP). W tym celu w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego należy zarezerwować pas o szerokości min. 80,0m. Drogi tej klasy nie mogą bezpośrednio obsługiwać terenów zabudowy mieszkaniowej. W tym celu należy zaprojektować w ich pasach tzw. drogi zbierające-rozprowadzające prowadzące ruch lokalny. Nieprzekraczalna linia zabudowy dla zabudowy mieszkalnej nie może być mniejsza niż 25,0m od pasa drogi GP w terenach zabudowanych i min. 50,0m poza terenami zabudowy. Dla usług odległość ta nie powinna być mniejsza niż 10,0m. W obszarach istniejącej zabudowy mieszkaniowej, gdzie nie zostaną zachowane standardy hałasu komunikacyjnego należy zastosować ekrany dźwiękochłonne.

W granicach zmiany Nr 3 Studium znajduje się droga wojewódzka Nr 872, w celu ochrony jej korytarza należy ograniczać dostępność do tej drogi poprzez ograniczenie budowy nowych zjazdów oraz realizację dróg serwisowych obsługujących komunikacyjne tereny przyległe. Ustala się działania modernizacyjne zmierzające do osiągnięcia parametrów drogi klasy głównej.

5.1.3. Modernizacja sieci dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych

Generalnie negatywnym uwarunkowaniem modernizacji sieci dróg transportu

lokalnego jest zbyt mała szerokość pasów drogowych, zwłaszcza jezdni i poboczy, jak również niejednorodność przekroju poprzecznego.

Pozytywnym uwarunkowaniem rozwoju sieci dróg publicznych w gminie jest wysoki przestrzenny wskaźnik gęstości dróg, wskazujący na dobrą obsługę komunikacyjną obszaru.

Zadania gminy koncentrować się winny na poszerzaniu jezdni do normatywnych szerokości, nadawaniu drogom wymaganego w zależności od klasy i funkcji przekroju poprzecznego, prawidłowym geometrycznym trasowaniu oraz budowie i odbudowie nawierzchni asfaltowych.

W związku z wprowadzeniem do planu ogólnego gminy projektu zagospodarowania wyrobiska w Piasecznie po zakończonej eksploatacji rudy siarkowej, należy przewidzieć modernizację drogi powiatowej Nr 42344 Jasienica – Przewłoką, jak również modernizację dróg gminnych z pobliskich miejscowości Krzcin i Polpin.

Ponadto 66% dróg gminnych wymaga położenia nawierzchni asfaltowych z pełną modernizacją pasów drogowych, ze szczególnym uwzględnieniem prawidłowo wykonanej podbudowy, jako podstawowej nośnej części nawierzchni, przenoszącej obciążenia zewnętrzne.

5.1.4. Poprawa stanu technicznego nawierzchni drogowych

Jakość nawierzchni drogowych jest ogólnie niezadowolająca, a co gorsze następuje bardzo szybka degradacja nawierzchni w czasie. Jest to spowodowane z jednej strony wzrastającym obciążeniem ruchu, a z drugiej strony niezwykle niskimi nakładami na drogi przez ostatnie lata, co powoduje szybkie narastanie zaległości remontowych i dekapitalizację majątku drogowego. Główne niekorzystne cechy nawierzchni to: nierówności, a zwłaszcza powstałe w ostatnich latach koleiny, brak odpowiedniej szorstkości i adekwatnej do obciążeń nośności. Na degradację stanu istniejącego dróg duży wpływ ma niekompleksowe wykonanie robót drogowych, a przede wszystkim brak oczyszczania i udrażniania przydrożnych rowów i przepustów. W pracach utrzymaniowych i remontowych należy zwrócić szczególną uwagę na odwodnienie dróg. Utrzymywanie wszystkich dróg na tym samym poziomie nie jest wskazane z przyczyn ekonomicznych. Określenie poziomu utrzymania należeć będzie do właściwych zarządów drogowych, które z kolei określać będą potrzeby finansowe niezbędne do prawidłowego funkcjonowania gospodarki drogowej.

5.1.5. Drogi transportu rolniczego

Do zadań modernizacyjnych należałoby włączyć sieć dróg transportu rolniczego.

Proponuje się przyporządkowanie istniejących dróg rolniczych klasyfikacji funkcjonalnej, która może stać się pomocna dla właściwego projektowania sieci z uporządkowaniem jej na obszarach wiejskich oraz podejmowaniu decyzji odnośnie kolejności modernizacji.

Klasyfikacja funkcjonalna dróg rolniczych:

- główne drogi rolnicze: drogi publiczne powiatowe i lokalne pełniące funkcję zbiorczych dróg rolniczych,
- drogi zbiorcze: drogi nie publiczne, zbiorcze niższego rzędu, przejmujące ruch z dróg pomocniczych,
- drogi pomocnicze: tzw. technologiczne, umożliwiające dojazd bezpośrednio do pól.

Ustalone funkcje pozwolą na dostosowanie geometrii, (głównie przekroju poprzecznego) do przewidywanego natężenia ruchu i parametrów korzystających z nich pojazdów a także na ustalenie grubości nawierzchni. Wymagania techniczne jakim powinny odpowiadać poszczególne odcinki sieci dróg transportu rolniczego, zapewniające warunki dojazdu do pola zmechanizowanego sprzętu i maszyn rolniczych oraz przystosowanie ładowności środków transportowych przedstawia:

Tabela Nr 5. Wymagania techniczne dróg transportu rolniczego.

Klasa funkcjonalna	Klasa techniczna	Przekrój drogi	Szerokość jezdni (m)	Obciążenie nawierzchni (kN/oś)	Rodzaj nawierzchni
główne	Z lub L	dwupasowa	5,5	80	twarde ulepszone
zbiorcze	L lub D	dwupasowa jednopusowa	5,0 3,5 z zatokami mijania	60	utwardzona
pomocnicze	D	jednopusowa	3,0 lub 3,5	nie określa się	gruntowa ulepszona

Koszt budowy nowych dróg przy niewielkim ruchu lokalnym (sezonowe obciążenie ruchem) powodują, że planowanie rozwoju dróg obsługujących rolnictwo powinno odbywać się w oparciu o istniejącą sieć połączeń. Program modernizacji winien uwzględniać kolejność zgodną z klasą funkcjonalną:

- drogi główne – położone w ciągu dróg powiatowych (publicznych),
- drogi zbiorcze,
- drogi pomocnicze – bezpośredniej obsługi pól.

Wskazane jest dla dróg zbiorczych stosowanie tanich konstrukcji nawierzchni z

materiałów odpadowych i miejscowych oraz określenie trwałości nawierzchni mając na uwadze sezonowość obciążenia ruchem. Warunkiem takiego działania jest przeprowadzenie remontów w czasie nasilenia prac polowych i po sezonie.

Drogi pomocnicze, ze względu na to, że obsługują niewielkie powierzchnie użytków rolnych i mogą być czasowo zmienione, w zasadzie nie powinny być trwale umocnione. Prace utrzymaniowe na tych drogach będą wystarczające, jeżeli sprowadzą się do profilowania z odwodnieniem i ewentualnym ulepszeniem nawierzchni gruntowej przez stabilizację mechaniczną. Wymagane jest, aby wszystkie drogi rolnicze, bezpośrednio połączone z drogami publicznymi miały na odcinkach co najmniej 50 m nawierzchnię twardą powodującą wstrząsowe oczyszczanie kół pojazdu oblepionych ziemią.

Wiele dróg można wykonać sposobem gospodarczym, tym bardziej, że w rolnictwie istnieją ku temu pewne możliwości techniczne (np. mechaniczna stabilizacja gruntu) pod warunkiem zapewnienia fachowego, kontrolowanego wykonawstwa tych robót. Racjonalne ukształtowanie sieci dróg transportu rolniczego i poprawa ich stanu technicznego przyczyni się do osiągnięcia szeregu korzyści:

- obniżenie kosztów eksploatacji pojazdów i maszyn rolniczych przez zmniejszenie zużycia ilości paliwa, ogumienia, zwiększenie trwałości i niezawodności pojazdów, obniżenie kosztów i częstotliwości napraw,
- oszczędności czasu, ludzi, sprzętu i przewozu ładunków dzięki zwiększeniu prędkości jazdy,
- oszczędności na kosztach przewozu wynikającej z wykorzystania nominalnej ładowności pojazdów,
- zmniejszenie strat w uprawach przez likwidację stałych lub czasowych objazdów nieprzejezdnych odcinków dróg,
- zwiększenie intensywności produkcji rolnej na terenach trudnodostępnych.

5.1.6. Bezpieczeństwo ruchu

Na poziom bezpieczeństwa ruchu drogowego istotny wpływ ma zarządzanie i organizowanie ruchu dla każdej kategorii dróg.

Cztery szczeble zarządzania drogami i trzy szczeble zarządzania ruchem wymagać będą umiejętności koordynacji i negocjacji, przy niejednokrotnie wspólnych lub rozbieżnych interesach. Jednolitość informacji drogowej na wszystkich kategoriach dróg, czytelność oznakowania poziomego i pionowego, instalowanie urządzeń sterujących ruchem pieszym jak również urządzeń bezpieczeństwa ruchu oraz stosowanie prawidłowych rozwiązań drogowo –

ruchowych winny być przedmiotem bieżącej współpracy służb i administracji drogowej wszystkich szczebli.

Wg ustawy o drogach publicznych zarządzanie drogami publicznymi może być przekazywane między zarządcami w trybie porozumień. Taka regulacja prawna stwarzać będzie ogromne możliwości, dzięki którym samorządowe władze gminne, powiatowe i wojewódzkie oraz administracja państwowa mogą na różnych obszarach wypracować najdogodniejsze rozwiązania dotyczące zarządzania organizacją ruchu.

Główne działania poprawy warunków i bezpieczeństwa ruchu drogowego objąć powinny:

- oznakowanie pionowe i poziome,
- oznakowanie prowadzonych robót drogowych,
- zapewnienie widoczności na skrzyżowaniach,
- likwidację kolein na nawierzchniach drogowych,
- stosowanie urządzeń bezpieczeństwa ruchu,
- tzw. „uspokojenie ruchu” na drogach szczególnie obciążonych ruchem, przechodzącym przez tereny zabudowane,
- segregację ruchu kołowego, rowerowego i pieszego,
- wdrożenie systemu kontroli ciężaru przeciążonych pojazdów ciężarowych.

5.1.7. Ruch pieszy i rowerowy

Potrzeba oddzielenia ruchu pieszego od ruchu pojazdów samochodowych jest koniecznością, a tworzenie systemów niezależnych dla obu użytkowników jest w pełni uzasadnione. Aby wydatnie ograniczyć istniejące zagrożenie ruchu pieszego i zapewnić niezbędną wygodę poruszania się, celowym staje się budowa chodników przy wszystkich kategoriach dróg na odcinkach przechodzących przez tereny zabudowane oraz jako dojścia do przystanków autobusowych. Zastępczym, lecz nie całkowicie bezpiecznym azylem dla pieszych są bitumiczne pobocza jezdni przy drogach o charakterze dróg zamiejskich.

Budowa wydzielonych ścieżek rowerowych w gminie, prowadzonych wzdłuż jezdni drogowych jest bardzo daleką perspektywą, z uwagi na szczupłość środków finansowych, jak i na trudności w pozyskiwaniu terenów.

Wyjątek stanowić tu może wydzielenie ścieżek ruchu rowerowego głównie dla celów rekreacyjnych w okolicy istniejącego parkingu w Zawidzy, na terenach północno – zachodnich gminy na obszarze chronionego krajobrazu, jak również przy urządzeniu terenów rekreacyjnych w okolicach wyrobiska w Piasecznie.

Przewidzieć należy odrębne ścieżki rowerowe, jak również ciągi pieszo – rowerowe dla ruchu mieszanego z wyraźnym rozgraniczeniem charakteru ruchu.

5.1.8. Współpraca samorządów i fundusze pomocowe

Opracowanie perspektywicznego planu rozwoju gminy z uwzględnieniem dróg gminnych jest warunkiem starań o środki pomocowe (krajowe i zagraniczne) z funduszy Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, funduszy rozwoju obszarów wiejskich PHARE i SAPARD, jak również Banku Światowego. Z uwagi na to, celową jest współpraca i współdziałanie samorządu wojewódzkiego, powiatowego i gminnego. Ponadto połączenie posiadanych środków finansowych, wzajemna partycypacja w kosztach na rzecz dróg przebiegających przez teren gminy mogłaby skutecznie przyspieszyć proces modernizacyjny. Należy przewidywać zawieranie wspólnych porozumień między poszczególnymi zarządami dróg na realizację większych robót drogowych, tak aby można było etapowo przeprowadzać kompleksowe prace modernizacyjne.

5.2. Komunikacja kolejowa

Założenia nowej polityki transportowej państwa zakładają reaktywowanie relacji między drogami, a kolejami, polegające na uzupełnieniu wzajemnych programów rozwojowych, a nie tworzeniu konkurencji między tymi dwoma rodzajami transportu.

Krajowa strategia zakłada przystosowanie się do wymogów „transportu zrównoważonego” zaspokajającego wymagania gospodarcze i społeczne poprzez obniżenie popytu na indywidualny transport pasażerski i towarowy i skierowanie go na masowe środki transportu, umożliwiające jego funkcjonowanie i rozwój bez drastycznych skutków ekologicznych.

W strategii działania dla zmniejszenia ruchu na drogach przewiduje się przeniesienie jak największych zadań przewozowych na kolej jako transport mniej uciążliwy i bardziej wydajny energetycznie, zwłaszcza w przewozach dalekobieżnych i tranzytowych.

Istnieje możliwość wykorzystania istniejącej bocznicy kolejowej do obsługi komunikacyjnej wskazanego w studium obszaru działalności inwestycyjnej po likwidowanej kopalni „Piaseczno”.

6. Polityka rozwoju systemów infrastruktury technicznej

6.1. Elektroenergetyka

Rzeszowski Zakład Elektroenergetyczny do roku 2005 nie planuje żadnych inwestycji

w zakresie urządzeń elektroenergetycznych Wysokich Napięć o napięciu 110 kV. Istniejący na terenie gminy Główny Punkt Zasilania GPZ 110/15 kV „Piaseczno” jest i będzie w perspektywie kilku lat głównym źródłem zasilania gminy, posiada on bowiem znaczną rezerwę mocy zainstalowanej w stosunku do pobranej.

GPZ Piaseczno 110/15 kV włączony jest w krajowy system elektroenergetyczny liniami:

- 110 kV „Piaseczno – Machów”,
- 110 kV „Piaseczno – Osiek”.

Nie przewiduje się również w perspektywie kilku lat zmian w układzie magistralnym sieci średniego napięcia. Moc z GPZ „Piaseczno” wyprowadzana będzie liniami:

- 15 kV „Piaseczno – Klimontów”,
- 15 kV „Piaseczno – Łoniów – Sandomierz”,
- 15 kV „Piaseczno – Staszów”,
- 15 kV „Piaseczno – Kopalnia Piasku”.

Trasa przebiegającej linii 400 kV „Połaniec – Ostrowiec” przez wschodni obszar gminy pozostaje bez zmian.

Perspektywiczny wzrost zapotrzebowania mocy przez nowych odbiorców energii elektrycznej, jak również zapewnienie dostaw energii istniejącym odbiorcom o właściwych parametrach i spełnienia wymogów z zakresu ochrony przeciwporażeniowej realizowane będzie poprzez:

- budowę stacji transformatorowych napowietrznych 15/0,4 kV na obszarach wiejskich,
- budowę stacji transformatorowych wewnątrzowych 15/0,4 kV na obszarach intensywnej zabudowy,
- budowę linii średniego napięcia, kablowych do zasilania stacji wewnątrzowych,
- napowietrznych do zasilania stacji napowietrznych,
- budowę linii niskiego napięcia kablowych, napowietrznych do zasilania poszczególnych odbiorców i oświetlenia ulicznego,
- budowę i modernizację istniejącej sieci średniego i niskiego napięcia, która jest przestarzała o zaniżonych parametrach napięciowych, zbyt długie obwody nie spełniają warunków skutecznej ochrony przeciwporażeniowej.

Rzeszowski Zakład Energetyczny opracował program modernizacji i rekonstrukcji sieci elektroenergetycznych miejscowości wymagających pilnej potrzeby poprawy warunków napięciowych.

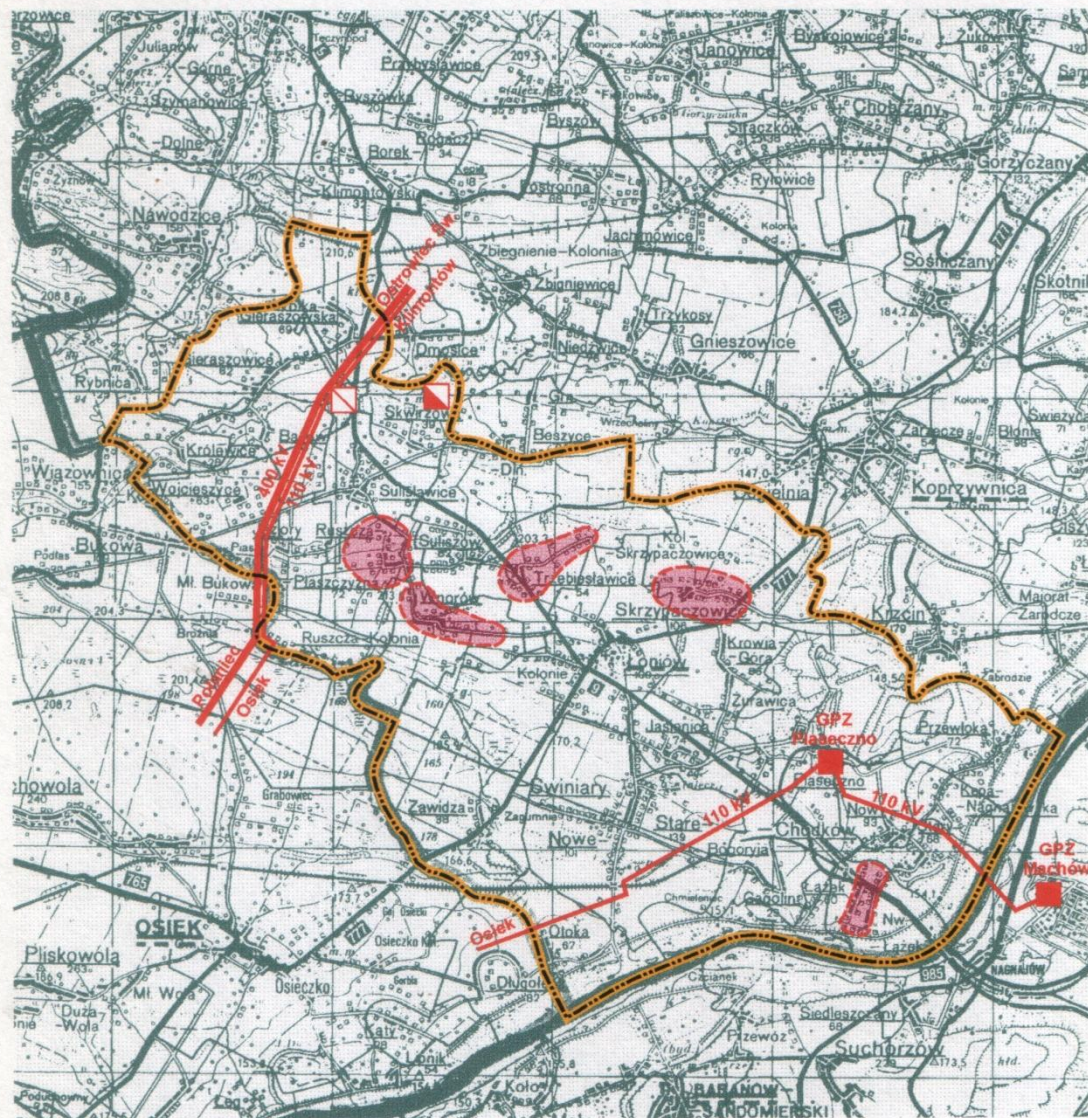
Program ten zakłada budowę nowych stacji transformatorowych 15/0,4 kV wraz z

liniami średniego napięcia (ŚN) i niskiego napięcia (n.n.), oraz remont linii niskiego napięcia (n.n.):

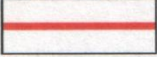

- w Łążku:
  - remont ~ 3,5 km linii n.n.,
- w Piasecznie:
  - budowę 3 stacji transformatorowych,
  - budowę 0,9 km linii ŚN,
  - budowę 0,3 km linii n.n.,

Mapka Nr 2. Elektroenergetyka

Mapka Nr 2. Elektroenergetyka

Legenda:

	GPZ
	Linia NN 400 kV
	Linia WN 110 kV
	Mała elektrownia wodna
	Mała elektrownia wodna - projektowana
	Tereny przewidziane do reelektryfikacji

- w Trzebieszawicach:
  - budowę 1 stacji transformatorowej,
  - budowę 0,3 km linii ŚN,
  - budowę 0,1 km linii n.n.,
- we Wnorowie:
  - budowę 1 stacji transformatorowej,
  - budowę 0,4 km linii ŚN,
  - budowę 0,1 km linii n.n.,
  - remont ~ 2,8 km linii n.n.,
- w Skrzypaczowicach:
  - budowę 4 stacji transformatorowych,
  - budowę 1,7 km linii ŚN,
  - budowę 0,5 km linii n.n.,
- w Ruszczy:
  - budowę 2 stacji transformatorowych,
  - budowę 0,8 km linii ŚN,
  - budowę 5,5 km linii n.n.

W/w zadania realizowane będą w większości ze środków finansowych Rzeszowskiego Zakładu Energetycznego, oraz częściowo ze środków gminy.

Lokalizacja nowych stacji transformatorowych wynikać będzie z potrzeb odbiorców i „Przepisów Budowy Urządzeń Elektroenergetycznych” Wyd. II 1987 r. – Instytut Energetyki i określona zostanie w projekcie technicznym.

W przypadku wystąpienia kolizji projektowanych obiektów z istniejącymi sieciami elektroenergetycznymi, sieci te można przebudować na podstawie porozumienia inwestorów obiektów z RZE S.A. (Rejon Energetyczny Staszów).

W Sulisławicach na rzece Koprzywiance planowana jest budowa małej elektrowni wodnej o mocy 12KW.

Usługi w zakresie dostawy energii elektrycznej dla zainteresowanych odbiorców oferuje P.P. PKP – Zakład Elektroenergetyki Kolejowej w Kielcach posiadający infrastrukturę techniczną: linie ŚN, stacje transformatorowe oraz linie n.n. w pobliżu linii kolejowych.

W/w Zakład decyzją Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki Nr PEE/132/778/U/2/99/MS z dnia 26 marca 1999 r. uzyskał koncesję na przesyłanie i dystrybucję energii elektrycznej.

Rzeszowski Zakład Energetyczny jest zobowiązany mocą ustawy z dnia 10 kwietnia „Prawo Energetyczne” (Dz.U. Nr 54 z dnia 4.06.1997 r.) do opracowania „Planu rozwoju” w zakresie obecnego i perspektywicznego zapotrzebowania na energię elektryczną na obszarze swego działania. Opracowany plan rozwoju może wprowadzić zmiany w w/w zamierzeniach inwestycyjnych RZE S.A.

W przypadku występowania kolizji projektowanych obiektów z istniejącymi sieciami elektroenergetycznymi sieci te należy przystosować do nowych warunków pracy – wymagane oddzielne porozumienie inwestorów obiektów z RZA S.A. Rejon Energetyczny Staszów.

Na terenie objętym zmianą Nr 3 dopuszcza się lokalizację alternatywnych źródeł energii, wykorzystujących promieniowanie słoneczne do produkcji energii elektrycznej (farmy fotowoltaiczne). Obiekty takie należy lokalizować w odległości min. 200 m od istniejącej i planowanej zabudowy mieszkaniowej oraz poza terenami chronionych gatunków roślin i zwierząt oraz siedlisk przyrodniczych.

Dopuszcza się lokalizację indywidualnych kolektorów słonecznych na terenie istniejącej i planowanej zabudowy (dachach budynków) w celu uzyskania energii cieplnej i elektrycznej.

W granicach zmiany Nr 5 zmiany Studium w miejscowości Świniary wprowadza się obszar rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW wraz ze strefą ochronną - farmy fotowoltaiczne. W terenie tym wprowadza się zakaz lokalizacji urządzeń wytwarzających energię przy użyciu urządzeń wykorzystujących siłę wiatru.

6.2. Telekomunikacja

Telekomunikacja Polska S.A. Zakład Telekomunikacji w Tarnobrzegu planuje w Sulisławicach uruchomienie masztu antenowego ze stacją końcową ALCATEL 9800, który jest cyfrowym systemem dostępu radiowego.

Radiowa stacja końcowa RST w Sulisławicach jest to wieża konstrukcji stalowej o wysokości 20 m zlokalizowana w dużej odległości od centralnej stacji w Tarnobrzegu, za to w pobliżu abonentów. Będzie ona połączona z centralną stacją radiową poprzez radio i obsługiwać będzie 633 abonentów z miejscowości:

– Bazów – 42 ab.,	– Skwirzowa – 34 ab.,
– Gieraszwice – 67 ab.,	– Sulisławice, Nietuja – 107 ab.,
– Jeziory – 28 ab.,	– Suliszów – 75 ab.,
– Królewiec – 26 ab.,	– Trzebieszawice, Krysin – 57 ab.,

– Ruszczka Kolonia – 25 ab.,

– Wojcieszycze, Piaski, Zgórsko – 52 ab.,

– Ruszczka Wieś – 60 ab.,

– Wólka Gieraszkowska – 60 ab.

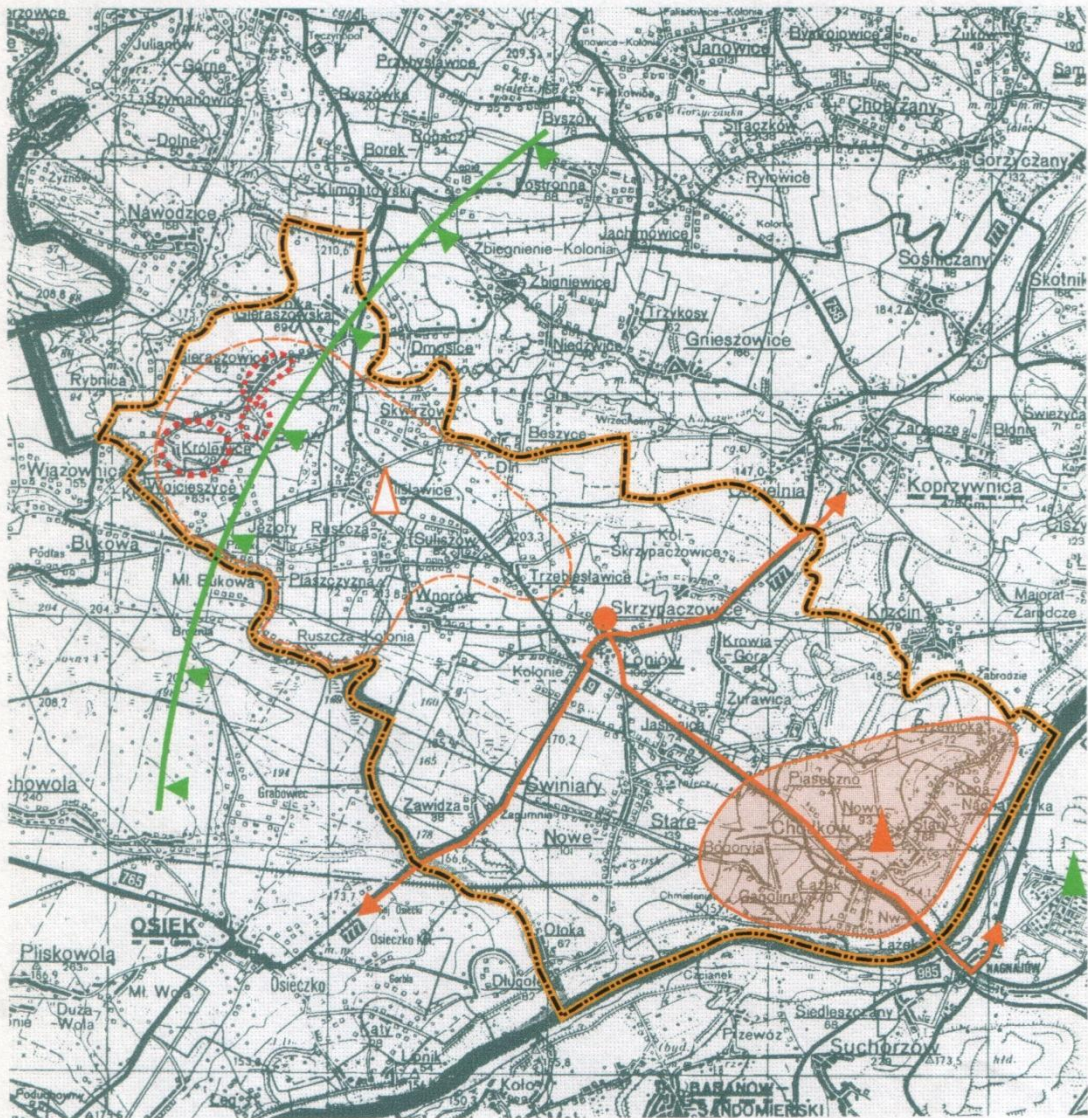
Planowane zakończenie w/w zadania do końca roku 1999 r.

Perspektywiczny rozwój telekomunikacji opierać się będzie na rozbudowie istniejących central cyfrowych w Łoniowie jak i Chodkowie, oraz na projektowanej w Sulisławicach, oraz na rozbudowie sieci abonenckiej. W najbliższej przyszłości rozbudowa sieci abonenckiej planowana jest w Bazowie, Gieraszkowicach i Królewicach.

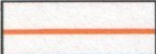

Pilicka Telefonía S.A. planuje w perspektywie 3-letniej zwiększenie ilości abonentów z 82 do około 381.

Mapka Nr 3. Telekomunikacja

Mapka Nr 3.
Telekomunikacja

Legenda:

	Elektroniczna centrala cyfrowa		Projektowana radiowa stacja końcowa RST TP S.A.
	Radiowa stacja końcowa RST TP S.A.		Projektowany obszar obsługi RST TP S.A.
	Obszar obsługiwany przez RST TP S.A.		Projektowane obszary do telefonacji
	Kabel światłowodowy		
	Maszt telekomunikacyjny "Telefonii Piłickiej" S.A.		
	Zasięg działania "Telefonii Piłickiej" S.A.		

6.3. Zaopatrzenie w gaz

W oparciu o istniejącą stację redukcyjno – pomiarową 1° w Szymanowicach (gm. Klimontów) i zrealizowany gazociąg średnioprężny 0 150 należy doprowadzić do pełnej gazyfikacji gminy poprzez realizację sieci rozdzielczej średnioprężnej w sołectwach: Bazów, Bogoria, Gieraszwice, Jeziory, Królewice, Otoka, Piaseczno, Ruszcza Kolonia, Ruszcza Wieś, Skwirzowa, Suliszów, Trzebieszawice, Wnorów, Wojcieszycy, Zawidza.

6.4. Zaopatrzenie w ciepło

Jako podstawowy kierunek wyznacza się podtrzymanie tendencji do zastępowania starych lokalnych kotłowni opalanych węglem i koksem na nowoczesne systemy wykorzystujące gaz jako czynnik grzewczy.

6.5. Zaopatrzenie w wodę

W oparciu o istniejące ujęcia wody w „Ruszcza” i „Zawidza” należy zapewnić pełne pokrycie bilansowych potrzeb gminy.

W pierwszej kolejności należy zwodociągować sołectwa:

- Wólka Gieraszkowska,
- Gieraszwice,
- Bazów,
- Królewice.

Należy usprawnić działanie systemu wodociągów grupowych „Ruszcza” i „Zawidza” w zakresie rozwiązań technicznych i systemu zarządzania układem.

6.6. Gospodarka ściekowa

W oparciu o „Program kanalizacji sanitarnej gminy” należy zrealizować:

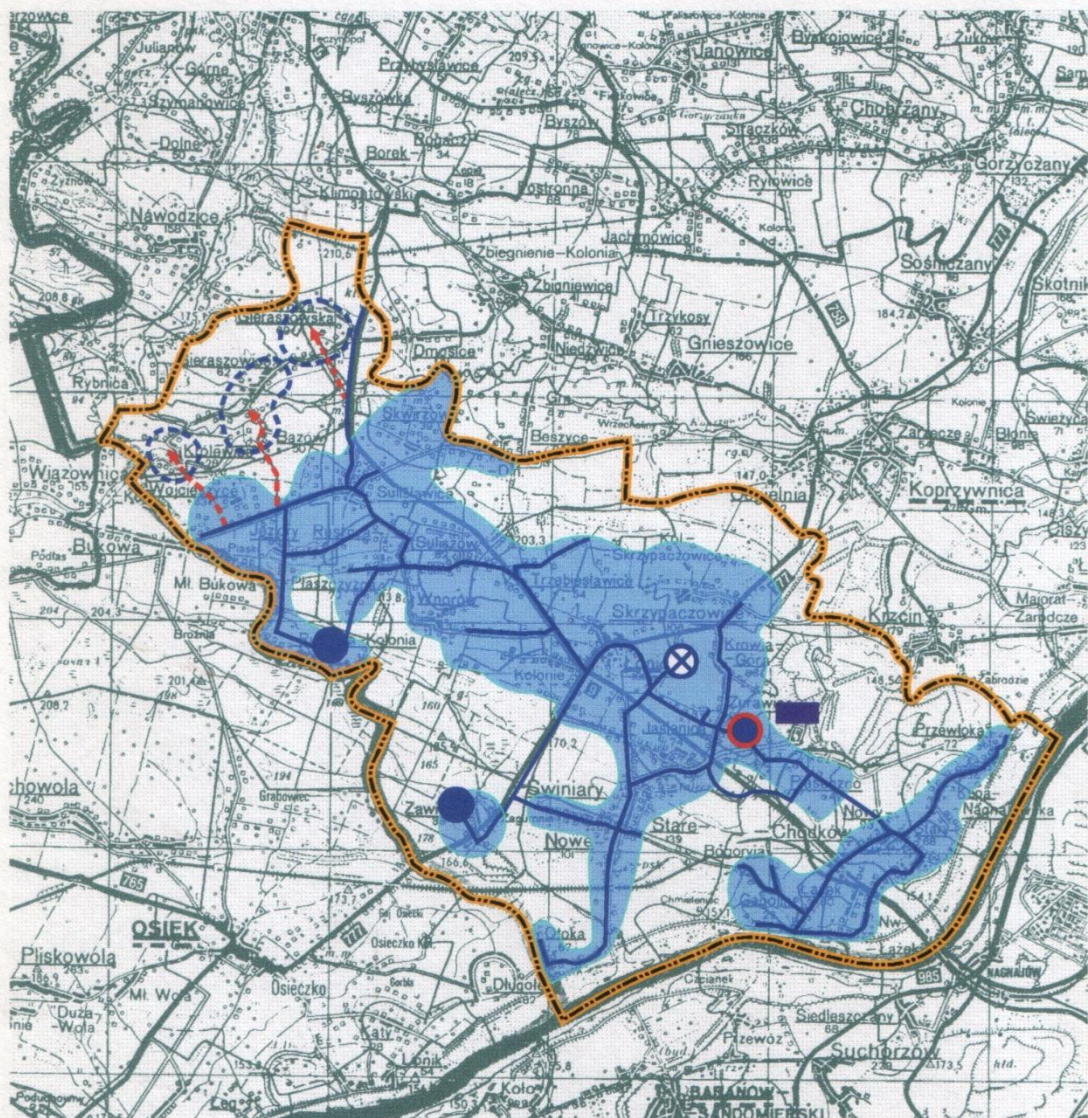
- a) Zgodnie z Rozporządzeniem Nr 96/2005 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 27 października 2005 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Łoniów (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego Nr 252, poz. 3095 ze zm.) projektowany system kanalizacji sanitarnej należy realizować w systemie pompowo - grawitacyjnym wraz z przepompowniami ścieków i oczyszczalnią ścieków zlokalizowaną na terenie sołectwa Świniary Nowe obejmującą swym zasięgiem sołectwa: Łoniów, Łoniów Kolonia, Jasienica, Świniary Nowe i Świniary Stare.
- b) System kanalizacji sanitarnej pompowo - grawitacyjnej wraz z przepompowniami ścieków i oczyszczalnią ścieków zlokalizowaną na terenie sołectwa Chodków obejmującą swym zasięgiem sołectwa: Chodków Nowy, Chodków Stary, Krowia Góra, Piaseczno,

Skrzypaczowice, Kępa Nagnajewska, Przewłoka, Łązek.

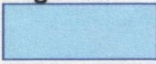

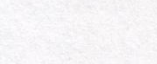

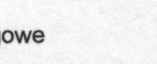

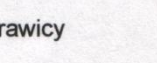
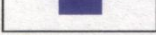
Mapka Nr 4. Gazownictwo

Mapka Nr 5.
Zaopatrzenie w wodę

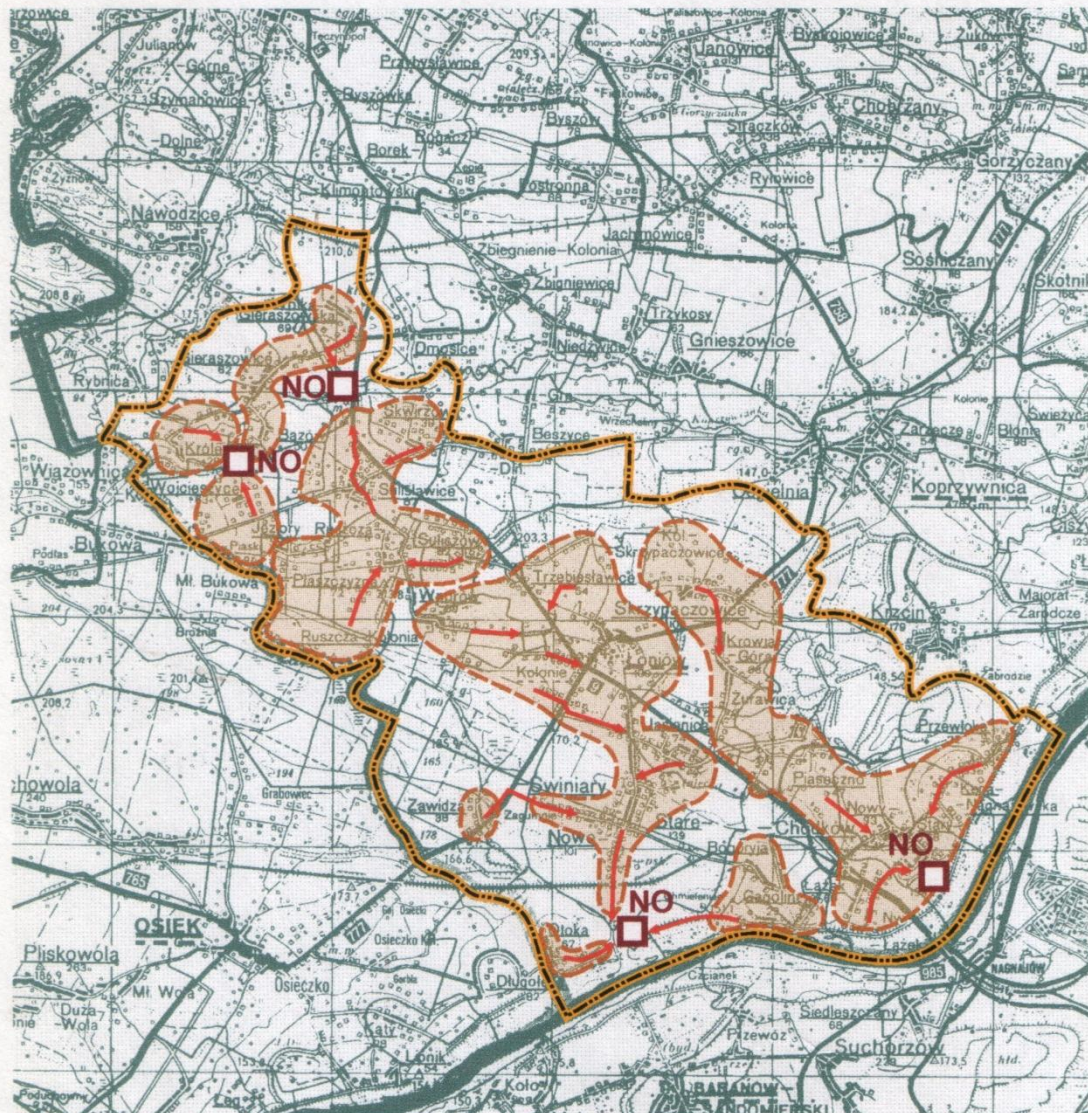

Legenda:

	Tereny zwodociągowane		Tereny do zwodociągowania
	Ujęcia wody		Kierunki zaopatrzenia w wodę
	Zbiornik wyrównawczy		
	Główne magistrale wodociągowe		
	Nieczynne ujęcie wody w Żurawicy		
	Wysypisko śmieci		

Mapka Nr 6. Gospodarka ściekowa.

Mapka Nr 6.
Gospodarka ściekowa.

Legenda:

- Projektowana oczyszczalnia ścieków
- Obszary do zkanalizowania
- Kierunki przesyłu ścieków

- c) System kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej wraz z przepompowniami ścieków i oczyszczalnią ścieków zlokalizowaną na terenie sołectwa Gierszowice obejmującą swym zasięgiem sołectwa: Gierszowice, Bazów, Wólka Gierszowska, Jeziory, Ruszcza Kolonia, Ruszcza Wieś, Suliszów, Sulisławice, Skwirzowa.
- d) System kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej wraz z przepompowniami ścieków i oczyszczalnią ścieków obsługującą sołectwa Wojcieszycę i Królevice.

Wody opadowe i roztopowe z terenu usług objętych zmianą Nr 4, 5 i 6 Studium zostaną odprowadzone do odbiorników po wcześniejszym ich podczyszczeniu z substancji ropopochodnych zgodnie z przepisami odrębnymi.

6.7. Gospodarka odpadami

Organizacja i zarządzanie

- Zwiększyć zasięg zorganizowanej obsługi wywozu odpadów na terenie wszystkich gmin EZGDK, tak aby 100% mieszkańców pozbywała się odpadów w sposób legalny.
- Zadania własne gmin w zakresie utrzymania czystości oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i utylizacji odpadów komunalnych można realizować poprzez jednostki własne lub powierzać innym podmiotom na zasadach zezwolenia – koncesji.
- Zalecaną formę organizacji jest zachowanie strategicznego mienia komunalnego, np. wysypisko z równoczesną prywatyzacją jego zarządzania. Usługi transportu powierza się zwykle wybranym w drodze przetargu społecznym lub prywatnym jednostkom organizacyjnym.
- Zakłady własne gmin powinny działać w oparciu o przepisy prawa handlowego dające zakładowi osobowość prawną, umożliwiającą generowanie środków na rozwój i ewentualny zysk oraz wchodzenie w spółki dla pozyskania kapitału zewnętrznego. Należy być przygotowanym na konkurencję również firm zachodnich po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej.
- Należy stymulować racjonalne zagospodarowanie odpadów poprzez rozwijanie świadomości ekologicznej oraz edukacji i eksponowanie pozytywnych wzorców do naśladowania. Bardzo dobre rezultaty daje wychowanie ekologiczne społeczeństwa poprzez edukację młodzieży.

Zasady polityki cenowej i taryfowej

- Generalnie zaleca się, aby usługi komunalne w zakresie gromadzenia, wywozu i unieszkodliwiania odpadów były odpłatne. Ustalając taryfy opłat należy kierować się

zasadą samofinansowania działalności i eliminacji dotacji budżetowych. Opłaty powinny spełniać funkcje – dochodową i informacyjno–motywacyjną.

- W okresie początkowym – wprowadzania systemu zbiorczych – wiejskich punktów gromadzenia czy też selekcji „u źródła” praktykuje się finansowanie z budżetu gminy – aby zachęcić mieszkańców do korzystania z systemu.
- W późniejszym okresie opłatami obciąża się mieszkańców, np. sołtysi zawiadamiają i opłacają wywóz pojemnika ze składek społeczności lokalnej.
- Dobre rezultaty daje system bezpłatnego pozbywania się odpadów wyselekcjonowanych, natomiast odpłatnego odpadów zmieszanych. System ten mobilizuje do minimalizowania ilości odpadów oraz do ich selekcji w gospodarstwach domowych.
- W Szwajcarii np. na terenach wiejskich stosuje się zbiorcze punkty selektywnego gromadzenia odpadów, gdzie mieszkańcy donoszą (dowożą) za darmo różne odpady użytkowe. Odpady zmieszane gromadzone są w czarnych workach, na które w zależności od wielkości nakleja się znaczek spełniający rolę środka płatniczego. Emisją znaczka zajmuje się gmina. Gmina również zawiera umowę z wywoźnikiem. Spod domów zabierane są tylko worki z naklejonymi znaczkami.
- Istnieją też opłaty poprzez system podatkowy. System ten ma następujące zalety:
  - * zlikwidowanie podstaw do nieformalnego zbywania odpadów – mieszkańiec nie jest zobowiązany umowami z wywoźnikiem, a gmina ma możliwość kompleksowego sterowania regionalną gospodarką odpadami. Wada – brak mechanizmów mobilizujących do redukcji i selekcji odpadów.

Systemy gromadzenia odpadów

- Uzupełnić międzygminny system zbiórki odpadów komunalnych w zbiorczych – wiejskich punktach gromadzenia w pojemnikach 2,2 m³ poprzez dokupienie niezbędnej liczby pojemników, aby zagęścić ich rozstawienie umożliwiając dostęp i korzyść stanę z nich przez 100% mieszkańców EZGDK.
- Uzupełniająco wprowadzić selektywną zbiórkę odpadów użytkowych (szkło, tworzywa, metal) systemem „kontener w sąsiedztwie” za pomocą zestawów 3–pojemnikowych – kolorowe pojemniki z polietylenu o pojemności 120 l. Rozstawienie – minimum 1 zestaw w każdej z 189 miejscowości.
- Wprowadzenie selektywnej zbiórki odpadów użytkowych w workach foliowych i pojemnikach kolorowych spowoduje konieczność odbioru tych odpadów. Ponieważ zakłada się, że zakres tej obsługi będzie lokalny – wewnątrz gminy – do tego celu można

będzie wykorzystywać typowy tabor (ciągnik z przyczepą), jednostek uspołecznionych lub prywatnych, wynajmowanych przez gminę.

Unieszkodliwianie odpadów

- Wychodząc naprzeciw polityce komunalnej i ekologicznej państwa oraz standardom Unii Europejskiej, wybudowane składowisko odpadów w Szymanowicach Dolnych (gm. Klimontów) rozbudować etapowo, przekształcając go w Zakład Kompleksowego Przerobu Odpadów, który docelowo będzie dysponował następującymi obiektami:
  - zbiorczy punkt selektywnego gromadzenia odpadów,
  - sortowania odpadów użytkowych,
  - kompostownia bioodpadów i odpadów zielonych oraz osadów z gminnych oczyszczalni ścieków,
  - składowisko odpadów nieaktywnych.
- Na terenach pozostałych 6 gmin wiejskich należy urządzić zbiorcze punkty selektywnego gromadzenia odpadów z możliwością ich wtórnego sortowania, przechowywania i dystrybucji do specjalistycznych zakładów przerobu. Punkty takie powinny być organizowane w centrach gminy, np. na bazach transportowo–sprzętowych SKR, ZGK itp. Do punktów tych dostarczano by odpady użytkowe, problemowe, niebezpieczne, wielkogabarytowe, samochodowe i inne z całego terenu gminy.
- Odpady zmieszane z poszczególnych gmin wywożone byłyby na składowiska odpowiadające współczesnym wymogom na terenie własnym (jeśli takowe zostaną zbudowane) lub do innych gmin, z którymi zostaną zawarte porozumienia. Ze względów ekonomicznych i ekologicznych zalecanym rozwiązaniem jest posiadanie jednego lub ewentualnie dwóch obiektów kompleksowego przerobu odpadów na terenie 7 gmin EZGDK.
- Bioodpady z terenu wszystkich gmin oraz zepsute płody rolne, odpady zielone, w tym gałęzie drzew oraz osady z oczyszczalni ścieków powinny być dowożone do jednego miejsca – kompostowni, np. na terenie Zakładu w Szymanowicach Dolnych. Skomasowanie w/w odpadów w jednym miejscu może umożliwić wybudowanie w przyszłości kompostowni komorowej. Obecnie zaleca się urządzenie kompostowni polowej.
- Odpady problemowe i niebezpieczne wydzielone z odpadów komunalnych w ramach selekcji negatywnej – detoksykacji, a nie zagospodarowane przez producenta, powinny

być na terenie Zakładu lub zbiorczego punktu selektywnego gromadzenia – magazynowane tymczasowo do chwili przekazania specjalistycznym jednostkom, zajmującym się ich unieszkodliwianiem – głównie poprzez utylizację termiczną. Spalanie wysokotemperaturowe może odbywać się w spalarniach mobilnych lub ponadregionalnych centrach. Taki kierunek jest zgodny z programem wykonawczym do polityki ekologicznej państwa oraz projektem ustawy o odpadach.

6.8. Regulacja stosunków wodnych

Na podstawie prognozy hydrogeologicznej oszacowano wstępnie, że należy zmeliorować obszary w zasięgu obecnego leja depresyjnego, obejmujące uprawy rolne i sady na zlewniach o powierzchni około 4100 ha. Przewiduje się, że dzięki działalności systemu, wody gruntowe dla których podstawowym horyzontem będzie poziom 146,00 ułożą się 2 – 2,5 m pod powierzchnią terenu.

W obszarze oddziaływania leja znalazły się również miejscowości o zabudowie stałej, wśród których uznano konieczność ochrony: Łukowca, Zarudzia, Krzcina, Przewłoki, Chodkowa Starego, Chodkowa Nowego, Bogorii i Krowiej Góry. Wody zebrane ze zmeliorowanych obszarów upraw i sadów, oraz z drenaży pierścieniowych dla ochrony obszarów zabudowy stałej poprzez sieć szczegółową i rowy główne trafią do czterech pompowni: Przewłoka, Gągolin, Chodków i Luko wiec, przez które zostaną zrzucone do Wisły. Obszary meliorowane podzielono na cztery zlewnie, oddzielone działami wodnymi, ciężące do czterech pompowni. Zlewnie te tworzą cztery niezależne układy zawierające sieć podstawową i szczegółową.

Nr zlewni	Nazwa pompowni	Całkowita powierzchnia zlewni [km ²]	Struktura użytkowania zlewni [km ²] i [%]					
			lasy	grunty	sady	łąki	zabudowa	mnę
I	Przwłoka	8,10	1.20	1.20	1.22	1.47	0.50	2.50
			15%	15%	15%	18%	6%	31%
II	Gągolin	11,83	1.18	2.37	3.55	1.78	1.77	1.18
			10%	20%	30%	15%	15%	10%
III	Chodków	4,92	0.52	0.98	1.97	0.50	0.49	0.46
			1	1	20%	40%	10%	10%
IV	Łukówiec (w obszarze)	16,27	1.25	3.46	3.63	4.88	1.48	1.58
			8%	21%	22%	30%	9%	10%
Razem		41,12	4.15	8.01	10.37	8.63	4.24	5.72
			10%	20%	25%	21%	10%	14%

Łącznie powierzchnia gruntów ornych i sadów wynosi 18,38 km² (1838 ha). Przyjęto, że zadanie inwestycyjne likwidacji wyrobiska Piaseczno obciąża 50% tej powierzchni, czyli 9,19 km² (919 ha), przy czym redukcja ta dotyczy tylko realizacji sieci szczegółowej.

Sieć podstawowa

Tworzą ją rowy główne i pompownie, wraz z towarzyszącymi im zbiornikami wyrównawczymi, oraz kanałami zrzutowymi do Wisły. Rowy główne, poprowadzono przeważnie trasami istniejących cieków. Ich długość dla poszczególnych zlewni wynoszą:

- I: Lc = 6,0 km,
  - II: Lc = 3,6 km,
  - III: Lc = 5,4 km,
  - IV: Lc=11,0km,
- Razem = 26,0 km.

Sieć szczegółowa

Sieć szczegółowa dla obszarów gruntów rolnych i sadów będzie się składać z otwartych rowów drugorzędnych (dla gruntów ornych) i drenaży sadów.

Drenaże sadów będą mieć postać perforowanych rur z tworzyw sztucznych, układanych w wąskich wykopach, niezwłocznie zasypywanych. Rozstaw drenów przyjęto co 20 m, zaś głębokość ułożenia średnio 2,0 m. Zależy ona jednak nie tylko od rodzaju gleby, lecz także od składu gatunkowego chronionych sadów. Zarówno rowy drugorzędne jak i drenaże sadów zostaną włączone do rowów podstawowych.

Pompownie wraz z odprowadzeniem wody do Wisły.

W tabeli poniżej zestawiono podstawowe dane pompowni.

Nr zlewni	Nazwa pompowni	Q [m ³ /s]	H [m]
I	Przewłoka	1,2	12,0
II	Gągolin	1,8	12,0
III	Chodków	0,7	12,0
IV	Łukówiec	1,8	12,0

Przewiduje się wybudowanie pompowni w technologii dostosowanej do pomp zatapialnych firmy „Flygt”. Charakteryzuje się ona skrajnym uproszczeniem, gdyż cała

konstrukcja pompowni jest ukryta pod powierzchnią terenu. Pompy instaluje się łatwo i szybko, opuszczając je po prowadnicach na dno komory. Pompownia jest bezobsługowa i w pełni zautomatyzowana.

W przypadku czterech projektowanych pompowni przewiduje się wykonać część podziemną jako studnię opuszczaną, w której dno zostanie zabetonowane, zaś w żelbetowym stropie znajdują się luki montażowe agregatów pompowych. Szafa sterownicza będzie usytuowana na terenie ponad pompownią.

Pompy będą tłoczyć wodę do rurociągu przebiegającego pod wałem przeciwpowodziowym i mającego zakończenie w postaci skrzyni zrzutowej, o konstrukcji żelbetowej, wykonanej w ścianie larssenowskiej, co znakomicie uprości dół budowlany.

Odcinek rurociągu zostanie wykonany w rurze osłonowej $\varnothing 600$, wprowadzonej pod wał. Na krańcach rura zostanie zaopatrzona w gliniane pierścienie przeciwfiltracyjne. Pompownia i wylot będą wyposażone w prowadnice do zamknięć remontowych umożliwiające przegląd konstrukcji.

Każdej pompowni towarzyszy zbiornik wyrównawczy, o pojemności $1000 - 3300 \text{ m}^3$, zależnie od wydatku Q . Dzięki zbiornikom wydatek ten może być znacznie zmniejszony. Przewiduje się zbiorniki ziemne o skarpach ubezpieczonych płytami ażurowymi. Woda przetłoczona przez wał odpłynie do Wisły grawitacyjnie kanałem.

Drenaże pierścieniowe dla ochrony obszarów zabudowy stałej

Po analizie prognozy mapy hydroizohips po zaprzestaniu odwadniania odkrywek wymagających ciągłego wytypowano osiem następujących obszarów zabudowy stałej odwodnienia:

Nr zlewni	Nazwa miejscowości	Obszar [ha]	Wydatek q [l/s]
I	Przewłoką	28	84
	Krzcin	45	135
	Krowia Góra	15	45
II	Bogoria	19	59
III	Chodków Stary	19	57
	Chodków Nowy	17	51
IV	Łukowiec Zarudzie	25 17	74 50
Razem:		185	

Zadaniem projektowanych drenaży pierścieniowych jest ochrona budynków, a ściślej ich fundamentów i piwnic przed zalewaniem, dzięki obniżeniu prognozowanego zwierciadła

wody o około 2 m. będzie to zrealizowane przez przejęcie wody z drenaży przez pompy „Flygt” o jednostkowej wydajności około 75 l/s i wysokości tłoczenia rzędu 5 m. Pompy będą usytuowane w studniach o średnicy 1,20 m, na stropie nad jej poszerzoną dolną częścią, w postaci żelbetowej komory, do której będzie dopływać woda. Po podniesieniu na wyższy poziom zostanie ona skierowana do najbliższego rowu sieci melioracyjnej.

Napełnianie zbiornika wodą

Przewiduje się samoistne napełnienie zbiornika wodami czwartorzędowymi z własnej zlewni. Proces ten już się rozpoczął w styczniu 1996, w chwili zaprzestania pompowania lokalnym układem odwodnieniowym, wspomagającym machowski. Etap ten zakończy się na poziomie hydrostatycznym leja depresyjnego, o rzędnej w wyrobisku Piaseczno 122,00. Wypełnienie zbiornika Piaseczno do rzędnej 146,00 zakończy się po roku 2006, jeśli nie nastąpią przerwy technologiczne w napełnianiu. Intensywność dopływu wody od około 15 tyś. m /dobę będzie sukcesywnie zmniejszać się do wielkości około 4 tyś. m w końcowej fazie napełniania zbiornika. Pewne ilości dopływającej wody będą użyte do procesów technologicznych wykonywanej izolacji zbiornika, jednak w ostatecznym bilansie nie będzie to mieć istotnego znaczenia.

Gospodarka wodna w okresie napełniania zbiornika

Gospodarka wodna podczas napełniania pozostaje w ścisłym związku z przyjętą technologią izolacji. Określi ją bilans wód uczestniczących w napełnianiu, wpływający na tempo przyrostu rzędnej zwierciadła wody, co z kolei musi być skojarzone z procesami technologicznymi, w wyniku czego mogą być konieczne przerwy w napełnianiu.

Gospodarka wodna w okresie eksploatacji

Sprowadzi się ona do utrzymania poziomu wody w zbiorniku nie wyższego niż 146,00, z krótko okresowym przekroczeniem rzędu 20 cm. Nie przewiduje się innego niż rekreacyjnego sposobu użytkowania zbiornika, a więc nie będą występować wahania poziomu, z wyjątkiem naturalnych, takich jak obniżenie w okresach suchych i przyrost w czasie opadów lub roztopów.

Przyrost ten będzie ograniczony, gdyż zbiornik będzie stanowić podstawowy horyzont wód podziemnych. Realizację tych zamierzeń umożliwi przelew powierzchniowy i kanał ulgi.
Przelew powierzchniowy

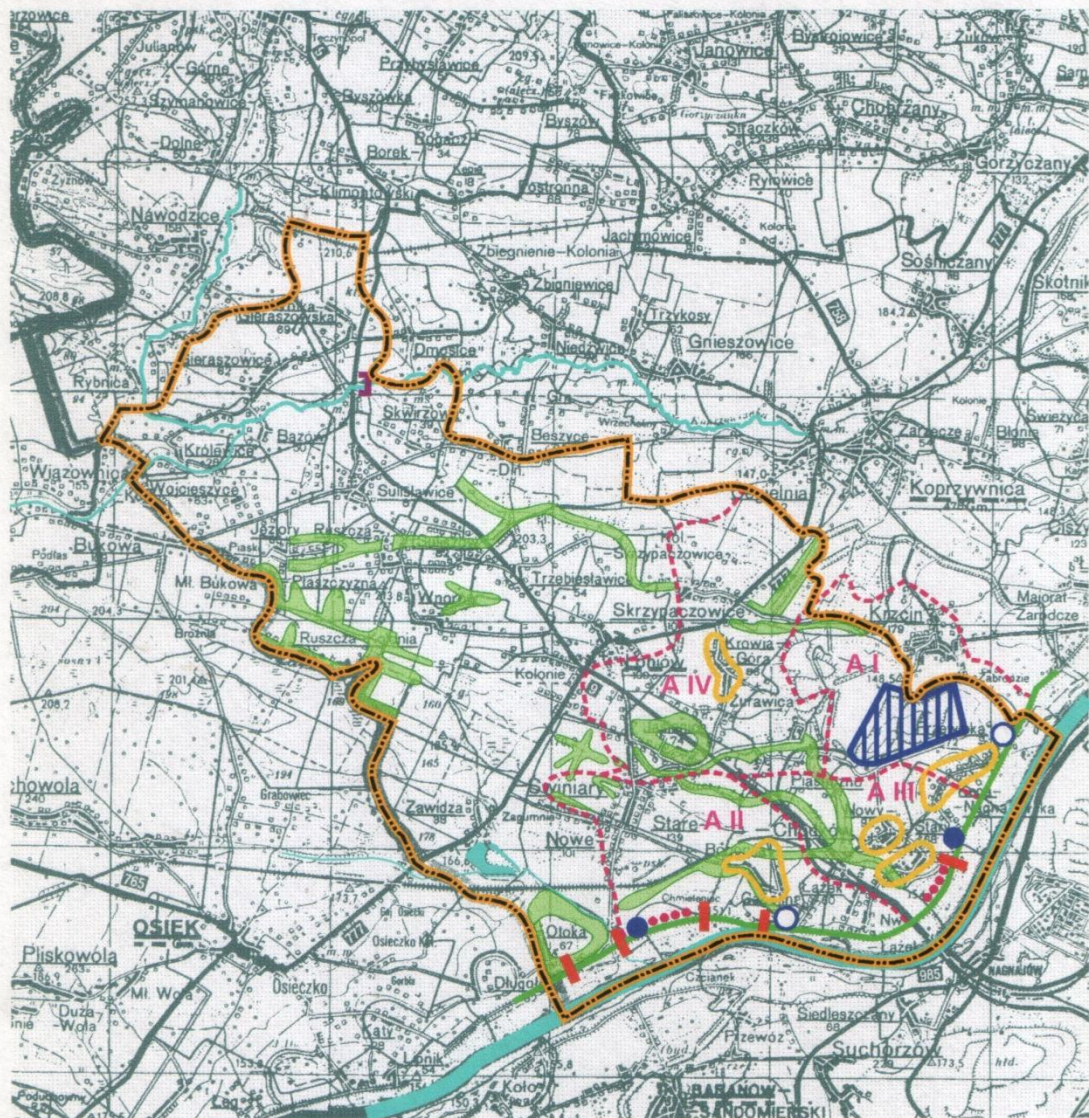
Przelew będzie mieć postać żelbetowej konstrukcji z półkolistym stałym progiem o

długości 8,0 m i rzędnej korony 146,00, wkomponowanej w skarpe zbiornika o nachyleniu 1:3. Przekroczenie przez zwierciadło wody poziomu 146,00 spowoduje przelanie się wody i jej odpływ przez przepust do kanału ulgi.

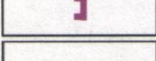

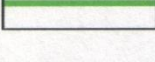
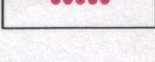
Kanał ulgi

Kanał ulgi łączy przelew i pompownię Przewłoka i mierzy około 930 m długości. Przebiega przez tereny rolnicze, o rzędnej około 148,00. Jego ubezpieczenie stanowią będą płyty ECO ułożone w skarpe do wysokości 1 m oraz warstwa żwiru na dnie. Kanał dochodzi do pompowni Przewłoka, gdzie woda po przetłoczeniu trafi do kanału odprowadzającego do Wisły.

**Mapka Nr 7.
Regulacja stosunków wodnych**

Legenda:

	Tereny zmeliorowane		Obszary zmeliorowane do odtworzenia
	Przepompownia wodna		Projektowana przepompownia wodna
	Śluza wodna		Obszary zabudowy stałej wymagające ciągłego odwadniania
	Jaz		Projektowany zalew wodny
	Wał przeciwpowodziowy		Odcinki wałów do modernizacji

7. Kierunki i zasady realizacji polityki przestrzennej

7.1. Strefy polityki przestrzennej, kierunki oraz zasady realizacji systemów transportowych i infrastruktury technicznej

Realizacja celów pozwala na wyznaczenie obszarów funkcjonalnych:

I. Strefa wartości przyrodniczych i kulturowych

Obszar ochrony wartości i zasobów środowiska przyrodniczego swoim zasięgiem obejmuje obszary systemów ekologicznych w ramach których wydzielono:

- tereny i obiekty, które na mocy ustaw szczególnych objęte są ochroną prawną,
- systemy ekologiczne obejmujące tereny doliny Wisły, zieleni istniejącej i projektowanej (do zalesienia),
- tereny ochrony wód podziemnych i powierzchniowych,
- tereny zagrożeń środowiska wynikające z zagrożenia powodziowego, zanieczyszczenia atmosfery oraz zanieczyszczenia wód płynących,
- tereny proponowane do włączenia w Europejską Sieć Ekologiczną NATURA 2000 – „Ostoja Żywnów”.

Podstawowymi działaniami w tych obszarach winna być ochrona i konserwacja wartości naturalnych oraz rekultywacja zniszczonych elementów krajobrazu naturalnego. Działalność inwestycyjna winna ograniczać się do:

- budowy i rozbudowy obiektów, urządzeń i elementów infrastruktury technicznej, których funkcjonowanie nie jest sprzeczne z wymogami ochrony środowiska,
- wprowadzenia zmian w ukształtowaniu i pokryciu naturalnym terenu poprawiających walory obszaru.

II. Strefa rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Obejmuje tereny zagospodarowania i użytkowania rolniczego przeznaczone jako źródło utrzymania ludności rolniczej oraz jako zaplecze żywnościowe dla okolicznych miast. W ramach całego obszaru wskazano:

1. Tereny rozwoju osadnictwa wiejskiego o wielofunkcyjnym charakterze tj. zabudowy jednorodzinnej dla ludności nierolniczej, zabudowy zagrodowej oraz rozwoju usług publicznych o znaczeniu podstawowym oraz komercyjnym. Charakter zabudowy winien nawiązywać do przyjętych standardów regionalnych. Zmiana Nr 1 Studium wprowadza powiększenie terenów zabudowy mieszkaniowej i usługowej w obrębie gruntów Agencji Nieruchomości Rolnych, terenów Starostwa Powiatowego w Sandomierzu oraz w obrębie

terenów osób fizycznych (zgodnie ze złożonymi wnioskami). Powoduje to wzrost terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej o ok. 20% w stosunku do pierwotnej wersji Studium. Następuje również wzrost zabudowy usługowej na gruntach Agencji Nieruchomości Rolnych w kwartale pomiędzy drogami krajowymi nr 9 i 79 oraz w południowej części miejscowości Łoniów (na zachód od istniejącej drogi krajowej nr 79). Dla zabudowy, należy stosować następujące wymagania architektoniczno-urbanistyczne:

- 1) wysokość budynków mieszkalnych i usługowych do 2 kondygnacji nadziemnych, przy czym druga kondygnacja w poddaszu użytkowym,
  - 2) wysokość przebudowywanych, rozbudowywanych, nadbudowywanych i nowo budowanych budynków mieszkalnych i usługowych do kalenicy dachu nie może być większa niż 10,0m ponad średni poziom terenu wokół budynku,
  - 3) całkowita wysokość budynków gospodarczych i garaży – do 8,0m ponad średni poziom terenu wokół budynku,
  - 4) dachy nowo budowanych oraz nadbudowywanych, przebudowywanych i rozbudowywanych budynków mieszkalnych i usługowych należy wznosić jako dwuspadowe, czterospadowe lub wielospadowe o kącie nachylenia połaci dachowych 20° do 45° z możliwością wprowadzenia przyczółków i naczółków, dla budynków gospodarczych i garażowych dopuszcza się kąt nachylenia połaci dachowych do 30° , dla budynków gospodarczych i garaży dopuszcza się dach jednospadowy jedynie w przypadku lokalizacji takiego budynku bezpośrednio przy granicy działki lub w odległości 1,5m od granicy działki,
  - 5) zakazuje się realizowania budynków z dachem płaskim i uskokowym,
  - 6) przy użytkowym poddaszu doświetlenie jego pomieszczeń lukarnami nie może zajmować więcej niż połowę długości połaci dachowej, dopuszcza się doświetlenie budynków oknami połaciowymi, zadaszenie lukarn wielospadowe lub krzywolinijne,
  - 7) dopuszcza się budowę budynków gospodarczych i garaży bezpośrednio przy granicy działki lub w odległości 1,5m od granicy działki,
  - 8) powierzchnia zabudowy nie może przekraczać 60%,
  - 9) powierzchnia biologicznie czynna - min. 40% powierzchni działki.
2. Tereny preferowane do rozwoju intensywnego rolnictwa z wykorzystaniem obszarów na których przeprowadzone zostały prace melioracyjne:
- a) gleb dobrej jakości tj. klasy I – IV,
  - b) sprzyjających warunków ekologicznych o m.in. dobrej wilgotności, składzie chemicznym

- gleb,
- c) korzystnej struktury własnościowej,
  - d) specjalizacji produkcji i wykorzystania nowych technologii.
3. Tereny o zróżnicowanych warunkach rozwoju rolnictwa wynikające z ograniczeń:
- a) gruntowo – wilgotnościowych posiadających obniżenie jakości gleb (klasy IV – VI),
  - b) mikroklimatycznych i higieny atmosfery wyrażających się spadkiem wydajności produkcji i jakości produktów tzw. zdrowej żywności,
  - c) zagrożeń powodziowych.

Na terenach wskazanych w pkt 3 wskazana jest realizacja działań związanych z:

- a) przetwórstwem rolno – spożywczym i dystrybucją produktów rolnych,
- b) produkcją (uprawą) roślin przemysłowych,
- c) budową systemów i urządzeń wodno – melioracyjnych służących poprawie jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- d) maksymalne ograniczenie wnoszenia nowej zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej.

III. Strefa rozwoju gospodarczego i przekształceń

Obejmuje tereny zabudowy mieszkaniowej, usług publicznych oraz rozproszoną zabudowę drobnej wytwórczości. W ramach całego obszaru wydzielono:

1. Obszary wielofunkcyjne z preferowaną funkcją usług publicznych jako centrum administracyjno – kulturalno – usługowe gminy z uzupełniającą funkcją mieszkaniową.
2. Obszary wielofunkcyjne preferowane do lokalizacji intensywnej zabudowy mieszkaniowej wyposażone w sieć usług podstawowych.
3. Obszary zabudowy ekstensywnej o charakterze mieszkaniowym typu letniskowe – rekreacyjnego oraz urządzeń i usług obsługi turystyczno – rekreacyjnej.
4. Obszary przekształceń i rozwoju gospodarczego obejmujące dotychczasowe tereny poprzemysłowe oraz tereny obecnej i potencjalnej produkcji rzemieślniczej. Tereny te mogą być w dalszych cięgu w ramach przeprofilowania produkcji (w razie potrzeby) objęta programem działalności inwestycyjnej o funkcjach wynikających z potrzeb środowiska lokalnego.

Ustala się następujące kierunki polityki przestrzennej.

1. Podstawowe ustalenia polityki przestrzennej w odniesieniu do gminy Łoniów dotyczą zapewnienia warunków rozwoju zrównoważonego tj. takiej organizacji przestrzennej,

która eliminowałaby ilość konfliktów między ochroną środowiska i dóbr kultury a rozwojem gospodarczym i działaniami na rzecz poprawy warunków życia mieszkańców (w tym rozwoju mieszkalnictwa). Przedstawione aspekty polityki przestrzennej dotyczą zagospodarowania obszaru wynikające z ograniczeń szczegółowo ustalonych w przepisach szczególnych i normatywnych, względnie proponowane do przyjęcia w ramach ustaleń planów miejscowych jako prawa lokalnego z uwagi na powszechną konieczność zabezpieczenia powszechnie uznanych wartości. Dotyczy to szczególnie zapewnienia warunków ochrony środowiska i ochrony dóbr kultury.

2. Oprócz zapewnienia realizacji przestrzennych aspektów ochrony środowiska, w tym zieleni i krajobrazu oraz ochrony dóbr kultury a także zabezpieczenia warunków dla funkcjonowania i realizacji ponadlokalnych celów publicznych do podstawowych zadań polityki przestrzennej gminy Łoniów należą:
  - stworzenie warunków przestrzennych dla poprawy jakości życia mieszkańców,
  - stworzenie warunków przestrzennych dla ożywienia życia gospodarczego gminy (w tym także dla przekształceń rolnictwa i wykorzystanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej),
  - zwiększenie efektywności gospodarowania terenami oraz zapewnienie warunków ładu przestrzennego.
3. W zakresie poprawy warunków życia mieszkańców kierunki polityki przestrzennej dotyczą:
  - zapewnienia odpowiedniej wielkości terenów mieszkaniowych w obszarach posiadających szczególnie predyspozycje dla rozwoju tej funkcji w warunkach nie stwarzających istotnych kolizji z występującymi zasobami przyrodniczo – krajobrazowymi i uwarunkowaniami ochrony środowiska oraz zasobami kulturowymi,
  - tworzenia warunków dla rozwoju inicjatyw ludności zmierzających do uruchomienia działalności związanej z obsługą ludności w zakresie usług komercyjnych (handel, gastronomia, rzemiosło usługowe i inne),
  - ustalenia przestrzennych warunków sprzyjających rozbudowie systemu infrastruktury technicznej,
  - doskonalenia systemu komunikacyjnego oraz zapewnienia warunków dostępności dla wyznaczonych terenów mieszkaniowych.
4. W odniesieniu do ożywienia życia gospodarczego w obszarze gminy poza wspomnianym tworzeniem warunków dla uruchomienia działalności związanej z obsługą ludności politykę przestrzenną należy ukierunkować na:
  - zapewnienia przestrzennych warunków realizacji inwestycji strategicznych w

obszarach przydatnych dla tych celów w ramach istniejącego zainwestowania lub terenów wyznaczonych w dotychczas obowiązującym planie zagospodarowania przestrzennego gminy oraz wyznaczenie nowych terenów dla tych inwestycji w obszarach ustalonych dla urbanizacji pod warunkiem spełnienia wymogu ich nieuciążliwości dla otoczenia,

- wyznaczenie nowych terenów dla rozwoju funkcji gospodarczych, w tym szczególnie usług i urządzeń obsługi mając na uwadze występujące uwarunkowania;
- wspieranie inicjatyw lokalnej ludności w zakresie uruchomienia drobnej działalności gospodarczej,
- tworzenie warunków dla rozwoju przyjaznych dla środowiska rolniczych gospodarstw ekologicznych oraz agroturystycznych w obszarach rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

5. Zwiększenie efektywności gospodarowania przestrzenią dotyczy zarówno gospodarowania terenami, jak i zasobami kubaturowymi i jest związane z:

- intensyfikacją użytkowania terenów poprzez uzupełnienia lub rozbudowę istniejącego programu kubaturowego oraz wykonanie pełnego programu towarzyszącego lub uzupełniającego (w tym zieleni i urządzeń komunikacyjnych),
- przeciwdziałaniu rozproszeniu zabudowy,
- zmianą funkcji lub charakteru niektórych terenów przez wprowadzenie bardziej intensywnych form w dostosowaniu do warunków lokalnych (w tym szczególnie uwarunkowań środowiskowych),
- racjonalnym gospodarowaniu istniejącymi obiektami kubaturowymi i ich wykorzystaniem poprzez ustalenie odpowiednich funkcji użytkowych (dotyczy obiektów stanowiących mienie gminy lub własność Skarbu Państwa).
- Powyższe wiąże się z prawidłowym wykorzystaniem istniejącego oraz projektowanego uzbrojenia, a konsekwencją tych działań winno być osiągnięcie poprawy ładu przestrzennego.

6. Bardzo istotnym w zakresie ładu przestrzennego jest określenie skali, typu i formy nowej zabudowy, w tym szczególnie jednorodzinnej dla zharmonizowania z krajobrazem oraz najbliższym otoczeniem poprzez wykonanie, a następnie tworzenie zachęt dla stosowania katalogu powtarzalnych projektów uwzględniających elementy regionalnej architektury.

Zmiana Nr 3 *i 5* Studium wyznacza tereny przewidziane na cele realizacji przemysłu i usług, które częściowo obejmują tereny chronionych gleb o wysokich klasach bonitacyjnych. W przypadku nie uzyskania zgody na zmianę przeznaczenia tych gruntów na cele nierolnicze, dopuszcza się ich pozostawienie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego jako terenów rolnych jako zgodnych z ustaleniami zmiany Nr 3 Studium.

Na terenie zmiany Nr 2, Nr 3 *i 5* Studium ustala się następujące zasady zagospodarowania terenu PU:

- a) wskaźnik powierzchni zabudowy - nie może przekraczać 80% powierzchni terenu,
- b) intensywność zabudowy nie może przekraczać 2,5,
- c) wielkość powierzchni biologicznie czynnej minimum 10% powierzchni działki.

Na terenie zmiany Nr 2, Nr 3 *i 5* Studium ustala się następujące zasady kształtowania zabudowy PU:

- 1) wysokość budynków – do 3 kondygnacji nadziemnych, maksymalnie do 20 m ponad poziom terenu,
- 2) geometria dachów – dachy płaskie lub dwuspadowe do 20⁰,
- 3) zaleca się, aby elewacje frontowe rozwiązywane były z użyciem szlachetnych materiałów budowlanych, szkła, ceramiki, drewna, blachy.
- 4) zaleca się, aby elewacje tylne rozwiązane były w sposób eliminujący duże płaskie powierzchnie ścian o charakterze architektury przemysłowej, poprzez wprowadzenie różnorodnych materiałów budowlanych, stosowanie ryzalitów oraz wykształcenie zieleni architektonicznej stanowiącej tworzywo elewacji (np. pnącza, zieleń wnękowa, kaskadowa).

Na terenach rozwoju osadnictwa wiejskiego, objętego zmianą Nr 2, Nr 3 *i 5* Studium wprowadza się następujące zasady zagospodarowania:

- 1) powierzchnia zabudowy nie może przekraczać 60%,
- 2) maksymalny wskaźnik intensywności zabudowy 0,5,
- 3) minimalny wskaźnik intensywności zabudowy 0,01,
- 4) powierzchnia biologicznie czynna - min. 40% powierzchni działki,
- 5) wysokość budynków mieszkalnych i usługowych do 2 kondygnacji nadziemnych, przy czym druga kondygnacja w poddaszu użytkowym, wysokość przebudowywanych, rozbudowywanych, nadbudowywanych i nowo budowanych budynków mieszkalnych i usługowych do kalenicy dachu nie może być większa niż 10,0m ponad średni poziom terenu wokół budynku,

- 6) całkowita wysokość budynków gospodarczych i garaży – do 8m ponad średni poziom terenu wokół budynku,
- 7) dachy nowo budowanych oraz nadbudowywanych, przebudowywanych i rozbudowywanych budynków mieszkalnych i usługowych należy wznosić jako dwuspadowe, czterospadowe lub wielospadowe o kącie nachylenia połaci dachowych 20° do 45° z możliwością wprowadzenia przyczółków i naczółków,
- 8) przy użytkowym poddaszu doświetlenie jego pomieszczeń lukarnami nie może zajmować więcej niż połowę długości połaci dachowej, dopuszcza się doświetlenie budynków oknami połaciowymi, zadaszenie lukarn wielospadowe lub krzywolinijne.

Na terenach rozwoju osadnictwa wiejskiego i usług, objętego zmianą Nr 4 Studium wprowadza się następujące zasady zagospodarowania:

- 1) *wskaźnik powierzchni zabudowy nie może przekraczać 60%,*
- 2) *maksymalna intensywności zabudowy 0,8,*
- 3) *minimalna intensywność zabudowy 0,02,*
- 4) *powierzchnia biologicznie czynna - min. 40% powierzchni działki,*
- 5) *wysokość budynków mieszkalnych do 2 kondygnacji nadziemnych, przy czym druga kondygnacja w poddaszu użytkowym, wysokość przebudowywanych, rozbudowywanych, nadbudowywanych i nowo budowanych budynków mieszkalnych i usługowych do kalenicy dachu nie może być większa niż 10,0m ponad poziom terenu mierzony przed wejściem do budynku,*
- 6) *wysokość budynków usługowych do 3 kondygnacji nadziemnych, przy czym ich wysokość do kalenicy dachu nie może być większa niż 12,0m ponad poziom terenu mierzony przed wejściem do budynku,*
- 7) *całkowita wysokość budynków gospodarczych i garaży – do 8m ponad poziom terenu mierzony przed wejściem do budynku,*
- 8) *dachy nowo budowanych oraz nadbudowywanych, przebudowywanych i rozbudowywanych budynków mieszkalnych i usługowych należy wznosić jako dwuspadowe, czterospadowe lub wielospadowe o kącie nachylenia połaci dachowych 20° do 45° z możliwością wprowadzenia przyczółków i naczółków,*
- 9) *przy użytkowym poddaszu doświetlenie jego pomieszczeń lukarnami nie może zajmować więcej niż połowę długości połaci dachowej, dopuszcza się doświetlenie budynków oknami połaciowymi, zadaszenie lukarn wielospadowe lub krzywolinijne.*

(Na terenach usług, w granicach obszaru zmiany Nr 5 Studium ustala się następujące zasady zagospodarowania i kształtowania zabudowy:

- 1) minimalna intensywność zabudowy: 0,001;*
- 2) maksymalna intensywność zabudowy: 0,8;*
- 3) teren biologicznie czynny: minimum 20% powierzchni działki;*
- 4) wysokość budynków z zakresu przeznaczenia podstawowego: do 18m;*
- 5) wysokość budynków gospodarczych i garaży: do 8m;*
- 6) geometria dachów budynków z zakresu przeznaczenia podstawowego: dachy dwuspadowe, czterospadowe lub wielospadowe o kącie nachylenia połaci dachowych do 45⁰;*
- 7) geometria dachów garaży i budynków gospodarczych: dachy dwuspadowe lub wielospadowe o kącie nachylenia połaci dachowych do 45⁰;*
- 8) przy użytkowym poddaszu doświetlenie jego pomieszczeń lukarnami nie może zajmować więcej niż połowę długości połaci dachowej, dopuszcza się doświetlenie budynków oknami połaciowymi;*
- 9) zakazuje się realizowania obiektów z dachem uskokowym.)^{dotyczy zmiany nr 6 Studium - obszar usług}*

Przyjmuje się następujące kierunki i zasady rozwiązań komunikacji i infrastruktury technicznej:

W zakresie komunikacji drogowej

Pod względem dostępności komunikacji drogowej gmina klasyfikuje się jako obszar o dobrej dostępności komunikacyjnej. Jest on powiązany z układem komunikacji zewnętrznej istniejącymi drogami krajowymi Nr 9 relacji Radom – Barwinek oraz Nr 79 relacji Kraków – Sandomierz. Utrzymuje się przewidywane planem ogólnym obejście drogowe Łoniowa po stronie południowo-wschodniej.

Dla drogi krajowej nr 9 planowana jest dobudowa drugiej jezdni, natomiast dla drogi krajowej nr 79 planowana jest budowa obwodnicy Łoniowa. Obie drogi należy dostosować do klasy drogi głównej ruchu przyspieszonego (GP). W tym celu w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego należy zarezerwować pas o szerokości min. 80,0m. Drogi tej klasy nie mogą bezpośrednio obsługiwać terenów zabudowy mieszkaniowej. W tym celu należy zaprojektować w ich pasach tzw. drogi zbierające-rozprowadzające prowadzące ruch lokalny. Nieprzekraczalna linia zabudowy dla zabudowy mieszkalnej nie może być mniejsza niż 25,0m od pasa drogi GP w terenach zabudowanych i min. 50,0m poza terenami zabudowy.

Dla usług odległość ta nie powinna być mniejsza niż 10,0m. W obszarach istniejącej zabudowy mieszkaniowej, gdzie nie zostaną zachowane standardy hałasu komunikacyjnego należy zastosować ekrany dźwiękochłonne.

W zakresie komunikacji kolejowej

Nie jest prognozowany wzrost znaczenia komunikacji kolejowej zarówno pasażerskiej jak i towarowej dla obszaru gminy na linii Chmielów – Włoszczowice. Ze względu na znikomy ruch pasażerski nie przewiduje się reaktywowania przystanku kolejowego w Łązku. Istnieje możliwość wykorzystania bocznicy kolejowej do obsługi komunikacyjnej wskazanego w studium obszaru działalności inwestycyjnej po likwidowanej kopalni „Piaseczno”.

W zakresie elektroenergetyki

Zaopatrzenie gminy w energię elektryczną odbywać się będzie z GPZ 110/15 kV „Piaseczno”. Poprawa warunków zasilania w gminie prowadzona będzie poprzez nowe stacje transformatorowe 15/0,4 kV wraz z liniami średniego napięcia do zasilania tych stacji oraz linie niskiego napięcia do zasilania odbiorców w Piasecznie, Trzebieszawicach, Skrzypaczowicach i Wnorowie oraz remont sieci niskiego napięcia w Łązku i Wnorowie.

W zakresie telekomunikacji

Obsługę telekomunikacyjną w gminie świadczą:

- a) Telekomunikacja Polska S.A. – Zakład Telekomunikacji w Tarnobrzegu drogą przewodową i radiową poprzez centralę cyfrową w Łoniowie oraz radiową stację końcową w Chodkowie włączoną do centrali w Tarnobrzegu. Zabezpieczają one łączność krajową i międzynarodową,
- b) Pilicka Telefonii S.A. wykorzystująca sygnał radiowy,
- c) Telefonii komórkowa:
  - Centertel – pełny zasięg,
  - Era GSM – pełny zasięg,
  - Plus GSM – częściowy zasięg.

W zakresie łączności telekomunikacyjnej, zmiana Nr 2, Nr 3, Nr 4, Nr 5 i Nr 6 Studium ustala:

- 1) usługi telekomunikacji mogą świadczyć wszyscy uprawnieni operatorzy sieci telekomunikacyjnych.
- 2) na obszarze objętym zmianą Nr 2, Nr 3, Nr 4, Nr 5 i Nr 6 Studium dopuszcza się lokalizację obiektów urządzeń infrastruktury telekomunikacyjnej przy uwzględnieniu dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych jakie muszą być spełnione dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową i miejsc przebywania dla ludzi, oraz jeżeli taka inwestycja jest zgodna z przepisami odrębnymi.
- 3) napowietrzne linie telefoniczne należy sukcesywnie kablować.
- 4) w obrębie linii rozgraniczających istniejących i projektowanych dróg dopuszcza się lokalizację obiektów urządzeń telekomunikacyjnych na warunkach określonych przez zarządcę drogi.

W zakresie zaopatrzenia w gaz

W oparciu o istniejącą stację redukcyjno – pomiarową 1° w Szymanowicach (gm. Klimontów) i zrealizowany gazociąg średnioprężny 0 150 należy doprowadzić do pełnej gazyfikacji gminy poprzez realizację sieci rozdzielczej średnioprężnej w sołectwach: Bazów, Bogoria, Gieraszwice, Jeziory, Królewice, Otoka, Piaseczno, Ruszcza Kolonia, Ruszcza Wieś, Skwirzowa, Suliszów, Trzebieszowice, Wnorów, Wojcieszycy, Zawidza.

W zakresie zaopatrzenia w ciepło

Jako podstawowy kierunek wyznacza się podtrzymanie tendencji do zastępowania starych lokalnych kotłowni opalanych węglem i koksem na nowoczesne systemy wykorzystujące gaz jako czynnik grzewczy.

W zakresie zaopatrzenia w wodę

W oparciu o istniejące ujęcia wody w „Ruszcza” i „Zawidza” należy zapewnić pełne pokrycie bilansowych potrzeb gminy. W pierwszej kolejności należy zwodociągować sołectwa:

- Wólka Gieraszwowska,
- Gieraszwice,
- Bazów,
- Królewice.

Należy usprawnić działanie systemu wodociągów grupowych „Ruszcza” i „Zawidza” w zakresie rozwiązań technicznych i systemu zarządzania układem.

W zakresie odprowadzenia ścieków

W oparciu o „Program kanalizacji sanitarnej gminy” należy zrealizować:

1. Zgodnie z Rozporządzeniem Nr 96/2005 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 27 października 2005 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Łoniów (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego Nr 252, poz. 3095 ze zm.) projektowany system kanalizacji sanitarnej należy realizować w systemie pompowo - grawitacyjnym wraz z przepompowniami ścieków i oczyszczalnią ścieków zlokalizowaną na terenie sołectwa Świniary Nowe obejmującą swym zasięgiem sołectwa: Łoniów, Łoniów Kolonia, Jasienica, Świniary Nowe i Świniary Stare. *Planuje się, że ścieki, za pośrednictwem sieci kanalizacji sanitarnej z terenu sołectwa Zawidza oraz obszaru objętego zmianą Nr 5 Studium zostaną odprowadzone do oczyszczalni ścieków w miejscowości Świniary Nowe co nie zostało ujęte w ww. rozporządzeniu.*
2. System kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej wraz z przepompowniami ścieków i oczyszczalnią ścieków zlokalizowaną na terenie sołectwa Chodków obejmującą swym zasięgiem sołectwa: Chodków Nowy, Chodków Stary, Krowia Góra, Piaseczno, Skrzypaczowice, Kępa Nagnajewska, Przewłoką, Łązek.
3. System kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej wraz z przepompowniami ścieków i oczyszczalnią ścieków zlokalizowaną na terenie sołectwa Gieraszwice obejmującą swym zasięgiem sołectwa: Gieraszwice, Bazów, Wólka Gieraszwowska, Jeziory, Ruszcza Kolonia, Ruszcza Wieś, Suliszów, Sulisławice, Skwirzowa.
4. System kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej wraz z przepompowniami ścieków i oczyszczalnią ścieków obsługującą sołectwa Wojcieszycę i Królewicę.

W zakresie gospodarki odpadami

Likwidacja i rekultywacja składowiska odpadów komunalnych w Piasecznie.

Realizacja projektu restrukturyzacji gospodarki odpadami na obszarze gminy w ramach programu „Partnerstwo dla samorządu” Ekologicznego Związku Gmin Dorzecza Koprzywianki.

W zakresie gospodarki odpadami stałymi, zmiana Nr 2, Nr 3, Nr 4, 5 i Nr 6 Studium ustala:

- 1) W zakresie gospodarowania odpadami stałymi ustala się zasadę odbioru odpadów w systemie zorganizowanym pod nadzorem Urzędu Gminy lub na zasadzie indywidualnych umów z odbiorcą odpadów i wywóz ich na wysypisko odpadów, ze szczególnym uwzględnieniem segregacji odpadów u źródła ich powstawania.
- 2) Gospodarka odpadami stałymi na terenach obiektów usługowych i produkcyjnych zgodnie z obowiązującymi przepisami szczególnymi.

W zakresie regulacji stosunków wodnych

Przyjmuje się generalne założenia zachowawcze użytkowania terenów wokół zbiornika. Wypełnienie jego wodą zgodnie z opracowanym projektem wymusza realizację następujących zadań związanych ze zmianą stosunków wodnych:

- realizacja przelewu powierzchniowego,
- realizacja kanału ulgi i przepompowni Przewłoka,
- zmeliorowanie obszaru w zasięgu leja depresyjnego obejmującego uprawy rolne i sady na zlewni o powierzchni 4100 ha w tym:
  - odtworzenia sieci podstawowej,
  - wykonanie 3 przepompowni z odpływem wody do Wisły (Gągolin, Chodków, Łukowiec),
  - wykonanie sieci melioracji szczegółowej gruntów rolnych i sadów,
  - realizację drenażu pierścieniowego dla ochrony obszarów zabudowy stałej,
  - wybudowanie budowli regulacyjnych w między wału Wisły,
  - modernizacja odcinków wałów Wisły – likwidacja podsiąków.

7.2. Gospodarowanie mieniem komunalnym

Szeroko rozumiana gospodarka w gminie staje się niewątpliwie przedmiotem publicznego zainteresowania. Wśród różnych narzędzi gospodarki przestrzennej zwrócić tutaj należy szczególną uwagę na planowanie przestrzenne i gospodarkę nieruchomościami komunalnymi.

Istnieje cały szereg obustronnych związków pomiędzy planowaniem przestrzennym a gospodarką gruntami. Należy tutaj mieć na uwadze zarówno zależności ustawowe (zasoby gruntów, wyłączenia nieruchomości, zobowiązania gminy i wpływy do budżetu gminy z tytułu zmniejszenia lub wzrostu wartości nieruchomości) jak i faktyczne oddziaływanie rozstrzygnięć planistycznych na wartość gruntów i na rynek nieruchomości.

Tabela Nr 1. Wpływy z majątku komunalnego do budżetu miasta w latach 1994 – 1999 r.

Rok	Dochody w min zł	Wpływy z majątku	%
1995	2.774.428	2.000	0,072
1996	4.982.442	2.000	0,040
1997	6.696.506	2.000	0,029
1998	7.496.000	2.000	0,026
1999*	7.112.000	3.800	0,053

* Dochody planowane

Majątek gminy obejmuje następujący zakres rzeczowy:

- a) nieruchomości gruntowe,
- b) budynki i lokale mieszkalne,
- c) lokale usługowe,
- d) obiekty użyteczności publicznej,
- e) drogi.

Gospodarowanie tym majątkiem wymaga podejmowania rozważnych decyzji, które z jednej strony przynoszą korzyści dla gminy a z drugiej nie powodują zbyt dużych obciążeń dla użytkowników.

Przedmiotem odpłatnego gospodarowania objęty jest w zasadzie majątek gminy wymieniony pod pozycjami od a do c. Może przybierać różną formę: sprzedaż na własność, wieczystego użytkowania lub dzierżawy.

Z dotychczasowego doświadczenia wynika, że preferowaną i obustronnie akceptowaną formą zbywania budynków i lokali mieszkalnych jest sprzedaż na własność.

Gospodarowanie nieruchomościami gruntowymi rządzi się trochę innymi prawami. Popyt na nieruchomości nie zawsze idzie w parze z kapitałem niezbędnym na kupno terenów.

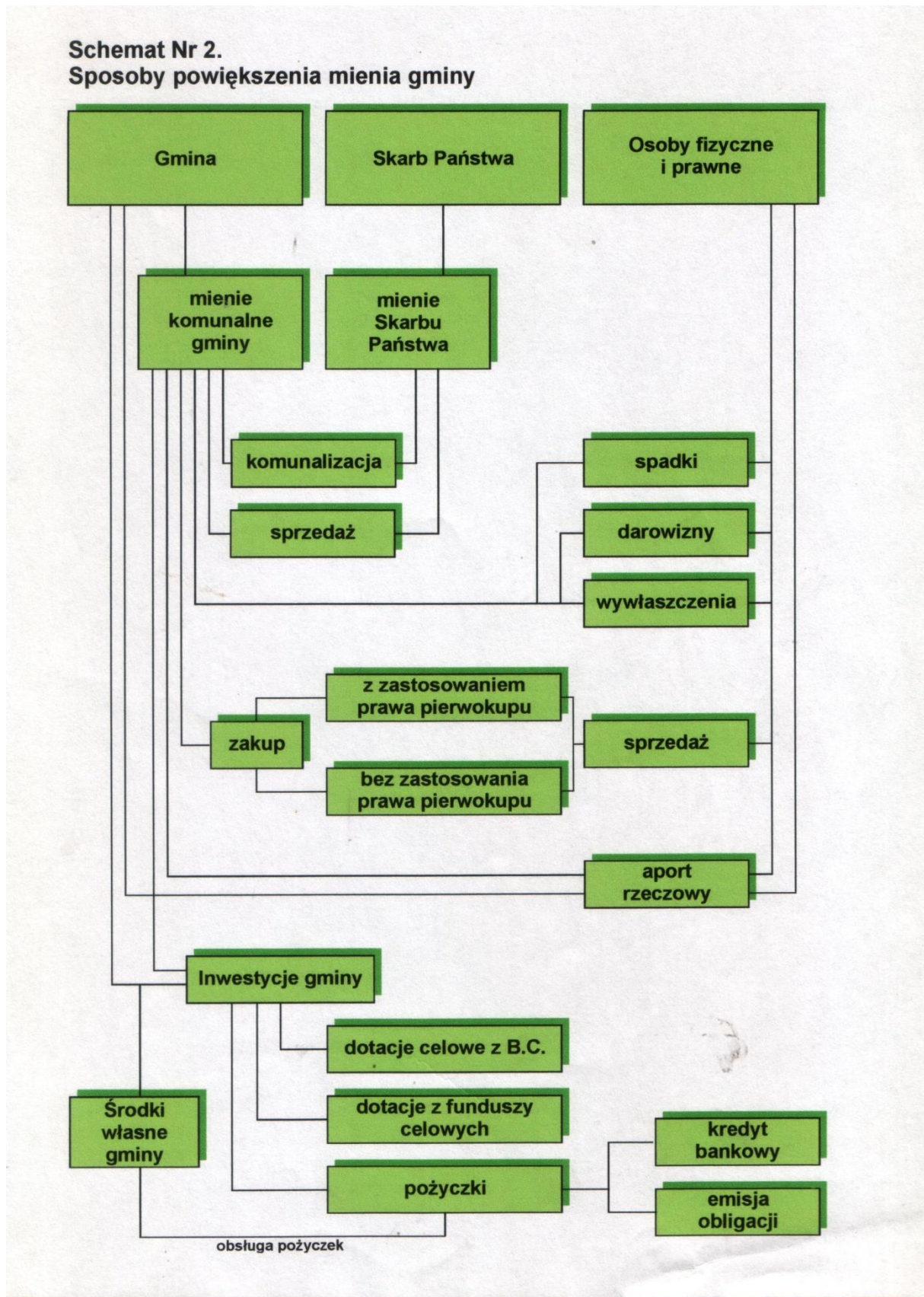
Dlatego dla wielu inwestorów zarówno małych jak i wielkich firm, alternatywą jest pozyskanie gruntów w formie dzierżawy, użytkowania. Obniżą ono koszty początkowe inwestycji, gdyż nie wymaga angażowania kapitału na kupno terenów a jednocześnie nie wyklucza w przyszłości jego kupienia.

Użytkowanie wieczyste służyć może zintensyfikowaniu budownictwa – głównie mieszkaniowego – stanowiąc ułatwienie dostępu do gruntów. Używając tej formy władze gminy mogą zapobiegać spekulacji gruntami oraz realizować założenia planów zagospodarowania terenów.

Nie bez znaczenia jest fakt, że dla gminy bardziej opłacalne jest oddanie gruntów w wieczyste użytkowanie niż sprzedanie. Sprzedając ziemię, miasto pozbywa się nie tylko

kontroli nad jej wykorzystaniem ale także stałych wpływów finansowych. Jest to tylko pozorna sprzeczność. Gmina żądając stosunkowo większych opłat rocznych (w porównaniu z sumą jaką należałoby zapłacić kupując działkę) rekompensuje to sobie dzięki wzrostowi.

Schemat Nr 2. Sposoby powiększenia mienia gminy

wartości gruntów w następstwie inwestycji jakie poczynili na nich i w okolicy użytkownicy wieczyści. W przyszłości, gdy dzięki temu wartość gruntów znacznie wzrośnie, gmina może je sprzedać za dużo wyższą cenę użytkownikowi wieczystemu. Za szczególnie istotne w gospodarowaniu mieniem gminnym uważa się następujące działania:

- a) dokonywanie sprzedaży w drodze przetargu gruntów nie stwarzających dla gminy perspektyw aktywnego gospodarowania, w tym użytków rolnych oraz pojedynczych niewielkich działek w ramach terenów istniejącego lub przewidywanego zainwestowania,
- b) dokonywanie sprzedaży w drodze przetargów gruntów przeznaczonych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego na cele mieszkaniowe lub mieszkań z zasobu komunalnego, a uzyskane środki przeznaczając na uzbrojenie terenów i zapewnienie dostępności komunikacyjnej nowych obszarów mieszkaniowych (szczególnie tych, które stanowią mienie gminne),
- c) nabywanie gruntów przyległych do terenów stanowiących mienie gminne oraz pojedynczych działek dla realizacji ustalonych celów publicznych,
- d) szerokie korzystanie z prawa pierwokupu we wszystkich korzystnych dla gminy przypadkach,
- e) stosowanie instrumentu scaleń w warunkach niekorzystnego układu przestrzennego własności (w tym nabywanie gruntów dla uzyskania wymaganego udziału gruntów gminnych w procesie scalania) oraz dokonywanie dobrowolnej wymiany gruntów z podmiotami społecznymi i prywatnymi dające wspólne korzyści,
- f) gromadzenie środków finansowych na udział w wykupie terenów, które mogą stanowić ofertę dla inwestycji strategicznych (nowe miejsca pracy, stały dopływ środków z podatków i dzierżawy),
- g) przeznaczanie lub dokonywanie zmian w zapisach planów miejscowych dla obszarów, na których występują grunty mienia gminnego dla umożliwienia realizacji celów publicznych oraz inwestycji istotnych dla rozwoju gminy (dotyczy sytuacji braku istotnych przeciwwskazań z zakresu ochrony dóbr kultury i środowiska naturalnego oraz uwarunkowań lokalnych).

W konkretnych uwarunkowaniach proponuje się zróżnicowanie przestrzenne polityki gospodarowania mieniem gminy w dostosowaniu do występujących uwarunkowań i ustalonych stref polityki przestrzennej. Szczególnie aktywna polityka gospodarowania mieniem gminnym winna następować w obszarach przewidzianych do urbanizacji. W obszarze tym pożądane są działania związane z pomnażaniem mienia gminnego (dotyczy działań określonych w punktach: c, d, e, f, g) dla zapewnienia stałych dochodów do budżetu

gminy. W pozostałych obszarach, a szczególnie w obszarach związanych z utrzymaniem funkcji rolniczych i leśnych gospodarowanie mieniem winno dotyczyć sprzedaży (działania określone w punktach: a, b) oraz zabezpieczenia celów publicznych.

7.3. Realizacja przedsięwzięć publicznych

W trakcie sporządzania projektu „studium” nie uzyskano wykazu zadań wpisanych do wojewódzkiego rejestru zadań o charakterze ponadlokalnym.

Niemniej jednak w ramach analizy wniosków wynikających ze „Studium zagospodarowania przestrzennego województwa tarnobrzesckiego” sporządzonego w 1998 r. wyartykułowano listę zadań, które będą miały istotne znaczenie w rozwoju społeczno – gospodarczym i strukturze przestrzennej gminy.

Zadania te są już przedmiotem analizy w strategii rozwoju województwa świętokrzyskiego. Należą do nich:

Środowisko przyrodnicze i kulturowe

1. Ochrona prawna zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego, w tym:
  - obszar Jeleniowsko–Staszowski Obszar Chronionego Krajobrazu,
  - pomniki przyrody żywej,
  - rolnicza przestrzeń produkcyjna,
  - lasy ochronne,
  - udokumentowane złoża surowców mineralnych,
  - ujęcia wód pitnych,
  - wartości kultury materialnej (kościół, cmentarze, parki podworskie).
2. Sukcesywne zalesianie terenów odłogowanych i zdegradowanych.
3. Likwidacja nieczynnej kopalni „Piaseczno”. (Proces likwidacji musi odbywać się równocześnie dla kopalni „Machów” i kopalni „Piaseczno” z uwagi na wspólny dla obu kopalń poziom wód gruntowych. Zaprzestanie prac odwodnieniowych w trybie likwidacji kopalni „Machów” przy równoczesnym opóźnieniu lub zaniechaniu likwidacji kopalni „Piaseczno”, może spowodować zagrożenie dla środowiska przyrodniczego w obszarze leja depresyjnego kopalni „Piaseczno”).
4. Rekultywacja terenów pokopalnianych (Kopalnia Piaseczno).

Gospodarka rolna i regulacja stosunków wodnych

1. Kontynuacja prac melioracyjnych szczególnie w aspekcie odbudowy zwierciadła wód podziemnych w obrębie leja depresyjnego wyrobiska Kopalni Piaseczno.

2. Przeprowadzenie prac scaleniowe – wymiennych mających na celu poprawienie rozłogu gruntów oraz ich scalenie.

Komunikacja

1. Utrzymanie i modernizacja dróg krajowych:
  - Nr 9 Radom – Barwinek,
  - Nr 777 Kraków – Sandomierz.
2. Budowa obwodnicy w rejonie Łoniowa na drodze Nr 777.
3. Utrzymanie i modernizacja linii kolejowej Chmielów – Włoszczowice.

Elektroenergetyka

Poprawa warunków napięciowych w gminie poprzez budowę:

1. 3 stacji transformatorowych, 0,9 km linii średniego napięcia, 0,3 km linii niskiego napięcia w Piasecznie,
2. 1 stacji transformatorowej, 0,3 km linii średniego napięcia, 0,1 km linii niskiego napięcia w Trzebieszawicach,
3. 1 stacji transformatorowej, 0,4 km linii średniego napięcia, 0,1 km linii niskiego napięcia we Wnorowie,
4. 4 stacji transformatorowych, 1,7 km linii średniego napięcia, 0,5 km linii niskiego napięcia w Skrzypaczowicach,
5. 2 stacji transformatorowych, 0,8 km linii średniego napięcia, 5,5 km linii niskiego napięcia w Ruszczy,
6. Remont 3,5 km linii niskiego napięcia w Łątku.

Telekomunikacja

1. Zakończenie inwestycji budowy masztu antenowego z radiową stacją końcową RST w Sulisławicach połączoną poprzez radio z centralną stacją radiową w Tarnobrzegu i włączenie drogą radiową 633 abonentów z miejscowości: Bazów, Gierszowice, Jeziory, Królewiec, Ruszcza Kolonia, Ruszcza Wieś, Skwirzowa, Sulisławice, Nietuja, Suliszowa, Trzebieszawic, Krysina, Wojcieszyc, Piaski, Zgórska i Wólki Gierszowskiej.
2. Rozbudowa istniejących central cyfrowych w Łoniowie i Chodkowie.
3. Rozbudowa sieci rozdzielczej abonenckiej w szczególności w Bazo wie, Gierszowicach i Królewicach.

Zaopatrzenie w gaz

Realizacja sieci rozdzielczej średnioprężnej w sołectwach: Bazów, Bogoria, Gierszowice, Jeziory, Królewice, Otoka, Piaseczno, Ruszcza Kolonia, Ruszcza Wieś, Skwirzowa, Suliszów, Trzebieszawice, Wnorów, Wojcieszyc, Zawidza.

Zaopatrzenie w wodę

Realizacja sieci wodociągowej w sołectwach: Wólka Gierszowska, Gierszowice, Bazów, Królewice.

Na terenie objętym zmianą Nr 2, Nr 3 i 5 Studium dopuszcza się realizację indywidualnego ujęcia wód podziemnych.

Gospodarka ściekowa

Realizacja programu kanalizacji sanitarnej gminy poprzez:

- a) Zgodnie z Rozporządzeniem Nr 96/2005 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 27 października 2005 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Łoniów (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego Nr 252, poz. 3095 ze zm.) projektowany system kanalizacji sanitarnej należy realizować w systemie pompowo - grawitacyjnym wraz z przepompowniami ścieków i oczyszczalnią ścieków zlokalizowaną na terenie sołectwa Świniary Nowe obejmującą swym zasięgiem sołectwa: Łoniów, Łoniów Kolonia, Jasienica, Świniary Nowe i Świniary Stare.
- b) System kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej wraz z przepompowniami ścieków i oczyszczalnią ścieków zlokalizowaną na terenie sołectwa Chodków obejmującą swym zasięgiem sołectwa: Chodków Nowy, Chodków Stary, Krowia Góra, Piaseczno, Skrzypaczowice, Kępa Nagnajewska, Przewłoką, Łązek.
- c) System kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej wraz z przepompowniami ścieków i oczyszczalnią ścieków zlokalizowaną na terenie sołectwa Gierszowice obejmującą swym zasięgiem sołectwa: Gierszowice, Bazów, Wólka Gierszowska, Jeziory, Ruszcza Kolonia, Ruszcza Wieś, Suliszów, Sulisławice, Skwirzowa.
- d) System kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej wraz z przepompowniami ścieków i oczyszczalnią ścieków obsługującą sołectwa Wojcieszyce i Królewice.
- e) na terenie objętym zmianą Nr 2 Studium dopuszcza się budowę indywidualnej oczyszczalni ścieków.

Gospodarka odpadami

- Uzupełnić międzygminny system zbiórki odpadów komunalnych w zbiorczych – wiejskich punktach gromadzenia w pojemnikach 2,2 m³ poprzez dokupienie niezbędnej liczby pojemników, aby zagęścić ich rozstawienie umożliwiając dostęp i korzystanie z nich przez 100% mieszkańców EZGDK.
- Uzupełniając wprowadzić selektywną zbiórkę odpadów użytkowych (szkło, tworzywa, metal) systemem „kontener w sąsiedztwie” za pomocą zestawów 3–pojemnikowych – kolorowe pojemniki z polietylenu o pojemności 120 l. Rozstawienie – minimum 1 zestaw w każdej z 189 miejscowości.

- Wychodząc naprzeciw polityce komunalnej i ekologicznej państwa oraz standardom Unii Europejskiej, wybudowane składowisko odpadów w Szymanowicach Dolnych (gm. Klimontów) rozbudować etapowo, przekształcając go w Zakład Kompleksowego Przerobu Odpadów, który docelowo będzie dysponował następującymi obiektami:
  - zbiorczy punkt selektywnego gromadzenia odpadów, sortowania odpadów użytkowych,
  - kompostownia bioodpadów i odpadów zielonych oraz osadów z gminnych oczyszczalni ścieków,
  - składowisko odpadów nieaktywnych.
- Na terenach pozostałych 6 gmin wiejskich należy urządzić zbiorcze punkty selektywnego gromadzenia odpadów z możliwością ich wtórnego sortowania, przechowywania i dystrybucji do specjalistycznych zakładów przerobu. Punkty takie powinny być organizowane w centrach gminy, np. na bazach transportowo–sprzętowych SKR, ZGK itp. Do punktów tych dostarczano by odpady użytkowe, problemowe, niebezpieczne, wielkogabarytowe, samochodowe i inne z całego terenu gminy.
- Odpady zmieszane z poszczególnych gmin wywożone byłyby na składowiska odpowiadające współczesnym wymogom na terenie własnym (jeśli takowe zostaną zbudowane) lub do innych gmin, z którymi zostaną zawarte porozumienia. Ze względów ekonomicznych i ekologicznych zalecanym rozwiązaniem jest posiadanie jednego lub ewentualnie dwóch obiektów kompleksowego przerobu odpadów na terenie 7 gmin EZGDK.

7.4. Promocja gminy

Zanim inwestor trafi do gminy, władze samorządowe mogą i powinny prowadzić aktywną promocję gminy i akwizycję inwestycji. Na tym bowiem etapie gmina może sama wybierać i decydować, kogo zainteresować swoją ofertą. Istotnym elementem w strategii pozyskiwania inwestycji bezpośrednich jest wybór takiego przedsięwzięcia, które będzie zgodnie ze średnio– i długoterminowymi celami rozwoju gminy.

Dążąc do zapewnienia sobie jak największego zysku (a więc realizacji celów wyznaczonych w strategii rozwoju gminy, utworzenia nowych miejsc pracy, zwiększenia wpływów z podatków i podniesienia prestiżu regionu), władze samorządowe mogą wykorzystywać techniki marketingowe, powszechnie stosowane na rynku dóbr konsumpcyjnych i inwestycyjnych. Wychodząc z założenia, że najważniejszą częścią marketingu nie jest wcale sprzedaż i działania promocyjne, ale „poznanie i zrozumienie

klenta tak dobrze, aby produkt lub usługa odpowiadała mu i sama się sprzedawała”, pierwszym i najważniejszym zadaniem gminy staje się identyfikacja potrzeb inwestora.

Podjmując decyzję o wejściu na nowy rynek, inwestor musi dokonać starannego wyboru lokalizacji, stwarzającej największe szansę na sukces przedsięwzięcia. Znajomość procedur i kryteriów wyboru, którymi kieruje się inwestor, pomaga w przygotowaniu profesjonalnej oferty.

Na wybór konkretnej lokalizacji wpływa wiele elementów, między innymi natury emocjonalnej. Japońskie firmy chętnie inwestują w małych gminach (zależy im na bliskim kontakcie z lokalnymi władzami). Koncerny amerykańskie natomiast preferują duże miasta (zwalnia je to w pewnym stopniu od odpowiedzialności za otoczenie socjalne inwestycji). Nie są to jednak powody o podstawowym znaczeniu.

O wyborze lokalizacji inwestycji decydują:

- bliskość rynku,
- bliskość bazy surowcowej,
- brak możliwości rozbudowy produkcji w dotychczasowej lokalizacji (na przykład ze względów politycznych, ekologicznych i in.),
- dostępność wykwalifikowanej siły roboczej,
- koszty produkcji,
- koszty osobowe.

Najważniejszymi elementami przyciągającymi obcy kapitał do Polski są: duży rynek nabywców, tania i wykwalifikowana siła robocza, przynależność naszego kraju do zachodniego kręgu kulturowego, przewidywalne ryzyko, infrastruktura sprzyjająca inwestycjom oraz możliwość eksportu do krajów ościennych, z którymi Polska utrzymuje bardzo dobre stosunki.

Należy jednak pamiętać, iż inwestorzy mają do wyboru alternatywne lokalizacje, na przykład w Czechach lub na Ukrainie. Poza tym fakt, iż podaż (liczba gmin zainteresowanych przyciągnięciem inwestycji) zdecydowanie przewyższa popyt (liczba potencjalnych inwestorów) powinien mobilizująco wpływać na oferujące lokalizacje.

W odniesieniu do nowego zamierzenia inwestycyjnego i opracowywanych w związku z nim planów (produkcyjnych, osobowych, logistycznych, finansowych) i harmonogramu realizacji przedsięwzięcia, przedsiębiorca określa wymagania wobec: poszukiwanej nieruchomości, rynku pracy, położenia nieruchomości i gminy, infrastruktury nieruchomości i gminy, sytuacji prawnej i podatkowej oraz możliwości uzyskania wsparcia finansowego (dotacje, ulgi) przy realizacji przedsięwzięcia.

Ważną sprawą stają się elastyczność i współdziałanie władz gminy we wszystkich kwestiach planowania i wydawania zezwoleń.

Nie bez znaczenia są też wymagania, które trudno obiektywnie skalkulować, na przykład: sytuacja mieszkaniowa (możliwość kupna lub wynajęcia domu lub mieszkania), możliwość kształcenia dzieci i doskonalenia zawodowego, oferta kulturalna i możliwości spędzania czasu wolnego.

Przed podjęciem decyzji inwestorzy zestawiają wymienione wyżej wymagania (zwane determinantami) z oferowanymi im warunkami. Im bardziej oferowane warunki odpowiadają „determinantom”, tym większa szansa na pozyskanie inwestycji. Przygotowując ofertę, należy zawrzeć w niej te informacje, które ułatwią inwestorowi podjęcie decyzji.

7.5. Polityka lokalizacyjna

Na każdym poziomie planowania rozwoju i na każdym poziomie zarządzania – na obszarze kraju, regionu i gminy występują oczywiste odniesienia do przestrzeni.

Jeszcze tak niedawno rozstrzygnięcia planistyczne nie wywoływały szerszego oddźwięku.

Przed wszystkim nie odczuwano, jak mocno, nawet bardzo drobne, wąskie interesy indywidualne uzależnione są od przesądzeń planu.

Plan zagospodarowania przestrzennego może rozwój gminy zahamować, może rozwój utrudniać ale może również rozwój ułatwić. Nieruchomości gruntowe i budynkowe są bardzo często podstawowym składnikiem majątku osób i podmiotów gospodarczych. Nieraz jest to dobra lokata kapitału. Każde zagrożenie stanu posiadania rodzi odruchy obronne.

Zagrożeniem mogą być również ustalenia planów miejscowych. Nikt nie może się dziwić, że zagrożony broni się wszelkimi sposobami. Nie wolno się obrażać, nie wolno nie przewidywać takich sytuacji. Szczęólnego znaczenia nabiera więc jednoznaczność zapisywanych w planach podziałów przestrzeni.

Korzyści gminy (z tytułu wzrostu wartości gruntu), zobowiązania gminy (z tytułu zmniejszenia wartości gruntu) a przede wszystkim postępowania wywłaszczeniowe muszą być odniesione do konkretnych jednoznacznie wyodrębnionych wycinków przestrzeni.

Plan miejscowy musi więc precyzyjnie rozgraniczać obszary poddane określonym oddziaływaniom prawa.

Uzasadnione, z innych względów, tendencje do konstruowania „planów elastycznych”, unikających jednoznacznych sformułowań, nie mogą usprawiedliwiać stosowania „orientacyjnych linii rozgraniczających” wydzielających np. korytarze komunikacyjne. Nie należy wykonywać planów miejscowych w skalach nie pozwalających

na prawidłowe wyniesienie podziałów do fizycznej przestrzeni.

7.6. Określenie obszarów, dla których sporządzenie planów miejscowych jest obowiązkowe *nie dotyczy obszaru zmiany Nr 5i 6 Studium*

1. Stosownie do wymogów art. 6 ust. 5 pkt 7 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 15, póź. 139 z 1999 r. – tekst jednolity) w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy określa się m.in. „obszary, dla których sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe na podstawie przepisów szczególnych lub ze względu na istniejące uwarunkowania”. Wspomniana wyżej ustawa stanowi również w art. 13, że miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego sporządza się obowiązkowo:
  - a) jeżeli przepisy szczególne tak stanowią,
  - b) dla obszaru, na którym przewiduje się realizację programów służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych określonych przez ministrów i centralne organy administracji rządowej (art. 58.1) oraz przez sejmiki wojewódzkie (art. 54 d),
  - c) dla obszarów, na których przewiduje się zadania dla realizacji lokalnych celów publicznych,
  - d) dla obszarów określonych w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, ze względu na istniejące uwarunkowania.
2. Przepisem szczególnym nakładającym na gminę obowiązek sporządzenia planu miejscowego jest ustawa z 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. Nr 27, póź. 96 z późniejszymi zmianami). Ustawa ta w art. 53 stanowi, że „Dla terenu górniczego sporządza się miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszaru funkcjonalnego w trybie określonym odrębnymi przepisami, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej”. Z ustępu 6 artykułu wynika, że sporządzanie planu miejscowego dla terenu górniczego jest obligatoryjne w odniesieniu do terenów górniczych, na których prowadzona jest eksploatacja kopalin podstawowych (w rozumieniu art. 5 ust. 1 ustawy – Prawo geologiczne i górnicze), natomiast w przypadku eksploatacji terenów kopalin pospolitych można odstąpić od sporządzania takiego planu, jeżeli nie przewiduje się ujemnych wpływów na środowisko. W obszarze gminy Łoniów brak terenów, dla których winien być sporządzony miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego zgodnie z postanowieniami ustawy Prawo geologiczne i górnicze.
3. Obowiązek sporządzenia planu miejscowego istnieje również w przypadku obszarów,

dla których rada gminy wprowadziła lub wprowadzi formę ochrony przyrody ustawy o ochronie przyrody poprzez:

- wyznaczenie obszarów chronionego krajobrazu,
- wprowadzenie ochrony indywidualnej w drodze uznania danego obszaru za zespół przyrodniczo – krajobrazowy.

Zaznacza się jednak, że wymóg ten istnieje tylko w przypadku wprowadzenia ochrony przez radę gminy, a nie przez Wojewodę. W chwili sporządzania niniejszego „Studium” nie ma innych przepisów szczególnych, z których wynikałby obowiązek sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, niemniej jednak w ramach „Studium” wskazuje się Obszar Chronionego Krajobrazu ustalony Rozporządzeniem Wojewody Tarnobrzeskiego z dnia 5.01.1996 r., które winne stanowić przedmiot ochrony i konsekwencją tych propozycji może być podjęcie stosownych uchwał wprowadzających formy ochrony przyrody, a więc i obowiązku opracowania planu miejscowego.

4. Ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym nałożyła na organy administracji rządowej obowiązek sporządzenia programów zadań rządowych służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych. Programy te sporządzają:

- ministrowie i centralne organy administracji rządowej (art. 58.1),
- sejmiki wojewódzkie (art. 54 d).

Zadania rządowe i samorządu wojewódzkiego wynikające z w/w programów wojewoda zamieszcza w tzw. „wojewódzkim rejestrze”, co stanowi podstawę ich wprowadzania do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Stosownie do powyższego w „Studium” przyjmuje się określone obszary związane z realizacją tych inwestycji, jako obszary dla których będą sporządzane plany miejscowe zagospodarowania przestrzennego. Zaznaczyć jednak należy, że obowiązek podjęcia sporządzenia planów miejscowych dla tych obszarów powstanie z chwilą wprowadzenia zadań do rejestru wojewódzkiego i przeprowadzenia negocjacji pomiędzy gminą a wojewodą na temat warunków wprowadzenia tych zadań do planu miejscowego. W przypadku braku zgody na wprowadzenie inwestycji jako zadań rządowych, istnieje możliwość rozważenia ich podjęcia jako zadań związanych z realizacją celów publicznych (patrz punkt poniżej), jeżeli przewidywany byłby częściowy udział gminy w finansowaniu przedsięwzięcia (lub udział aportowy).

5. Zadaniem dla realizacji celów publicznych, w tym celów publicznych lokalnych jest w rozumieniu ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym, każda działalność gminy wynikająca z ustaw, o ile wymaga ustalenia warunków zabudowy i zagospodarowania

terenu i jest finansowania w całości lub części z budżetu gminy. Zgodnie z tymi ustaleniami dla obszarów przewidywanych dla realizacji lokalnych celów publicznych gmina ma obowiązek sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. I tak w niniejszym „Studium” określa się, że w związku z przewidywanymi zadaniami z zakresu lokalnych celów publicznych będą sporządzane miejscowe plany dla obszarów:

- a) Obszary wielofunkcyjne z preferowaną funkcją mieszkaniową w Łoniowie,
- b) Obszary wielofunkcyjne z preferowaną funkcją usług publicznych w Łoniowie.

8. Polityka w zakresie ochrony ludności przed zagrożeniami żywiołowymi

8.1. Zagrożenia żywiołowe i katastrofalne

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łonów uwzględnia wpływ i skutki zagrożeń żywiołowych i katastrofalnych na proces rozwoju przestrzennego zagospodarowania obszaru.

Gmina Łonów należy do rejonu o średnim natężeniu czynników zagrażających życiu i zdrowiu ludności. Zagrożenia dla ludności mogą nastąpić na skutek awarii, uszkodzeń lub zniszczeń zbiorników (magazynów) i instalacji z toksycznymi środkami przemysłowymi, awarii elektrowni jądrowych lub ładunków jądrowych rozmieszczonych na obszarach państw sąsiadujących, zagrożenia powodziowe w okresach wysokich stanów wody na rzekach, pożary przestrzenne lasów oraz skażenia środowiska naturalnego w związku z transportem niebezpiecznych substancji chemicznych.

Zagrożenia powodziowe

Wały przeciwpowodziowe na rzece Wisła generalnie przygotowane są na przyjęcie wód stuletnich. W przypadku wystąpienia wyższych stanów wód i uszkodzenia wałów najbardziej zagrożone mogą być tereny położone we wschodniej części gminy.

Powódź nie stwarza bezpośredniego zagrożenia dla życia ludzi i zwierząt. Pogorszeniu mogą ulec warunki higieniczno – sanitarne, a w konsekwencji zagrożenie epidemiologiczne. W przypadku wystąpienia bardzo wysokich stanów wód i wystąpienia szczególnego zagrożenia uszkodzenia wałów konieczna jest ewakuacja ludności i zwierząt gospodarczych przed dotarciem fali powodziowej do terenów bezpiecznych w zachodniej części gminy na zasadach samoewakuacji kontrolowanej.

Zagrożenia pożarowe

Zagrożenie pożarowe stwarza zwartość zabudowy budynków drewnianych i budynków o pokryciu łatwopalnym. Na terenach dużych kompleksów leśnych w rejonach zagrożonych pożarami przestrzennymi prowadzony jest monitoring zagrożeń, sprawowany przez służby nadleśnictw będących w kontakcie z jednostkami straży pożarnej. Do tego celu wykorzystywane są wieże obserwacyjne.

Ochronę przeciwpożarową w zakładach przemysłowych, gdzie występuje zagrożenie pożarowe sprawują zakładowe straże pożarne. W ostatnich latach wprowadzane są nowoczesne formy ochrony, polegające na wprowadzeniu systemu zabezpieczeń i czujników. Systemy zabezpieczeń posiadają łączność z jednostkami straży pożarnej.

Zagrożenia chemiczne

Awaryjne skażenia chemiczne o zasięgu lokalnym mogą powstawać w zakładach gromadzących znaczne ilości niebezpiecznych substancji chemicznych z racji wykorzystywania ich w procesach technologicznych. Szczególne zagrożenie substancjami chemicznymi niebezpiecznymi dla życia i zdrowia ludzi i zwierząt oraz skażenia środowiska stanowią przewozy substancji toksycznych w transporcie kołowym i kolejowym. O skali i charakterze tego zagrożenia stanowi klasa ich toksyczności, a przede wszystkim znikoma przewidywalność wystąpienia sytuacji awaryjnych i związane z tym trudności podejmowania natychmiastowych dobrze zorganizowanych przedsięwzięć ratunkowych. W sytuacjach powyższych może nastąpić konieczność doraźnej ewakuacji ludności, którą kieruje Szef OC województwa lub szefowie OC gmin.

Skażenia promieniotwórcze

Mogą wystąpić w razie awarii elektrowni jądrowych poza granicami kraju. Największe zagrożenie stwarzają elektrownie jądrowe w:

- miejscowościach Równe – 280 km, Chmielnicki – 400 km, Czernobyl – 520 km na Ukrainie,
- miejscowościach Bohunice i Mochovce ok. 270 km w Słowacji,
- miejscowościach Dukowany – 400 km, Temelin – 440 km w Czechach.

Nie przewiduje się by skażenia osiągnęły wielkość stanowiącą bezpośrednie zagrożenie życia ludzi, należy jednak liczyć się z możliwością skażenia upraw warzyw i owoców, wody i koniecznością wprowadzenia „rygorów” w ich wykorzystaniu do spożycia oraz potrzebą zabezpieczenia preparatów jodu stabilnego i zapewnienia do celów konsumpcyjnych wody z zakrytych ujęć.

8.2. Aspekty obrony cywilnej

W zakresie budownictwa ochronnego

1. W rejonach budownictwa jednorodzinnego przewidzieć ukrycia wykonywane w podpiwniczeniach budynków przez mieszkańców we własnym zakresie, w okresie podwyższonej gotowości obronnej państwa.
2. Dla zakładów pracy nie posiadających budowli ochronnych należy zarezerwować tereny pod doraźną realizację budowli na podstawie typowej lub powtarzalnej dokumentacji budowlanej. Dla nowo budowanych zakładów pracy i obiektów użyteczności publicznej, które będą kontynuować działalność w czasie wojny przewidywać budowę schronów dla załóg.

W zakresie alarmowania

Dążyć do pokrycia terenu gminy syrenami elektrycznymi dla celów alarmowania i powiadamiania mieszkańców w przypadku zagrożeń (słyszalność syreny do 300 m w zabudowie zagęszczonej). Zainstalowane syreny włączyć do obowiązującego w województwie systemu radiowego sterowania.

Obszary objęte zmianą Nr 3, Nr 4, 5, Nr 6 Studium położone są w zasięgu systemu alarmowania dźwiękowego.

W zakresie zaciemniania

W razie prowadzenia modernizacji, rozbudowy lub budowy nowej instalacji elektrycznej oświetlenia zewnętrznego przysposabiać ją do potrzeb zaciemniania i wygaszania.

W zakresie zaopatrzenia w wodę

1. Zarezerwować tereny pod budowę awaryjnych studni wody pitnej lub wytypować je z już istniejących. Odległość studni wody pitnej od miejsc zamieszkania ludności powinna wynosić nie więcej niż 800 m i posiadać wydajność min. 7,5 l na jedną osobę na dobę.
2. Istniejące ujęcia wody przysposobić do funkcjonowania w warunkach specjalnych według obowiązujących przepisów.

W zakresie urządzeń specjalnych

Nowo budowane obiekty sanitarne (łaźnie, pralnie, myjnie samochodowe) przystosować do potrzeb prowadzenia zabiegów specjalnych – likwidacji skażeń.

W zakresie energetyki

Dążyć do bezawaryjnego zasilania w energię elektryczną zakładów i wszystkich obiektów ważnych dla zapewnienia warunków do przetrwania ludności.

W zakresie formy przestrzennej i struktury wewnętrznej

1. Sytuować strefy budownictwa mieszkaniowego z dala od obiektów zagrożonych TSP oraz od terenów zalewowych zagrożonych przez powódzie.
2. Unikać nadmiernego zagęszczania budynków w celu zminimalizowania możliwości rozprzestrzeniania się pożarów oraz powstawania zawałów ciągłych.
3. Sytuować budynki po dwu stronach ulic tak, aby odległość między nimi nie była mniejsza niż suma ich wysokości – 10 metrów.
4. Sieć ulic i terenów zielonych wraz z drogami wylotowymi powinno stanowić jednolity system ciągów komunikacyjnych promienistych i pierścieniowych, powinien on zapewniać pełną przelotowość umożliwiającą sprawną ewakuację ludności oraz manewr sił ratowniczych.

(9. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy w ramach zmiany Nr 5 Studium

Biorąc pod uwagę uwarunkowania rozwoju wynikające z przeprowadzonych analiz wskazuje się potrzebę przeprowadzenia zmiany Nr 5 Stadium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łoniów w zakresie wyznaczenia kierunków rozwoju umożliwiających wyznaczenie obszaru zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, obszaru rozmieszczenia urzędzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100kW wraz ze strefą ochronną oraz obszaru przemysłu i usług, jako kierunków wynikających z potrzeb społecznych. Przeprowadzony bilans terenu wskazuje na niedobór terenów wyznaczonych w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego gminy Łoniów w zakresie kierunków dotyczących rozwoju zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, odnawialnych źródeł energii oraz przemysłu i usług.)^{dotyczy zmiany nr 6 studium}

10. Uzasadnienie zawierające objaśnienia przyjętych rozwiązań oraz synteza ustaleń projektu zmiany nr 5 Studium.

- wynikające z § 4 ust. 1 pkt 4 Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. Nr 118 poz. 1233).

Projekt zmiany Nr 5 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łoniów sporządzony został w oparciu o następujące materiały wyjściowe:

1. *Opracowanie ekofizjograficzne,*

2. *Plan zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego,*
3. *Plan ochrony środowiska i gospodarki odpadami na terenie gminy Łoniów,*
4. *Kleczkowski A.S., 1990 – Mapa Obszarów Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP) w Polsce wymagających szczególnej ochrony, skala 1:500 000. AGH Kraków,*
5. *Leśniak A., Stachurski M., Wójtowicz B., 2000 – Przyroda województwa świętokrzyskiego. Urząd Wojewódzki w Kielcach.*
6. *Przeniosło S., (red.), 2002 – Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce (stan na rok 1999), PIG Warszawa,*
7. *Rubinowski Z. (red.) Dokumentacja dla utworzenia Obszarów Chronionego Krajobrazu w województwie kieleckim. KTN w Kielcach,*
8. *Stan środowiska w województwie świętokrzyskim w roku 2004. Biblioteka Monitoringu Środowiska. Państwowa Inspekcja Ochrony Środowiska, Świętokrzyski Urząd Wojewódzki. Kielce 2005,*
9. *Mapa Glebowo-Rolnicza skala 1: 5 000, WBG i UW w Kielcach, Kielce 1976r.,*
10. *Obowiązujące przepisy prawa,*
11. *Wnioski instytucji opiniujących i uzgadniających projekt studium oraz wnioski osób fizycznych złożonych do Wójta Gminy Łoniów po ogłoszeniu do przystąpienia sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.*

Wyznaczone w projekcie zmiany studium obszary związane z zabudową zabudową mieszkaniową jednorodzinną, z rozmieszczeniem urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100kW wraz ze strefą ochronną oraz z rozmieszczeniem przemysłu i usług, związane są z występującym na tym terenie gminy Łoniów zapotrzebowaniem społecznym na tego typu kierunki rozwoju gminy. Wyznaczony obszar zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wyznaczony został w oparciu o wydane decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, a obszar rozmieszczeniem urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100kW oraz rozwoju przemysłu i usług w oparciu o stosowne wnioski złożone przez potencjalnych inwestorów. Poza tym obszar rozwoju przemysłu i usług stanowi powiększenie terenu inwestycyjnego dla funkcjonującego zakładu przetwórstwa owocowo-warzywnego, dzięki czemu zakład będzie mógł się rozwijać. Wyznaczone kierunki rozwoju wpisują się w występujące na nich uwarunkowania przyrodnicze, ekonomiczne oraz społeczne. Zmiana Nr 5 Studium dokonuje również zmiany wskaźników urbanistycznych w granicach terenów usług w miejscowości Łoniów i Łoniów Kolonia, co wynika z potrzeb inwestycyjnych. Podstawą zmiany studium jest Uchwała XVI/95/2016 z dnia 31 marca 2016 r. w sprawie przystąpienia

do sporządzenia zmiany Nr 5 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łoniów, która została podjęta w związku ze złożonymi wnioskami inwestycyjnymi.

Studium jak wynika bezpośrednio z przepisów ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, a pośrednio z innych ustaw związanych z planowaniem przestrzennym jest osią lokalnego systemu planowania. Studium jest dokumentem planistycznym sporządzonym dla obszaru całej gminy. Jest najważniejszym dokumentem określającym kierunki polityki przestrzennej prowadzonej przez samorząd. Zawiera m.in. bardzo szeroki zestaw informacji na temat środowiska gminy, jej społeczności i gospodarki. Potrzeba powiązania kierunków zagospodarowania przestrzennego z celami rozwoju gminy wymaga poszukiwania związków rozwoju przestrzennego z rozwojem społeczno – gospodarczym gminy, wymusza konieczność rozwiązań przestrzennych w realiach społeczno – ekonomicznych.

Podstawowym celem sporządzanego dokumentu i przedmiotem regulacji planistycznych, w nim zawartych jest stworzenie podstaw formalno prawnych do ustalenia przeznaczenia i zasad zagospodarowania terenu oraz sposobu zabudowy w granicach zmiany studium z:

- zachowaniem ochrony interesu publicznego w zakresie: zapewnienia dostępności do usług publicznych, uzupełnienia i wzbogacenia wyposażenia w infrastrukturę techniczną, ochrony i zachowania wartości środowiska przyrodniczego i krajobrazu, ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków;*
- zapewnieniem warunków przestrzennych dla rozwoju działalności produkcyjno – usługowej oraz komunikacji z zachowaniem wymogów ładu przestrzennego, ochrony środowiska, ochrony wartości środowiska kulturowego i przyrodniczego oraz krajobrazu.*

Analizowany dokument uwzględnia cele, wytyczne i ustalenia opracowań strategicznych i planistycznych, które zostały sporządzone na poziomie wojewódzkim i lokalnym. Opracowania te zawierają wytyczne i ustalenia o których mowa w dokumentach sporządzonych na szczeblu wspólnotowym i krajowym. Cechą charakterystyczną tych dokumentów jest ustawowa hierarchiczność ich ustaleń i zapisów. Do podstawowych dokumentów powiązanych z analizowanym dokumentem należą: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego, Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łoniów (wraz ze zmianą Nr 1, Nr 2, Nr 3 i Nr 4), Strategia rozwoju gminy Łoniów, Plan rozwoju lokalnego gminy Łoniów.

Projekt zmiany Studium obejmuje teren położony w granicach sołectw Łoniów i

Świniary, a więc tych, dla których istnieje potrzeba aktualizacji polityki przestrzennej w zakresie niezbędnym dla umożliwienia realizacji wnioskowanych przedsięwzięć.

W projekcie zmiany Studium uwzględniono uwarunkowania wynikające z powszechnie obowiązujących przepisów prawnych oraz ustaleń Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łoniów wraz ze zmianą Nr 1, Nr 2, Nr 3 i Nr 4.

11. Uzasadnienie zawierające objaśnienia przyjętych rozwiązań oraz synteza ustaleń projektu zmiany nr 6 Studium.

- wynikające z § 4 ust. 1 pkt 4 Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. Nr 118 poz. 1233).

Projekt zmiany Nr 6 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łoniów sporządzony został w oparciu o następujące materiały wyjściowe:

- 1. Opracowanie ekofizjograficzne,*
- 2. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego,*
- 3. Plan ochrony środowiska i gospodarki odpadami na terenie gminy Łoniów,*
- 4. Kleczkowski A.S., 1990 – Mapa Obszarów Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP) w Polsce wymagających szczególnej ochrony, skala 1:500 000. AGH Kraków,*
- 5. Leśniak A., Stachurski M., Wójtowicz B., 2000 – Przyroda województwa świętokrzyskiego. Urząd Wojewódzki w Kielcach.*
- 6. Przeniosło S., (red.), 2002 – Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce (stan na rok 1999), PIG Warszawa,*
- 7. Rubinowski Z. (red.) Dokumentacja dla utworzenia Obszarów Chronionego Krajobrazu w województwie kieleckim. KTN w Kielcach,*
- 8. Stan środowiska w województwie świętokrzyskim w roku 2004. Biblioteka Monitoringu Środowiska. Państwowa Inspekcja Ochrony Środowiska, Świętokrzyski Urząd Wojewódzki. Kielce 2005,*
- 9. Mapa Glebowo-Rolnicza skala 1: 5 000, WBG i UW w Kielcach, Kielce 1976r.,*
- 10. Obowiązujące przepisy prawa,*
- 11. Wnioski instytucji opiniujących i uzgadniających projekt studium oraz wnioski osób fizycznych złożonych do Wójta Gminy Łoniów po ogłoszeniu do przystąpienia sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego,*

12. *Strategię Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020 zatwierdzonej Uchwałą Nr XXXIII/589/13 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 16 lipca 2013 r. w sprawie przyjęcia aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020 (Dz. Urz. Woj. Święt. z 2013 r. poz. 2914).*

Wyznaczone w projekcie zmiany studium obszary związane z zabudową zabudową usługową oraz eksploatacją złóż surowców mineralnych. Teren usług stanowi powiększenie istniejącego już terenu usługowego. Wyznaczone kierunki rozwoju wpisują się w występujące na nich uwarunkowania przyrodnicze, ekonomiczne oraz społeczne. Podstawą zmiany studium jest Uchwała VI/40/2019 Rady Gminy Łoniów z dnia 28 marca 2019 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Nr 6 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łoniów, która została podjęta w związku ze złożonymi wnioskami inwestycyjnymi.

Studium jak wynika bezpośrednio z przepisów ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, a pośrednio z innych ustaw związanych z planowaniem przestrzennym jest osią lokalnego systemu planowania. Studium jest dokumentem planistycznym sporządzonym dla obszaru całej gminy. Jest najważniejszym dokumentem określającym kierunki polityki przestrzennej prowadzonej przez samorząd. Zawiera m.in. bardzo szeroki zestaw informacji na temat środowiska gminy, jej społeczności i gospodarki. Potrzeba powiązania kierunków zagospodarowania przestrzennego z celami rozwoju gminy wymaga poszukiwania związków rozwoju przestrzennego z rozwojem społeczno – gospodarczym gminy, wymusza konieczność rozwiązań przestrzennych w realiach społeczno – ekonomicznych.

Podstawowym celem sporządzanego dokumentu i przedmiotem regulacji planistycznych, w nim zawartych jest stworzenie podstaw formalno prawnych do ustalenia przeznaczenia i zasad zagospodarowania terenu oraz sposobu zabudowy w granicach zmiany studium z:

- zachowaniem ochrony interesu publicznego w zakresie: zapewnienia dostępności do usług publicznych, uzupełnienia i wzbogacenia wyposażenia w infrastrukturę techniczną, ochrony i zachowania wartości środowiska przyrodniczego i krajobrazu, ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków;*
- zapewnieniem warunków przestrzennych dla rozwoju działalności produkcyjno – usługowej oraz komunikacji z zachowaniem wymogów ład przestrzennego, ochrony środowiska, ochrony wartości środowiska kulturowego i przyrodniczego oraz krajobrazu.*

Analizowany dokument uwzględnia cele, wytyczne i ustalenia opracowań

strategicznych i planistycznych, które zostały sporządzone na poziomie wojewódzkim i lokalnym. Opracowania te zawierają wytyczne i ustalenia o których mowa w dokumentach sporządzonych na szczeblu wspólnotowym i krajowym. Cechą charakterystyczną tych dokumentów jest ustawowa hierarchiczność ich ustaleń i zapisów. Do podstawowych dokumentów powiązanych zanalizowanym dokumentem należą: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego, Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łoniów (wraz ze zmianą Nr 1, Nr 2, Nr 3, Nr 4 i Nr 5), Strategia rozwoju gminy Łoniów, Plan rozwoju lokalnego gminy Łoniów.

Projekt zmiany Studium obejmuje teren położony w granicach sołectw Łoniów i Krowia Góra, a więc tych, dla których istnieje potrzeba aktualizacji polityki przestrzennej w zakresie niezbędnym dla umożliwienia realizacji wnioskowanych przedsięwzięć.

W projekcie zmiany Studium uwzględniono uwarunkowania wynikające z powszechnie obowiązujących przepisów prawnych oraz ustaleń Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łoniów wraz ze zm. Nr 1, Nr 2, Nr 3, Nr 4 i Nr 5.

Przeprowadzony na potrzeby zmiany Nr 5 studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łoniów Bilans terenu wykazał, że istnieje niedobór terenów usługowych w gminie Łoniów o powierzchni 16,5863 ha. Zmiana Nr 6 Studium wyznacza teren zabudowy usługowej o powierzchni 1,2288 ha, co stanowi 7,41 % powierzchni możliwej do wprowadzenia w zakresie zabudowy usługowej.

Wójt Gminy Łonów

Studium
uwarunkowań i kierunków
zagospodarowania
przestrzennego gminy
Łonów

wraz ze zmianą Nr 3, 4, 5 i 6

Ujednolicony tekst Studium
uwarunkowania rozwoju

Załącznik Nr 4 do Uchwały Nr *XVIII/106/2020* Rady Gminy Łonów z dnia *31 sierpnia 2020* r.

ŁONIÓW, 2020 r.

Opracowanie:

Tarnobrzaska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Tarnobrzegu 39-400 Tarnobrzeg, ul. M. Dąbrowskiej 15

Główny projektant:

mgr Władysław Gurdak - upr. urb. Nr 1094/90
39-460 Nowa Dęba, ul. Cegielniana 4
tel. (0-15) 846-21-45

Zespół autorski:

mgr Władysław Gurdak	Wprowadzenie Powiązania funkcjonalno - przestrzenne gminy Cele i zadania rozwojowe Polityka realizacji przedsięwzięć publicznych
Anna Matyka	Wartości środowiska przyrodniczego
mgr Ewa Polanowska	Ochrona dziedzictwa kulturowego, zdjęcia
mgr inż. Aniela Grądziel	Problematyka zagospodarowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej
mgr Barbara Kokot	Polityka rozwoju w sferze społeczno - gospodarczej
inż. Maria Mróz	Kierunki i zasady rozwoju systemów transportowych
mgr inż. Jan Sąddecki mgr inż. Janina Wiącek	Kierunki i zasady rozwoju systemów infrastruktury technicznej
tech. Maria Słapczyńska tech. Maria Rzepka	Opracowanie graficzne
tech. Jacek Morawski	Opracowanie techniczne, skład, redakcja komputerowa, zdjęcia

Zespół autorski wyraża podziękowanie pracownikom Urzędu Gminy w Łoniowie oraz instytucjom współpracującym za pomoc w sporządzaniu niniejszego dokumentu wyrażoną w udostępnieniu materiałów i informacji.

Główny Projektant

Autor zmiany Nr 3 i Nr 4 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Rafał Kozieł – Członek Południowej Okręgowej Izby Urbanistów z siedzibą w Katowicach – Nr KT 326 wraz z zespołem.

Autor zmiany Nr 5 i Nr 6 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łonów Rafał Kozieł – posiadający kwalifikacje do wykonywania zawodu urbanisty na podstawie art. 5 pkt 3 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wraz z zespołem.

WSTĘP

W dniu 25 czerwca 2012 r. Rada Gminy Łoniów podjęła Uchwałę Nr XXI/119/2012 w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Nr 3 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łoniów. *Zmiana ta została zatwierdzona Uchwałą Nr XXXV/194/2013 Rady Gminy Łoniów z dnia 11 września 2013 r.*

W dniu 31 stycznia 2013 r. Rada Gminy Łoniów Uchwałą Nr XXVIII/153/2013 przystąpiła do sporządzenia zmiany Nr 4 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łoniów, która obejmuje obszar sołectwa Zawidza i Krowia Góra. Przedmiotem zmiany Studium jest aktualizacja polityki przestrzennej w zakresie obszarów objętych zmianą Nr 4 Studium, zarówno w części uwarunkowań jak i kierunków rozwoju. Zmiana ta została zatwierdzona Uchwałą Nr XLIX/245/14 Rady Gminy Łoniów z dnia 27 sierpnia 2014 r.

Tekst dodany lub zmieniony do istniejących fragmentów studium zatwierdzonych Uchwałą Nr XVII/83/2000 Rady Gminy w Łoniowie z dnia 27 czerwca 2000 r., wraz ze zmianą Nr 1, Nr 2 i 3 został przedstawiony kursywą.

W dniu 31 marca 2016 r. Rada Gminy Łoniów Uchwałą Nr XVI/95/2016 przystąpiła do sporządzenia zmiany Nr 5 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łoniów, która obejmuje obszar sołectw Łoniów i Świniary. Przedmiotem zmiany Studium jest aktualizacja polityki przestrzennej w zakresie obszarów objętym zmianą Nr 5 Studium zarówno w części uwarunkowań jak i kierunków rozwoju. Zmiana ta została zatwierdzona Uchwałą Nr XXXVIII/200/2017 Rady Gminy Łoniów z dnia 30 listopada 2017 r..

Tekst dodany lub zmieniony zmianą Nr 5 do istniejących fragmentów studium zatwierdzonych Uchwałą Nr XVII/83/2000 Rady Gminy w Łoniowie z dnia 27 czerwca 2000r., wraz ze zmianą Nr 1, Nr 2 i Nr 3 i Nr 4 został przedstawiony kursywą i czcionką koloru zielonego

Część graficzna ZMIANY studium została wykonana na bazie załącznika Nr II – Plansza Nr 1 „Kierunki i zasady polityki przestrzennej” będącej załącznikiem do Uchwały Nr XVII/83/2000 Rady Gminy w Łoniowie z dnia 27 czerwca 2000 r., w zakresie określonym w uchwale nr XXXII/208/2006 Rady Gminy w Łoniowie z dnia 21 września 2009 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmian w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łoniów wraz ze zmianą Nr 1, **Nr 2, Nr 3, Nr 4 i 5.**

WPROWADZENIE

1. Uwagi ogólne

Studium, jak wynika bezpośrednio z przepisów ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym, a pośrednio z innych ustaw związanych z planowaniem przestrzennym oraz regulacji prawnych dotyczących kompetencji samorządów, jest osią lokalnego systemu planowania. Stwierdzenie to opiera się na następujących przesłankach:

- Studium jest jedynym dokumentem planistycznym sporządzanym dla obszaru całej gminy. Jest najważniejszym dokumentem określającym kierunki polityki przestrzennej prowadzonej przez samorząd. W odróżnieniu od strategii rozwoju społeczno - gospodarczego jest dokumentem z mocy ustawy obowiązkowo sporządzanym przez każdą gminę, podczas gdy decyzja o sporządzaniu strategii podejmowana jest dobrowolnie, przez zainteresowane gminy. Przedmiotem studium są dwojakiego rodzaju treści:
  - treści związane ze stanem istniejącym, czyli diagnoza aktualnej sytuacji gminy i uwarunkowań jej rozwoju, dająca rozpoznanie obiektywnych okoliczności rozwoju zgodnie z wymaganiami art. 6 ust. 4 (UZP),
  - treści określające kierunki rozwoju przestrzennego i zasady polityki przestrzennej, a więc podstawowe reguły działania w przestrzeni przyjęte przez samorząd, zgodnie z art. 6 ust. 5 ustawy.
- Potrzeba powiązania kierunków zagospodarowania przestrzennego z ogólnymi celami rozwoju gminy wymaga poszukiwania związków rozwoju przestrzennego z podstawami rozwoju społeczno - gospodarczego gminy, a zatem wymusza konieczność osadzenia rozwiązań przestrzennych w realiach społeczno - ekonomicznych.
- Do opracowanych planów miejscowych oraz decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu wydawanych bez planu miejscowego, studium powinno być najważniejszym punktem odniesienia i źródłem informacji koordynacyjnych. Nie chodzi tu tylko o formalną spójność tych dokumentów, ale o racjonalną zgodność działań i konsekwencję w realizacji obranych kierunków rozwoju przestrzennego, ustalanych na etapie studium w oparciu o diagnozę uwarunkowań i sprecyzowane cele rozwoju gminy.
- Studium jest dokumentem, który zawiera m.in. bardzo szeroki zestaw informacji na temat środowiska gminy, jej społeczności i gospodarki. Władze gminy, chcąc opracować i przedstawić mieszkańcom koncepcję rozwoju przestrzennego gminy (bądź jej zmiany) muszą dysponować rzetelną bazą informacyjną uzasadniającą przyjęte rozwiązania. Temu służy część analityczna studium i zgromadzony zasób informacji, który po uporządkowaniu winien być systematycznie uaktualniany i wzbogacany, tak aby potem mógł być każdorazowo wykorzystywany nie tylko dla realizacji polityki przestrzennej, ale także dla promocji rozwoju gminy, sporządzania programów gospodarczych i inwestycyjnych, oraz opracowania ofert ukierunkowanych na potencjalnych inwestorów.

Część informacyjna studium jest zatem dobrą podstawą do budowy gminnego systemu informacji przestrzennej, który w procesie zarządzania gminą w warunkach gospodarki rynkowej okazuje się nieodzowny.

Reasumując: podstawowymi zadaniami studium są:

- Rozpoznanie aktualnej sytuacji gminy, istniejących uwarunkowań oraz problemów, związanych z jej rozwojem,
- Sformułowanie kierunków zagospodarowania przestrzennego i zasad polityki przestrzennej gminy, w tym zasad ochrony interesu publicznego,
- Stworzenie podstawy do koordynacji planów miejscowych i decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu wydawanych bez planów,
- Promocja rozwoju gminy.

2. Podstawa prawna i zakres opracowania studium

- Ustawa z 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym art. 6 ust. 1-7 (tekst jednolity Dz. U. z 1999, Nr 15, poz. 139).
- Uchwała Nr XXXII/248/4/98 z dnia 17 lutego 1998 r. Rady Gminy Łonów o przystąpieniu do sporządzania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łonów.
- Zasięg opracowania „Studium” obejmuje teren o powierzchni 87 km² w aktualnych granicach administracyjnych gminy Łonów.

3. Metoda i forma opracowania

Metoda opracowania „Studium” wyłania się z założonego efektu końcowego. Istnieje szereg warunków, jakie muszą zostać spełnione, aby opracowane studium było dokumentem odpowiadającym wymaganiom ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym, spełniało wymienione powyżej zadania a także odzwierciedlało specyfikę obszaru gminy. Najważniejsze z tych warunków to:

- wola polityczna władz samorządowych do sporządzenia dokumentu ukazującego społeczeństwu koncepcję rozwoju przestrzennego gminy i sposoby jej realizacji - w tym źródła finansowania oraz warunki organizacyjne umożliwiające niezbędne działania,
- dostępny zasób informacji o gminie i jej zewnętrznym otoczeniu pozwalający na wiarygodne określenie uwarunkowań rozwoju,
- funkcjonowanie lokalnego systemu planowania rozwoju gminy umożliwiające przenoszenie treści studium do innych dokumentów planistycznych o charakterze operacyjnym (programy) i regulacyjnym (plany miejscowe).

Dla zapewnienia sprawnego przebiegu prac oraz uzyskania pożądaných efektów merytorycznych, niezbędnym było nawiązanie ścisłej współpracy zespołu autorskiego z przedstawicielami samorządu lokalnego, któremu na bieżąco prezentowano wyniki opracowania wg zakończonych faz.

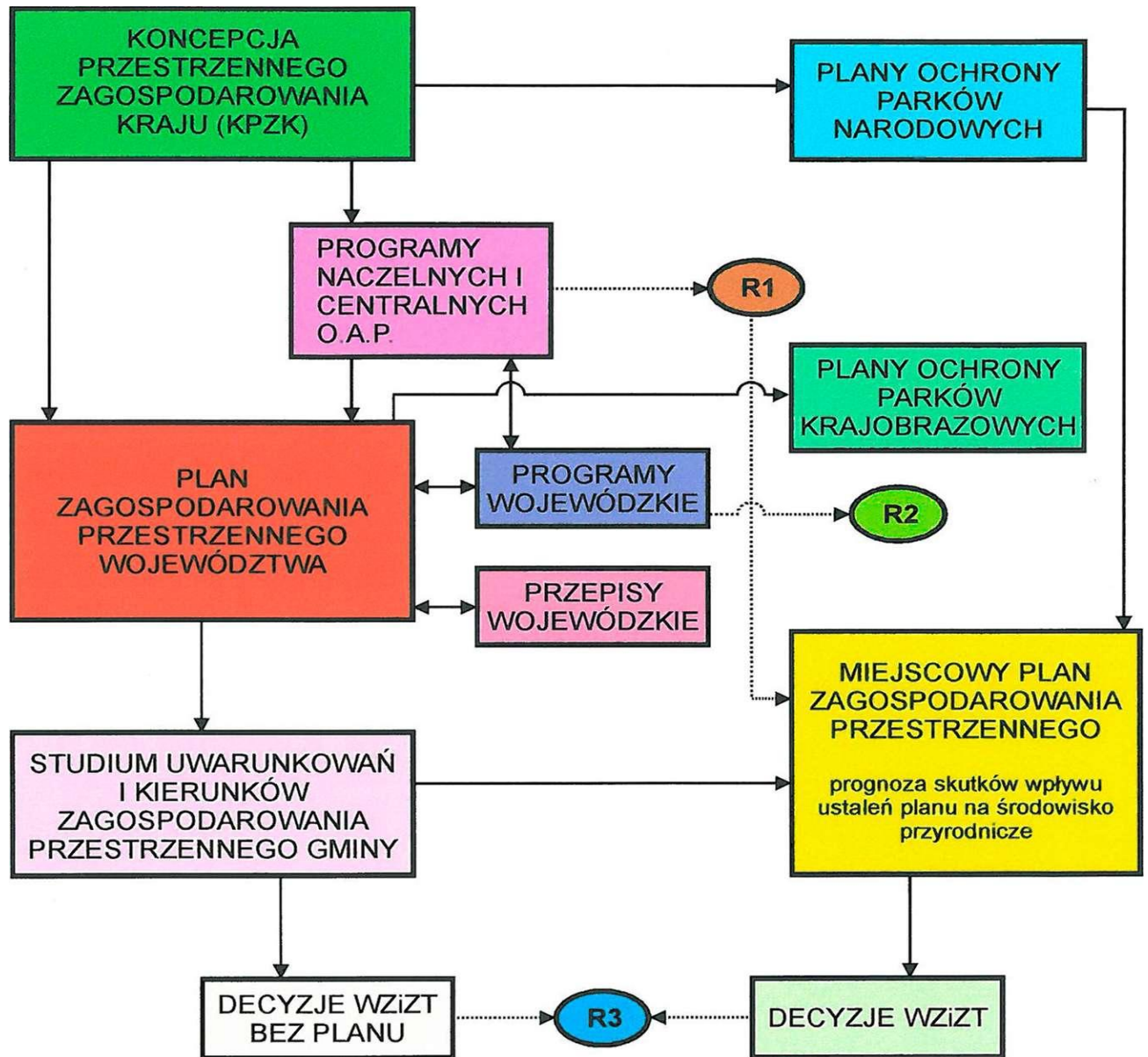
Ocenie poddano:

- jakość bazy informacyjnej,
- kompleksowość występujących uwarunkowań,
- hierarchizacja występujących problemów przestrzennych,
- kierunki długofalowej polityki przestrzennej.

Ostateczny wynik prac projektowych zawarty jest w części:

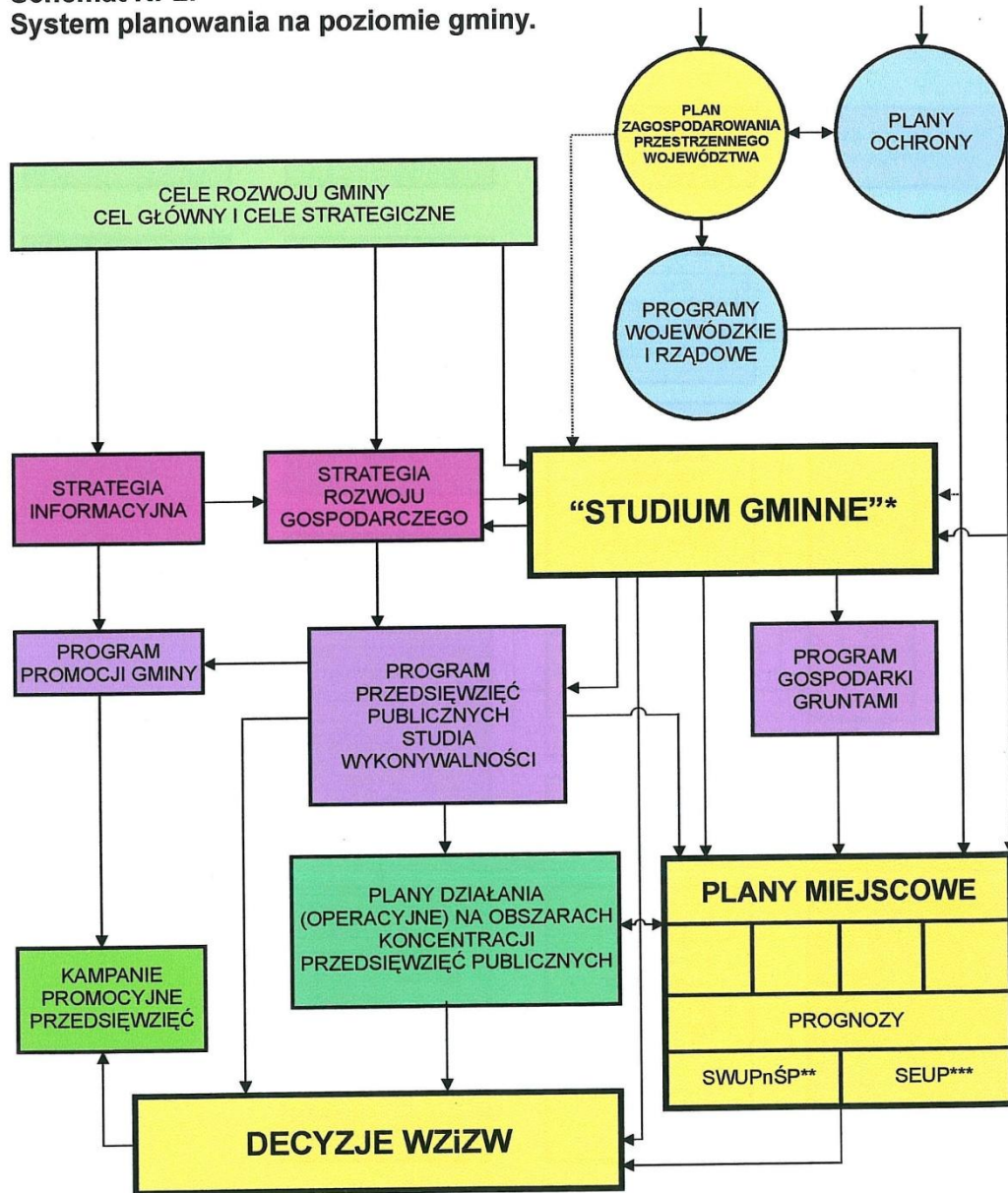
- graficznej zawierającej rysunki:
  - plansza Nr 1. Diagnoza stanu istniejącego 1:10 000
  - plansza Nr 2. Diagnoza stanu istniejącego - infrastruktura techniczna 1:10 000
  - plansza Nr 3. Środowisko przyrodnicze 1:25 000
  - plansza Nr 4. Wartości środowiska kulturowego 1:10 000 (5 map)
  - plansza Nr 5. Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej 1:25 000
  - plansza Nr 6. Uwarunkowania przestrzenne 1:10 000
  - plansza Nr 7. Kierunki i zasady polityki przestrzennej 1:10 000
  - plansza Nr 8. Kierunki i zasady polityki przestrzennej - infrastruktura techniczna 1:25 000
- opisowej zawierający charakterystyką stanu istniejącego, uwarunkowań rozwoju oraz polityki i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

Schemat Nr 1.
R1 Rejestr programów

R2 Wojewódzki rejestr zadań rządowych
R3 Rejestr decyzji o WZiZ

Schemat Nr 2.
System planowania na poziomie gminy.

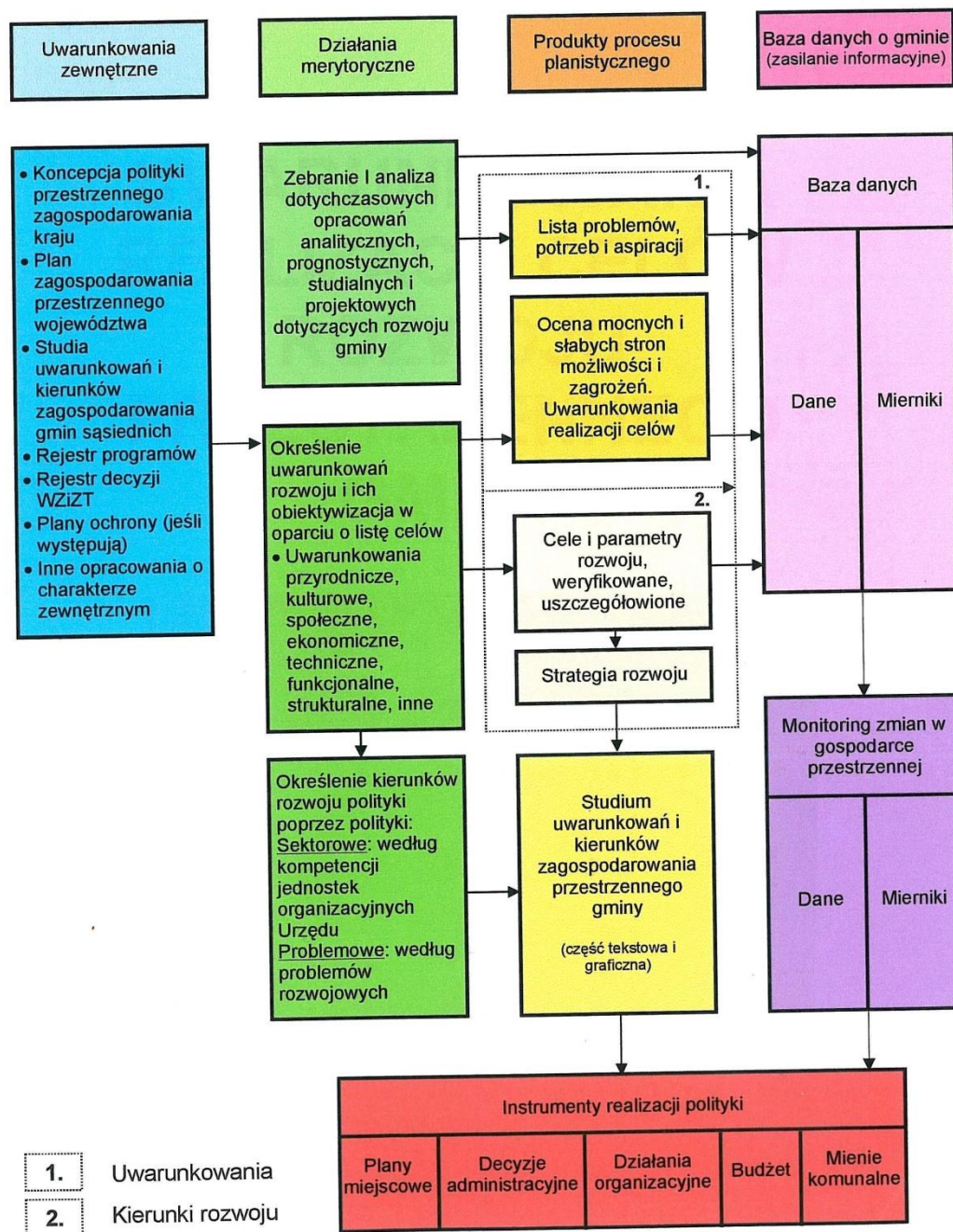
* Art. 6. Ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym - "W celu określenia polityki przestrzennej gminy, rada gminy podejmuje uchwałę o przystąpieniu do sporządzania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy".

** Prognoza skutków wpływu ustaleń planu na środowisko przyrodnicze

*** Prognoza skutków ekonomicznych ustaleń planu

□ Opracowania obligatoryjne z mocy ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym

Schemat Nr 3.
Schemat powiązań merytorycznych elementów procesu sporządzania studium.

**UWARUNKOWANIA
REALIZACJI CELÓW
ROZWOJU
PRZESTRZENNEGO
GMINY**

1. Uwarunkowania zewnętrzne wynikające z usytuowania gminy w określonym obszarze administracyjnym, przyrodniczym i społeczno - gospodarczym

Pod względem przyrodniczym obszar gminy położony jest u zbiegu Sanu do Wisły. Składa się z dwóch odmiennych krain geograficznych: Wyżyny Kielecko-Sandomierskiej i Kotliny Sandomierskiej, które rozdziela Wisła. Położona na jej lewym brzegu żyzna lessowa Wyżyna Sandomierska w dwóch miejscach podchodzi bezpośrednio do brzegów rzeki. Tam też powstało najstarsze z miast tego regionu - Sandomierz.

Okres historyczny przyniósł wcześniejszy rozwój osadnictwa na lewym brzegu Wisły wskutek oddziaływania dwóch czynników: urodzajności gleb i położenia na ważnych od X do XVII w. szlakach handlowych.

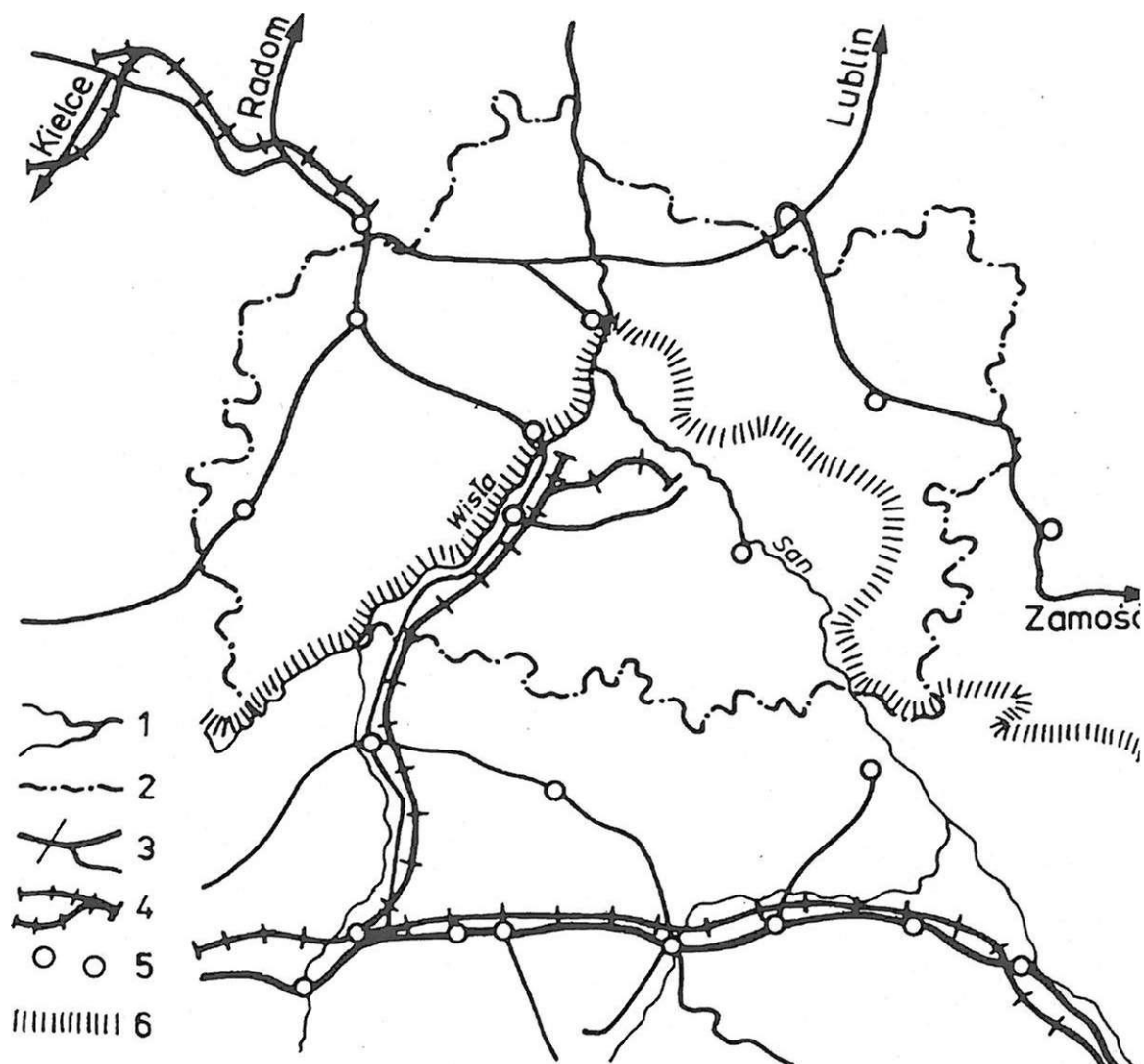
Najważniejszym szlakiem komunikacyjnym łączącym w okresie średniowiecza ten obszar ze stołecznym ośrodkiem państwa piastowskiego był szlak z Sandomierza do Krakowa, będący częścią handlowego traktu z Kijowa do Krakowa i dalej do Wrocławia i Pragi. Na terenie gminy Łoniów wiódł on między Ruszczą a Świniarami łącząc Koprzywnicę z Osiekiem. Obecnie przebiega częścią tego szlaku droga krajowa Sandomierz - Kraków. Na prawym brzegu rzeki rozciąga się odmienna kraina geograficzna - Kotlina Sandomierska, obfitująca w liczne tereny podmokłe, mająca gleby o niskiej przydatności dla rolnictwa. Odmienność cech fizjograficznych omawianych dwu krain geograficznych ma odbicie w zróżnicowaniu budowy geologicznej tych obszarów. Fakt ten miał istotne znaczenie we współczesnym rozwoju osadnictwa. Istotne zmiany w rozwoju osadnictwa nastąpiły w drugiej połowie XVIII w. w następstwie rozbiorów Polski. Wówczas to został przerwany trwający od zarania dziejów proces integracji tych ziem wskutek podzielenia ich między zaborców w 1792 r.

Przeprowadzenie granicy między zaborem rosyjskim i austriackim po linii Wisły spowodowało zanik powiązań funkcjonalnych pomiędzy obszarami położonymi po obu stronach rzeki. W miejsce tych związków powstał system ciężarów do odległych ośrodków władzy politycznej i gospodarczej. Znalazło to wyraz w nierównomiernym i nie powiązanim wzajemnie rozwoju sieci infrastruktury technicznej oraz w procesach społecznych. Okolice Łoniowa weszły wraz z Sandomierzem w skład Księstwa Warszawskiego, które po 1830 r. włączono do Cesarstwa Rosyjskiego. W 1845 r. utworzono Gubernię Radomską, w obrębie której znalazł się powiat sandomierski. Tak ukształtowany powiat utrzymał się w okresie międzywojennym i powojennym.

W wyniku położenia w przygranicznych rejonach państw zaborczych nastąpił upadek Sandomierza. Zanik oddziaływania dawnych sił miastotwórczych nastąpił zarówno z powodu utracenia dawnych funkcji, jak również ograniczenia działalności organów samorządowych przez zaborców. Po odzyskaniu niepodległości Polski w 1918 r. ziemie położone u zbiegu Wisły i Sanu, jakkolwiek znalazły się w obrębie jednego państwa, nadal były rozdzielone pomiędzy różne województwa: łwowskie, lubelskie i kieleckie. Do 1936 r. nie nastąpiły większe zmiany w kształtowaniu osadnictwa na omawianym obszarze.

Występowanie bogatych złóż siarki w obrębie Kotliny Sandomierskiej i południowego skraju Wyżyny Kielecko-Sandomierskiej miało decydujący wpływ na przemiany osadnictwa od drugiej połowy lat 50-tych.

Po oddaniu do użytku mostu drogowo - kolejowego w Nagnajowie, duże znaczenie uzyskał szlak komunikacyjny przebiegający z północy na południe - droga Nr 9 Radom - Rzeszów.

Główna sieć drogowa i kolejowa w końcu XIX w na tle granic zaborów. 1 - rzeki, 2 - granice województw, 3 - drogi, 4 - linie kolejowe, 5 - miasta, 6 - granica państwa w okresie rozbiorów

Budowa Kopalni Siarki „Piaseczno” i uruchomienie przeprawy mostowej w Nagnajowie spowodowały wytworzenie silnych związków społeczno - gospodarczych z terenami prawobrzeżnej Wisły gdzie rozwinął się przemysł górnictwa chemicznego. Dynamicznie rozwijający się Tarnobrzeg był zdecydowanie atrakcyjniejszym miastem niż Sandomierz głównie z uwagi na duże możliwości zatrudnienia. Sprzyjała temu również reforma administracyjna przeprowadzona w 1975 r. w wyniku, której Tarnobrzeg został miastem wojewódzkim.

Upadek przemysłu siarkowego, likwidacja kopalni „Piaseczno”, powrót do poprzedniego systemu administracyjnego sprzed 1975 r. powoduje, że mieszkańcy gminy Łoniów ponownie nawiązują kontakty społeczno - gospodarcze z Sandomierzem i Kielcami. Obecny kształt oraz samodzielność administracyjną gmina Łoniów uzyskała 1.10.1982 r. Na mocy Rozporządzenia Rady Ministrów nastąpiło wydzielenie z gminy Koprzywnica 22 sołectw i z gminy Baranów Sandomierski - 6 sołectw.

(1a. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z KONCEPCJI PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA KRAJU ORAZ PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO oraz innych dokumentów poziomu województwa świętokrzyskiego w granicach zmiany nr 5 i nr 6 Studium.

Głównym dokumentem określającym politykę Samorządu Województwa na obszarze objętym zmianą Nr 5 Studium jest „Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego”. Dokument ten wyraża jednocześnie politykę przestrzenną państwa, sformułowaną w dokumencie rządowym zat. „Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju 2030”.

Przyjęta Uchwałą Nr 239/2011 z dnia 13 grudnia 2011r. przez Radę Ministrów Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (M.P. z 2012 r. poz. 252) przewiduje na obszarze objętym zmianą Studium zadanie o znaczeniu krajowym, tj. utworzenie europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000. Dokument ten wyznacza nowe ramy polityk posiadających wpływ terytorialny i stanowi podstawę do formułowania wytycznych oraz ustaleń dla wszystkich dokumentów strategicznych, mających znaczenie dla realizacji zapisanych w dokumencie celów. Jednym z podstawowych celów mogących mieć znaczenie priorytetowe odnoszące się do obszaru objętego zmianą Studium jest "przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego". Jest to działanie niezmiernie istotne z punktu widzenia prowadzenia polityki przestrzennej gmin. Powinno być ono uwzględnione w zapisach studium lub jego zmianie a uszczegółowione w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Polityka przestrzenna zapisana w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego określa politykę długofalową, co oznacza, że tereny inwestycyjne mogą być uruchamiane etapami np. po wyczerpaniu się wyznaczonych w planach zagospodarowania przestrzennego rezerw terenowych.

Dla obszaru objętego granicami zmiany nr 5 i 6 Studium obowiązuje Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego zatwierdzony Uchwałą Nr XLVII/833/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 22 września 2014 r. w sprawie uchwalenia zmiany Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego zwanej dalej Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego (Dz. Urz. Woj. Święt. z 2014r. poz. 2870), zgodnie z którym Gmina Łoniów pod względem obszarów problemowych została zaliczona do obszaru o relatywnie słabo wykorzystanym potencjale rolnictwa w odniesieniu do bardzo dobrych warunków glebowych, a także obszaru depopulacji oraz obszaru o najgorszej dostępności do usług. Pod względem obszarów problemowych z zakresu środowiska przyrodniczego gminę zaliczono do: obszarów deficytowych w wodę, do gmin, w których występuje ryzyko powodzi, do strefy zwiększonej koncentracji osuwisk oraz obszarów predysponowanych ruchów masowych (PIG), do obszaru posiarkowego związanego z niezakończoną rekultywacją terenów odkrywkowej kopalni siarki. W części kierunkowej planu województwa gmina Łoniów została zaliczona do obszaru o największym potencjale rolniczym, podobszaru kumulacji działań w zakresie poprawy dostępności usług oraz do podobszaru Doliny Wisły. Gmina Łoniów należy do obszaru najniższym stopniu rozwoju i pogarszających się perspektywach rozwojowych oraz do obszaru predysponowanego do wsparcia krajowego w zakresie odnowy demograficznej ze względu na wysoką koncentrację negatywnych procesów demograficznych.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa uwzględnia następujące inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym odnoszące się do obszaru objętego Studium:

- utworzenie europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000 (obecnie posiadające status "obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty") zadanie wynikające z KPZK o zadanie o znaczeniu krajowym),
- program SOPO - rozpoznanie, udokumentowanie i zaznaczenie na mapie w skali 1: 10 000 osuwisk oraz terenów potencjalnie zagrożonych ruchami masowymi w Polsce (zadanie w trakcie realizacji o znaczeniu krajowym i wynikające z programów krajowych),
- Inwestycje planowane przez Świętokrzyski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych dotyczące zabezpieczeń przeciwpowodziowych.

W Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020 zatwierdzonej Uchwałą Nr XXXIII/589/13 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 16 lipca 2013 r. w sprawie przyjęcia aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020 (Dz. Urz. Woj. Święt. z 2013 r. poz. 2914) obszar objęty Studium położony jest w **Obszarze Strategicznej Interwencji**. Obszar Studium położony jest w typie "Obszary wiejskie", który obejmuje obszary wiejskie województwa świętokrzyskiego z wyłączeniem gmin miejskich (Kielce, Ostrowiec Świętokrzyski, Starachowice, Skarżysko-Kamienna i Sandomierz). Głównym zadaniem polityki przestrzennej na tych obszarach będzie tworzenie warunków terenowych do wzrostu efektywności gospodarowania w rolnictwie z jednoczesną ekologizacją produkcji rolniczej oraz ograniczeniem negatywnych zjawisk w środowisku rolniczym. Winny temu służyć następujące działania priorytetowe:

- preferencje przestrzenne dla działań służących poprawie struktury agrarnej, powstawaniu grup producenckich oraz tworzenie systemu rynków hurtowych i ośrodków logistyki artykułów rolnych;
- tworzenie warunków terenowych dla modernizacji i rozbudowy przetwórstwa rolno-spożywczego wraz z dostosowaniem tego przemysłu do standardów sanitarnych i jakościowych UE;
- usprawnienie sieci dróg gospodarczych do obsługi produkcji rolnej;
- podnoszenie standardów wyposażenia w infrastrukturę techniczną dostosowaną do potrzeb wsi i rolnictwa;
- koncentracja funkcji mieszkaniowych i usługowych w większych ośrodkach osadniczych, zapewniających odpowiedni standard usług;
- zapobieganie tendencjom do rozpraszania zabudowy rolniczej (wzmocniona ochrona gruntów rolnych przed zmianą ich przeznaczenia);
- wykorzystanie lokalnych potencjałów do rozwoju przedsiębiorczości i wzmocnienia pozarolniczych rynków pracy.

Obszar objęty ustaleniami zmiany Studium położony jest zgodnie z zapisami obowiązującego "Planu gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego zatwierdzonego Uchwałą Nr XXI/360/12 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 28 czerwca 2012 r. w sprawie uchwalenia "Planu gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego" 2012-2018 oraz Uchwałą Nr XXI/361/12 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 28 czerwca 2012 r. w sprawie wykonania "Planu gospodarki odpadami dla województwa" 2012-2018 (Dz. Urz. Woj. Święt. z 2012 r. poz. 2205) został zaliczony do regionu 1 gospodarki odpadami komunalnymi.

Zgodnie z Uchwałą Nr XVII/248/15 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 27 listopada 2015 r. w sprawie określenia "Aktualizacji Programu ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego wraz z planem działań krótkookresowych" (Dz. Urz. Woj. Święt. z 2015 r. poz. 3890) teren gminy Łoniów zakwalifikowany został do strefy jakości powietrza "strefie świętokrzyskiej o numerze PL2602" wynikającej z art. 87 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 1232 ze zm.) i rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U. z 2012 r. poz. 914). Strefę świętokrzyską stanowi obszar województwa świętokrzyskiego w jego granicach administracyjnych z wyłączeniem miasta Kielce, które stanowi odrębną strefę "miasto Kielce o numerze PL2601". Zgodnie z programem do obowiązków samorządów lokalnych w ramach poprawy ochrony warunków atmosferycznych należy:

- wymiana niskosprawnych źródeł spalania paliw w budynkach użyteczności publicznej,
- budowa dróg rowerowych,
- termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej oraz budownictwo energooszczędne i pasywne,
- produkcja energii prosumenckiej z odnawialnych źródeł energii w sektorze publicznym i mieszkaniowym,

- wdrożenie Programów ograniczania niskiej emisji lub Planów Gospodarki Niskoemisyjnej w gminach, w których wyznaczono obszary przekroczeń stężeń dopuszczalnych pyłu PM10 i PM2,5, poprzez stworzenie systemu wsparcia finansowego dla mieszkańców oraz jednostek organizacyjnych,
- realizacja działań krótkoterminowych wynikających z ogłoszonych alarmów przez WCZK,
- opracowanie planów zagospodarowania przestrzennego dla obszarów występowania przekroczeń wartości normatywnych stężeń substancji z uwzględnieniem zapisów o działaniach niwelujących negatywny wpływ inwestycji na jakość powietrza,
- uwzględnienie korytarzy przewietrzania miasta w pracach planistycznych,
- uwzględnienie w planach zagospodarowania przestrzennego ograniczeń budowy centrach miast obiektów mogących powodować wzmożone natężenie ruchu jak np. centra logistyczne, czy zakłady przemysłowe,
- rozbudowa infrastruktury zielonej,
- zapewnienie ogólnodostępnej informacji o źródłach i wielkościach emisji zanieczyszczeń oraz obszarach zagrożenia złą jakością powietrza, z wykorzystaniem systemów GIS,
- prowadzenie akcji edukacyjnych w zakresie ochrony powietrza,
- przekazywanie Zarządowi Województwa informacji o wydawanych decyzjach mających wpływ na realizację programu zgodnie z art. 84 ust. 2 pkt 7 ustawy POŚ,
- przedkładanie corocznego sprawozdania z realizacji POP do Zarządu województwa do 28 lutego za rok poprzedni.

Zadania podmiotów korzystających ze środowiska w ramach realizacji Planu Ochrony

Powietrza:

- rozwój budownictwa pasywnego i spełniającego standardy energooszczędności,
- wymiana niskosprawnych źródeł spalania o małej mocy do 1 MW,
- ograniczenie emisji z transportu materiałów sypkich,
- czyszczenie pojazdów opuszczających place budowy, obszary przeróbki kopalin i obszary o znacznym zapyleniu,
- modernizacje instalacji technologicznych oraz instalacji spalania paliw do celów technologicznych,
- modernizacje instalacji spalania paliw w ramach sektora energetyki i ciepłownictwa,
- ograniczenie emisji niezorganizowanej w procesach przeróbki kopalin na obszarach zakładów przeróbczych i kopalni odkrywkowych,
- nasadzenie zieleni wokół obszarów prowadzenia robót przeróbczych i składów magazynowych,
- zraszanie pryzm materiałów sypkich,
- przekazywanie sprawozdań z realizacji działań wskazanych w POP do Zarządu Województwa do 28 lutego za rok poprzedni.

Zgodnie z Aktualizacją Planu Ochrony powietrza (...) planu zagospodarowania przestrzennego powinny być opracowane dla wszystkich obszarów określonych w POP jako obszary przekroczeń wartości dopuszczalnych pyłu PM10 i PM2,5. W planach zagospodarowania przestrzennego zapisy wskazywać muszą na stosowanie systemów grzewczych ograniczających negatywny wpływ na jakość powietrza. Dodatkowo plany zagospodarowania przestrzennego muszą zawierać ograniczenia w zakresie lokalizacji obiektów, których funkcjonowanie powoduje wzmożone natężenie ruchu takich jak centra logistyczne czy centra handlowe.)*dotyczy zmiany nr 6 studium*

2. Uwarunkowania przyrodnicze

2.1. Charakterystyka stanu środowiska

2.1.1. Położenie geograficzne, morfologia terenu

Według podziału fizyczno - geograficznego J. Kondrackiego (1977 r.) teren gminy położony jest w obrębie trzech regionów:

- Wyżyny Kielecko-Sandomierskiej w subregionie Wyżyny Opatowskiej (Sandomierskiej) - gdzie miąższość starszego podłoża maskuje gruba pokrywa lessowa o miąższości 24 - 30 m. Pokrywa ta jest silnie urzeźbiona, podatna na czynniki erozyjne. Jest to teren falisty z licznymi dolinami dorzecza Koprzywianki, wąwozami i parowami do pagórkowatego w obszarze sołectw Gieraszwice i Wólka Gieraszwowska. W obrębie skłonów i w rejonach obniżen i dolin spadki na zboczach są duże i dochodzą do 30%.
- Niecki Nidziańskiej w subregionie Niecki Połanieckiej obejmującej południową i środkową część gminy, składającą się z szeregu płaskich wzniesień. Jej płaska powierzchnia opada po stronie wschodniej kilkudziesięciometrowym progiem ku dolinie Wisły.
- Kotliny Sandomierskiej w subregionie Niziny Nadwiślańskiej obejmującej sterasowane dno doliny Wisły. Terasy zalewowe sięgają wysokości 4 - 8 m, a nad nimi zaznaczają się starsze plejstoceńskie terasy sięgające wysokości 15 - 20 m powyżej dna doliny. Dno doliny Wisły osiąga szerokość od 5 - 15 km.

2.1.2. Budowa geologiczna

Pod względem geologicznym teren gminy znajduje się w obrębie najbardziej wysuniętej na północ części Zapadliska Przedkarpackiego.

Najstarsze utwory w tym rejonie to utwory prekambryjskie, w których dominują mułowce. Są one słabo zmetamorfizowane lecz silnie zaangażowane tektonicznie (sfałdowane i spękanе różnokierunkowo).

Bezpośrednio na tych utworach zalegają osady trzeciorzędu (miocenu) o miąższości około 2,50 m. Są one zróżnicowane facjalnie, wykształcone jako warstwy brunatno - węglowe i ilasto - piaszczyste. Na nich spoczywają młodsze warstwy baranowskie (mułowce wapniste, wapienie litotamnicowe, piaski, iły) osady chemiczne (seria węglanowo - gipsowa osiarkowana) i warstwy pektenowe. Najmłodsze osady trzeciorzędu wykształcone są jako osady ilaste (iły krakowieckie z wkładkami mułowców, piasków i margli). W rejonie wyeksploatowanej kopalni w Piasecznie seria iłów krakowieckich nie występuje, odsłaniają one tu warstwy podścielające serię złożoną, które sąsiadują z piaskami baranowskimi.

Na utworach trzeciorzędu zalegają osady czwartorzędowe o miąższości do 200 m. Są to osady z głazami akumulacji lodowcowej i lessy. W dolinie Wisły występują osady holocenięskie, są to mady i piaski rzeczne.

2.1.3. Zasoby surowcowe

Na terenie gminy w latach sześćdziesiątych i siedemdziesiątych eksploatowano złoża siarki w Piasecznie, w roku 1982 został zniesiony obszar górniczy utworzony dla eksploatacji tego surowca. Obecnie w tym rejonie występują tylko pozabilansowe złoża siarki. Ponadto w obszarze gminy występują złoża piasków szklarskich zaliczane do kopalin podstawowych. Są to udokumentowane w kategoriach geologicznych bilansowych złoża:

- Piaseczno o zasobach wynoszących 788 tys. Mg (kat. A+B+Ci) obecnie nie eksploatowane, hałda piasków znajdująca się w rejonie dawnego wyrobiska stanowi depozyt surowca Zakładu „Pilkington Sandoglass”,
- Świniary II złożo perspektywiczne o zasobach 6084 tys. Mg (kat. C2).

Obszar i teren górniczy byłej eksploatacji piasków szklarskich (OG Świniary) w Świniarach został zniesiony, teren zrehabilitowany. Na terenie gminy nie występują udokumentowane złoża surowców pospolitych.

W granicach zmiany Nr 3 występują dwa udokumentowane złoża surowców mineralnych:

1. "Świniary" złożo siarki rodzimej udokumentowane w kategorii C₁ w 1957 r. o zasobach 80 tys. ton. Złożo nieeksploatowane,
2. "Świniary II" złożo piasków kwarcytowych szklarskich udokumentowane w kategorii C₂ o zasobach 6 084 tys. ton. *(częściowo obejmujące teren zmiany Nr 4 Studium)*. Złożo to

dotychczas nie było eksploatowane. Należy nadmienić, że w obrębie tego złoża znajduje się istniejąca zabudowa (*również w zmianie Nr 4 Studium*) oraz przebiega przez nie droga krajowa i droga wojewódzka, co praktycznie dyskwalifikuje północną część złoża z eksploatacji. W niniejszej zmianie nie wskazuje się nowej zabudowy poza niewielkim jej fragmentem pomiędzy istniejącymi zabudowaniami znajdującymi się w północnej części złoża powyżej drogi krajowej (co wynika z pierwszej edycji Studium) biorąc pod uwagę konieczność jego ochrony w części w której występują grunty rolne.

W granicach zmiany Nr 4 Studium występują dwa udokumentowane złoża surowców mineralnych:

1. *"Krowia Góra - Konieczny" złoża piasku o zasobach udokumentowanych w kat. C₁ w ilości wg stanu na dzień 31.03.2012 r. wynoszących 319 352,0 Mg.*
2. *"Krowia Góra I" złoża piasku o zasobach udokumentowanych w kat. C₁ w ilości wg stany na dzień 31.12.2009 r. 186 986,0 Mg.*

W granicach zmiany Nr 6 Studium występują udokumentowane złoża surowców mineralnych:

- 1) *"Krowia Góra I" złoża piasku o zasobach geologicznych bilansowych wg stanu na dzień 31.10.2016r. w kat. C₁ wynoszących 125 176,0 Mg, wg dokumentacji geologicznej złoża zatwierdzonej decyzją Starosty Sandomierskiego znak: RO.XIII.Oś.6528.6.2016 z dnia 30 grudnia 2016 r. Powierzchnia złoża wynosi 1,6858 ha. Jest to złożo o zaniechanej eksploatacji;*
- 2) *"Krowia Góra II" złoża piasku o zasobach geologicznych bilansowych wg stanu na dzień 31.12.2013 r. w kat. C₁ wynoszących 124 597,0 Mg, wg dokumentacji geologicznej złoża zatwierdzonej decyzją Starosty Sandomierskiego znak: RO.XIII.Oś.6528.9.2014 z dnia 01.12.2014r. Powierzchnia złoża wynosi 0,8508 ha. Jest to złożo nieeksploatowane;*
- 3) *"Krowia Góra III" złoża piasku o zasobach geologicznych bilansowych wg stanu na dzień 31.12.2016 r. w kat. C₁ wynoszących 310 630,0 MG, wg dokumentacji geologicznej złoża zatwierdzonej decyzją Starosty Sandomierskiego znak: RO.6528.7.2017 z dnia 20.12.2017 r. Powierzchnia złoża wynosi 1,9710 ha. Jest to złożo nieeksploatowane.*

2.1.4. Klimat

Na podstawie danych z posterunków meteorologicznych w Sandomierzu, Staszowie, Tarnobrzegu wybrane elementy klimatyczne przedstawiają się następująco:

Temperatura:

- średnia temperatura roczna 7,5°C, średnia amplituda temperatur 22,5°C,
- średnia ilość dni o temperaturze min. poniżej 0°C - 125 dni w roku,
- średnia ilość dni z temperaturą max 0°C - 45 dni w roku.

Opady:

- roczna suma opadów - 633 mm,
- średnie ilości dni z pokrywą śnieżną - 81 dni w roku.

Wiatry:

- przeważają wiatry z południowego - zachodu, ilość
- dni z ciszą - 41 dni w roku.

Warunki klimatu lokalnego są zróżnicowane. Obszary o najkorzystniejszych warunkach klimatycznych, to zachodnia część gminy. Są to tereny dobrze nasłonecznione i przewietrzane o korzystnej wilgotności powietrza. Obszary o mniej korzystnych warunkach to tereny doliny Wisły i obniżen terenowych. Występuje tu stagnacja i spływ zimnych mas powietrza. Okresowo mogą pojawiać się zjawiska inwersji temperatury.

2.1.5. Wody powierzchniowe

Wschodnią granicę gminy stanowi rzeka Wisła. Na pozostałym obszarze sieć rzeczna jest uboga, stanowią ją: ciek Zawidzanka, potok Piaseczno zamieniony na kanał wód kopalnianych oraz odcinek środkowego biegu Koprzywianki w zachodniej części obszaru. Wody stojące to stawy w Zawidzy i staw Krzciński, oraz zbiornik wodny w wyrobisku w Piasecznie o po w. 60 ha. Wody powierzchniowe płynące są dziś najbardziej zanieczyszczonym elementem środowiska w Polsce, co jest następstwem nieracjonalnej gospodarki zasobami oraz odprowadzania nadmiernej ilości ścieków. W związku z powyższym z mocy ustawy o PI OS prowadzony jest monitoring stanu zanieczyszczenia rzek. Na terenie gminy monitoringiem podstawowym (stały punkt badawczy w Nagnajowie) objęta jest rzeka Wisła. Wg klasyfikacji ogólnej Wisła niesie wody pozaklasowe. Wody rzeki dyskwalifikują zarówno wartości parametrów fizyko-chemicznych jak również zanieczyszczenia bakteriologiczne (stan sanitarny).

Wody o takim stopniu zanieczyszczenia wprowadzane są już na teren gminy. Do Wisły odprowadzane są wody kopalniane z wyrobiska po byłej Kopalni Siarki w Piasecznie (do czasu zrehabilitowania obiektu) w ilości około 5750 tys. m³/rok (dane 1997). Są to wody trzecio- i czwartorzędowe o znacznej mineralizacji, nie wymagają oczyszczania lecz niewątpliwie posiadające wpływ na zasolenie wód rzeki. Monitoringiem regionalnym została objęta w 1997 roku zlewnia rzeki Koprzywianki (punkt pomiarowy w Bazowie) - należąca do zlewni typowo rolniczych. Brak przemysłowych źródeł zanieczyszczeń pozwala zachować w miarę czyste - w ocenie parametrów fizyko-chemicznych wody, jednak dość wysoki poziom skażenia bakteriologicznego, który jest wynikiem braku kanalizacji na terenach wiejskich powoduje obniżenie wartości użytkowej wód. Koprzywianka niesie wody pozaklasowe w klasyfikacji ogólnej, o czym decyduje stan sanitarny, wartości parametrów fizyko-chemicznych mieszczą się z III klasie, zawartość zanieczyszczeń organicznych (BZT5) oraz zanieczyszczeń specyficznych (fenole, metale ciężkie) w I klasie. Jak wynika z przeprowadzonych badań jakość wód Koprzy wianki uległa poprawie.

2.1.6. Wody podziemne

Gmina położona jest generalnie w obszarze praktycznie bezwodnym, lokalnie występuje niska wodonośność, tereny zasobniejsze w wody podziemne o wydatkach studni od 10 - 50 m³/h występują w dolinie rzeki Wisły.

Kolektorami wód na terenie gminy są utwory trzeciorzędowe i czwartorzędowe. Wody podziemne w obrębie trzeciorzędu występujące w sieci wapieni litotemniowych, w serii piasków baranowskich posiadają parametry spełniające wymogi dla wód pitnych. Wody złożowe w rejonie Piaseczna są silnie zmineralizowane, zawierają H₂S. Czwartorzędowy poziom wodonośny charakteryzuje się występowaniem wód o parametrach (fizyko - chemicznych i bakteriologicznych) kwalifikujących do uzdatniania. Wody gruntowe występują na głębokości do 2 m w dolinie Wisły i w obrębie cieków, są związane z poziomem wód w Wiśle. W zachodniej części gminy wody gruntowe stwierdza się na głębokości 4 - 5 m p.p.t.

Jakość wód podziemnych

Ze względu na brak GZWP na terenie gminy nie jest prowadzony podstawowy ani regionalny monitoring jakości wód podziemnych. Jest natomiast zorganizowany na mocy decyzji administracyjnych monitoring lokalny, przez właścicieli obiektów stanowiących zagrożenie wód gruntowych.

Organizatorem sieci monitoringu lokalnego na terenie gminy jest Kopalnia „Osiek” - dla wód trzeciorzędowych (ujęcia Ruszcza Kolonia i Zawidza), UM Tarnobrzeg dla wysypiska w Piasecznie. Jak wynika z badań przeprowadzonych w 1997 r. chemizm wód trzeciorzędowych w rejonie ujęć Ruszcza Kolonia i Zawidza nie odbiega od pierwotnego stanu sprzed rozpoczęcia eksploatacji kopalni, są to wody dobrej jakości - odpowiadające normom dla wód pitnych.

Wpływ wysypiska w Piasecznie na wody podziemne ogranicza się do odległości około 250 m od obiektu. Są to w większości zanieczyszczenia bakteriologiczne, podwyższone zawartości suchej pozostałości - chlorków, amoniaku, azotanów. Nie stwierdzono w wodach ponadnormatywnych ilości metali ciężkich. Powyższe potwierdzają również badania WSSE.

Ujęcie wód czwartorzędowych w Żurawicy zostało czasowo wyłączone z eksploatacji ze względu na systematyczny spadek wydajności studni oraz złą jakość wód.

2.1.7. Gleby - stan zanieczyszczenia

Użytki rolne występujące na terenie gminy zaliczane są do gleb II - IV klasy bonitacyjnej, na większości obszaru są to gleby urodzajne (zagadnienia te szerzej omówione są w dziale 4. Uwarunkowania wynikające ze stanu rolniczej przestrzeni produkcyjnej). Na podstawie ogólnopolskiego programu badań dotyczącego stopnia zanieczyszczenia gleb, realizowanego w latach 1992 - 1997 pod nadzorem merytorycznym IUNG w Puławach stwierdza się:

- 22% użytków rolnych stanowią gleby bardzo kwaśne (do 4,5 pH), 59% gleby kwaśne (do 5,5 pH), największy udział gleb zakwaszonych występuje na terenach gdzie przeważają gleby bardzo lekkie,
- zawartość w glebach użytków rolnych metali ciężkich (w niewielkim procencie przeprowadzonych prób) Zn, Ni w stopniu oznaczającym podwyższoną zawartość metali ciężkich w V - stopniowej skali zanieczyszczeń (O - stopień oznacza zawartość naturalną),
- nie stwierdza się generalnie podwyższonych zawartości siarki, prócz jednej próby w rejonie Piaseczna.

Reasumując, użytki rolne obszaru gminy nadają się pod uprawy wszystkich roślin z wyjątkiem warzyw przeznaczonych dla niemowląt i małych dzieci, prócz rejonów tras komunikacyjnych, najbliższego sąsiedztwa byłej kopalni Piaseczno, rejonu zabudowy przemysłowej i wysypiska w Piasecznie.

2.1.8 Środowisko atmosferyczne

Powietrze atmosferyczne ze względu na powszechność występowania, niezbędną obecność w procesach życiowych organizmów jest jednym z elementów środowiska decydującym o jakości życia człowieka i jego otoczenia.

Wpływa na stopień czystości wód powierzchniowych, zakwaszenia gleb, zdrowotność lasów, zanieczyszczenie upraw. Stopień zanieczyszczenia powietrza związany jest z wielkością emisji wprowadzonych do atmosfery strumieni zanieczyszczeń pochodzących przed wszystkim ze źródeł antropogennych.

Na stan czystości powietrza w gminie mają największy wpływ:

- źródła emisji przemysłowej (spalanie paliw) położone poza terenem gminy o wysokich emitorach - Elektrownia Połaniec, źródła emisji niezorganizowanej pochodzące z pól górniczych Kopalni Osiek, zanieczyszczenia napływowe z rejonu Mielca, Dębicy, Krakowa, Górnego Śląska, w mniejszym stopniu KIZPS „Siarkopol” ze względu na przeważający południowo - zachodni kierunek wiatrów,
- źródła emisji lokalnej - niskich emitorów - lokalne kotłownie, przemysł zlokalizowany w rejonie Piaseczna (wytwórnia mas bitumicznych), emisja z indywidualnych systemów grzewczych i palenisk domowych, wysypisko odpadów komunalnych,

- komunikacja samochodowa, zwłaszcza w rejonie drogi krajowej Nr 9 o dużym natężeniu ruchu (zwłaszcza na odcinku Nagnajów - Łoniów) i drogi krajowej Nr 777 od Łoniowa w kierunku Osieka,
- w mniejszym stopniu rolnictwo, sadownictwo poprzez stosowanie środków ochrony roślin.

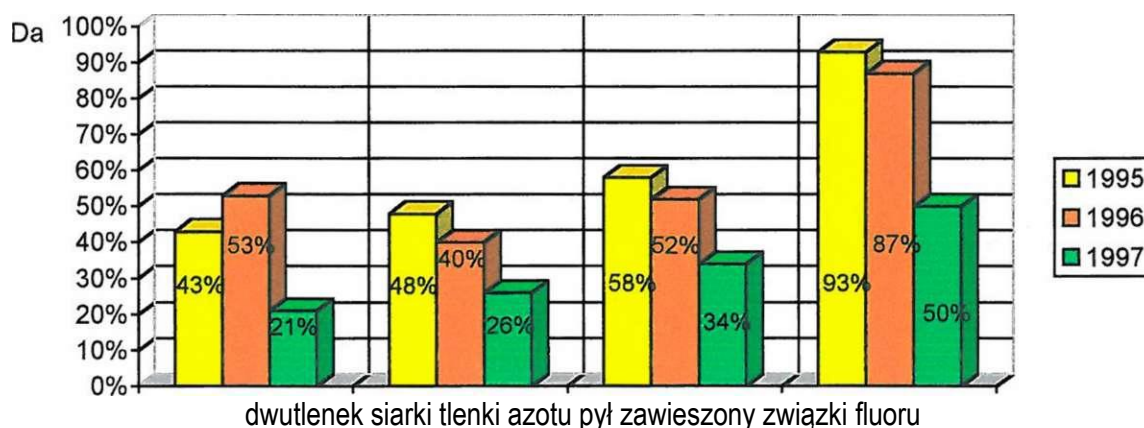
Jakość powietrza atmosferycznego.

W celu podejmowania działań zmniejszających stopień zanieczyszczenia powietrza oraz identyfikowania zagrożeń prowadzony jest system kontroli w formie monitoringu powietrza przez PIOŚ, WSSE, zakłady przemysłowe.

Na terenie gminy znajduje się punkt pomiarowy monitoringu w Piasecznie, gdzie pomiary prowadzi Elektrownia w Połańcu.

Lokalizacja punktu pomiarowego wynika z regionalnej polityki ochrony środowiska, jest to miejsce potencjalnej koncentracji zanieczyszczeń. Dopuszczalne wartości zanieczyszczeń aktualnie określa Rozporządzenie MOSZNiL z dnia 28 kwietnia 1998 r. Porównanie procentowe stanu faktycznego zanieczyszczenia powietrza i norm dopuszczalnych obrazuje poniższy wykres.

Wykres Nr 1. Stan zanieczyszczenia powietrza wg poszczególnych zanieczyszczeń w latach 1995 - 1997 (punkt pomiarowy Piaseczno).

Da - dopuszczalna wartość średnioroczna

Porównania wartości faktycznych z dopuszczalnymi dokonano zgodnie z normami określonymi w Rozporządzeniu obowiązującym w latach dokonywania pomiarów 1995 - 1997 (Rozporządzenie MOSZNiL z 12 lutego 1992 r.).

Obecnie obowiązujące przepisy zwiększają wartość dopuszczalnych stężeń w zakresie pyłu zawieszonego o 50% i związków fluoru o 25%.

Najbliższe punkty pomiarowe zanieczyszczeń powietrza znajdują się w Trzciance gm. Osiek i Nagnajowie gm. Tarnobrzeg, gdzie wartości poszczególnych zanieczyszczeń wykazują tendencję malejącą na przestrzeni lat 1995 - 1997, analogicznie jak w Piasecznie, nie przekraczają wartości dopuszczalnych, kształtują się w granicach od 20 do max 70% Da dla pyłu zawieszonego w Nagnajowie.

Przekroczenia dopuszczalnych norm rocznych w granicach do 120% Da siarkowodoru stwierdza się w punktach pomiarowych w rejonie Kopalni Osiek w Mikołajowie (gm. Osiek), w Nagnajowie wartości te kształtowały się na poziomie 50% dopuszczalnych normy. W Piasecznie oznaczenia wartości siarkowodoru nie wykonuje się.

Najbliższy punkt pomiarowy opadu pyłu znajduje się w Koprzywnicy (WSS-E), gdzie wykonywano pomiary w 1997 r. Oznaczone wartości pyłu wyniosły 31% Da, opadu ołowiu 12% Da, opadu kadmu 56% Da.

Reasumując, należy stwierdzić iż stan zanieczyszczenia powietrza na terenie gminy jest zadowalający, zjawiskiem korzystnym jest tendencja malejąca wartości tła zanieczyszczeń, co niewątpliwie wiąże się z ograniczeniem emisji przez przemysł.

W ostatnich latach odpowiedzialność za zanieczyszczenie powietrza zaczyna przechylać się na emisję związaną z ruchem kołowym, szczególnie przy trasach o dużym natężeniu ruchu.

2.1.9. Klimat akustyczny

Na klimat akustyczny wpływ posiadają

- hałas przemysłowy,
- hałas komunikacyjny.

Uciążliwość spowodowana nadmierną emisją hałasu jest charakterystyczna głównie dla terenów zwartej zabudowy, dotyczy terenów mieszkalno - przemysłowych oraz przebiegu tras o dużym natężeniu ruchu. Poziom natężenia hałasu drogowego zależy od:

- rodzaju i hałaśliwości pojazdów,
- rodzaju i jakości nawierzchni,
- ukształtowania terenu,
- zwartości zabudowy,
- natężenia ruchu.

Mając na uwadze w/w czynniki należy przypuszczać, iż uciążliwość związana z nadmierną emisją hałasu komunikacyjnego pojawia się w terenach zwartej zabudowy, w rejonach dróg o dużym natężeniu ruchu tj. w miejscowości gminnej, przy drodze Nr 777 oraz w rejonie skrzyżowania dróg Nr 777 i Nr 9 co nie zostało potwierdzone badaniami natężenia hałasu.

2.1.10. Świat roślinny, zwierzęcy, system powiązań ekologicznych

Szata roślinna pełni funkcje klimatyczne i biologiczne, wpływające na podniesienie ogólnych standardów ekologicznych i poprawę jakości życia oraz funkcje glebo- i wodochronne. Naturalny system powiązań ekologicznych na terenie gminy tworzą:

- ekosystemy leśne zajmujące powierzchnię 1298 ha, co stanowi około 14,9% ogólnej powierzchni gminy. Lasy te znajdują się we władaniu Nadleśnictwa Staszów. Występują tu głównie lasy o siedliskach boru mieszanego świeżego i lasu mieszanego. W drzewostanie dominuje sosna z udziałem dębu i brzozy,
- ekosystemy dolin rzecznych to roślinność teras zalewowych Wisły w postaci zarośli łągowych składających się z olchy drzewiastej i krzaczastej, wierzby oraz gęsto porastającej wikliny,
- ekosystemy łąkowe, to obszary użytków zielonych stanowiących bazę równowagi ekologicznej dla sąsiadujących łąk wysuszających się obszarów występujące głównie w zachodniej części gminy,
- ekosystemy wodne - wody płynące (rzeki Wisła, Koprzywianka, system rowów i cieków), starorzeczka w obrębie doliny Wisły z charakterystycznymi zespołami roślinnymi.

Ponadto na terenie gminy znajdują się skupiska starodrzewu w formie parków podworskich: w Łoniowie o pow. 3,63 ha (okazy dębu, lipy, wiązu),

- w Ruszcy Płaszczyźnie o pow. 2,17 ha (okazy dębu, lipy, wiązu),
- w Suliszowie o pow. 0,80 ha (okazy dębu, modrzewia, lipy),

wpisane do rejestru zabytków jako parki zabytkowe oraz starodrzew wyraźnie zdewastowany stanowiący pozostałości dawnych parków (o czym świadczą pozostałe pojedyncze okazy lipy, dębu, topoli czarnej) w:

- Przewłocze o pow. 0,98 ha,
- Skrzypaczowicach o pow. 2,43 ha (w ewidencji sklasyfikowany jako las),
- Świniarach na terenie szkoły o pow. 2,30 ha (w ewidencji sklasyfikowany jako las),
- Trzebieszławicach (nieliczny starodrzew, stawy folwarczne).

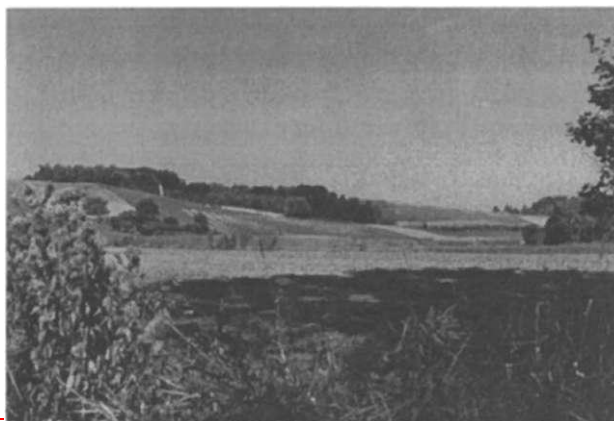
Dolina Wisły podlega ochronie i jest objęta programem ochrony środowiska w ramach krajowej sieci ECONET-PL jako korytarz ekologiczny o znaczeniu międzynarodowym. Wchodzi w skład europejskiej sieci ekologicznej.

Bogate zbiorowiska szaty roślinnej sprzyjają bogactwu gatunków fauny. Ze środowiskiem leśnym związane są duże zwierzęta łowne. Tereny otwarte tj. łąki i pola uprawne są biotopem drobnej zwierzyny łownej (zające, kuropatwy, bażanty). Zieleń łąkowa Wisły to środowisko życia ptactwa: rybitwy zwyczajnej, mewy pospolitej, mewy śmieszki, remiza.

2.1.11. Zasoby przyrody objęte ochroną prawną

Na terenie gminy ochronę prawną (ustawa o ochronie przyrody z dnia 16.10.1991 r. Dz.U. Nr 114) zastosowano dla:

- fragmentu Jeleniowsko - Staszowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu w zachodniej części gminy o pow. ok. 900 ha utworzonego Rozporządzeniem Nr 1 Wojewody Tarnobrzesckiego z dnia 5.01.1996 r. dla ochrony atrakcyjnych i wyróżniających się krajobrazowo terenów,
- pomników przyrody żywej znajdujących się:

- w Łoniewie:

- *lipa szerokolistna wpisana do rej. RDOŚ pod nr 565 położona na działce nr 211/1 w północnej części parku podworskiego,*
- *dąb szypułkowy wpisany do rej. RDOŚ pod nr 566 położony na działce nr 211/1 w parku podworskim w sąsiedztwie podjazdu do pałacu,*
- *dąb szypułkowy wpisany do rej. RDOŚ pod nr 567 położony na działce nr 211/1 przy zachodniej granicy parku podworskiego.*

W stosunku do ww. pomników przyrody obowiązują zasady ochrony, o których mowa w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 2134).

- w Przewłocze:
  - wierzba biała (pozostałości parku, własność prywatna), -
  - topola czarna (pozostałości parku, własność prywatna),
- w Skrzypaczowicach:
  - lipa drobnolistna (pozostałości parku podworskiego),
- w Ruszcy Płaszczyźnie:
  - wiąz szypułkowy (na terenie parku podworskiego),
  - lipy drobnolistne - 38 sztuk (na terenie parku podworskiego),
  - dąb szypułkowy (na terenie parku podworskiego).
- w Skwirzowej:
  - wiąz szypułkowy (na gruncie prywatnym),
- w Jeziorach:
  - dąb szypułkowy (przy drodze z Ruszcy do Piasków),
- ~~w Zawidzy:~~

~~*—topola biała (na terenie lasu przy drodze Koprzywica-Osięk).*~~

Obszar objęty zmianą Nr 4 Studium (w części sołectwa Zawidza) oraz zmianą Nr 5 Studium położony jest częściowo w zasięgu obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Obszar Natura 2000 Ostoja Żywnów PLH260036, który utworzony został dla ochrony siedlisk przyrodniczych: Kwaśnej dąbrowy 9190 oraz Grądu środkowoeuropejskiego i subkontynentalnego 9170 oraz gatunków zwierząt: Pachnicy dębowej (1084), Trzepli zielonej (1037) i Kumaka nizinnego (1188).

Obszar objęty zmianą Nr 5 Studium położony jest również częściowo na terenie obszaru Natura 2000 mającego znaczenie dla Wspólnoty Tarnobrzaska Dolina Wisły PLH180049, która obejmuje dolinę Wisły ograniczoną do międzywala z dużymi starorzeczami, z roślinnością naturalną, na odcinku od ujścia Wisłoki - poniżej Połańca, do Sandomierza. Jedną trzecią obszaru pokrywają wody Wisły, podobną powierzchnię zajmują siedliska rolnicze, jedną czwartą obszaru: łąki, niewielką część lasy liściaste - 4% i sady - 2%. W dolinie rzeki występują zarastające wydmy. W kilku miejscach, na kilkudziesięciometrowych wzniesieniach występują skupiska olszy czarnej z kopytnikiem pospolitym w runie. Na lewym brzegu rzeki Wisły dominują kompleksy łąk, a na prawym znaczne powierzchnie naturalnych lasów nadrzecznych i zarośli wierzbowych. Dolina jest swoistym korytarzem ekologicznym dla ptaków. Obszar cechuje bogactwo siedlisk przyrodniczych. Obszar jest bogaty w liczne gatunki roślin (jak np. salwinia pływająca, kotewka orzech wodny czy osoka aloesowata) i zwierząt - ptaki, ryby i płazy oraz owady.

Mając na uwadze powyższe zabrania się podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znaczącego negatywnego oddziaływania na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności:

- 1) pogarszania stanu siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000,
- 2) wpływania negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000,
- 3) pogarszania integralności obszaru Natura 2000 lub jego powiązań z innymi obszarami.

Na terenie zmiany Nr 4 Studium w miejscowości Zawidza położony jest zespół przyrodniczo-krajobrazowy "Dębina nad zimną Wodą" (nr rej. RDOŚ Z-010). Utworzony rozporządzeniem Nr 16/2002 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 18 lutego 2002 r. w sprawie uznania za zespoły przyrodniczo-krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Święt. Nr 23, poz. 288). Przedmiotem ochrony jest obszar z występującym zbiorowiskiem olszowo-dębowym. Występują tu okazy dębów w wieku ok. 200 lat. W stosunku do zespołu przyrodniczo-krajobrazowego zabrania się:

- 1) niszczenia, uszkodzenia i przekształcania obiektów,
- 2) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę tereny, z wyjątkiem obiektów związanych z zabezpieczeniem przeciwsztorowym lub przeciwpowodziowym,
- 3) uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby,
- 4) wysypywania, zakopywania i wylewania odpadów lub innych nieczystości,
- 5) zaśmiecania obiektu i terenu wokół niego,
- 6) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody i zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz gospodarki rybackiej,
- 7) wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych,
- 8) budowy budynków, budowli obiektów małej architektury i tymczasowych obiektów budowlanych mogących mieć negatywny wpływ na obiekt chroniony bądź spowodować degradację krajobrazu.

2.1.12. Ogólna ocena stanu środowiska w gminie

PIOŚ dokonuje okresowo kompleksowej oceny stanu środowiska na terenie gmin. Wynikiem oceny jest klasyfikacja gmin ze względu na występowanie zagrożeń środowiskowych. Kryteria oceny to:

- poziom zanieczyszczenia powietrza,
- poziom zanieczyszczenia wód powierzchniowych,
- poziom zanieczyszczenia wód podziemnych,
- stopień degradacji i dewastacji gruntów,
- poziom zagrożenia hałasem,
- ilość zakładów uciążliwych z listy wojewódzkiej.

W rejonie tarnobrzeskim ocenę przeprowadziła WIOS w 1996 r. Gmina Łonów została zaliczona do obszarów, na których uciążliwości mają charakter ponadnormatywny i trwałe, lecz występują lokalnie i dotyczą niektórych elementów środowiska.

O ogólnej ocenie zdecydowała przede wszystkim lokalizacja wyrobiska poeksploatacyjnego siarki i piasków szklarskich w Piasecznie (duży procentowy udział w ogólnej powierzchni terenów zdewastowanych) oraz stan zanieczyszczenia wód powierzchniowych. Pozostałe elementy środowiska nie wykazują ponadnormatywnych wartości.

2.1.13. Informacje dotyczące stanu zagospodarowania terenów poeksploatacyjnych w Piasecznie - aktualny wpływ na środowisko

W rejonie byłej Kopalni Siarki w Piasecznie aktualny stan zagospodarowania obejmuje tereny:

- zdewastowane w wyniku eksploatacji siarki - wyrobisko o pow. ok. 160 ha, o głębokości średnio 40 m, wyrobisko po eksploatacji piasków szklarskich o pow. ok. 22 ha, hałdę piasków szklarskich (ok. 20 ha) wznoszącą się na wysokość 25 m nad otaczającym terenem (najwyższy punkt o rzędnej 174,6 m n.p.m.) podlegającej erozji wietrznej i wodnej.
- obszary zdegradowane przez przemysł o pow. ponad 2 ha, gdzie aktualnie prowadzona jest produkcja mas bitumicznych dla drogownictwa stwarzająca uciążliwość dla otoczenia,
- tereny przemysłowe Huty Pilkington Sandoglass - zakład uszlachetniania piasku oraz obiekty Elektrowni Połaniec wybudowane dla potrzeb planowanego składowania popiołów w wyrobisku,
- zwałowisko zewnętrzne i część zwałowiska wewnętrznego, wznosząca się na wysokość 40 m ponad otaczający teren o łącznej powierzchni 164 ha zrehabilitowane w kierunku leśnym i przekazane Nadleśnictwu Staszów, - tereny wokół wyrobiska siarki od strony północnej, wschodniej i południowej zrehabilitowane (nasadzenie świerków i modrzewi),
- teren wysypiska odpadów komunalnych o pow. ok. 7 ha stwarzającego uciążliwość odorową oraz powodującego zanieczyszczenie bakteriologiczne gleb i wód gruntowych w promieniu do ok. 250 m.

Wieloletnia eksploatacja złóż siarki w tym rejonie spowodowała zmiany w ukształtowaniu powierzchni terenu, zmiany krajobrazowe, wynikające z wybudowanej infrastruktury obiektów przemysłowych, oraz sieci połączeń transportowych i komunikacyjnych. Długoletnia działalność górnicza i związany z nią drenaż wód podziemnych doprowadziły do wytworzenia stabilnego zdepresjonowanego układu hydrodynamicznego.

Reasumując należy stwierdzić, iż w rejonie Piaseczna znajdują się tereny dewastacji krajobrazu, obiekty powodujące uciążliwość w zakresie powietrza, gleb, wód gruntowych oraz tereny będące wynikiem działań proekologicznych przywracających równowagę w przyrodzie

Ponadto efektem stale utrzymywanego odwodnienia kopalni i oddziaływania systemu odwodnienia wyrobiska likwidowanej kopalni „Machów” jest depresja zwierciadła wód trzeciorzędowych sięgająca 35 m. Powoduje, to trwające od wielu lat obniżenie poziomu wód w tym rejonie oraz wytworzenie lejów depresyjnych wód trzecio- i czwartorzędowych, które swoim zasięgiem obejmują tereny sołectw: Bogoria, Chodków Stary i Nowy, Gagolin, Kępa Nagnajowska, Krowia Góra, Łążek,

Hałda piasków szklarskich w Piasecznie.
Piaseczno, Przewłoka.

Zbiornik wodny w wyrobisku w Piasecznie.

2.1.14. Przynależność do Ekologicznego Związku Gmin Dorzecza Koprzywianki i jej skutki dla środowiska

Gmina Łonów została członkiem Związku oficjalnie zarejestrowanego 27.04.1994 r. wraz z gminami: Baćkowice, Bogoria, Iwaniska, Klimontów, Koprzywnica, Samborzec i Sandomierz. Władze Związku tworzą Wójtowie oraz Przewodniczący Rad wszystkich zrzeszonych gmin.

Zadaniem Związku jest ochrona i kształtowanie naturalnego środowiska dorzecza Koprzywianki. Związek podejmuje działania wspólne w zakresie:

- ochrony wód, ziemi, powietrza i krajobrazu, będących bazą dla rekreacji i turystyki,
- pozyskiwania środków i pomocy w realizacji inwestycji ekologicznych,
- ukierunkowania rozwoju gospodarczego zrzeszonych gmin w oparciu o naturalne walory przyrodnicze.

Związek reprezentuje wspólne interesy gmin, szczególnie w zakresie zadań związanych z ekologią, a także inicjuje i wspiera indywidualne przedsięwzięcia gmin w tym kierunku. Najbardziej wymierne efekty działalności Związku to kompleksowe rozwiązanie problemu gospodarki wodno - ściekowej w sześciu gminach, następną inwestycją będzie oczyszczalnia na terenie gminy Łonów. Budowa oczyszczalni odbywa się samodzielnie przez gminę, natomiast wspólnie poprzez związek gminy występują o środki finansowe. Następnym etapem będzie budowa kanalizacji.

Związek zorganizował od 1996 r. międzygminny system zbiórki odpadów komunalnych na terenach przynależnych gmin. Na terenie każdej gminy znajduje się 77 pojemników na śmieci opróżnianych wg harmonogramu. Związek dąży do zwiększenia ilości obsługiwanych gospodarstw w tym zakresie oraz docelowo do zorganizowania wspólnego międzygminnego wysypiska odpadów (obecnie śmieci wywożone są na wysypiska gminne) oraz selektywnej zbiórki odpadów.

2.2. Zagrożenia środowiskowe

Gmina Łonów skupia na swym obszarze tereny zarówno przekształcone w wyniku działalności człowieka, jak również tereny o dużych walorach przyrodniczych i krajobrazowych. W celu ochrony i poprawy stanu środowiska należy zwrócić uwagę na występowanie zjawisk negatywnych.

Do zagrożeń środowiskowych występujących na terenie gminy zalicza się zagrożenia naturalne i antropogeniczne.

Zagrożenia naturalne wynikają z położenia gminy:

- zagrożenia powodziowe - część obszaru gminy położona w dolinie rzeki Wisły i Koprzywianki jest zagrożona wystąpieniem powodzi w okresach wysokich stanów wód w rzekach,
- podatność gruntów na erozję wodną i wąwozową głównie w zachodniej i środkowej części gminy,
- tendencje do tworzenia się zastoisk wilgotnego powietrza w dolinie Wisły (zaleganie mgieł).

Zagrożenia antropogeniczne związane z działalnością człowieka:

- zanieczyszczone rzeki nie odpowiadają normom w zakresie parametrów fizyko - chemicznych i biologicznych,
- występowanie terenów zdewastowanych w wyniku eksploatacji kopalni,
- wytworzenie leja depresyjnego wód podziemnych w wyniku odwodnienia Kopalni Machów i Piaseczno,
- brak w dostatecznym stopniu rozwiązania systematycznej zbiórki odpadów obejmującej całość gminy, pomimo działań podejmowanych przez EZGD Koprzywianki,
- brak zorganizowanej, systematycznej zbiórki odpadów z terenu całej gminy, powstawanie „dzikich wysypisk”,
- nieuporządkowana gospodarka ściekowa - brak sieci kanalizacyjnej,
- uciążliwe ciągi infrastruktury technicznej - drogi krajowe Nr 9 i 777 o dużym natężeniu ruchu powodujące zanieczyszczenia gleb w pasie przydrożnym, kolidujące zwłaszcza na odcinku drogi Nr 9 Nagnajów - Łonów (gdzie stwierdzono stałe nasilający się ruch pojazdów) z uprawami ogrodniczymi, gazociągi magistralne, linie energetyczne wysokich napięć.

2.3. Uwarunkowania wynikające ze stanu i funkcjonowania środowiska przyrodniczego

2.3.1. Ochronne wynikające z przepisów szczególnych

- Konieczność ochrony arealu gleb o wysokiej bonitacji, powierzchni lasów szczególnie przed zmniejszaniem i zmianą użytkowania,
- Konieczność wzmożonego nadzoru sanitarnego i ograniczenia w zagospodarowaniu związane z ochroną ujęć wody w zasięgu stref ochronnych,
- Konieczność ochrony terenów występowania udokumentowanych zasobów surowcowych,
- Konieczność respektowania zasad zagospodarowania na obszarach i w otoczeniu obiektów przyrody objętych ochroną prawną.

2.3.2. Ochronne obszarów o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych

- Potrzeba ochrony dolin Wisły jako korytarza ekologicznego o międzynarodowym znaczeniu zapewniającym stabilność układów i procesów przyrodniczych,
- Ochrona lokalnych systemów biotycznych tj. terenów leśnych, ekosystemów łąkowych, zieleni śródpolnej - i towarzyszącej ciekom wodnym, w szczególności Koprzywianki w celu zachowania lokalnego systemu powiązań ekologicznych.

2.3.3. Wynikające z zagrożeń naturalnych

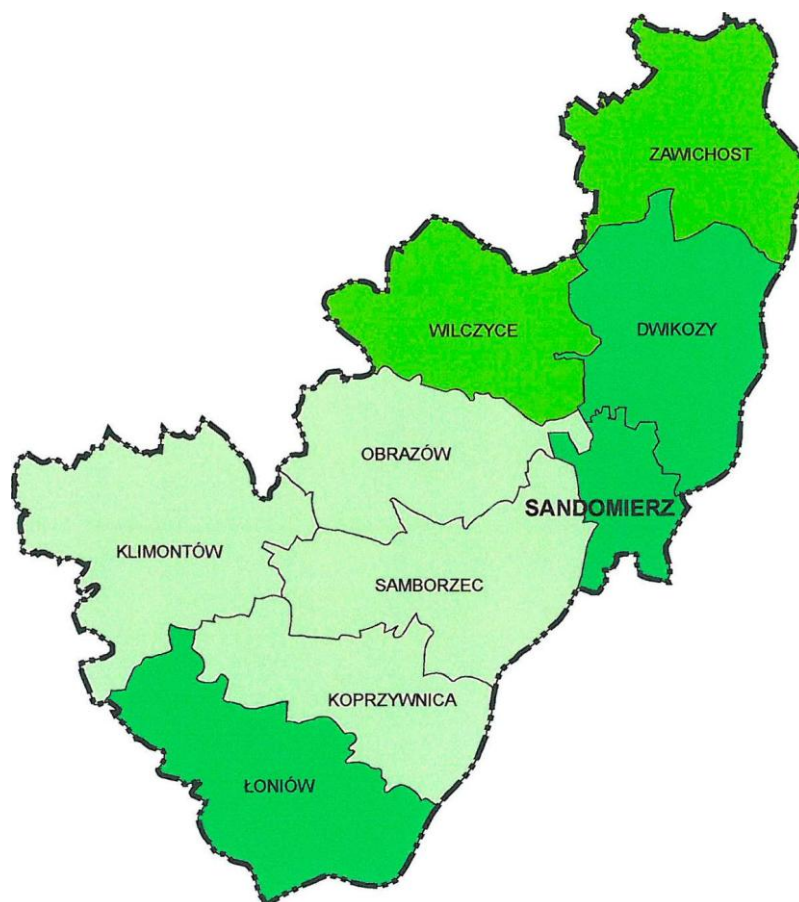
- Konieczność odpowiedniego przygotowania działań ratowniczych w związku z występowaniem zagrożeń powodziowych,
- Przeciwdziałanie zjawiskom erozji.

2.3.4. Wynikające z przeobrażeń środowiska

- Potrzeba minimalizacji - zanieczyszczenia wód powierzchniowych,
- Uzależnienie rozwoju przestrzennego od możliwości zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków w sposób zorganizowany,
- Potrzeba minimalizacji zagrożeń wynikających z organizowanej w niedostatecznym stopniu zbiórki odpadów komunalnych,
- Konieczność rekultywacji terenów zdewastowanych w wyniku górnictwa i kopalnictwa zgodnie z opracowanymi projektami skojarzonej rekultywacji wyrobisk „Machów” i „Piaseczno”.

Mapka Nr 3.

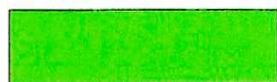
Gmina Łoniów na tle powiatu sandomierskiego. Ogólna charakterystyka stanu środowiska. WIOŚ 1996 r.

LEGENDA:

gminy, na których terenie praktycznie nie występują zagrożenia

gminy, na których terenie nie występują ponadnormatywne uciążliwości i zanieczyszczenia, pomimo stwierdzonego antropogenicznego oddziaływania

gminy, na terenie których uciążliwości mają charakter ponadnormatywny i trwały lecz występują punktowo i dotyczą niektórych elementów środowiska

3. Uwarunkowania kulturowe

3.1. Wprowadzenie

Opracowanie problematyki ochrony wartości kulturowego krajobrazu i środowiska gminy zrealizowane zostało metodą opracowaną przez prof. Janusza Bogdanowskiego, według projektu standardowego studium tego typu, jego autorstwa, opublikowanego i zalecanego przez Ośrodek Ochrony Zabytkowego Krajobrazu w Warszawie. Założeniem projektu jest spełnienie wymagań Ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego. W tym celu w studium muszą być określone "obszary objęte ochroną środowiska przyrodniczego i kulturowego", które obejmą dzieła i obiekty zabytkowe oraz krajobrazy kulturowe w formie rezerwatów, parków kulturowych i stref ochrony konserwatorskiej. Przyjęta metoda polega na wydzieleniu na badanym terenie, w oparciu o analizę jego walorów krajobrazowych, materiały źródłowe, publikacje naukowe i wszelkiego typu ewidencje oraz dokumentacje konserwatorskie, jednostek architektoniczno - krajobrazowych (JARK), uwzględniających wszelkie wartości szeroko pojmowanego krajobrazu naturalnego i kulturowego. Objęcie tymi jednostkami całego kraju ma w założeniu ułatwić właściwą ochronę wymienionych wartości.

Opracowanie problematyki ochrony wartości kulturowych do studium zagospodarowania przestrzennego zawiera kolejno:

- określenie zasobu, na który składają się elementy materialne i tradycyjne elementy niematerialne, tworzące środowisko kulturowe lub naturalne; w przypadku krajobrazu zabytkowego pozwoli to potem na wyznaczenie stopnia ochrony (w zakresie jednostkowym, w formie rezerwatu kulturowego, parku kulturowego lub stref ochrony konserwatorskiej),
- waloryzację, w trakcie której określa się wartości materialne i niematerialne danej jednostki,
- sformułowanie wytycznych wyznaczających obszary, które należy objąć różnymi rodzajami działań konserwatorskich, oraz określających zakres i kierunki działań umożliwiających ochronę tych wartości,
- wykonanie planu stref ochrony konserwatorskiej określającego rodzaj ochrony i potrzebę działań w tym zakresie.

Określenie zasobu polega na przeanalizowaniu materiałów wyjściowych (takich jak np. historyczne i aktualne mapy, studia historyczno - urbanistyczne czy ruralistyczne miejscowości, ewidencje zabytków, materiały geograficzno - przyrodnicze), a następnie wyznaczeniu jednostek podstawowych (JARK-ów). Te ostatnie powstają po naniesieniu na plan warstwiczny terenu regionów geograficznych, jednostek ukształtowania (JU) określających rzeźbę terenu, jednostek pokrycia (JP) wyróżniających formy oraz intensywność pokrycia naturalnego (roślinność) i kulturowego (zabudowa), a także jednostek tradycyjnych (JT) obejmujących tereny charakteryzujące się śladami - materialnymi i niematerialnymi - zagospodarowania w przeszłości. Z przecięcia granic tych obszarów powstają JARK-i.

Następnym etapem opracowania jest waloryzacja, w ramach której określa się charakter krajobrazu (kulturowy, naturalno - kulturowy lub naturalny) oraz stopień zachowania wartości kulturowych (np. w skali 6-stopniowej).

Kolejnym krokiem są wytyczne wyznaczające dla każdej jednostki charakter działań oraz stopień koniecznej interwencji konserwatorskiej (np.: ochrona, konserwacja, integracja, rekonstrukcja, rekompozycja, kontynuacja).

Efektom końcowym pracy jest plan stref ochrony konserwatorskiej, które tworzą następujące formy ochrony krajobrazu kulturowego: rezerwat kulturowy (RK), park kulturowy (PK), strefa ochrony konserwatorskiej (SOK), kontynuacja tradycji (KONT). Różnią się one rygorystycznością wymogów konserwatorskich na danym obszarze oraz stopniem jego ochrony.

Opracowanie problematyki ochrony wartości kulturowego krajobrazu i środowiska według przedstawionych wyżej zasad pozwala na kompleksową i pełną analizę poszczególnych obszarów oraz perspektywiczne zaplanowanie koniecznych działań konserwatorskich i planistycznych w tym zakresie.

3.2. Rozwój przestrzenny gminy

3.2.1. Zarys dziejów okolic Łoniowa w granicach gminy

Pradzieje

Objęty opracowaniem teren jest częścią dawnej Sandomierszczyzny, od czasów prehistorycznych intensywnie zasiedlanej przez przedstawicieli różnych kultur. Sprzyjały temu warunki środowiska naturalnego, takie jak ciepły klimat, dobre zaopatrzenie w wodę i urodzajne gleby. Osadnictwo skupiało się w pobliżu rzek i mniejszych cieków wodnych, wzdłuż dolin i wąwozów, podczas gdy działki wodne wykorzystywano głównie pod pola uprawne, na ogół pozbawione siedlisk ludzkich. Ślady obecności człowieka w epoce kamienia odkryto na terenie prawie całej gminy.¹ W okolicach Bazowa i Jezior odnaleziono pojedyncze zabytki z okresu schyłkowego paleolitu (ok. 12000 - 10000 a.C.) natomiast w pobliżu Ruszczy Płaszczyny i Starych Świniar natrafiono na zabytki z okresu mezolitu (ok. 10000 - 4000-3500 a.C.).² Większą aktywność osadniczą, związaną z rozpowszechnieniem się typu gospodarki polegającej na produkcji żywności, odnotowano w okresie neolitu (ok. 5400 - 2200/2100 a.C.). Oprócz nowej, rolniczo - hodowlanej gospodarki pojawiają się w tym okresie gładzone narzędzia kamienne i ceramika. Na terenie gminy odkryto szereg neolitycznych stanowisk archeologicznych, przypisywanych już konkretnym kulturom. Zlokalizowano między innymi osady z zabytkami charakterystycznymi dla kultury ceramiki wstęgowej rytej (ok. 5400 - 5000-4700 a.C.) w pobliżu Łoniowa, Trzebiesławic, Suliszowa i Wnorowa oraz ślady podobnego osadnictwa w innych miejscowościach gminy. W okresie ok. 4600 - 3300 a.C. obecne były w okolicach Łoniowa grupy ludności zaliczane do cyklu kultur lendzielsko - polgarskich (osady w Jasienicy, Nowych Świniarach i Wnorowie oraz ślady osadnictwa w okolicach Krowiej Góry, Suliszowa, Łoniowa i Ruszczy Płaszczyny). W najbliższej okolicy archeolodzy wydzielili grupę opatowsko - samborzecką tej kultury, wyróżniającą się formą i sposobem zdobienia ceramiki. W Suliszowie odkryto również ślady osady kultury wołyńsko - lubelskiej ceramiki malowanej (ok. 3700 - 3300 a.C.). W okresie ok. 4100/3900 - 3200/3000 a.C. budowali na tym terenie osady przedstawiciele kultury pucharów lejkowatych (osady w Piasecznie, Skrzypaczowicach, Starych Świniarach i Łoniowie, ślady osadnictwa m. in. w Wólce Gieraszkowskiej, Wojcieszycach i Skwirzowej - związane zapewne z osadą w Beszycach w gm. Koprzywnica - oraz w Suliszowie, Jeziorach, Ruszczy Płaszczynie i Krowiej Górze). W okresie ok. 3000 - 2000 a.C. na terenach polskich dominują kultury związane z kulturą ceramiki sznurowej. Cmentarzysko i zapewne osadę ludności tej grupy odnaleziono w Starych Swiniarach. W tej samej miejscowości natrafiono na grób (i zapewne cmentarzysko) charakterystyczny dla kultury pucharów dzwonowatych (ok. 2000 a. C.). Osady z wczesnej epoki brązu zlokalizowano w Krowiej Górze, Jasienicy i Piasecznie. Cechy tzw. cyklu kultur sznurowych z tego okresu (I okres epoki brązu) mają znaleziska związane z osadami w Gieraszkowicach, Wólce Gieraszkowskiej, Suliszowie, Trzebiesławicach, Suliszowie, Łoniowie, Nowych Swiniarach, Ruszczy Płaszczynie i Zawidzy. Inne zabytki, przypisywane osadom w Bazowie, Sulisławicach, Wnorowie i Nowych Świniarach - z cmentarzyskiem w Starych Świniarach - mają z kolei cechy kultury mierzanowickiej (od miejscowości Mierzanowice obok Opatowa; ok. 2300 - 1800 a.C.). W II okresie epoki brązu rozwija się kultura trzciniecka (osady w Nowych Swiniarach i Trzebiesławicach; ok. 1700 - 1300 a.C.). W okresie ok. 1300 - IV w. a. C. na ziemiach polskich dominowała kultura łużycka, która rozwinęła się w III - V okresie epoki brązu i trwała nadal we wczesnej epoce żelaza, tzw. okresie halsztackim (VIII w. - 400 r. a.C.). Łużyckie osady epoki brązu na terenie gminy Łoniów znajdowały się w Gieraszowicach i Wólce Gieraszkowskiej, Wojcieszycach, Skwirzowej, Trzebiesławicach, Jasienicy, Krowiej Górze, Starych i Nowych Świniarach oraz we Wnorowie. W Wólce Gieraszkowskiej, Piasecznie, Jasienicy i Starych Świniarach natrafiono ponadto na

¹ Opracowano na podstawie wyników badań AZP (Archeologiczne Zdjęcie Polski) obszarów 91-71, 91-72, 92-71, 92-72 i 93-

71; sprawozdania z badań w Archiwum Delegatury Służby Ochrony Zabytków (SOZ) w Sandomierzu. W opracowaniu opisano (i zaznaczono na planszy graficznej) stanowiska archeologiczne średniej i dużej wartości, identyfikowane jako pozostałości osad i cmentarzysk.

² Chronologia wg: *Wielka Historia Polski. T. 1. Najdawniejsze dzieje ziem polskich (do VII w.)*. Oprać. Piotr Kaczanowski i Janusz Krzysztof Kozłowski. Kraków 1998.

ślady cmentarzysk łużyckich. Osadnictwo i zapewne cmentarzysko łużyckie z epoki żelaza zlokalizowano w Starych Świnarach. W Krowiej Górze odkryto również ślady osadnictwa kultury pomorskiej, natomiast w Starych Świnarach i Trzebieśławicach cmentarzyska tej kultury, wywodzącej się z grupy kaszubskiej kultury łużyckiej (okres halsztacki). W młodszym okresie przedrzymskim i w okresie wpływów rzymskich na terenach Polski rozwinęła się kultura przeworska (III/II w. a.C. - 1 poł. V w. p.C.). W okolicach Łoniowa zlokalizowano osady w Piasecznie, Krowiej Górze, Starych i Nowych Świnarach oraz Trzebieśławicach a także cmentarzyska w Piasecznie, Starych Świnarach i Trzebieśławicach. W początkach I tysiąclecia naszej ery okolice Sandomierza przeżywały okres rozwoju gospodarczego, o czym świadczą pozostałości licznych osad, rozlokowanych także, jak podkreślono wcześniej, w pobliżu Łoniowa. W III wieku sytuacja ta pogorszyła się w związku z najazdami germańskimi na Cesarstwo Rzymskie i migracjami różnych grup etnicznych.

U progu VI stulecia pojawiają się na tych terenach Słowianie, z którymi wiąże się funkcjonowanie przedpaństwowych, plemiennych ośrodków osadniczych w rejonach Złotej, Zawichostu - Podgórze, Kleczanowa i Sandomierza. Z kolei w Trzebieśławicach odkryto jedno z dwóch najstarszych kurhanowych cmentarzysk wczesnośredniowiecznych.³ Badacze zajmujący się okresem wczesnego średniowiecza zaliczali dotychczas plemiona zamieszkujące wówczas te ziemie do znanych ze źródeł wczesnośredniowiecznych Lędzian lub Wiślan. Ostatnio wysunięto hipotezę, że ziemie Sandomierskie i Lubelskie były w tym czasie pogranicznymi dla dużych organizmów plemiennych, takich jak właśnie Lędzianie i Wiślanie, których terytoria rozdzielał pas lasów staszowskich, czy wielkopolscy Polanie. Zamieszkiwały je mniejsze plemiona „Sandomierzan” i „Lublinian”; ślady bytności tych pierwszych odkrywamy w okolicach Sandomierza, Zawichostu, Opatowa i Koprzywnicy, także na terenie dzisiejszej gminy Łoniów.⁴ W 2 poł. IX wieku, gdy Wiślanie ulegli, jak się przypuszcza, Państwu Wielkomorawskiemu (potem - na pocz. X w. - państwu czeskich Przemyślidów) a Lędzianie borykali się z ekspansją Rusi, tereny sandomierskie zajęli najprawdopodobniej twórcy państwa gnieźnieńskiego - Piastowie.

Na ślady wczesnośredniowiecznych osad z okresu piastowskiego natrafiono w Sulisławicach, Gieraszo wicach, Wólce Gieraszkowskiej, Jeziorach, Ruszczy Płaszczynie, Nietui, Łoniowie, Świnarach, Piasecznie, Jasienicy i Krowiej Górze.⁵ Znalezione tam zabytki archeologiczne są datowane w większości na XI, XII i następane wieki.

Czasy historyczne

O znaczeniu tych ziem u zarania naszej państwowości świadczy ranga pobliskiego Sandomierza, wymienianego przez Galla Anonima wśród najważniejszych ośrodków wczesnośredniowiecznego państwa piastowskiego - *sedes regni principalis*. Odrębność Sandomierszczyzny utrwaliły dalsze podziały administracyjne. W 1146 roku wyodrębnione zostało na krótko Księstwo Sandomierskie, by następnie, jako Ziemia Sandomierska, wejść w skład prowincji małopolskiej. W 1 poł. XIV w. powstało województwo sandomierskie, w którym powiaty sandomierski, opatowski, wiślicki, pilzneński, szydlowiecki i tarnowski podzieliły teren na mniejsze jednostki administracyjne. Wkrótce jednak, bo już w XVI wieku liczba powiatów się zmieniła, jednak tereny dzisiejszej gminy Łoniów pozostały w powiecie sandomierskim.⁶ W 1772 roku, w wyniku I rozbioru Polski, prawobrzeżna część dzielnicy dostała się

³ Jerzy Gąssowski: Materiały do osadnictwa wczesnośredniowiecznego Sandomierszczyzny, *Ossolineum*, 1969, s. 338.

⁴ Andrzej Buko: *Początki Sandomierza*. Warszawa 1998.

⁵ Por. Gąssowski: *Materiały...*, op. cit., s. 391 nn.

⁶ Por.: Stanisław Arnold: Podziały administracyjne województwa sandomierskiego do końca XVIII w. [w:] *Pamiętnik Świętokrzyski*, 1930 (1931); J. Czarnocki: Granica G. Świętokrzyskich oraz podział regionalny tego obszaru. *Ibidem*; Zbigniew Głowacki, Stanisław Michalik: *Kotlina Sandomierska*, Warszawa 1979.

pod panowanie austriackie. Następnie, w efekcie III rozbioru w 1795 roku również część lewobrzeżna województwa sandomierskiego znalazła się jako część Galicji Nowej, a później Galicji Zachodniej, w granicach państwa austriackiego. Okolice Łoniowa weszły wraz z Sandomierzem w skład cyrkułu sandomierskiego, od 1798 roku opatowskiego, a od 1802 roku radomskiego. W 1806 roku tereny te weszły w skład Księstwa Warszawskiego, by po Kongresie Wiedeńskim w 1815 roku znaleźć się w granicach związanego unią personalną z Rosją Królestwa Polskiego (obwodu i powiatu sandomierskiego) które w 1830 roku włączono do Cesarstwa Rosyjskiego. W 1845 roku utworzono Gubernię Radomską, w składzie której znalazł się powiat sandomierski. Tak ukształtowany powiat sandomierski utrzymał się w okresie międzywojennym, powojennym, gdy znalazł się w granicach województwa kieleckiego, aż do 1975 roku, kiedy zniesiono powiaty i utworzono województwo tarnobrzesckie. W 1999 roku przywrócono podział administracyjny kraju na powiaty, w wyniku czego gmina Łoniów ponownie znalazła się w powiecie sandomierskim.⁷

W XIII wieku utrwaliła się w Polsce sieć organizacji parafialnej. Na terenach gminy wykształciły się ośrodki parafialne w Sulisławicach i Łoniowie, podlegające najpierw Diecezji Krakowskiej, od 1818 roku Diecezji Sandomiersko - Radomskiej, a od 1992 roku Diecezji Sandomierskiej. Najważniejszym szlakiem komunikacyjnym łączącym w okresie średniowiecza ten obszar ze stołecznym ośrodkiem państwa piastowskiego był szlak z Sandomierza do Krakowa, będący częścią handlowego traktu z Kijowa do Krakowa i dalej, do Wrocławia i Pragi. Na terenie gminy Łoniów wiódł on między Ruszcza a Świniarami, łącząc Koprzywnicę z Osiekiem.

3.2.2. Słownik historyczno - geograficzny miejscowości gminy

Bazów jest wymieniany w dokumentach w 1578 roku, gdy w części jest własnością niejkiej Szulissowskiej, do której należą 2 osady. Przy końcu XVIII wieku był tam dwór.⁸ W XIX wieku jest tu wieś (14 domów) i osada młynarska (2 domy).⁹

Bogoria - w XIX wieku folwark (2 domy).¹⁰

Chodków został w 1257 roku nadany klasztorowi franciszkanów w Zawichoście. W 1373 roku otrzymał prawo niemieckie (Kod. Mał. I, 53, 379). W połowie XV wieku znajdują się tam 3 zagrody z rolą, folwark i karczma, a chłopci dają dziesięcinę dla altarii św. Wawrzyńca w Sandomierzu (Długosz, L.B. I, 388).¹¹

Gągolin był w XIX wieku ośrodkiem dóbr złożonych z folwarku Otoka, nomenklatury Kały i wsi Gągolin. Od wschodu, zachodu i północy oblany wodami jeziora, stanowiącego własność wspólna z wsią Długołęka. W 1881 roku wieś liczy 13 osad, folwark 11 budynków drewnianych.¹²

Gieraszwice i **Wola Gieraszwowska** tworzą w XIX wieku własność dworską złożoną z dwóch wsi i folwarku. Gieraszwice wymienione są już w XV wieku jako własność Derśława Zborzeńskiego (Długosz, L.B. I, 395). W roku 1578 właścicielem wsi jest Mikołaj Jurkowski. W 1881 roku w Gieraszwicach było 21 domów, w Woli 13.¹³ W Gieraszwicach stał dwór.¹⁴

Grabina - w XIX wieku (1827) niewielka wieś z 5 domami.¹⁵

⁷ Por.: Tadeusz Mencil: *Galicja Zachodnia 1795-1809*, Lublin 1976, s. 49; J. M. Wiślicki: *Zarysy ziemi sandomierskiej pod względem rolniczym, fabrycznym i handlowym*, Warszawa 1862; Barbara Dąb - Kalinowska: *Sandomierz i okolice*, Warszawa 1969.

⁸ *Wg mapy Karola de Pertheese: „Mapa szczególna województwa sandomierskiego”, 1791 oraz mapy „Atlas topograficzny okręgu wschodniego górnictwa w Królestwie Polskim” z lat 1862-63.*

⁹ *Słownik...*, op. cit., t. XV, cz. 1, s. 36.

¹⁰ *Słownik...*, op. cit., t. XV, cz. 1, s. 178.

¹¹ *Słownik...*, op. cit., 1.1, s. 638; t. XV, cz. 1, s. 325.

¹² *Słownik...*, op. cit., t. II, s. 507.

¹³ *Słownik...*, op. cit., t. II, s. 559; t. XIII, s. 840.

¹⁴ *Wg mapy „Atlas topograficzny okręgu wschodniego górnictwa w Królestwie Polskim” z lat 1862 - 63.*

¹⁵ *Słownik...*, op. cit., t. II, s. 767.

Jasienica należała w poł. XV wieku do Mikołaja Dzika herbu Doliwa. Była tam gospoda. (Długosz, L. B., II, s. 345). W XIX wieku wchodziła w skład dóbr Swiniary.¹⁶

Jeziory (Jezioro) - w XIX w. folwark należący do dóbr Ruszcza - Płaszczynna.¹⁷

Kępa Nagnajewska - wieś nad Wisłą, w XIX wieku w gminie Koprzywnica, należąca do dóbr Ciszycy i Krzcin. W 1883 roku było tam 10 domów.¹⁸

Krowia Góra była w XV wieku dziedzictwem Piotra Skotnickiego herbu Bogoria i nie było tam posiadłości ziemskiej. We wsi znajdowała się gospoda (Długosz, L. B., II, s. 345). W XIX wieku należała do dóbr Skrzypaczowice. W 1883 roku liczyła 19 domów.¹⁹

Królewice w parafii Wiązownica były w 1136 roku własnością arcybiskupa gnieźnieńskiego. W 1359 stały się drogą zamiany własnością króla Kazimierza Wielkiego (Kodeks Wielkopolski, n 7, 1400), który w 1370 zamienia je z kolei na Niedary, z dziedzicami tej wsi. Równocześnie nadaje Królewicom prawo niemieckie średzkie (Kod. Małop., III, 245, 246). Za Długosza należały one do klasztoru klarysek w Krakowie (Długosz, L.B. I, 395). W 1578 roku część złożona z 3 osad były własnością Stanisława Suliszowskiego. W 1827 roku wymieniane są Królewice Górne i Dolne. W 1883 roku w Królewicach Górnych było 11 domów, a w Dolnych 1 dom.²⁰

Lipowiec był w 1827 roku folwarkiem z 4 domami, który w ciągu XIX wieku został zapewne opuszczony, ponieważ w 1882 roku nie umieszczono go w spisie urzędowym guberni radomskiej.²¹

Łążek - niewielka wioska wymieniana w źródłach XIX - wiecznych (w 1884 roku ma 6 domów i 5 osad). Większość gruntów należała wówczas do folwarku.²²

Łoniów. Parafia w Łoniowie jest wzmiankowana w 1319 roku, a następnie w 1326 roku, gdy plebanem był tam Jan. Za Długosza do parafii należały następujące wsie: Łoniów, Świniary, Jasienica, Krowia Góra, Suliszów, Trzebieszawice, Wnorów, Zawidza i Żurawica. Był tam wówczas murowany kościół p.w. św. Mikołaja, którego plebanem był Stanisław, oraz dwie gospody. W XV wieku wieś była dziedzictwem Pawła Gniewosza, potem Jana Wnorowskiego, herbu Kościeszka (Strzegomia - Długosz, L. B., II, s. 345). Właściciel Łoniowa, Mikołaj Gniewosz, toczył z cystersami koprzywnickimi spór o las Skrzypaczowski. Jego wnukowie Trzebieszawscy również toczyli spory z klasztorem. Jeden z nich, Jan, był w 1508, 1520 i 1553 roku właścicielem Łoniowa. Po nim dziedziczył Marcin Gniewosz (1573 rok). W latach 1569 - 1589 Paweł Gniewosz zamienił kościół w zbór kalwiński. Trwało to aż do 1663, kiedy nastąpiła rekonsekracja świątyni. W międzyczasie, w 1596 roku, majątek łoniowski przeszedł w ręce Chrzanowskich, potem Kuczkowskich (1701), Dąbskich (1727), Bukowskich (1744) i Moszyńskich. Ci ostatni dzierżyli dobra w Łoniowie od XVIII wieku do wybuchu II wojny światowej. W 1759 roku Łukasz Moszyński ufundował przy kościele parafialnym kaplicę Matki Boskiej Szkaplerznej, a przy końcu XVIII wieku Ignacy Hilary Moszyński kaplicę św. Franciszka Ksawerego. Ten sam fundator sfinansował w 1818 roku

restaurację kościoła i budowę wieży (?). W 1886 roku ks. Józef Postka podniósł wieżę o jedną kondygnację, a w 1959 roku ks. Stanisław Wrona wyremontował świątynię.²³ Na początku XX wieku do parafii w Łoniowie należały: Beszyce, Bogorya, Chodków, Gagolin, Grabina, Jasienica, Krowia Góra, Łążek, Łoniów, Otoka, Piaseczno, Piotrówka, Skrobno, Suliszów, Swiniary, Tarnówka, Trzebieszawice,

---

¹⁶ Słownik..., op. cit., t. III, s. 473.

¹⁷ Słownik..., op. cit., t. III, s. 579.

¹⁸ Słownik..., op. cit., t. IV, s. 957.

¹⁹ Słownik..., op. cit., t. IV, s. 716.

²⁰ Słownik..., op. cit., t. IV, s. 683; t. XV, cz. 2, s. 166.

²¹ Słownik..., op. cit., t. V, s. 285.

²² Słownik..., op. cit., t. V, s. 638.

²³ Katalog Zabytków Sztuki w Polsce, t. III. Województwo kieleckie, z. 11. Powiat sandomierski, Warszawa 1962, s. 30; Ks. Jan Wiśniewski: Monografia dekanatu sandomierskiego, Radom 1913, s. 74 nn.; Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich, t. V, s. 714 - 715; karta ewidencyjna kościoła w zbiorach Archiwum Delegatury SOZ w Sandomierzu.

Wnorów, Wygńanów, Wymysłów, Zawidza, Zórawnica.²⁴ Obok kościoła zachowała się plebania wybudowana w 1814 roku przez ks. Hipolita Czapczyńskiego, a rozbudowana po 1907 roku przez ks. Tomasza Kruzera. Naprzeciw zespołu kościelnego, po drugiej stronie drogi, znajduje się ponadto kapliczka z 1845 roku, wewnątrz której jest ustawiona

XVIII - wieczna figura św. Jana Nepomucena.²⁵ Poza wsią, przy drodze Kraków - Sandomierz, ok. 1 km na południowy - zachód od kościoła usytuowany jest cmentarz parafialny założony na pocz. XIX w.²⁶ Na cmentarzu znajduje się między innymi zbiorowa mogiła żołnierzy Wojska Polskiego z 1939 i 1945 roku. Początkowo dobra łoniowskie składały się jedynie z folwarku i wsi w Łoniowie. W 1791 roku istniał tam dwór z parkiem, założony przez hr. Łukasza Moszyńskiego. W 1818 roku jego syn Ignacy Hilary remontował dwór.²⁷ W 1839 roku w skład majątku wchodziły także folwarki w Skrobnie, Wnorowie i Zawidzy. Sąsiadowały z nimi dobra w Skrzypaczowicach, Świniarach, (do którego należały wsie Jasienica, Krowia Góra i Żurawica), Osieku, Ruszczy, Suliszowie i Trzebieszawicach. Siedzibą dziedziców był drewniany (sosnowy) dwór z gankiem i dwoma alkierzami po bokach, mocno zniszczony. Wnętrze miało typowe dla niewielkiego, klasycy styczego dworu rozplanowanie. Z ganku wchodziło się do korytarzyka (sionki), z którego prowadziły wejścia do pokoi.

Od ogrodu założona była galeria. Wewnątrz znajdowały się następujące pomieszczenia: 2 sale, pokój bawialny zwany Białym, pokój kobiecy, sypialnia, garderoba, gabinet, kawiarnia i spiżarni (w galerii ogrodowej). W pokojach były podłogi z tarcic, w bawialnym dębowa posadzka. W dwóch salach były powały z tarcic sosnowych, w pozostałych płócienne sufity. Ogrzewanie zapewniały 3 okrągłe piece ceglane, 2 kaflowe, 4 kominki i 1 piec żelazny. Oprócz dworu w skład zespołu zabudowań mieszkalnych i folwarcznych wchodziły: „Piwnica obok dworu pod altaną leżąca”, „Oficyna w Dziedzińcu przed dworem”, „Stajnia i wozownia słomą kryte”, „Oranżeria ceglana”, „Dom folwarczy”, „Stajnie, owczarnia”, „Dom po gracjalistce Adamowskiej”, „Piwnica, wozownia, stajnie”, „szpital”, „kuźnia”, „Owczarnia, krowiarnia, gumna, gorzelnia z browarem, piwnica, obory, chlewy, stodoła”, „Dom dla gorzelnego”, „Cegielnia”, „Karczma murowana, stajnia zajezdna, piwnica”, „Wiatrak, chałupa dla młynarza, stodołka młynarska, karczma przy wiatraku”²⁸ W latach 1880 - 1885 hr. Jerzy Moszyński wznosił na miejscu dworu istniejący do dziś murowany pałac. Projekt sporządził Antoni Łuszczkiewicz z Krakowa. W XIX wieku był Łoniów - zgodnie z danymi Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego - ośrodkiem dóbr składających się z folwarków w Łoniowie, Wnorowie, Zawidzy, Skrobnie i Łukowcu oraz wsi Łoniów, Piotrówka, Łukowiec, Wnorów i Zawidza.²⁹ W 1912 roku ogrodnik - planista Stefan Celichowski zaprojektował naturalistyczny park dworski wokół pałacu. W latach 70 - tych XX wieku pałac - po wojnie siedziba Państwowego Domu Dziecka - został gruntownie wyremontowany.³⁰ Dziś, oprócz pałacu i parku, z zespołu dworskiego zachowały się między pałacem i kościołem dwa budynki folwarczne, z których wyróżnia się stodoła z pocz. XX wieku. Będący siedzibą gminy Łoniów może się poszczycić budynkiem Urzędu Gminy z 1880 roku.³¹ W XIX wieku na terenie gminy funkcjonowała

²⁴ Wiśniewski : Monografia..., op. cit. s. 81

²⁵ Zabytki Architektury i budownictwa w Polsce. Województwo tarnobrzskie. 42. Warszawa 1990, s. 78; karty ewidencyjne w zb. Archiwum Delegatury SOZ w Sandomierzu: Wiśniewski: Monografia..., op. cit. s. 81.

²⁶ Zabytkowe cmentarze. Woj. tarnobrzskie, Warszawa 1995, s. 91.

²⁷ Por.: *Rejestr ogrodów polskich*, oprac. Longin Majdecki, z. 6, Warszawa 1967; *Katalog...*, op. cit., s. 31; *Studium historyczno - przestrzenne ogrodu podworskiego w Łoniowie*, oprac. Andrzej Celichowski, Łódź 1982, w zb. Archiwum Delegatury SOZ w Sandomierzu.

²⁸ Inwentarz dóbr z 1839 roku. AP w Sandomierzu, Akta notarialne m. Sandomierza, nr 6181, sygn. 29.

²⁹ *Słownik...*, op. cit., t. V, s. 714- 715.

³⁰ *Rejestr...*, op. cit.; *Studium historyczno - przestrzenne...*, op. cit.; karta ewidencyjna pałacu w zbiorach Archiwum Delegatury SOZ w Sandomierzu.

³¹ *Zabytki...*, op. cit., s. 79.

garbarnia, fabryka świec łojowych, 2 olejarnie, cegielnia, młyn deptak i 4 wiatraki. Była tam też szkoła początkowa. W skład gminy wchodziły: Bazów, Bugaj, Chotków, Gagolin, Gieraszwice, Gieraszwowska Wola, Grabina, Jasiennica, Jezioro, Krowia Góra, Lipowiec, Łązek, Łoniów, Nietuja, Otczyna Grablińska, Otoka, Piaseczno, Piotrówka, Przewoźniki, Ruszcza Płaszczyna, Skrobno, Skwierzowa, Skrzypaczowice, Sulistawice, Suliszów, Swiniary, Tarnówka, Trzebieszowice, Wojcieszycy, Wnorów, Wymysłów, Zabogorya, Zawidza, Zgórsko i Żórawica. W 1884 roku we wsi było 76 domów.³²

Nietuja figuruje w XIX - wiecznych spisach jako wieś włościańska (w 1888 roku jest tam 8 domów).³³

Otoka - w XIX wieku folwark należący do dóbr Gagolin i Świniary (1 dom).³⁴ Na cmentarzu katedralnym w Sandomierzu pochowany jest właściciel dóbr Otoka Ignacy Marynowski, zmarły w 1865 roku. Jak informuje napis na tablicy nagrobnej, był on porucznikiem jazdy sandomierskiej, rannym pod Puławami w 1831 roku. Wzięty do niewoli, po powrocie osiadł w Otoce. Za udział w oddziale Czachowskiego w 1863 roku aresztowany przez władze carskie, zmarł jako więzień w zamku sandomierskim.

Piaseczno - w XIX wieku folwark (w 1888 roku 5 domów) należący do dóbr Świniary, w 1872 roku oddzielony wraz z Żurawicą.³⁵ Po II wojnie światowej Piaseczno stało się w 2 poł. lat 50 - tych miejscem wielkiej budowy kopalni a następnie wydobywania siarki. Bogate złoża wychodni tego minerału rozciągały się w trójkącie między Piasecznem, Krzcinem i Przewłoką. Wydobywanie siarki metodą odkrywkową zupełnie przekształciło krajobraz tego terenu, przyczyniając się także do rozbudowania infrastruktury przemysłowej i sieci komunikacyjnej, zarówno samochodowej jak i kolejowej. Kopalnia była czynna do czasu wyczerpania się złóż siarki w latach 70 - tych, potem stała się miejscem wydobywania piasku dla celów przemysłowych (na potrzeby Huty Szkła Okiennego w Sandomierzu). Równocześnie teren poddano zabiegom rekultywacyjnym.³⁶

Piotrówka - w XIX wieku osada należąca do dóbr Łoniów (w 1888 roku 4 domy).³⁷

Podlesie - miejscowość, która pod koniec XIX wieku nie jest już wymieniana w spisach³⁸. Stała tam gospoda.³⁹

Przewłoka - w XIX wieku wieś i folwark w gminie Koprzywnica. Na terenie wsi znajdowało się jezioro, zarośnięte trzciną i przed 1860 rokiem zamienione w bagno. W 1887 roku było tam 20 domów (w folwarku 1).⁴⁰ Zachował się murowany dwór, po II wojnie światowej przebudowany, oraz pojedynczy starodrzew z parku dworskiego. Nazwa wsi sugeruje, że mogła tu funkcjonować przewłoka komunikacyjna z istniejącym nieopodal przewozem przez Wisłę (Przewóz na prawym brzegu i Przewoźnik na lewym). Ponieważ jednak jeszcze w końcu XVIII wieku Wisła płynęła w tym miejscu dwoma korytami - jak można zaobserwować na XVIII i XIX - wiecznych mapach,⁴¹ starorzeczem zwanym Łaczą Wiślaną i głównym nurtem zwanym Samicą - można przypuszczać, że nazwa powstała w związku z przewlekaniem łodzi z owego starorzecza do głównego nurtu i odwrotnie. W XV wieku w tym miejscu znajduje się las położony między jeziorami „quae dicitur Łązek et Przewocze” (Długosz, L.B., II, 321 - 322). Wieś, założona zapewne w XVII wieku, leżała na dużej Kępie Wiślanej, na której znajdowały się także inne wsie, między nimi sąsiednia Kępa. Interesującym jest, że zarówno Przewłoka jak i Kępa były zaopatrzone w przymiotnik Nagnojowa (Zagnojowska), związany z nazwą znajdującego się na prawym brzegu rzeki Nagnajowa, kupionego w 1414 roku wraz z przewozem przez klasztor koprzywnicki. Dowodzić to może, iż pierwotnie wsie te leżały na prawym brzegu Wisły. Z czasem, gdy

³² Słownik..., op. cit., t. V, s. 714-715.

³³ Słownik..., op. cit., t. VII, s. 129.

³⁴ Słownik..., op. cit., t. VII, s. 759.

³⁵ Słownik..., op. cit., t. VIII, s. 46; t. XIV, s. 858.

³⁶ Por.: Eugeniusz Gutman, Kazimierz Kwiecień: *Przemysł siarkowy w Polsce*, Rzeszów 1982.

³⁷ Słownik..., op. cit., t. VIII, s. 218.

³⁸ Słownik..., op. cit., t. VIII, s. 419.

³⁹ *Wg mapy „Atlas topograficzny okręgu wschodniego górnictwa w Królestwie Polskim” z lat 1862 - 63.*

⁴⁰ Słownik..., op. cit., t. IX, s. 181.

⁴¹ F. Czaykowskiego: *Województwo sandomierskie na powiaty i parafie podzielone, 1786; Karola de Perthees: Mapa szczególna województwa sandomierskiego, 1791; Topograficzna karta Królestwa Polskiego. Warszawa 1839 (1843).*

rzeka zmieniła koryto, starorzecze na przełomie XVIII i XIX wieku zarosło, by w połowie XIX wieku całkowicie zaniknąć.⁴²

Przewoźniki - w XIX wieku osada włościańska nad Wisłą. W 1827 roku były tam 3 domy.⁴³

Ruszczą Płaszczyna jest bardzo starą wsią, występującą w dokumentach już w XIII wieku. W 1248 roku rektor joannitów z Zagości oddaje ją w zamian za dziesięciny z Winiar dziekanowi sandomierskiemu. W 1284 roku Ruszczą jest wymieniona w dokumencie Leszka Czarnego potwierdzającym dobra i prawa kolegiaty sandomierskiej. W 1366 roku Kazimierz Wielki zezwala przenieść ją wraz z innymi wsiami na prawo niemieckie. Za Długosza mniejsza część wsi należała „*ad Szyagneum et Oszkam*” herbu Rawa. Były tam trzy folwarki rycerskie (trzech właścicieli) i karczma (Długosz, L.B. I, 313; II, 319, 349). W 1578 roku część wsi z 3 osadami należała do uposażenia plebana, a 6 osad było własnością braci Zbigniewa i Krzysztofa Rusieckich (A. Pawiński, Małop., s. 168, 458). Potem własność Leszczyńskich; na cmentarzu w Sulisławicach jest pochowany Maksymilian Leszczyński, zmarły w 1893 roku dziedzic dóbr.. W 1885 roku dobra Ruszczą Płaszczyna składały się z dwóch folwarków, w Ruszczy i Polesiu. W 1889 roku wieś miała 65 domów.⁴⁴ We wsi zachował się park i zabudowania podworskie.

Skrobno - w XIX wieku folwark z 1 domem, należący do dóbr Łoniów.⁴⁵

Skrzypaczowice wymieniane są u Długosza jako własność Jana i Gniewosza herbu Strzegomia (Długosz, L. B. I, s. 320). Następnie znane są w XVI wieku. W 1508 roku wymienia je regestr poborowy powiatu sandomierskiego jako własność Jana z Luniowa (Jana Gniewosza - właściciela Łoniowa) oraz Anny Suliszowskiej, do której należał również Baszów (Bazów) i Suliszów. W 1578 roku jako dziedzice wsi są wymieniani Stanisław Gniewosz (2 osady) i Stanisław Trzebiesławski (9 osad; Pawiński, Małop. 166, 457, 462). W XIX wieku jest tu wieś (24 domy) i folwark (w 1885 roku 1 budynek murowany i 11 drewnianych).⁴⁶ W dobrach znajdował się dwór.⁴⁷

Skwirzowa jest wymieniona w 1510 roku. W 1578 część wsi jest własnością Wolskiego (Pawiński, Małop., 168). W 1887 roku jest tu folwark (1 dom murowany i 11 drewnianych), młyn wodny i 11 osad wiejskich.⁴⁸ W XIX wieku był tam dwór.⁴⁹

Sulisławice. W bryle starszego kościoła parafialnego przetrwały tam do dziś pozostałości niewielkiej późnoromańskiej świątyni zbudowanej z kamiennych ciosów ok. poł. XIII w.⁵⁰ Kościół ten został rozbudowany staraniem ks. Mateusza Sadowskiego ok. roku 1600 i następnie w wieku XVIII.⁵¹ W latach 1871 - 1988 miejsce rozwijającego się od XVII wieku kultu obrazu Matki Boskiej Sulisławskiej (Misericordia Domini z poł. XV w.) wzbogacono drugą, neogotycką świątynią, wzniesioną według projektu architekta, Wojciecha Bobińskiego, a ukończoną przez innego architekta, Bronisława Muklanowicza.⁵² Przy kościele znajduje się założony przy końcu XVIII lub na początku XIX wieku cmentarz parafialny.⁵³ Parafia w Sulisławicach jest wzmiankowana w 1326 roku, gdy plebanem był tam ks. Lambin.⁵⁴ W 1366 roku w dokumentach występuje Ilik z synem Imramem „*cle Sulislawicz*”, a w 1370 Marek z Sulisławic (Kod. Małop.II, 202, 241). W połowie XV wieku Jan Długosz pisze, że w Sulisławicach znajduje się kościół drewniany, którego plebanem jest Stanisław, natomiast dziedzicami wsi są „*Johannes Lenarhowicz i Albert Gorzyczensky*”. Dziesięcinę z łąnów kmiecyh i karczem

⁴² Elżbieta Kowalczyk; Przewłoka. Z historii nazw miejscowych Sandomierszczyzny, *Zeszyty Sandomierskie*, 2, 1995.

⁴³ *Słownik...*, op. cit., t. IX, s. 188.

⁴⁴ *Słownik...*, op. cit., t. X, s. 36; Ekspertyza „*Park w Ruszczy - Płaszczynie*” w zbiorach Archiwum Delegatury SOZ w Sandomierzu.

⁴⁵ *Słownik...*, op. cit., t. X, s. 716.

⁴⁶ *Słownik...*, op. cit., t. X, s. 732.

⁴⁷ *Wg mapy* „Atlas topograficzny okręgu wschodniego górnictwa w Królestwie Polskim” z lat 1862 — 63.

⁴⁸ *Słownik...*, op. cit., t. X, s. 748.

⁴⁹ *Wg mapy* „Atlas topograficzny okręgu wschodniego górnictwa w Królestwie Polskim” z lat 1862 - 63.

⁵⁰ Być może część wschodnia kościoła była drewniana - por. informację Długosza o kościele drewnianym w XV w., przytoczoną w dalszej części opracowania.

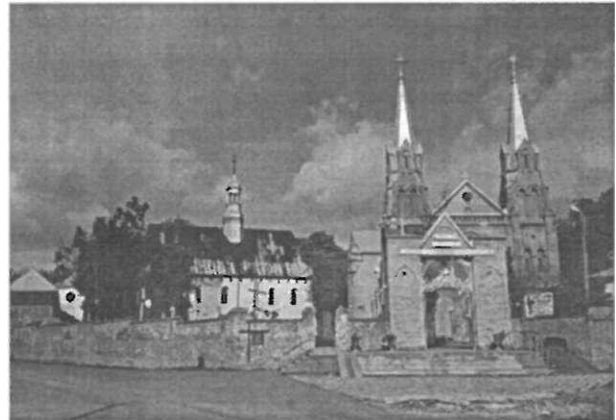
⁵¹ Kościół poddano konserwacji w latach 1955 - 1957; por. kartę ewidencyjną kościoła w zbiorach Archiwum Delegatury SOZ w Sandomierzu.

⁵² *Katalog...*, op. cit., s. 112.

⁵³ *Zabytkowe cmentarze...*, op. cit., s. 155 - 156.

⁵⁴ Wiśniewski: *Monografia...*, op. cit., s. 242 nn.

pobierał klasztor jędrzejowski. Była tam ponadto karczma. Do parafii sulisławickiej należały w XV wieku wsie: Sulisławice, Dmosice, Ruszcza i Wojcieszycy (Długosz, L.B., 349). Według rejestru poborowego powiatu sandomierskiego z 1508 roku wsie Sulisławice i Jakimowice były własnością Mateusza Czartkowskiego, a część należała do S. Krzesimowskiej. W 1508 roku dziedzicem wsi był Stanisław Wolski.⁵⁵ W 1598 roku istniała w Sulisławicach szkoła, której rektorem był wikary z Goźlic, ks. Stanisław. W 1721 roku Sulisławice należały do Władysława na Oblicach Jawornickiego, a w 1748 do Krzysztofa Dmochowskiego. W roku 1800 dobra odziedziczył podsedek sandomierski Józef Brzeski, a po nim posiadaczem miejscowości został w 1816 roku Maciej Sołtyk. W rok później Sołtykowie sprzedali majątek Ignacemu Żeleńskiemu. Po Żeleńskich właścicielami dóbr byli kolejno: Julian Morsztyn i Stanisław Wasilkowski (1855), Roch Zarzycki (1864), Maria Mirecka (1869), Jan Dobrzański (1875) i wreszcie w 1884 roku Edmund Piotrowski (1887), który rozparcelował majątek.⁵⁶ Właściciele dóbr mieszkali we dworze.⁵⁷ W 1885 roku wieś liczy sobie 37 domów, Sulisławice Poduchowne mają 3 domy, a folwark 4 budynki murowane i 9 drewnianych.⁵⁸ Na uposażenie probostwa sulisławickiego składały się dziesięciny płacone przez dwór i włościan w Sulisławicach oraz dwory w Ruszczy, Skwirzowie, Dmosicach, Wojcieszycach i Wólce Gieraszwowskiej.⁵⁹ Na pocz. XX wieku parafia obejmowała Bazów, Dmosice, Gieraszwice, Jezioro, Królewice, Lipowiec, Nietuję, Ruszcza, Skwirzową, Sulisławice, Wojcieszycy, Wólkę i Zgórsko. Z wyjątkiem Dmosic wszystkie miejscowości znajdują się na terenie dzisiejszej gminy. W latach 1943 - 1944 w podziemiach zabytkowego kościoła w Sulisławicach mieściła się tajna drukarnia gazety „Odwet”, redagowanej przez oddział partyzancki „Jędrusie”. Informuje o tym tablica wmurowana w kościele. Z kolei na cmentarzu parafialnym obok zespołu kościelnego znajduje się mogiła z orłem i kotwicą, w której pochowany jest dowódca „Jędrusiów” Władysław Jasiński wraz ze swymi podkomendnymi.

Suliszów w poł. XV wieku należał podobnie jak Łoniów, Wnorów i Trzebieśławice do Jana Wnorowskiego herbu Kościeszka (Strzegomia). Był tam folwark rycerski i karczmy (Długosz, L. B., II, s. 346 - 347). W 1578 roku właścicielami Suliszowa byli Adam Lubański (po Gotkowskim) i Stanisław Suliszowski (Pawiń., Małop., 167). W XIX wieku dobra suliszowskie składały się z folwarków Suliszów Dolny (2 budynki drewniane) i Suliszów Górny (3 budynki murowane, 10 drewnianych) oraz attyn. Łąki Suliszowskie. Do dziś zachowały się w Suliszowie pozostałości parku dworskiego z ruinami dworu (zapewne z 1 poł. XIX wieku), do 1945 roku będącego własnością Miwneńskich.⁶⁰ Wieś liczyła w XIX wieku 28 osad.⁶¹

Świniary występują w źródłach już w 1360 roku, w dokumencie Kazimierza Wielkiego dotyczącym lokowanej na surowym korzeniu wsi Długołęka, lub jeszcze wcześniej, bo w 1353 roku, w którym znany jest Rafał ze Świniar. W 1367 roku podpisuje z kolei dokument Prandota ze Świniar (Kod. Małop., III,

⁵⁵ Słownik..., op. cit., s. 572-573.

⁵⁶ Księgi Wieczyste, s. 270, Wydział Ksiąg Wieczystych Sądu Powiatowego w Sandomierzu.

⁵⁷ Wg mapy „Atlas topograficzny okręgu wschodniego górnictwa w Królestwie Polskim” z lat 1862 - 63.

⁵⁸ Słownik..., op. cit., t. XI, s. 572.

⁵⁹ Wiśniewski: *Monografia...*, op. cit, s. 242 nn.

⁶⁰ Wg karty ewidencyjne dworu ze zbiorów Archiwum Delegatury SOZ w Sandomierzu.

⁶¹ Słownik..., op. cit., t. XI, s. 574.

88, 141, 212). W 1399 roku w dokumencie biskupa wrocławskiego Mikołaja z Kurowa wymieniony jest wśród świadków *Imram de Swinari*, szwagier biskupa, może tożsamy z Imramem „*de Sulislawicz*” [przyp. aut.].⁶² W połowie XV wieku miejscowość była własnością Dzika herbu Doliwa oraz Stanisława Machowskiego. Był tam folwark i karczmy (Długosz, L.B., 11, 345). W 1508 roku dziedziczką dóbr była Elżbieta Śmiechowska, wdowa po Wojciechu ze Śmiechowic.⁶³ W 1578 roku należała do Stanisława Gniewosza, Ostafiego Dzika (w zastawie od Jakuba Przyłuskiego), Wojciecha Skotnickiego i Marcina Dzika (Pawiński, Małop., 167). W 1890 roku były tam 103 domy. Dobra składały się z folwarków Świniary (1 budynek murowany, 24 drewniane), Bogoria (3 budynki drewniane), i Otoka (3 budynki drewniane). Wcześniej w skład dóbr wchodziły wsie: Świniary (99 osad), Żurawica (14 osad), Grabina (5 osad), Krowia Góra (11 osad), Jasienica (17 osad), osada Przewoźnik i osada Tarnówka. Na terenie dóbr były pokłady torfu i kamieniołom.⁶⁴ Stał też dwór.⁶⁵ W średniowieczu wieś pełniła rolę osady służebnej dla Sandomierza.⁶⁶

Tarnówka - w 1892 roku liczyła 2 osady.⁶⁷

Trzebiesławice w połowie XV wieku były własnością Jana Wnorowskiego herbu Strzegomia (Kościeszka), do którego należał też Łoniów, Suliszów i Wnorów. Był tam folwark rycerski i gospoda (Długosz, L. B. II, 346). W 1508 roku właścicielami byli: Jan z Łoniowa [Gniewosz - przyp. aut.] i niejaki Gromacki, dziedzic Krzypaczowic. W 1578 roku od 4 osad płacił Stanisław Trzebiesławski (Pawiński, Małop., 167, 457, 459). W 1834 roku w Trzebiesławicach stały dwa drewniane dwory, stary i nowy. Stary był „zwrócony frontem na wschód, miał kuchnię z 1 ogniskiem, z piecem chlebowym, przystawę w narożniku, spiżarnią w narożniku, sień - po lewej stronie wąski pokój, obecnie przedpokój z piecem chlebowym, piecem ceglany, budynek na węgiel stawiany, kryty słomą, zrujnowany”. Nowy „z drzewa różniętego, 4 pokoje i narożnik z kominem murowanym, na dach wyprowadzonym, słoma pokryty. Poza tym - piwnica w dziedzińcu, stara kuchnia: pleciona chrustem, kryta słomą bez podłogi i pułapu, wylepiona glinc (W zespole dworskim znajdowały się też: „kurniki, chlewy, obora, wozownia, stajnia, stodoły, owczarnie.” Dziedzicem dóbr był wcześniej zmarły Stanisław Politalski, były sędzia pokoju powiatu staszowskiego.⁶⁸ Z dworu zachowała się do dziś piwnica, fragment ściany szczytowej (z części murowanej budynku), nieliczny starodrzew i stawy folwarczne.⁶⁹ W XIX wieku dobra należały do Czapczyńskich - zmarły w 1860 roku dziedzic Trzebiesławic o tym nazwisku spoczywa na cmentarzu w Łoniowie. W 1874 roku w folwarku było 11 drewnianych budynków. W 1892 roku wieś liczyła 16 osad.⁷⁰

Wnorów w połowie XV wieku należała podobnie jak Łoniów, Suliszów i Trzebiesławice do Jana Wnorowskiego herbu Strzegomia (Kościeszka). Był tam folwark rycerski i karczma (Długosz, L. B. II, 346). W 1578 roku własność Jana Gniewosza i Jakuba Michowskiego (Pawiński, Małop., 167). W XIX wieku wieś i folwark wchodziły w skład dóbr Łoniów (26 domów).⁷¹ W 1804 roku hr. Ignacy Moszyński kupił Wnorów od Szuborowskich.⁷² Był tam sosnowy, kryty słomą dworek (folwark), z gankiem, sienią, 6 pokojami i schodami na górę, a ponadto: stodoły, obory, mieszkanie dla sług dworskich, stajnia oraz

⁶² *Codex diplomaticus Poloniae*, t. II, cz. 1, Varsoviae 1848, nr 340, s. 353.

⁶¹ *Słownik...*, op. cit., t. XIV, s. 858.

⁶⁴ *Słownik...*, op. cit., t. XI, s. 704 - 705.

⁶⁵ *Wg mapy „Atlas topograficzny okręgu wschodniego górnictwa w Królestwie Polskim” z lat 1862 - 63.*

⁶⁶ Leszek Paweł Stupecki: *Osady służebne pod Sandomierzem i Zawichostem*, Kwartalnik Historii Kultury Materialnej, XL, 2, Warszawa 1992.

⁶⁷ *Słownik...*, op. cit., t. XII, s. 207.

⁶⁸ Akta notarialne m. Sandomierza, nr 4893, sygn. 24, AP w Sandomierzu.

⁶⁹ *Por.: mapę „Atlas topograficzny okręgu wschodniego górnictwa w Królestwie Polskim” z lat 1862-63.*

⁷⁰ *Słownik...*, op. cit., t. XII, s. 556.

⁷¹ *Słownik...*, op. cit., t. XIII, s. 743.

⁷² *Księgi Wiccyste*, s. 270, Wydział Ksiąg Wicczystych Sądu Powiatowego w Sandomierzu.

2 karczmy. Naprzeciw dworu znajdowała się owczarnia, wołownia, krowiarnia, stajnia i wozownia pod jednym dachem, spichlerz, kurnik i piwnica.⁷³

Wojcieszyce znane są w XV wieku jako własność Jana i Piotra ze Strzegomi oraz Mateusza Hauszłowicza (Długosz, L.B., II, s. 349). W 1578 roku wieś była współwłasnością Jakuba i Sebastiana Gorzkowskich oraz Jana Desznickiego (Pawiń. Małop., 168). W 1810 roku właścicielem Wojcieszyca z przydatnością Królevice zostali Paweł i Katarzyna Załęscy, dzierżawcy dóbr Zgórska, którzy kupili wojcieszyckie dobra od Kunegundy z Szczepanowskich 1° Puszetowej, 2° Herbutowej. W 1834 roku połowę dóbr kupuje Stanisław Moszczyński, a kolejnymi właścicielami są: w 1839 roku Ludwik Rupocki, w 1847 roku Septym Świda, w 1868 roku Ksawery Wasilkowski, w 1874 roku Stanisław Żekoński, w 1893 roku Marianna Katarzyna Warchałowska, w 1910 roku Anna i Michał Nowakowie, w 1925 roku Janońscy i Agnieszka Tomczak. W 1928 roku część należąca do Jana Paprockiego kupuje Anna Janica.⁷⁴ W 1876 był tam piec wapienny. Wieś liczyła 14 domów, folwark 7 budynków murowanych i 4 drewniane.⁷⁵ Był też dwór.⁷⁶

Wymysłów - w XIX wieku osada włościańska z 4 domami (1895).⁷⁷

Zawidza - w poł XV wieku dziedzicem wsi był Gniewosz Wnorowski herbu Strzegomia (Kościeszka); we wsi była karczma i młyn (Długosz, L. B., II, 346). W 1578 roku Zawidza należała do Jana Gniewosza i była dzierżawiona przez Bartłomieja Pełczyckiego. W XIX wieku wieś i folwark należący do dóbr Łoniów (w 1839 roku w folwarku była obora, stodoła, karczma, kuźnia i piwnica).⁷⁸ Były tam 22 domy (1895)⁷⁹ i cegielnia.⁸⁰

Zgórsko. Wieś istnieje już w 1662 roku, nosząc wówczas nazwę Górskie (spis pobor. z tego roku). W roku 1883 rozparcelowany został folwark, z którego pozostała osada młynarska Lipowiec (3 budynki murowane, 1 drewniany, młyn wodny) W 1895 roku wieś liczyła 17 domów (w 1880 roku 12 osad).⁸¹ Był tam dwór.⁸²

Żurawica w połowie XV wieku należała do Stanisława Machowskiego herbu Habdank (współwłaściciela Świniar), Mikołaja Tylkowskiego herbu Topór i Piotra Skotnickiego herbu Bogoria (właściciela Krowiej Góry). Były tam trzy folwarki rycerskie i karczmy, a dziesięcina była płacona dla kościołów w Dębnie, Łoniowie i Skotnikach (Długosz, L. B., II, 346 i 419). W 1508 roku właścicielką Żurawicy i Świniar była Elżbieta Śmiechowska, wdowa po Wojciechu ze Śmiechowic. W 1578 roku wieś należała w części do Gniewosza i w części do Skotnickiego (Paw., Małop., 167). W XIX wieku wieś (w 1895 roku 13 domów) i folwark (w 1872 roku folwarki Żurawica i Piaseczno zostały oddzielone od dóbr Świniary - 3 budynki murowane i 12 drewnianych). Były tam dwa jeziora i pokłady kamienia wapiennego.⁸³

3.2.3. Spis zabytków architektury i parków podworskich wpisanych do rejestru

- Łoniów - pałac z parkiem, nr rej. 127/A, dec. WKZ w Tarnobrzegu z 8.02.1978 r.
- Łoniów - strefy ochrony zespołu pałacowo - parkowego, dec. WKZ w Tarnobrzegu z 9.04.1985 r.
- Łoniów - kościół parafialny, nr rej. 128/A, dec. WKZ w Tarnobrzegu z 14.06.1977 r.

⁷³ Akta notarialne m. Sandomierza, nr 6181, sygn. 29, AP w Sandomierzu; Por. też mapę „Atlas topograficzny okręgu wschodniego górnictwa w Królestwie Polskim” z lat 1862 - 63.

⁷⁴ Akta miasta Sandomierza, nr 4763, Archiwum Państwowe w Sandomierzu; Księgi Wieczyste, s. 334, Wydział Ksiąg Wieczystych Sądu Powiatowego w Sandomierzu

⁷⁵ Słownik..., op. cit., t. XIII, s. 743.

⁷⁶ Wg mapy „Atlas topograficzny okręgu wschodniego górnictwa w Królestwie Polskim” z lat 1862 - 63.

⁷⁷ Słownik..., op. cit., t. XIV, s. 98

⁷⁸ Akta notarialne m. Sandomierza, nr 6181, sygn. 29, AP w Sandomierzu

⁷⁹ Słownik..., op. cit., t. XIV, s. 492.

⁸⁰ Wg mapy „Atlas topograficzny okręgu wschodniego górnictwa w Królestwie Polskim” z lat 1862-63

⁸¹ Słownik..., op. cit., t. XIV, s. 583.

⁸² Wa mapy „Atlas topograficzny okręgu wschodniego górnictwa w Królestwie Polskim” z lat 1862 - 63.

⁸³ Słownik..., op. cit., t. XIV, s. 858.

- Łoniów - cmentarz parafialny, nr rej. 330/A, dec. WKZ w Tarnobrzegu z 13.06.1988 r.
- Ruszcza Płaszczyna - park dworski, nr rej. 690/A, dec. WKZ w Kielcach z 19.12.1957 r.
- Sulisławice - Dawny kościół parafialny, nr rej. 198/A, dec. WKZ w Tarnobrzegu z 28.07.1982 r.
- Sulisławice - obecny kościół parafialny, nr rej. 199/A, dec. WKZ w Tarnobrzegu z 28.07.1982 r.
- Sulisławice - cmentarz parafialny, nr rej. 352/A, dec. WKZ w Tarnobrzegu z 14.06.1988 r.
- Suliszów - park podworski, nr rej. 709/A, dec. WKZ w Kielcach z 20.12.1957 r.

3.3. Jednostki architektoniczno - krajobrazowe gminy Łoniów

3.3.1. Jednostki ukształtowania i pokrycia terenu

Teren gminy to wydłużony obszar o postrzępionych granicach, rozciągnięty w kierunku północny zachód - południowy wschód. Jak już wspomniano w opisie fizjograficzno - geograficznym jest on objęty fragmentami trzech dużych mezoregionów: Wyżyny Sandomierskiej obecnej tylko w niewielkim skrawku na północy gminy, Niecki Połanieckiej zajmującej część środkową i Niziny Nadwiślańskiej na południowym wschodzie. Każdy z tych terenów posiada swoją charakterystyczną budowę i krajobraz. Na północy można wyróżnić dwa rodzaje ukształtowania terenu, tj. typowo wyżynny falisty i mocniej zróżnicowany, pocięty jarami i pagórkowaty skraj doliny Koprzywianki, której nurt dokonuje w tym miejscu ostrego zwrotu z północy na wschód.⁸⁴ Także południowy brzeg doliny Koprzywianki jest pagórkowaty, jednak mniej stromy i rzadziej pocięty jarami niż brzeg północny.

Obszar Niecki Połanieckiej jest łagodnie falisty, w większości jednolity i niemal płaski, a tylko na wschodnim krańcu, tam gdzie dolina Wisły się rozszerza, mocniej sfałdowany. Miejscami wznoszą się niewielkie, odosobnione pagórki, na których w przeszłości lokowało się osadnictwo. Na takich wzniesieniach sytuowane były także zespoły dworsko - folwarczne będące ośrodkami dóbr ziemiańskich, między innymi w Łoniowie, Skrzypaczowicach i Trzebiesławicach.

Nizina Nadwiślańska charakteryzuje się atrakcyjnym krajobrazem nadrzecznym, z czytelną terasą wydzielającą dzisiejszy nurt rzeki oraz głębokimi zakolami meandrów dawnego starorzecza i wydmowymi wzniesieniami. Obecne są jeszcze dziś niewielkie stawy i jeziora, będące pozostałością dawniej zabagnionych i podmokłych terenów zalewowych. Brzegiem terasy wiślanej ciągnie się wał przeciwpowodziowy. W północno - wschodniej części doliny wiślanej znajduje się rozległy teren, przekształcony w związku z działającą tutaj w okresie powojennym kopalnią odkrywkową siarki Piaseczno. Jego ukształtowanie można dziś określić jako pagórkowate, z widoczną z daleka hałdą piasku.

Na pokrycie terenu składa się zieleń i zabudowa. Zaczynając znów od północy, można tamtejsze tereny określić jako słabo zalesione i nie zabudowane, z wyjątkiem niewielkich skupisk zabudowy wiejskiej. W środkowej części opisywanego obszaru dominują duże tereny z zalesieniem i zabudową rozproszoną. Na północ od Łoniowa ciągnie się rozległy pas ziemi pozbawionej zalesienia, rzadko zabudowanego rozproszonymi osadami. Także na tym terenie wsie stanowią skupiska zabudowy, nieraz położone dość malowniczo, z otwierającymi się z drogi panoramami widokowymi (np. Łoniów i Sulisławice). Podobnie atrakcyjne są widoki z trasy wiodącej z Nagnajowa do Klimontowa, w kierunku bardziej urozmaiconych krajobrazowo terenów Wyżyny Sandomierskiej. Na równinnym obszarze Niecki Połanieckiej zaczynają się większe skupiska lasów oraz charakterystycznych dla tych terenów sadów. Największym kompleksem zielonym jest las dzielący niemal na dwie połowy teren gminy w jej środkowej części, należący do rozległych Lasów Staszowskich. W dolinie Wisły dominują tereny niezabudowane i nie zalesione, czasem wzbogacone rozproszoną zabudową i niewielkimi kępami drzew. Podobnie jak na terenie całej gminy wyróżniają się skupiska wiejskich osiedli, wokół których założone są często rozległe sady. Odznacza się także rekultywowany obszar dawnej kopalni siarki, porośnięty obecnie sporymi laskami.

Komunikacja na terenie gminy jest ukierunkowana zgodnie z przebiegiem dwóch najważniejszych tras, przecinających się w Łoniowie pod kątem prostym. Wzdłuż gminy, z

⁸⁴ Kondracki: *Geografia...*, op. cit.

południowego wschodu na północny zachód prowadzi wspomniana droga z Nagnajowa, przez most na Wiśle, do Klimontowa i dalej w kierunku Lipnika. W poprzek wiedzie trasa z Sandomierza do Krakowa, przez położone w sąsiedztwie Łoniowa gminy Koprzywnica i Osiek. Od tych dwóch tras odbijają drogi dojazdowe o znaczeniu lokalnym. Teren gminy przecina również linia kolejowa z Chmielowa do Staszowa, z odgałęzieniem do kopalni Piaseczno.

3.3.2. Jednostki tradycyjne

Osadnictwo na obszarze gminy rozwijało się w miejscach najbardziej sprzyjających, w pobliżu cieków wodnych, na wyniesieniach terenu, tam gdzie występowały urodzajne gleby. Daje się to zaobserwować w usytuowaniu osad wiejskich, skupiających się przede wszystkim na północnym zachodzie, nad Koprzywnką i jej prawobrzeżnymi dopływami, oraz na południowym wschodzie, położonych na wydmych wzniesieniach w dolinie Wisły. W środkowej części terenu gminy ostały się do naszych czasów duże kompleksy leśne, będące pozostałością oddzielających dawniej ziemię sandomierską od wiślickiej lasów staszowskich.

Prawie połowa wsi znana już była w okresie średniowiecza. W różnych XIII i XIV - wiecznych dokumentach wymieniane są Królevice (1136), Ruszczą Płaszczyną (1248), Chodków (1257), Łoniów (1319), Sulisławice (1326) i Świniary (1360). Pełniejszy jest wykaz wsi ujętych w Liber Beneficiorum Jana Długosza (poł. XV w.), w którym obok wyżej wymienionych opisane są wsie w Gieraszowicach, Wojcieszycach, Suliszowie, Wnorowie, Trzebieszawicach, Skrzypaczowicach, Jasienicy, Krowiej Górze, Zawidzy i Żurawicy. W XVI i XVII wieku wspomniane są z kolei następne wsie: Bazów, Skwirzowa i Zgórsko. Pozostałe miejscowości znane są ze spisów XIX - wiecznych ale przynajmniej część z nich musiała się rozwinąć wcześniej - przypuszcza się na przykład, że Przewłoka została założona w XVII wieku. W związku z tym wszystkie te miejscowości uznać należy za jednostki o tradycjach historycznych, zwłaszcza, że przeważnie zachowały swoje układy komunikacyjne i w mniejszym stopniu dawną (zwykle XIX i przedwojenną XX - wieczną) zabudowę. Pomocnym przy ustalaniu jednostek tradycyjnych było zestawienie na osobnej planszy materialnych i niematerialnych walorów kulturowych. Złożyły się na nie między innymi stanowiska archeologiczne, określone metodą AZP (Archeologiczne Zdjęcie Polski) oraz zabytkowe cmentarze, parki podworskie i budynki.⁸⁵ Ponadto na planszę naniesiono historyczne nazwy miejscowości (wartość niematerialna), posługując się w tym celu księgą uposażeń Diecezji Krakowskiej Jana Długosza oraz XIX - wiecznymi mapami.⁸⁶ Zaznaczono także lokalizację XIX - wiecznych dworów i folwarków.

Każda z uzyskanych przez kolejne podziały jednostek uzyskała kodowe określenie dominującego rodzaju krajobrazu kulturowego. I tak, stwierdzono, że zabytkowy krajobraz komponowany występuje na terenie parków podworskich w Suliszowie (zachowana aleja, pozostałości dworu, grupa starodrzewu i stawy), Ruszczy Płaszczynie (zachowana aleja, starodrzew, stawy i budynki folwarczne - m. in. spichlerz), Skrzypaczowicach (zachowana aleja, starodrzew i budynek gospodarczy - oficyna) oraz Łoniowie (kompozycja parku, starodrzew, pałac, budynki gospodarcze - m. in. obora). W pozostałej części analizowanego obszaru dominują formy krajobrazu cywilizacyjnego - o cechach zabytkowych oraz współczesne, tych cech pozbawione - lub krajobrazu innego rodzaju, w przypadku gminy Łoniów naturalnego, występujące w dolinie Wisły, na terenach pokrytych lasami (kompleksy należące do Lasów Staszowskich) oraz pozbawione lasów i zabudowy tereny na Wyżynie Sandomierskiej. Krajobraz cywilizacyjny o cechach zabytkowych tworzą wspomniane wcześniej zespoły dawnej zabudowy. Są to pozostałości zabudowy dworsko - folwarcznej (np. ruiny dworu w Trzebieszawicach, zachowane wraz z pozostałościami zadrzewienia parkowego i stawami, przebudowany dwór w Przewłoce, czy spichlerz w Bazowie) oraz zabudowania wiejskie (w

⁸⁵ Na podstawie: *Zabytki architektury i budownictwa w Polsce. Województwo tarnobrzeskie*, 42. Oprac. Dominik Komada. Warszawa 1990; *Zabytkowe cmentarze i mogiły w Polsce. Województwo tarnobrzeskie*. Oprac. Marek Florek. Warszawa 1995; ewidencja zabytkowych parków w zbiorach Archiwum Delegatury SOZ w Sandomierzu.

⁸⁶ „Atlas topograficzny okręgu wschodniego górnictwa w Królestwie Polskim” z lat 1862 - 63; „Plany rzeki Wisły w granicach Królestwa Polskiego od Niepołomic do Wołuszowa - Warszawa 1860 -1866” *Wilhelma Kolbergama*.

Gieraszwicach, Jasienicy, Jeziorach, Krowiej Górze, Królewicach, Łoniowie, Opoce, Przewłocę, Skrzypaczowicach, Skwirzowie, Starych Swiniarach, Sulisławicach i Wólce Gieraszwowskiej). Niestety, w większości z tych miejscowości znajduje się zaledwie po kilka zachowanych budynków o cechach zabytkowych, a jedynie w Łoniowie, Sulisławicach i Wólce Gieraszwowskiej występują jeszcze większe grupy starszych budynków. W niektórych wsiach stoją jeszcze zabytkowe kapliczki, wyznaczające zazwyczaj centrum miejscowości. Kapliczki takie znajdują się w Łoniowie, Nowym Chodkowie, Starych Swiniarach i Wnorowie.

Tereny leśne, zalewowe nad Wisłą i wyżynne nad Koprzywianką, mające cechy krajobrazu naturalnego również potraktowano jako jednostki tradycyjne, ponieważ charakter ich użytkowania, pomijając uporządkowanie przez dzisiejszą gospodarkę leśną (w przypadku kompleksów leśnych), niewiele się zmienił. Pozostałe jednostki obejmujące pola, łąki, zagajniki i sady określono jako tereny o mieszanym krajobrazie cywilizacyjno - naturalnym. Wymienione jednostki tradycyjne zostały zaszeregowane do tej kategorii dzięki zachowanym, materialnym pozostałościom dawnych kompozycji parkowo - dworskich i folwarcznych, historycznym układom komunikacyjnym i przestrzennym wsi oraz budowlom o cechach zabytkowych i zabytkowym cmentarzom. Walory te uzupełniają tzw. wartości niematerialne. Najważniejszą z nich jest niewątpliwie rozwijający się od XVII wieku kult Matki Boskiej Bolesnej w Sulisławicach. Z tą samą miejscowością związana była działalność na tym terenie „Jędrusiów” w czasie II wojny światowej, a zwłaszcza fakt, że w podziemiach sulisławskiego kościoła funkcjonowała tajna drukarnia konspiracyjnego pisma „Odwet” a na cmentarzu obok pochowany został dowódca tego oddziału, Władysław Jasiński.

Uzyskana przy zastosowaniu opisanej wyżej metody siatka obszarów, jednostek architektoniczno - krajobrazowych o cechach określonych kodowymi oznaczeniami, stała się podstawą do dalszej analizy: waloryzacji, ustalenia wytycznych konserwatorskich i planu stref ochronnych.

3.4. Waloryzacja

Waloryzację JARK-ów rozpoczęto od określenia rodzaju przeważającego krajobrazu - już nie samego krajobrazu kulturowego jak w trakcie analizowania jednostek tradycyjnych ale krajobrazu widzianego jako stopień ingerencji człowieka w środowisko naturalne. Wyróżniono trzy takie stopnie: krajobraz naturalny (w niewielkiej części zmieniony przez człowieka), krajobraz naturalno - kulturowy (gdzie częściowo zachował się krajobraz naturalny, zrównoważony jednak przez krajobraz ukształtowany przez człowieka) oraz krajobraz kulturowy (w którym przeważają formy cywilizacyjne). Następnie każdą z jednostek poddano waloryzacji stosując 6 -stopniową skalę, w której określono jej charakter (I - III zabytkowy, IV współczesny, V - VI mieszany), modele krajobrazu (I - II historyczny jednorodny lub nawarstwiony, III historyczny nawarstwiony, IV współczesny jednorodny, V dominujący współczesny stosunkowo harmonizujący z dawnym, VI dominujący współczesny sprzeczny z dawnym), wartość krajobrazu (I - układ lub kompozycja w pełni czytelna, stan zabudowy dobry i dość dobry, II - układ czytelny, stan zabudowy różny, III - układ czytelny, zabudowa zaniedbana lub zdegradowana, IV - układ i zabudowa dobre, V - układ czytelny na tle historycznego, wartość zabudowy dobra lub dość dobra, VI - układ dawny słabo czytelny lub nieczytelny, zabudowa zdegradowana). Ustalony właściwie dla jednostek o formach kulturowych i cywilizacyjnych model waloryzacji zastosowano także dla jednostek o przeważających formach naturalnych, dlatego w przypadku tych ostatnich kryteria dotyczące zabudowy należy pominąć a kryteria określające stopień zachowania układu trzeba rozumieć jako umowne (np. kompleksy leśne).

Poddany analizie obszar gminy był tradycyjnie terenem rolniczym, leżącym pomiędzy historycznymi ośrodkami miejskimi w Sandomierzu, Koprzywnicy, Klimontowie i Osieku, na skraju osadnictwa Wyżyny Sandomierskiej, nad stanowiącą granicę tego osadnictwa Wisłą. Historycznymi ośrodkami terenu dzisiejszej gminy były od czasów średniowiecza Sulisławice i Łoniów, gdzie wzniesiono kościoły parafialne. Nie rozwinęły się tutaj ośrodki urbanistyczne, nie nastąpiło też scalenie dóbr ziemskich w ręku jednego właściciela. Dominowała małoobszarowa lub średnioobszarowa własność ziemiańska, w większości niewiele przekraczająca 600 mórg. Największym majątkiem były

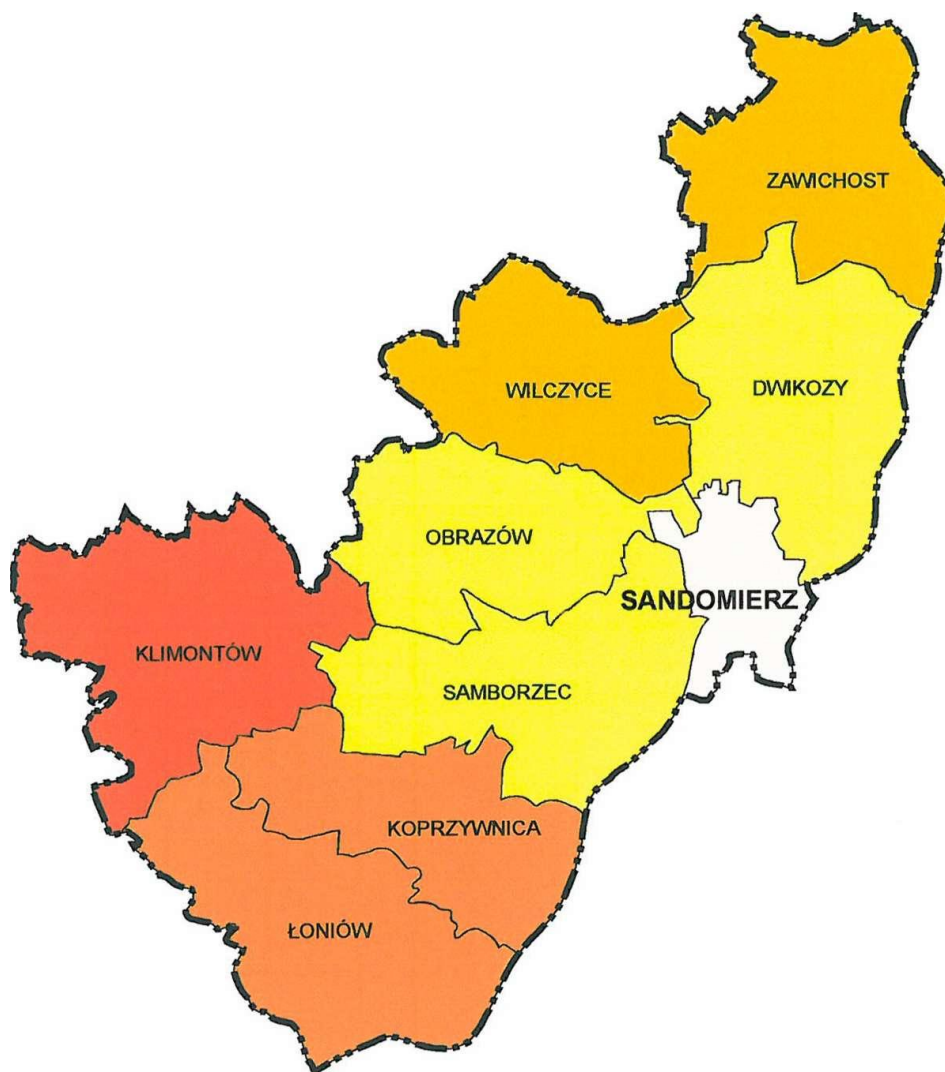
dobra łoniowskie (ponad 20 mórg), od czasów średniowiecza pozostające w ręku jednego właściciela. W XIX wieku wzniesiono wał przeciwpowodziowy, co pozwoliło na uporządkowanie i szybsze zagospodarowanie terenu Niziny Nadwiślańskiej. Do czasów nam współczesnych nie rozwinął się przemysł i dopiero po II wojnie światowej wybudowano kopalnię siarki w Piasecznie, która wpłynęła na znaczne przekształcenie krajobrazu kulturowego gminy. Przekształcono między innymi sieć drożną i wybudowano linię kolejową.

W związku z powyższym, dokonując waloryzacji jednostek architektoniczno - krajobrazowych wyróżniono te tereny, gdzie najlepiej zachowały się formy historycznego krajobrazu lub jego elementy. I tak, najlepiej zachowany krajobraz naturalny (I i II stopień waloryzacji) zaobserwowano na terenie Wyżyny Sandomierskiej nad rzeką Koprzywianką, w obrębie dużych kompleksów leśnych oraz w dolinie Wisły. Krajobraz kulturowy najlepiej prezentuje się w parku podworskim w Łoniowie (I stopień waloryzacji) i we wsi Łoniów (II stopień waloryzacji), w parkach podworskich w Ruszcy Płaszczyni i Skrzypaczowicach (II stopień waloryzacji), w Sulisławicach (zachowany zespół sakralny z dwoma kościołami cmentarzem, dawna zabudowa wiejska - II stopień waloryzacji), w parku podworskim w Suliszowie (zachowane elementy zespołu dworskiego z aleją i ruinami dworu - III stopień waloryzacji), w Trzebieszowicach (zachowane elementy zespołu dworskiego powyżej dzisiejszego Domu Ludowego - III stopień waloryzacji) i Przewłocze (zachowany przebudowany dwór - III stopień waloryzacji) oraz we wsiach Jeziory, Gieraszowice i Wólka Gieraszowska (ze względu na zachowane budownictwo o cechach zabytkowych - III stopień waloryzacji). Pozostałe miejscowości - niemal wszystkie o tradycjach historycznych - charakteryzują się czytelnym na tle obecnego historycznym krajobrazem kulturowym, a elementy współczesne harmonizują z zachowanymi elementami krajobrazu dawnego (V stopień waloryzacji). VI stopień, odznaczający się tym, że krajobraz został współcześnie ukształtowany na nowo, przyznano terenom dawnej kopalni i piaskowni pod Piasecznem. Pozostałe tereny sklasyfikowano jako obszary o mieszanym, naturalno - kulturowym krajobrazie. W zależności od tego jakie formy krajobrazu tam dominują - współczesne kulturowe (rozproszona zabudowa, pola, sady) czy naturalne (zagajniki, łąki, nieużytki) - przyznano im II, III i V stopień waloryzacji. Zwaloryzowany w ten sposób obszar gminy przeanalizowano następnie pod kątem konserwatorskich propozycji i wytycznych dla potrzeb planu zagospodarowania przestrzennego.

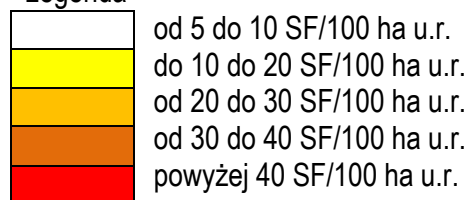
Mapka Nr 4.

Gmina Łoniów na tle powiatu sandomierskiego.

Obsada bydła w szt. Na 100 ha u.r.

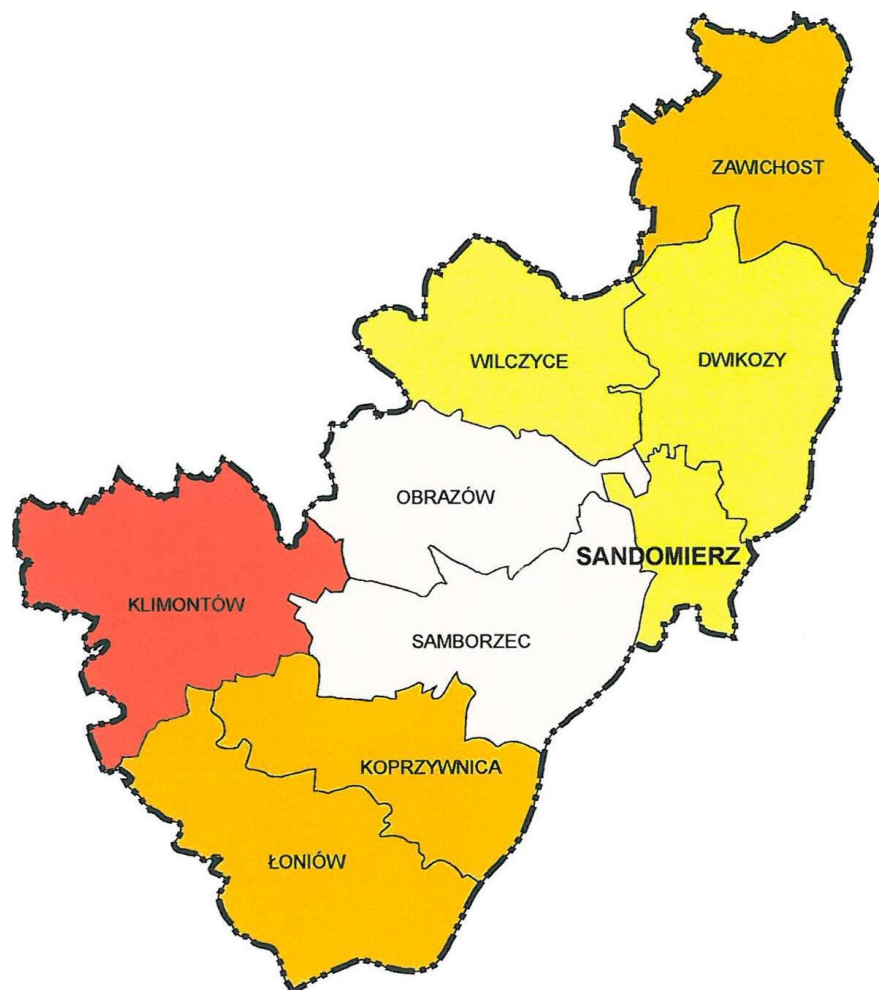
Legenda

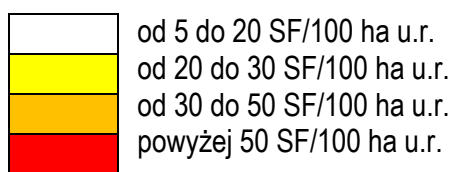
Mapka Nr 5.

Gmina Łoniów na tle powiatu sandomierskiego.

Obsada trzody chlewnej w szt. Fizycznych na 100 ha u.r.

Legenda:

MAPKA 6

Mapka 7

4. Uwarunkowania wynikające ze stanu rolniczej przestrzeni produkcyjnej

4.1. Gospodarka rolna

Pod względem bonitacji gleb gmina Łonów wspólnie z gminą Koprzywnica zajmuje jedno z ostatnich miejsc wśród gmin należących do powiatu sandomierskiego. Najlepsze gleby posiada: Sandomierz, Dwikozy, Wilczyce, Samborzec, Zawichost, Klimontów. Powiat sandomierski posiada bardzo korzystne warunki do rozwoju sadownictwa i rolnictwa (dla przykładu udział procentowy (% gleb w klasach od I do III w stosunku do ogólnej powierzchni gruntów ornych) gleb w klasie od I do III dla gruntów ornych gmin powiatu sandomierskiego wynosi:

- Obratów 96,0%,
- Sandomierz 95,0%,
- Dwikozy 90,0%,
- Wilczyce 81,0%,
- Samborzec 73,0%,
- Zawichost 70,0%,
- Klimontów 69,9%,
- Koprzywnica 63,0%,
- Łonów 61,0%.

Wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej, który jest syntetycznym miernikiem jakości tejże przestrzeni uwzględniającym: warunki glebowe, rzeźbę terenu, stosunki wodne oraz klimat dla powiatu sandomierskiego wynosi 95 pkt (wg IUNG Puławy) a dla gminy Łonów jest dużo niższy i wynosi 85,5 pkt.

O zasobności gminy oprócz jakości gleb decyduje ilość ziemi użytkowanej rolniczo czyli powierzchnia użytków rolnych. Dla gminy Łonów - użytki rolne stanowią 71,3% ogólnej powierzchni gminy, dla pozostałych gmin powiatu sandomierskiego udział użytków rolnych jest dużo wyższy ponad 80% powierzchni.

Gmina Łonów leży w obszarze intensywnego rozwoju sadownictwa i rolnictwa. Większość użytków rolnych stanowią grunty orne i sady, a tylko w przypadku Łonowa, Koprzywnicy znaczną pozycję stanowią użytki zielone. Obsada bydła w związku z tym jest dość wysoka i zbliżona do średniej krajowej. Powierzchnia upraw warzywniczych i sadów w Łonowie na tle upraw i sadów w gminach powiatu sandomierskiego jest niewielka. Gmina Łonów zajmuje jedno z pierwszych miejsc pod względem uprawy ziemniaków oraz okopowych pastewnych. Plony zbóż i ziemniaków w Łonowie zbliżone są do średnich plonów w powiecie sandomierskim. Wg Rocznika Statystycznego WUS 1997 r. plony zbóż w gminie Łonów wyniosły 27,3q/ha, a średnio w całym powiecie 28q/ha. Plony ziemniaków w analogicznym okresie wynosiły w gminie Łonów 150q/ha a średnio w całym powiecie 155q/ha.

Najwyższą przydatność dla produkcji rolnej posiadają gleby położone w 2 kompleksach fizjograficzno - glebowych:

- I. - w dolinach Wisły i Koprzywianki. Gleby występujące w tym kompleksie to głównie mady wytworzone z utworów pyłowych i pyłowo - ilastych.
- II. - kompleks gleb skoncentrowany na wysoczyźnie i ciągnący się od miejscowości Krowia Góra poprzez Łoniów, Ruszczę, Płaszczynę Wieś, Sulisławice do Wojcieszyc wytworzony z lessów.

Dzięki bardzo dobrym właściwościom fizycznym gleby tych 2 kompleksów nadają się pod wszystkie uprawy.

Pozostałe tereny posiadają gleby znacznie zróżnicowane. Są to głównie gleby piaszczyste oraz gliniaste, a o przydatności ich do produkcji rolnej decyduje skład mechaniczny, rzeźba terenu i warunki wilgotnościowe.

Dokładna jakość gruntów ornych i użytków zielonych przedstawia tabela Nr 1 i Nr 2 opracowane na podstawie bonitacji IUNG w Puławach i dotyczy roku 1994.

Tabela Nr 1. Bonitacja - grunty orne w ha.

I	II	IIa	III b	IVa	IV b	V	VI	VIz	Razer
113	1138	1424	656	790	458	508	203	39	5329
*2,1%	21,4%	26,8%	12,3%	14,8%	8,6%	9,5%	3,8%	9,7%	62,9%

Tabela Nr 2. Bonitacja - użytki zielone w ha.

I	II	III	IV	V	VI	VIz	Razem użytki zielone	Razem użytki rolne
1	126	326	334	105	47	6	945	6274
**0,1%	13,3%	34,5%	35,4%	11,1%	5,0%	0,6%	11,2%	***74,1%

- % liczony do powierzchni gruntów ornych
- % liczony do powierzchni użytków zielonych
- % liczony do powierzchni gminy

Oceniając przydatność rolniczą gleb obszaru gminy można stwierdzić, że przeważają grunty orne klasy III, a gruntów ornych klas najlepszych I i II jest 23,5%, gruntów ornych klas najłagodniejszych V i VI jest 14%.

W użytkach zielonych przeważają użytki zielone klasy IV - 35,4%, klasy I i II jest 13,4% a klas najłagodniejszych 16,7%.

Najlepsze grunty posiadają wsie leżące nad Wisłą: tj. Bogoria, Chodków Nowy, Chodków Stary, Gągolin, Kępa Nagnajowska, Łązek, Otoka Grabińska i Przewłoka. Największe areale słabych gruntów ornych klasy V i VI znajdują się we wsiach: Świniary, Skwirzowa, Suliszów, Zawidza, Ruszczą Kolonia, Jasienica.

Tabela Nr 3. Struktura użytkowania gruntów. Stan na 1.01.1998 r.

Wyszczególnienie	Powierzchnia w ha	% ogólnej pow. už. rolnych	% ogólnej pow. gminy
Grunty orne	413	66,	
Sady	1	5	
Łąki	442	7,1	
Pastwiska	139	22,	
	5	4	
Ogółem už. rolne	240	3,8	
	620	100	71
	8		3
Lasy i grunty leśne	129	-	14
	8		9
Grunty pod wodami	163	-	
Tereny komunikacyjne	257	-	
Nieużytki pozostałe	750	-	
Ogółem pow gminy	869	-	10
	1)		

O możliwościach produkcyjnych rolnictwa gminy decyduje poza jakością rolniczej przestrzeni produkcyjnej ilość ziemi użytkowanej rolniczo. W ogólnej powierzchni gminy użytki rolne zajmują 6208 ha co stanowi 71,3% powierzchni gminy.

Z analizy tabeli Nr 3 wynika, że gmina dysponuje dużymi obszarami rolnymi, niewielką powierzchnię zajmują lasy - 1298 ha czyli 14,9% ogólnej powierzchni gminy. Spośród użytków rolnych 66,5% stanowią grunty orne, które zajmują 4131 ha. Użytki zielone zajmują 1635 ha co stanowi 26,2% powierzchni użytków rolnych.

Najwyższy udział gruntów ornych mają wsie Wnorów, Trzebiesławice, Ruszczą Kolonia, Ruszczą Wieś, Łonów.

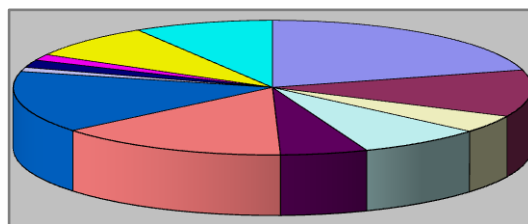
Najwyższy udział użytków zielonych posiadają wsie: Przewłoka, Zawidza, Gagolin, Otoka Grabińska, Chodków Stary, Gierszowice.

Najwyższy udział sadów posiadają wsie: Suliszów, Skrzypaczowice, Łonów Wieś, Ruszczą Wieś, Chodków Nowy.

4.2. Produkcja roślinna

Udział poszczególnych upraw w strukturze zasiewów (w gospodarstwach indywidualnych od 1 ha na terenie gminy Łonów) przedstawia wykres Nr 1.

powierzchnia zasiewów	3230 ha
ogółem zboża i mieszani zbóż	2066 ha
w tym: pszenica	67 ha
	3
żyto	36 ha
	3
owies	13 ha
	7
jęczmień	25 ha
	2
pszenżyto	17 ha
	5
mieszanki zbóż	46 ha
	7
ziemniaki	48 ha
	0
buraki cukrowe	33 ha
warzywa	59 ha
truskawki	47 ha
pastewne	26 ha
	5
pozostałe	28 ha
	1

■ pszenica	■ żyto	□ owies	□ jęczmień	■ pszenżyto	■ miesz. Zbóż
■ ziemniaki	□ bur. Cukrowe	■ warzywa	■ truskawki	■ pastewne	■ pozostałe

Opierając się na danych spisu rolnego dla gospodarstw indywidualnych, można stwierdzić, że podstawowym działem produkcji rolniczej jest produkcja roślinna. Większość gruntów ornych przeznaczonych jest pod uprawę roślin zbożowych.

W strukturze zasiewów zboża oraz mieszanki zbożowe stanowią 64% powierzchni obsianej. W gminie uprawia się najbardziej wymagające ze wszystkich zbóż: pszenicę ozimą oraz jęczmień jary. W gospodarstwach posiadających większe areale gruntów słabszych obok owsa i żyta szczególnie przydatne jest pszenżyto i zajmuje ono 5,4% powierzchni obsianej zbożami.

Dużą powierzchnię w strukturze zasiewów zajmuje uprawa ziemniaków (14,8% powierzchni obsianej), roślin pastewnych (8,2%), okopowych oraz strączkowych pastewnych, motylkowych drobnonasiennych.

W znacznym stopniu zmniejszyła się powierzchnia uprawy roślin przemysłowych, a szczególnie buraków cukrowych. Sytuacja ta spowodowana jest brakiem zapewnienia zbytu tych płodów rolnych oraz ich opłacalnością. Powierzchnia uprawy buraków cukrowych zajmuje 33 ha co stanowi 1,02% powierzchni obsianej.

Poważną pozycją w produkcji roślinnej zajmuje uprawa warzyw oraz truskawek. Wg danych Urzędu Gminy w Łoniowie powierzchnia uprawy warzyw wynosi 59 ha co stanowi 1,82% powierzchni obsianej a truskawki zajmują 47 ha czyli 1,45% powierzchni obsianej. Najwięcej warzyw oraz truskawek uprawia się na wsiach Chodków Nowy, Ruszczą Wieś, Wólka Gieraszkowska, Gieraszkowice.

Podstawowym kierunkiem w produkcji roślinnej jest kierunek zbożowo - okopowy. Analizując plony roślin zbożowych, ziemniaków na przestrzeni ostatnich lat dla gminy Łonów należy stwierdzić, że są one dość wysokie a szczególnie w roku 1995 i zbliżone do średnich plonów osiąganych w dawnym województwie tarnobrzeskim.

Tabela Nr 4. Plony zbóż i ziemniaków w q/ha w indywidualnych gospodarstwach rolnych.

Wyszczególnienie	1992	1995	1997
pszenica	28,0	31,9	25,7
żyto	27,0	29,0	27,0
jęczmień	27,0	31,0	29,0
owies	26,0	28,0	27,0
pszenżyto	28,0	31,0	27,8
ziemniaki	140,0	150,0	150,0

4.3. Produkcja zwierzęca

Podstawowym kierunkiem w produkcji zwierzęcej jest hodowla bydła ogólnoużytkowego, przede wszystkim krów mlecznych. Obsada w roku 1997 wynosiła 36,4 szt. fizyczne na 100 ha użytków rolnych a obsada trzody chlewnej 31,1 szt. fizyczne na 100 ha użytków rolnych. Stan pogłowia zwierząt gospodarskich przedstawia się następująco: ogółem bydło - 2264 sztuk w tym 1461 krów, trzoda chlewna - 1831 sztuk.

W porównaniu do lat poprzednich zmniejszyło się zarówno pogłowie bydła jak i trzody chlewnej. Sytuacja ta spowodowana jest sytuacją ekonomiczną tj.: brakiem opłacalności produkcji. Pomimo trudnej sytuacji ekonomicznej w hodowli bydła, obsada bydła zbliżona jest do średniej obsady w kraju (39 sztuk/100 ha uż.rol.) a braki pasz objętościowych jakie występowały na terenie gminy Łoniów zostały już zniwelowane na przestrzeni lat poprzez transformację gruntów ornych na użytki zielone.

Powierzchnia łąk na przestrzeni ostatnich lat zwiększyła się o 796 ha. Największe powierzchnie użytków zielonych znajdują się we wsiach: Przewłoka, Zawidza, Gałolin, Otoka Grabińska, Chodków Stary, Gieraszwice.

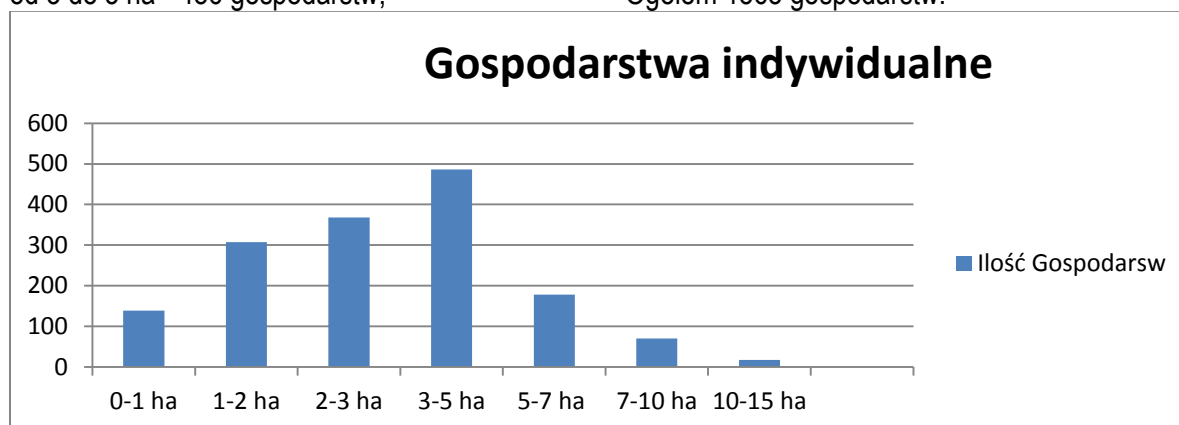
Obsada bydła najwyższa odnotowana została we wsiach: Swiniary, Wnorów, Suliszów, Ruszcza Kolonia, Łoniów.

4.4. Struktura agrarna

Korzystne warunki do produkcji rolnej wynikające z naturalnych walorów rolniczej przestrzeni produkcyjnej pogarsza w znacznym stopniu niekorzystna struktura obszarowa gospodarstw rolnych. Liczba gospodarstw indywidualnych na terenie gminy wynosi 1565 z czego indywidualnych gospodarstw rolnych jest 1426 a 139 stanowią działki rolne.

Średnia powierzchnia indywidualnego gospodarstwa rolnego wynosi 4,26 ha użytków rolnych. W roku 1997 w ogólnej liczbie gospodarstw znajdowały się następujące grupy obszarowe gospodarstw:

od 0 do 1 ha - 139 gospodarstw,	od 5 do 7 ha - 178 gospodarstw,
od 1 do 2 ha - 307 gospodarstw,	od 7 do 10 ha - 70 gospodarstw,
od 2 do 3 ha - 368 gospodarstw,	od 10 do 15 ha - 17 gospodarstw,
od 3 do 5 ha - 486 gospodarstw,	Ogółem 1565 gospodarstw.

W strukturze obszarowej gospodarstw dominują gospodarstwa małe o niewielkim areale gruntów w przedziale powierzchniowym od 2 do 5 ha, które stanowią 54,5% ogólnej liczby gospodarstw.

W przypadku gminy Łoniów tego typu gospodarstwa jeżeli ich produkcja ukierunkowane jest na rozwój sadownictwa czy warzywnictwa dobrze prosperują i przyczyniają się do zaopatrzenia mieszkańców miast w owoce i warzywa.

4.5. Formy władania ziemią

Dominującym sektorem gospodarki rolnej gminy jest gospodarka indywidualna. Ogólna powierzchnia gruntów zajmowana przez sektor indywidualny wynosi 6513 ha.

Tabela Nr 5. Użytkowanie gruntów w gospodarstwach indywidualnych.

Wyszczególnienie	Powierzchnia ogółem w ha	Gospodarstwa indywidualne w ha
Grunty orne	4131	4028
Sady	442	442
Łąki	1395	1387
Pastwiska	240	225
Ogółem użytki rolne	6208	6082
Lasy i grunty leśne	1298	222
Pozostałe grunty pod zabudową i podwórzami	1193	209
Ogółem powierzchnia	8699	6513

Użytki rolne w 97,9% są własnością sektora indywidualnego.

Istniejące w latach wcześniejszych gospodarstwa uspołecznione zmieniły swoją formę prawną i tak: Państwowe Gospodarstwo Rybackie w Zawidzy przejęte zostało przez Urząd Gminy w Łoniowie na własność i wydierżawione zostało prywatnym właścicielom. Gospodarstwo Ogrodnicze działające przy Państwowym Domu Dziecka w Łoniowie zostało przejęte przez Agencję Własności Rolnej Skarbu Państwa w Rzeszowie i wydierżawione zostało na potrzeby Domu Dziecka. Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna w Otoce Grabińskiej i Ruszczy działa na gruntach ornych tejże Spółdzielni, uprawiane są zboża oraz mieszanki zbożowe. Na terenie gminy nie istnieją gospodarstwa uspołecznione, a podstawowym sektorem jest sektor prywatny. Z analizy własności gruntów wynika, że obok gruntów prywatnych istnieją na terenie gminy grunty będące własnością Agencji Rolnej Skarbu Państwa w Rzeszowie, która posiada większe kompleksy gruntów we wsiach: Piaseczno, Krowia Góra, Łoniów - powierzchnia ich wynosi około 34 ha i są to grunty po byłym gospodarstwie rolnym przy Państwowym Domu Dziecka. Grunty gminne są w większości zabudowane, stanowią siedziby szkół, grunty pod parkami oraz stawami rybnymi. Na planszy „Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej” pokazane są własności gruntów.

4.6. Obsługa rolnictwa

Usługi w zakresie mechanizacji i chemizacji dla rolników z terenu gminy wykonuje Spółdzielnia Kółek Rolniczych w Łoniowie z siedzibą w Krowiej Górze oraz Zakłady Usług Mechanizacyjnych w Chodkowie i Świniarach. Od roku 1990 część usług świadczą również prywatne zakłady mechanizacyjne np. w Ruszczy.

Rolnicy indywidualni posiadają dobre wyposażenie w maszyny rolnicze oraz ciągniki rolnicze. Liczba ciągników wynosi 882 a ilość użytków rolnych przypadająca na 1 ciągnik wynosi 13 ha. Oznacza to, że wyposażenie rolników z terenu gminy jest dobre, a tym samym obsługa rolnictwa jest szybsza i sprawniejsza.

Na terenie gminy usługi w zakresie przemiału zbóż spełnia prywatny młyn w Sulisławicach. Odbioru mleka od producentów dokonuje zlewnia mleka w Łoniowie. Wraz ze zmniejszającą się liczbą krów ilość oddawanego mleka przez rolników zmniejszyła się a tym samym zlewnia mleka w Sulisławicach przestała funkcjonować.

W związku z dużą powierzchnią uprawy drzew owocowych, truskawek oraz warzyw na terenie gminy działają podmioty zajmujące się skupem oraz przetwórstwem rolnym:

- PPHU „Jabtar” w Chodkowie Starym zajmuje się przetwórstwem owoców i warzyw, produkcją soków i handlem artykułami rolno - spożywczymi,
- PUH „Koz-Kart” w Piasecznie skupuje owoce i warzywa, hurtownia artykułów spożywczych, produkcja opakowań.

W okresie zbioru owoców organizowane są punkty skupu owoców w miejscowościach: Trzebiesławice, Gieraszwice, Bogoria, Łoniów.

4.7. Uwarunkowania wynikające ze stanu rolniczej przestrzeni produkcyjnej

- Powierzchnia obszarów zagospodarowanych rolniczo świadcząca o zasobności gminy w ziemię wynosi 6208 ha co stanowi: 71,3% ogólnej powierzchni gminy.
- Gmina położona jest w obszarze intensywnego rozwoju rolnictwa i sadownictwa i posiada korzystne warunki do jego rozwoju, wynikające z naturalnych warunków środowiska. Wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej dla gminy Łoniów wynosi 85,5pkt.
- Obszary o bardzo dobrych glebach w klasach od I - III (62,6% użytków rolnych), użytki rolne klasy IV (23,4%) powierzchni użytków rolnych należy chronić, gdyż stanowią one bazę dla rozwoju rolnictwa.
- Gleb słabych V i VI klasy jest niewiele na terenie gminy i stanowią one 14% ogólnej powierzchni użytków rolnych, w przypadku gruntów nie rokujących możliwości prowadzenia na nich gospodarki rolnej należy przeznaczyć do zalesienia.
- Gleby lessowe narażone są na erozję wodną, przeprowadzone zalesienia na tych terenach będą miały charakter przeciwoerozyjny.
- Rolnictwo jest funkcją wiodącą gminy, na ogólną liczbę zatrudnionych w gminie 3413 osób w rolnictwie zatrudnionych jest 1980 osób co stanowi 58% ogólnej liczby zatrudnionych. Większość zatrudnionych w rolnictwie stanowi ludność dwuzawodowa.
- Korzystne warunki glebowe do rozwoju produkcji rolnej pogarsza niekorzystna struktura obszarowa gospodarstw indywidualnych, średnia powierzchnia gospodarstwa w gminie wynosi 4,26 ha (dla województwa 4,70, dla kraju 7,00 ha).
- Przewaga prywatnej własności gruntów - użytki rolne gospodarstw indywidualnych stanowią 97,9% ogólnej ich powierzchni.

5. Uwarunkowania wynikające z jakości życia mieszkańców

5.1. Sytuacja demograficzna gminy Łoniów

5.1.1. Sytuacja zewnętrzna gminy

Ocenę sytuacji zewnętrznej gminy Łoniów przedstawiają następujące tabele:

Tabela Nr 1. Gmina Łoniów na tle powiatu sandomierskiego. Ogólne dane demograficzne 1999 r.

Gmina	Powierzchnia w km ²	Liczba ludności		Kobiety na 100 mężczyzn	Dynamika rozwoju 1991/1997	Gęstość zaludnienia na 1 km ²
		Ogółem osób	% udziału w powiecie			
Dwikozy	85	9587	11,1	106	87,5	13
Klimontów	99	8953	10,4	99	98,2	9
Koprzywnica	69	7376	8,5	102	99,2	17
Łoniów	87	7746	8,9	100	101,9	8
Obrazów	72	7040	8,1	103	101,1	9
Samborzec	85	9460	10,9	103	99,1	11
Sandomierz	28	27129	31,3	111	110,6	98
Wilczyce	70	4110	4,8	101	94,5	5
Zawichost	80	5192	6,0	103	98,3	6

Tabela Nr 2. Gmina Łoniów na tle powiatu sandomierskiego. Struktura wiekowa ludności 1997 r.

Gmina	Wiek przedprodukcyjny			Wiek produkcyjny			Wiek poprodukcyjny		
	Ogółem osób	W tym kobiet	% udziału w skali gm.	Ogółem osób	W tym kobiet	% udziału w skali gm.	Ogółem osób	W tym kobiet	% udziału w skali gm.
Dwikozy	2459	1190	25,7	5463	2620	56,9	1665	1129	17,4
Klimontów	2473	1218	27,6	4811	2139	53,8	1669	1099	18,6
Koprzywnica	1953	989	26,5	3996	1832	54,2	1427	904	19,3
Łoniów	2117	1037	27,3	4338	1996	56,0	1291	833	16,7
Obrazów	1800	896	25,6	3952	1812	56,2	1288	858	18,2
Samborzec	2404	1191	25,4	5253	2446	55,6	1803	1172	19,0
Sandomierz	7203	3585	26,5	16697	8444	61,5	3229	2253	12,0
Wilczyce	1062	519	25,8	2196	988	53,5	852	562	20,7
Zawichost	1310	636	25,2	2757	1255	53,1	1125	749	21,7
Ogółem powiat	22781	11261	26,3	49463	23532	57,1	14349	9559	16,5

Tabela Nr 3. Gmina Łoniów na tle powiatu sandomierskiego. Ruch naturalny i migracje ludności 1997 r.

Gmina	Ruch naturalny na 1000 ludności			Saldo migracji wewnętrznej
	urodzenia	zgony	przyrost naturalny	
Dwikozy	11,5	12,2	-0,7	-43
Klimontów	12,9	12,6	0,3	-39
Koprzywnica	11,2	11,5	-0,3	-38
Łoniów	11,9	10,4	1,5	-6
Obrazów	12,4	9,9	2,5	-2
Samborzec	11,8	10,6	1,3	-21
Sandomierz	8,4	7,8	0,6	110
Wilczyce	10,2	11,9	-1,7	-22
Zawichost	11,4	15,2	-3,8	-38
Ogółem powiat	10,8	10,5	0,3	-99

Z analizy porównawczej dotyczącej sytuacji demograficznej gminy Łoniów na tle gmin powiatu sandomierskiego, nasuwają się następujące stwierdzenia:

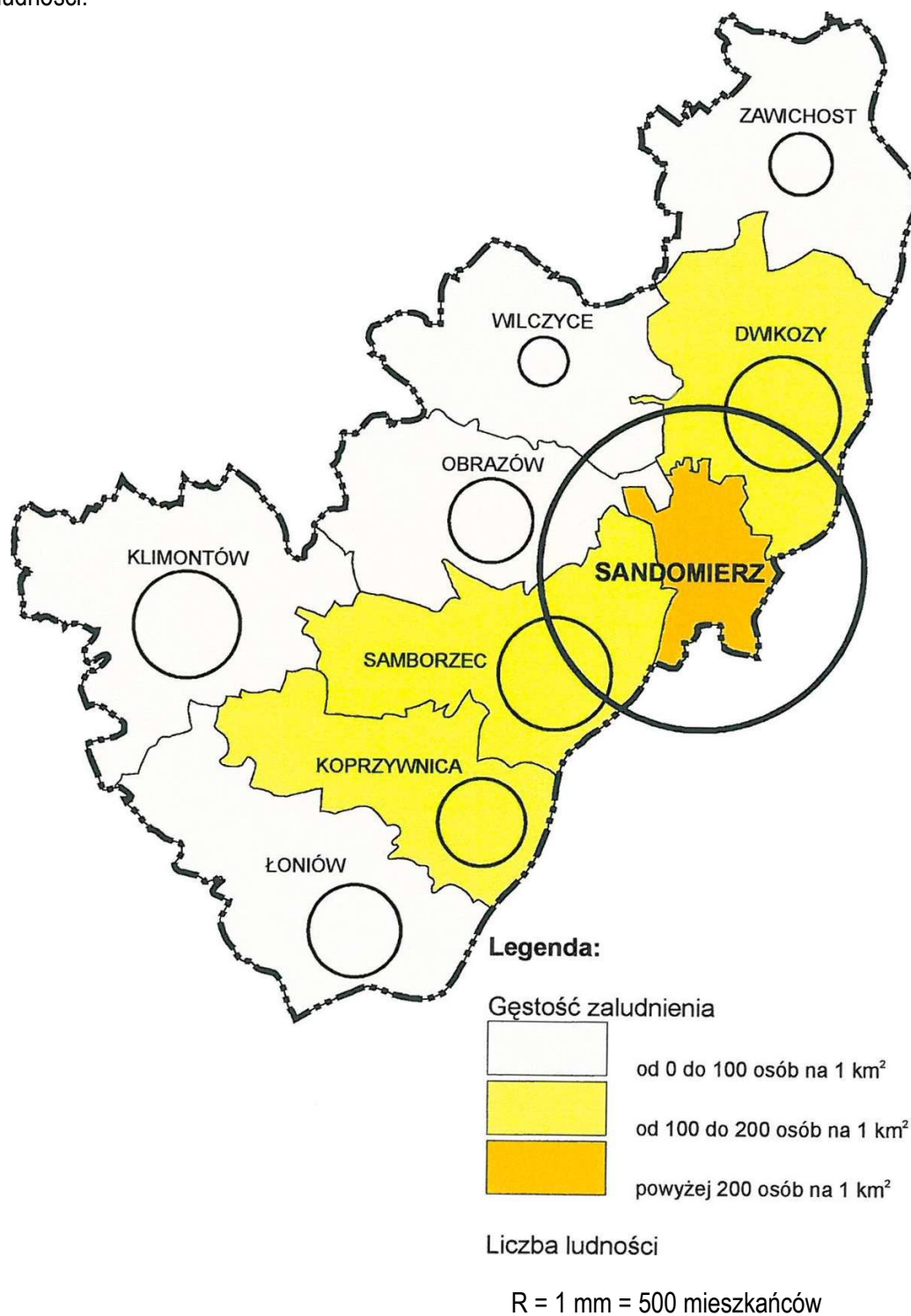
- pod względem liczby ludności gmina Łoniów zajmuje w powiecie 5 miejsce, stanowiąc 8,9% ludności tego powiatu,
- gęstość zaludnienia nie wyróżnia gminy Łoniów wśród gmin powiatu sandomierskiego - znajduje się ona na 7-mym miejscu wśród gmin i jest dużo mniejsza niż średnia gęstość zaludnienia w powiecie,
- korzystnie przedstawia się pozycja gminy na tle powiatu, pod względem dynamiki rozwoju demograficznego w latach 1991 - 1997 - drugie miejsce po Sandomierzu,
- wskaźnik feminizacji dla gminy jest jednym z najniższych w powiecie,
- w strukturze wiekowej ludności gmina Łoniów wyróżnia się korzystnie wysokim udziałem ludności w grupie przedprodukcyjnej (27,3%) - tylko gmina Klimontów ma większy wskaźnik, udziałem procentowym ludności w grupie wieku poprodukcyjnego - tylko Sandomierz ma większy odsetek ludności w tej grupie wiekowej. Należy zaznaczyć, że ten odsetek nie jest mały, większy od średniego dla powiatu sandomierskiego. Udział ludności w grupie wieku produkcyjnego nie wyróżnia gminy na tle powiatu - jest on niższy niż średnia dla powiatu,
- gmina Łoniów jak większość gmin powiatu wykazuje ujemne saldo migracji wewnętrznej (tylko Sandomierz ma dodatnie saldo migracji),
- przyrost naturalny na 1000 ludności korzystnie wyróżnia gminę Łoniów na tle powiatu (wyższy wskaźnik ma tylko gmina Obrazów). Wskaźnik przyrostu naturalnego pozostaje znacznie niższy od średniego dla powiatu. Stwarza to dobre rokowania na prawidłowy rozwój demograficzny i stan zaludnienia gminy.

Do niniejszego rozdziału załącza się 4 mapki:

- Nr 8. Gęstość zaludnienia i liczba ludności,
  - Nr 9. Saldo migracji,
  - Nr 10. Dynamika rozwoju demograficznego 1991-97. Struktura wiekowa ludności 1997,
  - Nr 11. Przyrost naturalny,
- przedstawiające w graficzny sposób sytuację gminy Łoniów na tle gmin powiatu sandomierskiego.

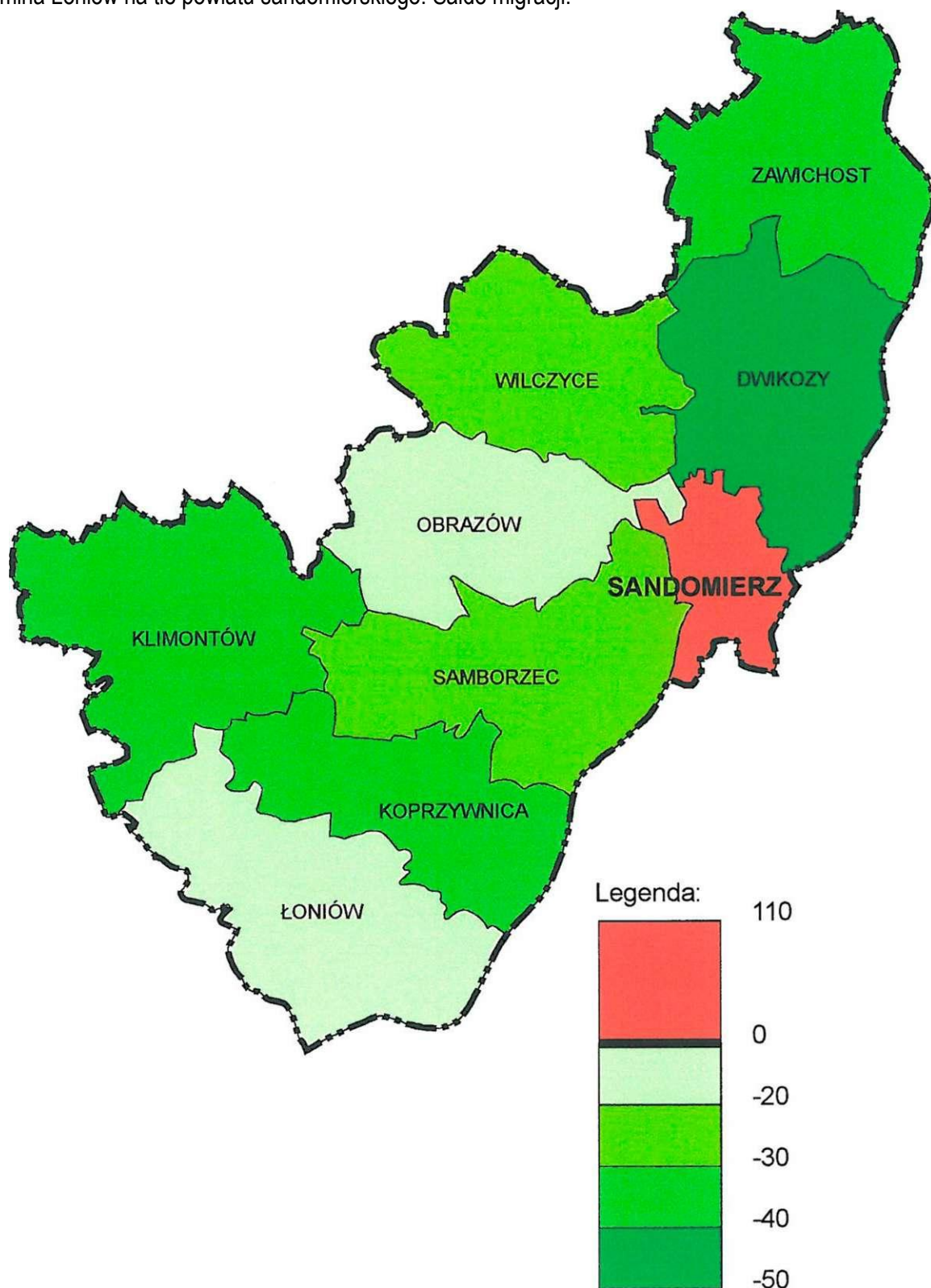
Mapka Nr 8.

Gmina Łoniów na tle powiatu sandomierskiego. Gęstość zaludnienia i liczba ludności.

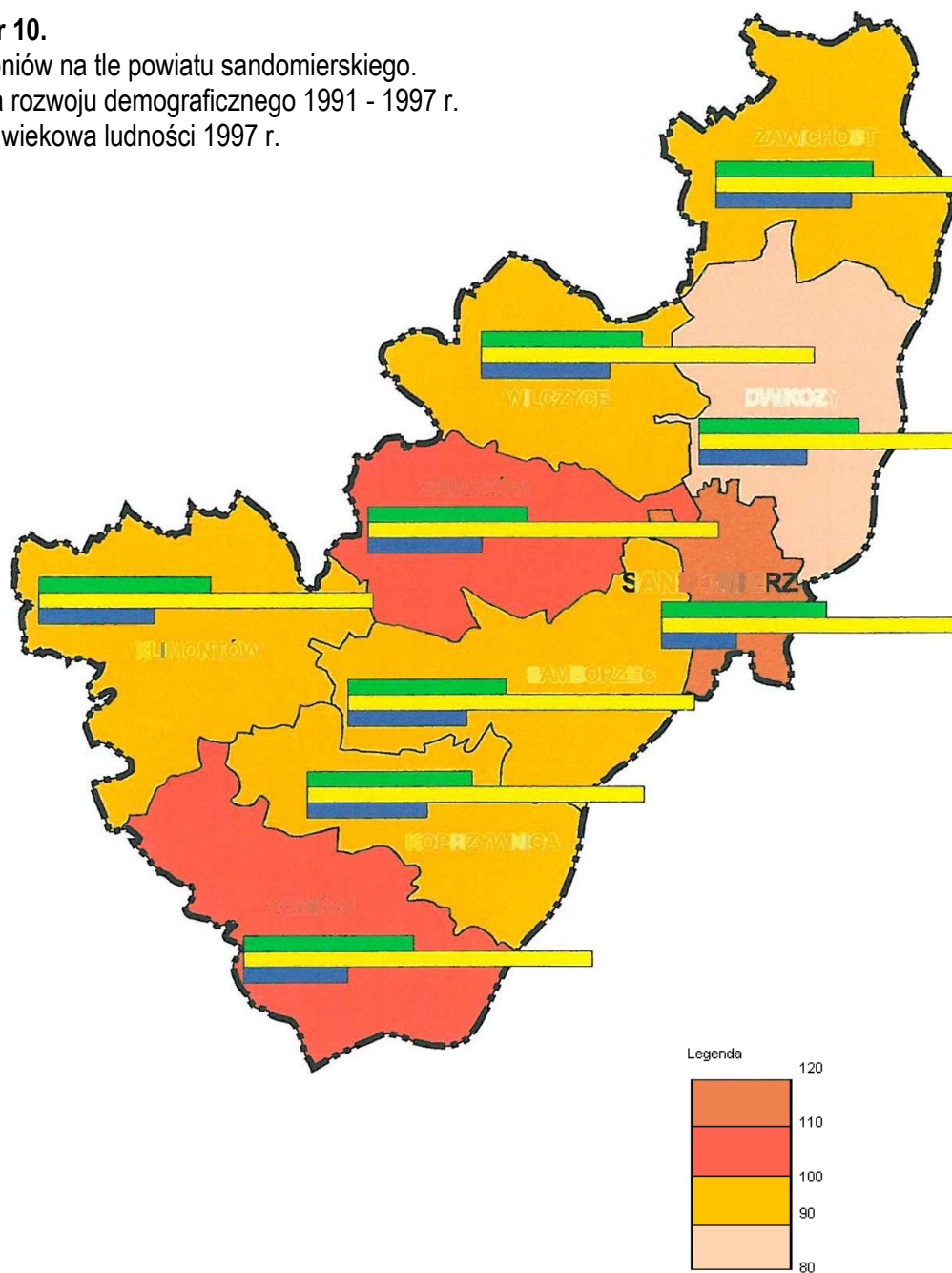
Mapka Nr 9.

Gmina Łoniów na tle powiatu sandomierskiego. Saldo migracji.

Mapka Nr 10.

Gmina Łoniów na tle powiatu sandomierskiego.
Dynamika rozwoju demograficznego 1991 - 1997 r.
Struktura wiekowa ludności 1997 r.

Struktura wiekowa
mm podstawy = 1% ludności w grupie

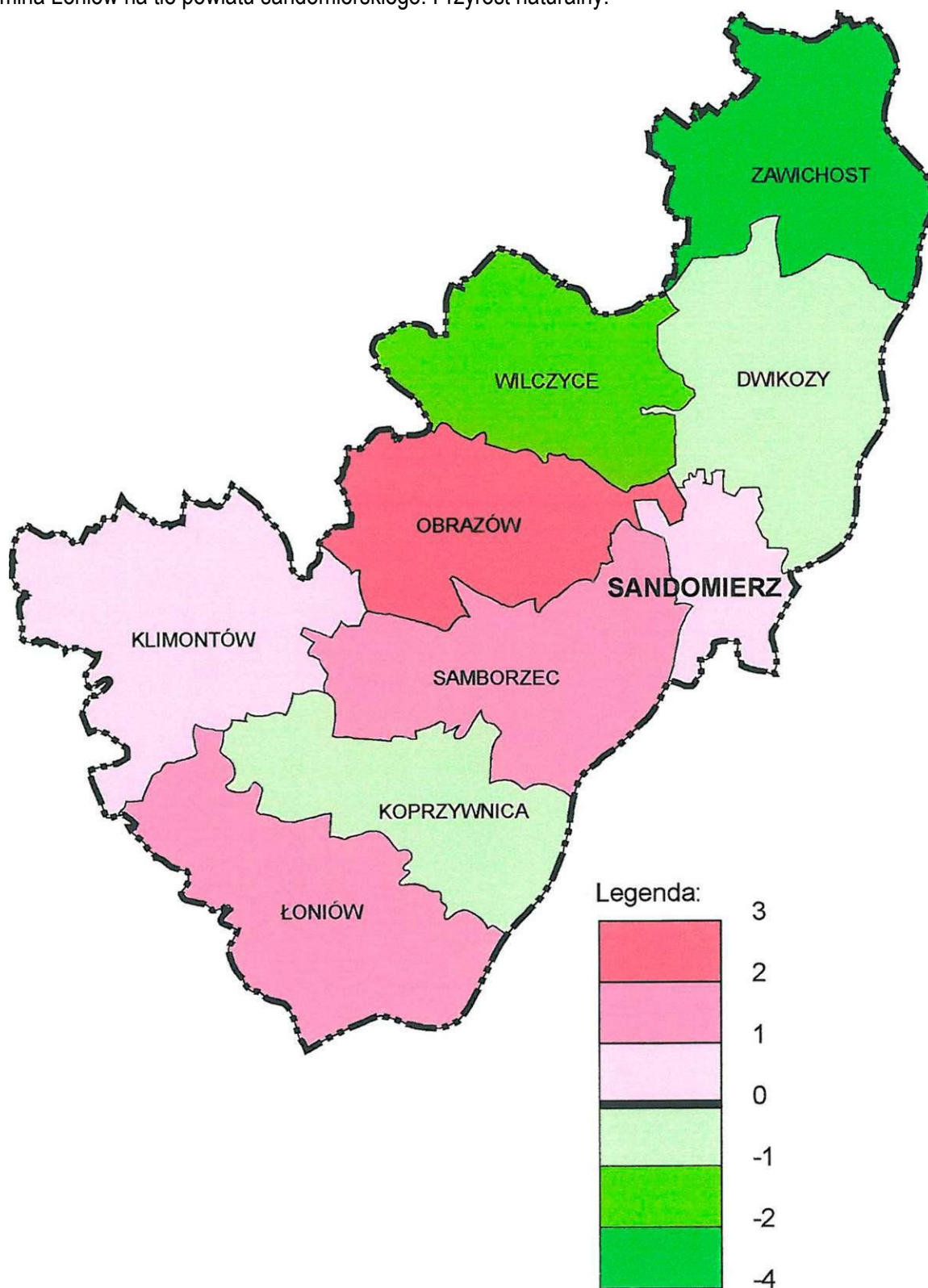
wiek przedprodukcyjny

wiek produkcyjny

wiek poprodukcyjny

Mapka Nr 11.

Gmina Łoniów na tle powiatu sandomierskiego. Przyrost naturalny.

5.1.2. Sytuacja wewnętrzna gminy

Charakterystyka sytuacji demograficznej wewnątrz gminy przeprowadzona została w oparciu o dane w ujęciu sołectwami.

Zestawienie danych liczbowych dotyczących zasadniczych cech i zjawisk demograficznych w gminie przedstawiają poniższe tabele:

Tabela Nr 4. Ludność gminy wg sołectw - liczba ludności i gęstość zaludnienia 1999 r. **2013 (obszar objęty zmianą Nr 4 Studium) 2016 r. (obszar objęty zmianą Nr 5 Studium)**

Lp.	Sołectwo	Powierzchnia w ha	Ludność				Wskaźnik feminizacji	Gęstość zaludnienia na 1 km ²
			Ogółem osób	% ludności gminy	Kobiety	Mężczyźni		
1.	Bazów	243,01	182	2,7	83	99	83,8	75
2.	Bogoria	195,95	255	3,3	123	132	93,1	130
3.	Chodków Nowy	164,84	220	2,9	110	110	100,0	133
4.	Chodków Stary	222,74	175	2,3	88	87	101,1	78
5.	Gągolin	143,75	112	1,4	59	53	111,3	77
6.	Gieraszwice	335,71	267	3,5	134	133	100,7	79
7.	Jasienica	153,88	344	4,5	179	165	108,5	225
8.	Jezioro	158,20	134	1,7	68	66	103,0	85
9.	Kępa Nagnajewska	103,55	99	1,2	52	47	110,6	96
10.	Krowia Góra	290,73	325	4,2	160	165	95,2	111
11.	Królewice	147,62	120	1,5	53	67	79,1	81
12.	Łązek	223,01	219	2,8	114	105	108,5	98
13.	Łoniów Kolonia	841,96	397	5,2	202	195	103,6	96
14.	Łoniów Wieś		409	5,4	217	192	113,0	
15.	Otoka	270,03	262	3,4	125	137	91,2	97
16.	Piaseczno	630,56	156	2,0	82	74	110,8	25
17.	Przewłoka	284,55	192	2,5	95	97	97,9	68
18.	Ruszczą Kolonia	92,41	100	1,3	52	48	108,3	108
19.	Ruszczą Wieś	260,91	264	3,5	122	142	85,9	101
20.	Skrzypaczowice	490,16	337	4,4	174	163	106,7	69
21.	Skwirzowa	197,09	151	1,9	78	73	106,8	77
22.	Sulisławice	277,08	443	5,8	229	214	107,0	160
23.	Suliszów	455,48	285	3,7	140	145	96,5	63
24.	Świniary Nowe	833,57	466	6,1	228	238	95,8	121
25.	Świniary Stare		545	7,2	269	276	97,5	
26.	Trzebiesławice	313,91	242	3,1	106	136	77,9	77
27.	Wnorów	330,66	294	3,8	153	141	108,5	89
28.	Wojcieszyce	273,76	201	2,6	95	106	89,6	74
29.	Wólka Gieraszwowska	247,07	260	3,4	120	140	85,7	105
30.	Zawidza	493,44	129	1,7	29	70	85,6	26
Gmina ogółem		8675,63	7585	100,0	3833	3851	99,5	89

Tabela Nr 5. Ludność gminy Łoniów wg sołectw. Struktura wiekowa ludności w 1999 r. 2013 (obszar Objęty zmianą Nr 4 Studium), 2016 r. (obszar objęty zmianą Nr 5 Studium)

Lp.	Sołectwo	Wiek przedprodukcyjny 0-15				Wiek produkcyjny K 16-59; M 16-64				Wiek poprodukcyjny K <60; M <65				Wskaźnik obciążenia demograf.
		Ogółem		M	K	Ogółem		M	K	Ogółem		M	K	
		Osób	%			Osób	%			Osób	%			
1.	Bazów	43	23,6	23	20	105	57,7	63	42	34	18,7	13	21	73,3
2.	Bogoria	62	24,3	35	27	153	60,0	82	71	40	15,7	15	25	66,6
3.	Chodków Nowy	44	20,0	28	16	122	55,5	63	59	54	24,5	19	35	80,3
4.	Chodków Stary	49	28,0	29	20	87	49,8	46	41	39	22,3	12	27	101,1
5.	Gagolin	24	21,4	8	16	72	64,3	40	32	16	14,3	5	11	55,5
6.	Gieraszwice	68	25,4	32	36	146	54,8	85	61	53	19,8	16	37	82,9
7.	Jasienica	107	31,1	53	54	191	55,6	94	97	46	13,3	18	28	80,1
8.	Jeziory	42	31,3	23	19	71	53,0	35	36	21	15,7	8	13	88,7
9.	Kępa Nagnajewska	22	22,2	8	14	56	56,6	32	24	21	21,2	7	14	76,7
10.	Krowia Góra	78	23,6	48	30	205	62,2	105	100	47	14,2	16	31	61,0
11.	Królewice	28	23,3	14	14	71	59,2	45	26	21	17,5	8	13	69,0
12.	Łązek	50	22,8	25	25	129	59,0	67	62	40	18,2	13	27	69,7
13.	Łoniów Kolonia	89	25,5	44	45	220	63,0	117	103	40	11,5	13	27	58,6
14.	Łoniów Wieś	106	23,7	45	61	274	61,3	138	136	67	15,0	21	46	63,1
15.	Otoka	65	24,8	40	25	153	58,5	79	74	44	16,7	18	26	71,2
16.	Piasieczno	53	33,9	25	28	85	54,6	44	41	18	11,5	5	13	83,5
17.	Przewłoka	53	27,6	30	23	105	54,7	54	51	34	17,7	13	21	82,8
18.	Ruszcza Kolonia	19	19,0	10	9	51	51,0	26	25	30	30,0	12	18	96,0
19.	Ruszcza Wieś	77	29,1	45	32	148	56,1	86	62	39	14,8	11	28	78,3
20.	Skrzypaczowice	92	27,3	46	46	202	60,0	108	94	43	12,7	9	34	66,8
21.	Skwirzowa	33	21,8	17	16	93	61,6	49	44	25	16,6	7	18	62,4
22.	Sulistawice	112	25,3	52	60	256	57,8	142	114	75	16,9	20	55	73,0
23.	Suliszów	64	22,4	31	33	156	54,8	85	71	65	22,8	29	36	82,6
24.	Świniary Nowe	129	26,3	77	52	287	58,6	144	143	74	15,1	26	48	70,7
25.	Świniary Stare	160	25,6	76	84	356	57,1	189	167	108	17,3	42	66	75,2
26.	Trzebieszowice	58	24,0	32	26	118	48,8	65	53	66	27,2	39	27	105,8
27.	Wnorów	79	26,8	33	46	176	59,9	95	81	39	13,3	13	26	67,0
28.	Wojcieszów	52	25,8	35	17	107	53,3	55	52	42	20,9	16	26	87,8
29.	Wólka Gieraszwowska	56	21,6	33	23	144	55,4	81	63	60	23,0	26	34	80,5
30.	Zawidza	34	26,1	18	16	76	58,5	42	34	20	15,4	10	10	71,0
Gmina ogółem		1948	25,3	1015	933	4415	57,5	2356	2059	1321	17,2	480	841	74,0

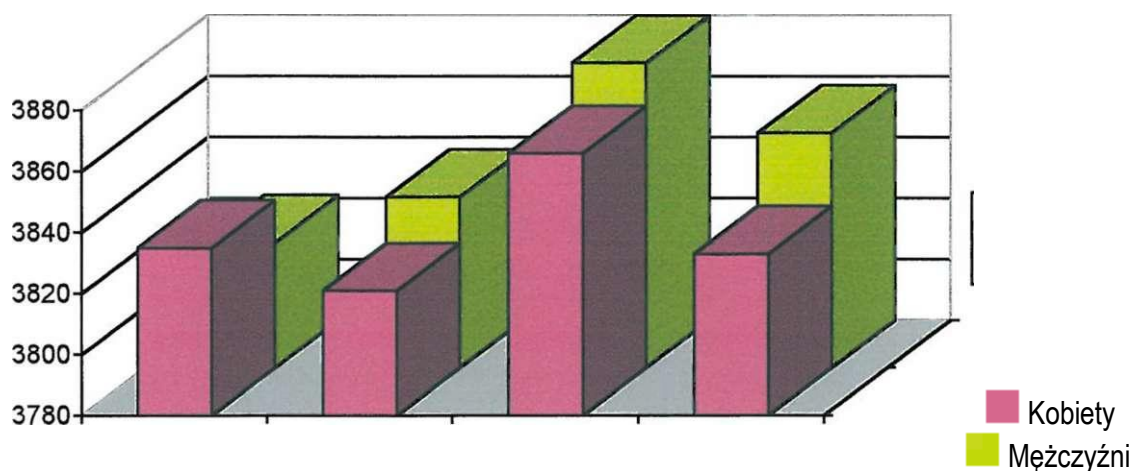
Tabela Nr 6. Ludność gminy Łoniów wg sołectw. Ruch naturalny i migracje w 1999 r., 2016 r. (obszar objęty zmianą Nr 5 Studium)

Lp.	Sołectwo	Ruch naturalny ludności (osoby)				Migracje (osoby)		
		Zgony	Urodzenia	Małżeństwa	Przyrost naturalny	Napływ	Odpływ	Saldo migracji
1.	Bazów	3	1	1	2		1	0
2.	Bogoria	5	4	0	-1		0	0
3.	Chodków Nowy	2	3	4	1		2	-1
4.	Chodków Stary	2	4	2	2		3	-2
5.	Gągolin	1	1	1	0		0	0
6.	Gieraszwice	3	4	0	1		3	-1
7.	Jasienica	2	6	3	4		12	-11
8.	Jeziory	3	2	1	-1		0	1
9.	Kępa Nagnajewska	0	0	0	0		2	-1
10.	Krowia Góra	3	5	6	2		8	-6
11.	Królewice	4	1	1	-3		1	0
12.	Łążek	0	4	2	4		6	-4
13.	Łoniów Kolonia	7	6	7	-1		2	2
14.	Łoniów Wieś	4	5	7	1	12	8	4
15.	Otoka	3	2	3	-1		0	0
16.	Piaseczno	1	1	1	0		0	0
17.	Przewłoka	0	3	3	3		1	0
18.	Ruszczą Kolonia	1	0	0	-1		7	-7
19.	Ruszczą Wieś	0	1	2	1		3	0
20.	Skrzypaczowice	5	4	3	-1		2	6
21.	Skwirzowa	0	1	1	1		4	1
22.	Sulisławice	1	5	1	4		3	-1
23.	Suliszów	2	3	6	1		4	-2
24.	Świniary Nowe	6	3	7	-3		1	5
25.	Świniary Stare	5	12	1	7		3	0
26.	Trzebieszawice	0	2	1	2		6	-6
27.	Wnorów	1	2	2	1		3	-2
28.	Wojcieszyce	2	4	1	2		15	-15
29.	Wólka Gieraszwowska	2	7	2	5		2	-1
30.	Zawidza	2	1	2	-1		3	-3
Gmina ogółem:		70	97	71	-14	62	105	-43

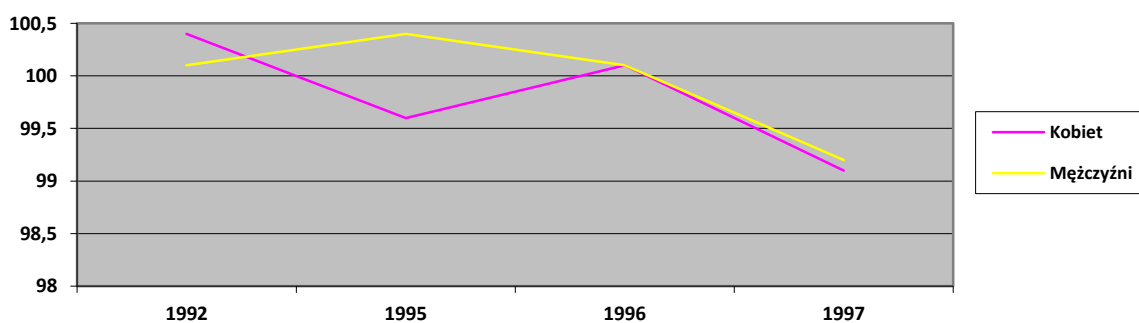
Tabela Nr 7. Ludność gminy Łoniów. Zmiany Ludności w latach 1991 – 1998r.

Wyszczególnienie	1992			1995			1997			1999		
	osoby	% udziału	dynamika rozwoju 90/92	osoby	% udziału	dynamika rozwoju 92/95	osoby	% udziału	dynamika rozwoju 95/97	osoby	% udziału	dynamika rozwoju 97/99
Ludność ogółem	7656	100,0	100,8	7657	100,0	100,0	7746	100,0	101,1	7684	100,0	99,2
Mężczyźni	3821	49,9	100,1	3836	50,0	100,4	3880	50,0	100,1	3851	50,2	99,2
Kobiety	3835	50,1	100,4	3821	50,0	99,6	3866	50,0	100,1	3833	49,8	99,1

Zmiany ludności w latach 1991 – 1998

Dynamika rozwoju demograficznego

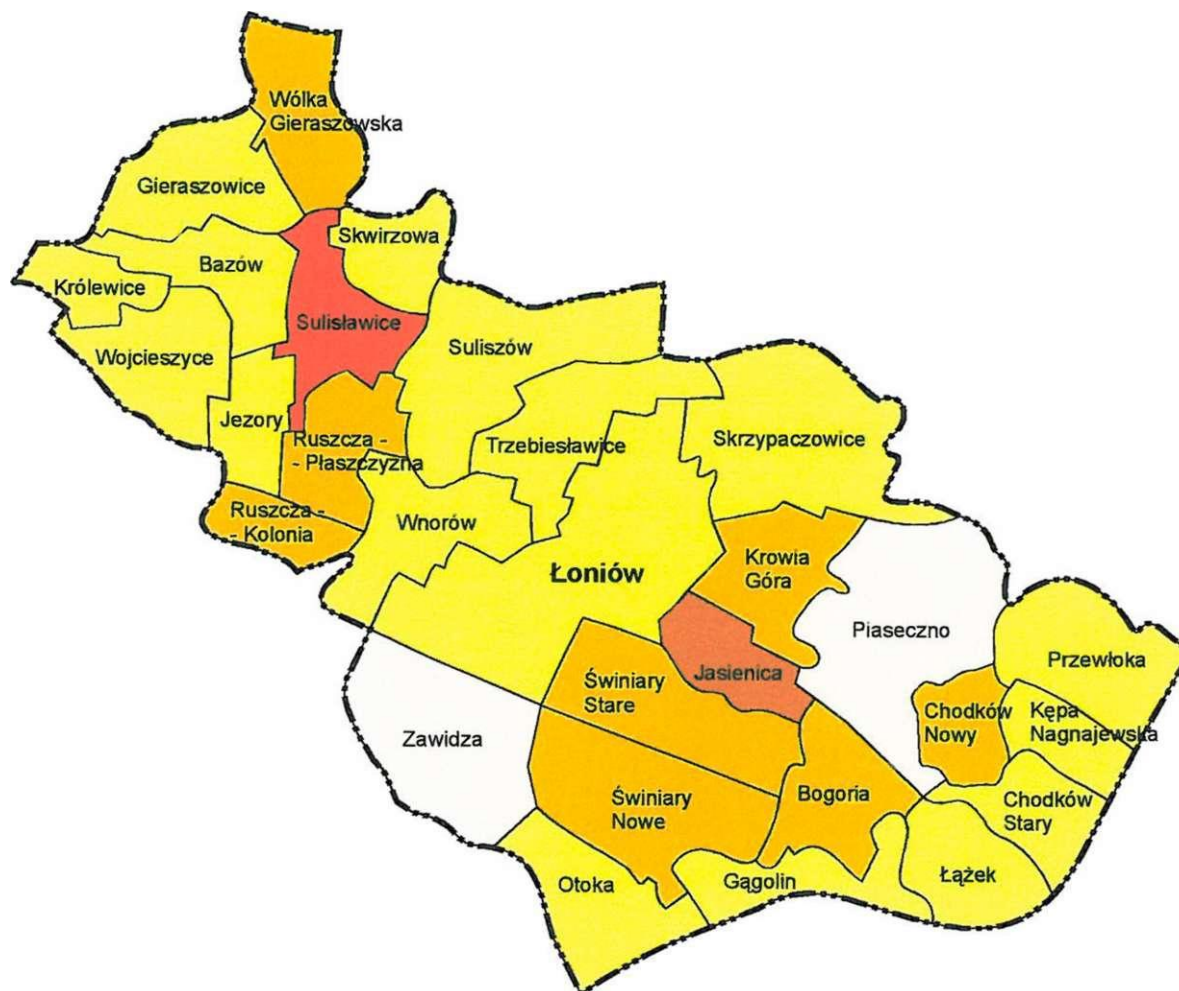
Do niniejszego rozdziału załącza się 4 mapki:

- Nr 12. Gęstość zaludnienia,
- Nr 13. Wskaźnik obciążenia demograficznego, Nr 14. Przyrost naturalny,
- Nr 15. Saldo migracji,

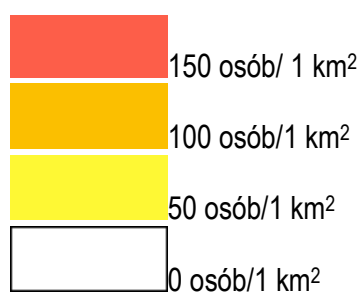
Przedstawiające w graficzny sposób sytuacje sołectw gminy Łoniów.

Mapka Nr 12.

Gmina Łoniów wg sołectw.
Gęstość zaludnienia.

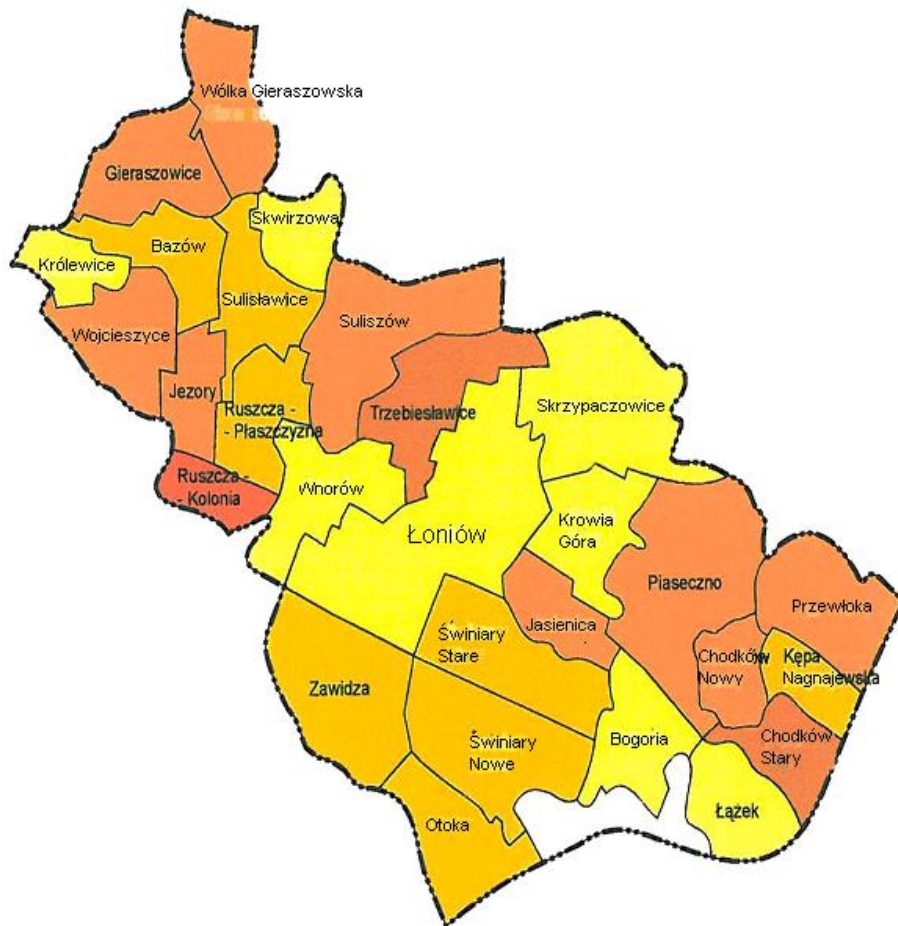
Legenda

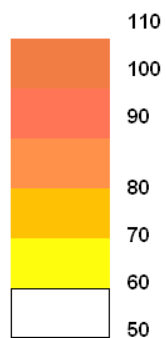
Mapka Nr 13

Gmina Łoniów wg sołectw.

Wskaźnik obciążenia demograficznego

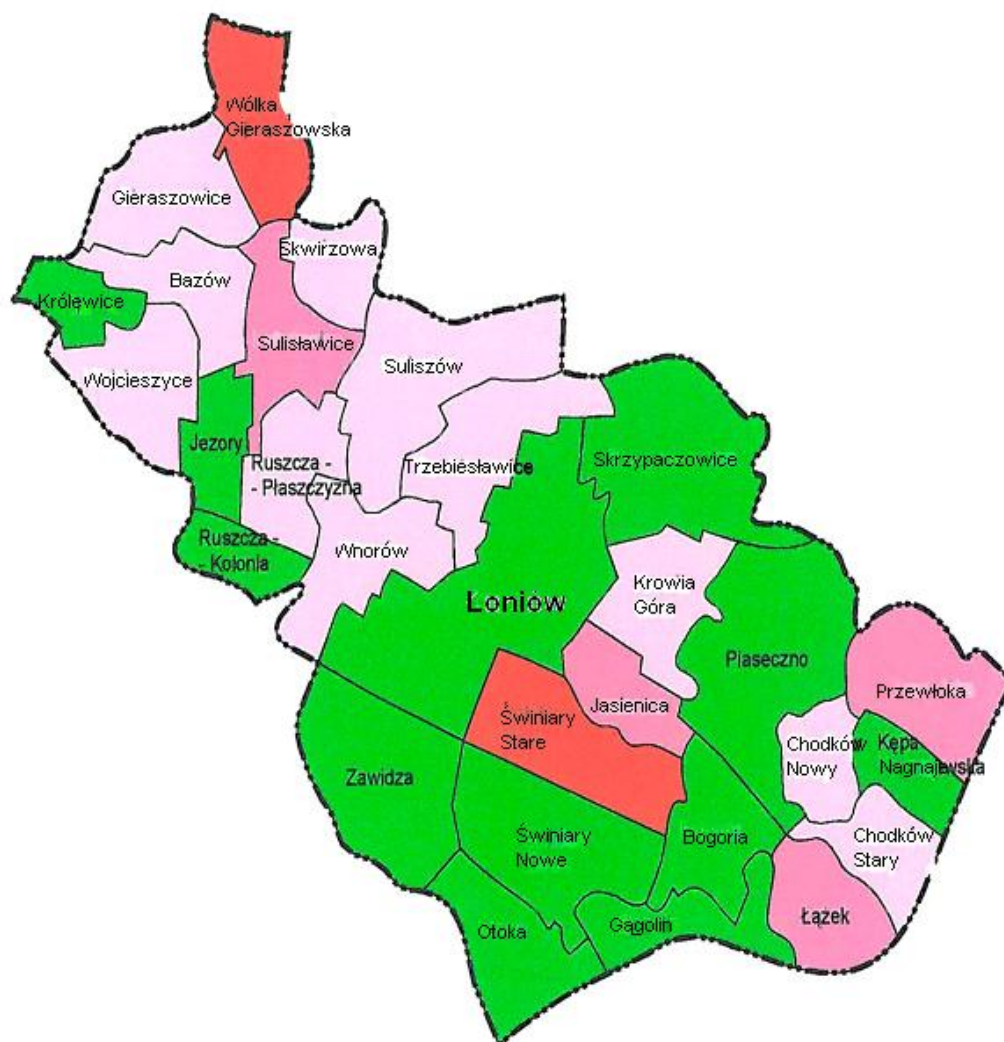

Legenda

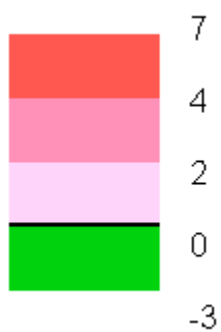

Mapka Nr 14.

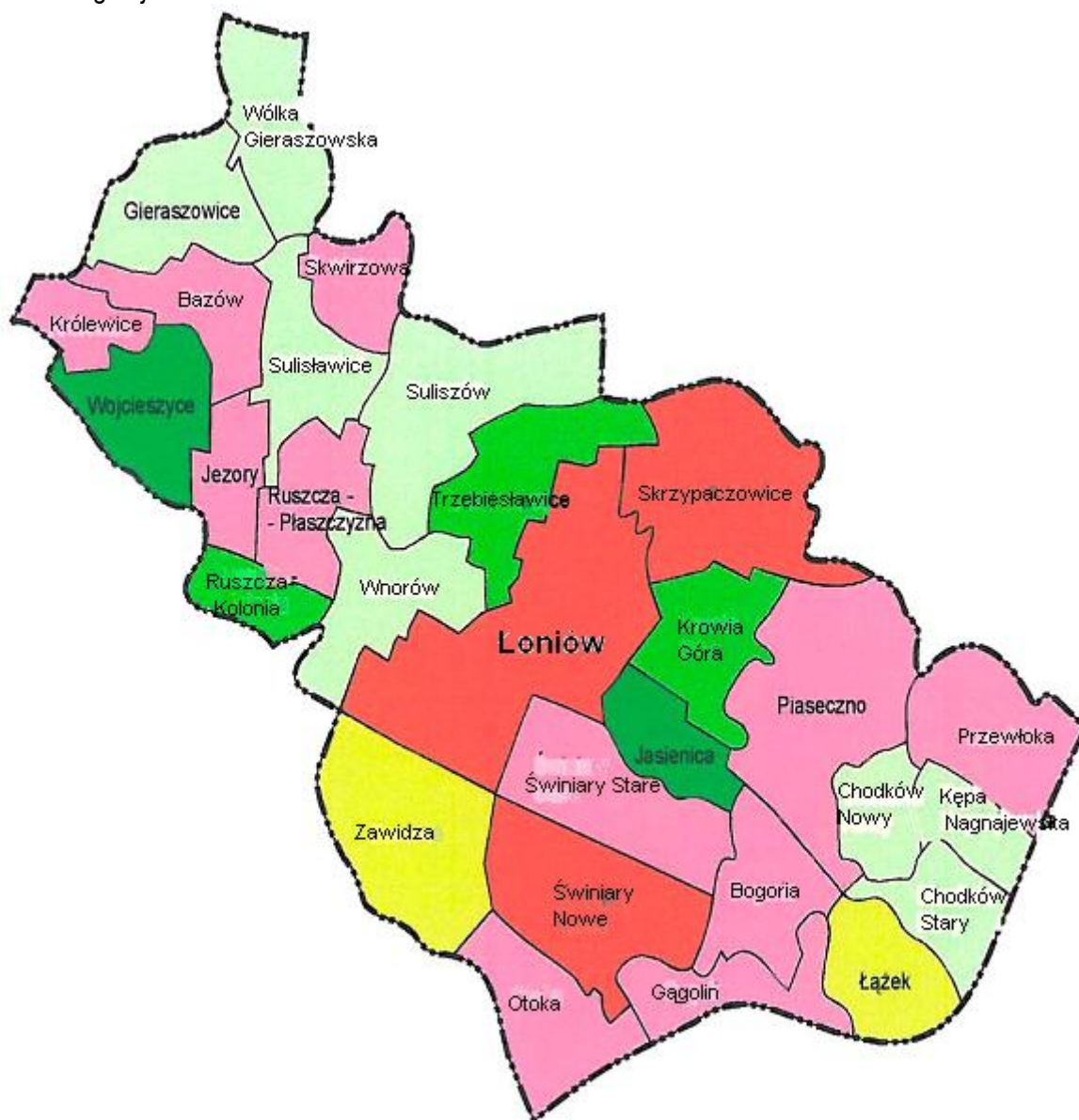
Gmina Łoniów wg sołectw.
Przyrost naturalny.

Legenda

Mapka Nr 15.
Gmina Łoniów wg sołectw.
Saldo Migracji.

Charakterystyczną cechą gminy jest znaczne rozproszenie osadnictwa. Składa się ono z 30 sołectw - niewielkich ludnościowo:

- największe sołectwo - Łonów Wieś (siedziba władz gminnych) - 447 mieszkańców,
- najmniejsze sołectwo - Kępa Nagnajewska - 99 mieszkańców,
- na terenie gminy nie występuje ośrodek miejski.

Średnia gęstość zaludnienia dla terenu gminy wynosi 89 osób/km² :

- największą gęstość wykazuje sołectwo Jasienica - 225 osób/km²,
- najmniejszą gęstość zaludnienia - sołectwo Piaseczno - 25 osób/km².

Ogólna liczba ludności gminy w okresie 1992 - 1999 r. wzrosła o 32 osoby, ale nie był to wzrost sukcesywny. W latach 1995 - 1997 wzrost ludności był bardzo znaczący: z 7657 do 7746 osób, po czym następuje spadek liczby ludności. W konsekwencji dynamika rozwoju demograficznego w latach 1997 - 1999 osiągnęła tylko 99,2%. Spadek ten należy wiązać ze sytuacją gospodarczą - niekorzystna sytuacja w wydobywaniu siarki i przemyśle siarkowym, stanowiącym poważną bazę zatrudnienia dla mieszkańców gminy, przyczyniła się do wzrostu migracji z gminy, zwłaszcza do miast.

Analiza stosunków demograficznych w gminie w zakresie podziału wg płci daje następujące spostrzeżenia:

- w ogólnej liczbie ludności gminy liczba mężczyzn przeważa nad liczbą kobiet - jest to rzadko spotykana cecha struktur demograficznych. Przewaga ta nie jest wielka liczbowo - daje wskaźnik feminizacji wielkości: 99,5 kobiet przypadających na 100 mężczyzn,
- w poszczególnych sołectwach wskaźnik feminizacji dla przeważającej ilości miejscowości osiąga wielkość powyżej 100. Najwyższy odnotowano w sołectwie Gągolin - 111,3 kobiet na 100 mężczyzn, natomiast najniższy - w Trzebiesławicach - 77,9 kobiet na 100 mężczyzn,
- ta cecha stosunków demograficznych w gminie dobrze rokuje rozwój demograficzny i ekonomiczny gminy. Przewaga mężczyzn w populacji, zwłaszcza dla gmin o funkcji dobrze rozwiniętego rolnictwa daje szanse na prawidłowy rozwój gospodarstwa, w którym męska siła robocza, będzie stanowić większość.

Gmina wykazuje niekorzystne cechy stosunków w zakresie ruchu naturalnego ludności:

- przyrost naturalny wyraża się liczbą ujemną i to dużą jak dla terenów wiejskich: -14,
- w poszczególnych sołectwach waha się on od 7 (w Swiniarach Starych) do -3 (w Swiniarach Nowych i Królewicach),
- bardzo niekorzystnie przedstawia się wielkość salda migracji zewnętrznej dla gminy: ogółem wynosi -43 osoby,
- w poszczególnych sołectwach saldo zmienia się pomiędzy wielkościami: -15 (Wojcieszycy) i 6 (Skrzypaczowice),
- przy takich wielkościach wskaźników ruchu naturalnego dla gminy należy zakładać spadek ogólnej liczby ludności.

Struktura wiekowa ludności gminy, rozpatrywana w trzech przedziałach wiekowych (wiek przedprodukcyjny, wiek produkcyjny, wiek poprodukcyjny) wskazuje na prawidłową strukturę:

- procentowy udział poszczególnych grup wiekowych w ogólnej liczbie mieszkańców gminy kształtuje się następująco:

25,3% - grupa wieku przedprodukcyjnego, 57,3% - grupa wieku produkcyjnego, 17,2% - grupa wieku poprodukcyjnego, ten układ daje bardzo korzystny wskaźnik obciążenia demograficznego dla gminy: 74 osoby ludności w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym przypadające na 100 osób w wieku produkcyjnym. Oznacza się w ten sposób proporcje pomiędzy ludnością czynną zawodowo i niepracującą.

- tylko jedno sołectwo (Chodków Stary) wykazuje wskaźnik obciążenia demograficznego powyżej 100, co oznacza nieprawidłową proporcję pomiędzy poszczególnymi grupami wiekowymi i wskazuje przeważnie na proces starzenia się ludności.

5.1.3. Struktura wykształcenia i zatrudnienia

Strukturę wykształcenia ludności w gminie Łoniów przedstawia poniższa tabela.

Tabela Nr 8. Gmina Łoniów. Struktura wykształcenia ludności 1995 - 1998 r.

Wyszczególnienie		Ludność z wykształceniem			
		w liczba bezwzględnych	w odsetkach liczby ludności pow. 15 lat		
			Ogółem	z wykształceniem wyższym	z wykształceniem średnim
Łoniów	1995	5068	3,9	20,1	66,1
	1998	5103	4,2	21,3	66,7

Są to dane szacunkowe zebrane z dostępnych w Urzędzie Statystycznym w Tarnobrzegu materiałów z „mikrospisu” z 1995 r. i według wskaźników z tego spisu ustalonych procentowo wielkości dla 1998 r. Cechy ludności gminy dotyczące wykształcenia to:

- znaczna przewaga ludności z wykształceniem podstawowym i zawodowym, co jest charakterystyczne właściwie w każdej populacji, zwłaszcza typowo wiejskiej,
- na dobrym poziomie kształtuje się w gminie udział grupy ludności z wykształceniem średnim - wskaźnik powyżej 20% dla terenów wiejskich jest wskaźnikiem wysokim. Związany jest on z dobrą dostępnością ludności gminy do szkół średnich w pobliskich miastach,
- również za korzystny uważa się należy udział ludności z wykształceniem wyższym - dla terenów wiejskich wielkość procentowa tej grupy w granicach 3 - 4% jest wysoka. Należy to tłumaczyć funkcją „sypialnianą” jaką gmina spełnia dla pobliskich miast.

5.1.4. Struktura zatrudnienia

Dostępne publikacje przedstawiają dane w układzie sekcji europejskiej klasyfikacji działalności (EKD) i publikowane są przez Urząd Statystyczny w Tarnobrzegu. Zestawienie tabelaryczne tych danych dla gminy Łoniów przedstawia się następująco:

Tabela Nr 9. Gmina Łoniów. Pracujący w gospodarce narodowej według sekcji EKD 1995-1997 r.

Wyszczególnienie	1995 r.	1997 r.
Ogoleni	431	393
w tym kobiety	226	214
rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo, rybołówstwo	36	30
górnictwo, kopalnictwo	-	-
działalność produkcyjna	36	21
zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, wodę	4	4
budownictwo	85	68
handel i naprawy	42	28
hotele, restauracje	-	7
transport, składowanie, łączność	15	20
pośrednictwo finansowe	10	7
obsługa nieruchomości i firm	4	3
administracja publiczna i obrona narodowa	29	45
edukacja	108	105
ochrona zdrowia i opieka socjalna	58	52
pozostała działalność usługowa, komunalna, socjalna i indywidualna	4	3
wskaźnik aktywności zawodowej	60,4%	60,2%

Dane nie obejmują jednostek o liczbie pracujących do 5 osób, oraz indywidualnych gospodarstw rolnych.

Wskaźnik aktywności zawodowej w gminie wg danych o zatrudnieniu podanych przez Urząd Gminy a mianowicie:

- zatrudnienie w rolnictwie 1980,
  - zatrudnienie w przemyśle 825,
  - zatrudnienie w handlu i usługach 358,
  - zatrudnienie w innych działach 250,
- ogółem: 3413 osób

wynosi 60,2% - co jest wysokim wskaźnikiem (przeciętnie wielkość tego wskaźnika nie przekracza 60%).

Na wielkość wskaźnika rzutuje spora liczba zatrudnionych w rolnictwie, gdzie zatrudnienie obejmuje ludność poza wiekiem produkcyjnym (kobiety powyżej 60 lat i mężczyźni powyżej 65 lat).

Z danych o zatrudnieniu w gospodarce narodowej wynika, że w gminie Łoniów:

- w ciągu lat 1995 - 97 spadła liczba zatrudnionych - bardziej dotknęło to mężczyzn,
- w liczbie zatrudnionych nadal dominuje sekcja edukacji - liczba zatrudnionych w tej sekcji utrzymuje się prawie na tym samym poziomie,
- zwraca uwagę fakt wzrostu zatrudnienia w sekcjach „administracja publiczna i obrona narodowa” oraz „transport, składowanie, łączność”,
  - w 1997 r. w strukturze zatrudnienia w gminie pojawia się liczba zatrudnionych w sekcji „hotele, restauracje”.

Podsumowując, stwierdzić należy, że zatrudnienie w gminie Łoniów wykazuje tendencje spadkowe, co stwarza jeszcze zagrożenie dla stabilności gospodarczej. Jest to tendencja zauważalna w całym kraju. Położenie gminy w sąsiedztwie jednostek miejskich, oraz poziom jej rolnictwa pozwala dobrze rokować na stan zatrudnienia ludności gminy na przyszłość.

5.2. Stan infrastruktury socjalnej gminy Łoniów

5.2.1. Oświata

Opieka przedszkolna

Tabela Nr 10. Wykaz placówek wychowania przedszkolnego w gminie Łoniów wg stanu 1999 r.

Lp.	Miejscowość	Liczba dzieci	Liczba oddziałów	Oddziały zerowe (w tym)	Liczba wychowawców	Grupy żłobkowe
1.	Łoniów	50	3	1	3	-
2.	Świniary	50	3	1	3	-
Gmina ogółem		100	6	2	6	-

Rozmieszczenie placówek wychowania przedszkolnego wynika z zapotrzebowania na te usługi występujące we wsiach najbardziej zaludnionych, gdzie utrzymanie przedszkoli jest uzasadnione ekonomicznie i gdzie znaczna część ludności czynnej zawodowo pracuje poza rolnictwem.

Należy zaznaczyć, że w zestawieniu nie liczone są oddziały „zerowe”, które prowadzone są przy wszystkich pełnych szkołach podstawowych (Łoniów, Świniary, Sulisławice, Łązek, Gieraszwice, szkoła filialna w Przewłocze), w których zatrudnieni są nauczyciele szkolni. W okresie ostatnich dwóch lat zmalała liczba dzieci korzystających z opieki przedszkolnej. Wynika to z mniejszego zainteresowania tą formą opieki - sprzyja temu zjawisko bezrobocia, które powoduje, że w wielu rodzinach bezrobotny rodzic może opiekować się dzieckiem, oraz to, że wielu rodziców nie jest stać na opłacanie przedszkola. Należy również zaznaczyć, że przyrost naturalny ludności maleje - więc maleje liczebność grupy dzieci wieku przedszkolnego.

Opieką przedszkolną objęte jest ok. 23% grupy wiekowej (0-6 lat), co nie jest wysokim wskaźnikiem, ale charakterystycznym dla obszarów wiejskich. Większość rodzin nie korzysta z opieki przedszkolnej, albowiem w gospodarstwach rolnych, zwykle jest ktoś z domowników, kto nie wychodzi do pracy na określone 8 godzin i może opiekować się dzieckiem. Dopiero 6-ciolatki posyłane są do oddziałów „zerowych”.

Stan techniczny obiektów przedszkolnych uznać można za zadowalający. Na bieżąco wykonywane są remonty.

Tabela Nr 11. Placówki szkolnictwa podstawowego w gminie Łoniów 1999 r.

Lp.	Miejscowość	Liczba uczniów	Liczba nauczycieli	Liczba oddziałów razem z „0”	Oddziały „0”	Uwagi (okręg szkolny)
1.	Łoniów	232	26	10	-	Łoniów Wieś, Łoniów Kolonia, Zawidza, Krowia Góra (z Żurawicą), Skrzypaczowice, Wnorów, Trzebieszowice, część Suliszów
2.	Świniary	181	15	8	-	Jasienicą Świniary Nowe, Świniary Stare, część Piaseczno
3.	Sulisławice	185	13	8	1	Ruszczą Płaszczyną, Ruszczą Kolonia, Wojcieszycze, Jezioro, część Skwirzowa, część Suliszów
4.	Łązek	122	14	8	1	Chodków Stary, Chodków Nowy, Bogoria, Gagolin, część Piaseczno, Łązek
5.	Gieraszwice	107	13	8	1	Wólka Gieraszwowska, Bazów, Gieraszwice, Królewice
6.	Przewłoka (filia O-III)	16	3	2	1	Kępa Nagnajowska, Przewłoka
Gmina ogółem		843	84	44	4	

Tabela Nr 12. Placówki gimnazjalne w gminie Łoniów 1999 r.

Lp.	Miejscowość	Liczba uczniów	Liczba nauczycieli	Liczba oddziałów	Nauczyciele dopełniający	Uwagi (obwody szkół podst.)
1.	Łoniów	69	1	3	12 (w tym dyrektor)	Łoniów, Świniary, Łązek
2.	Sulisławice	42	1	2	11 (w tym dyrektor)	Sulisławice, Gieraszwice
Gmina ogółem		111	2	5	21	

Szkolnictwem podstawowym i gimnazjalnym objęte jest 954 uczniów, co stanowi 12,4% liczby ogólnej ludności gminy. Jest to przeciętny wskaźnik - przyjmowany w statystyce wynosi 12,5%. Rozmieszczenie szkół podstawowych i gimnazjów zostało ustalone w wyniku reformy oświaty, wprowadzonej od września 1999 r. Obwody szkolne są powierzchniowo duże, ale szkoły nie są przepelnione. Problem dowożenia dzieci do szkół rozwiązano poprzez umowę z PKS na transport szkolny. Korzystnie przedstawia się wskaźnik liczby uczniów przypadających na 1-go nauczyciela, wynosi on - 8,8. Liczba uczniów przypadających na 1 oddział w szkole podstawowej wynosi średnio 19,15, a na 1 oddział w gimnazjum wynosi średnio 22,20. Odczuwalny jest brak nauczycieli do nauki

języków obcych. Placówki szkolne wyposażone są w miarę dobrze, posiadają pełny zestaw pomocy dydaktycznych i naukowych - 3 szkoły posiadają pracownie komputerowe. Obiekty szkolne pod względem technicznym nie budzą większych zastrzeżeń. W trzech szkołach działa ogrzewanie gazowe. Pozostałe mają ogrzewanie węglowe. Do obiektów szkolnych doprowadzona jest woda, elektryczność kanalizacja.

Szkolnictwo średnie

Na terenie gminy nie ma szkoły średniej. Młodzież korzysta ze szkół średnich najczęściej w Sandomierzu, Tarnobrzegu, Staszowie (gdzie działają szkoły o szerszym zakresie profilowym), również w Klimontowie, Koprzywnicy i Osieku (gdzie działają tylko licea ogólnokształcące).

5.2.2. Ochrona zdrowia i opieka społeczna

Obsługa ludności w zakresie opieki zdrowotnej, po wprowadzeniu reformy, odbywa się poprzez następujące placówki.

Tabela Nr 13. Gmina Łoniów. Placówki lecznictwa otwartego 1999 r.

Lp.	Miejscowość charakter placówki	Ilość gabinetów	Zatrudnienie					Uwagi
			Lekarze	Stomatolodzy	Personel pielęgniarski			
					Ogólne	Położne środowiskowe	Pielęgniarki środowiskowe	
1.	Słwmiar) Stdie							
	Samodzielny Publiczny Zakład Podstawowej Opieki Zdrowotnej	4	21/2	1/2	4	1	3	brak lekarzy stomatologa ginekologa
2.	Sulisławice							
	Niepubliczny Zakład Medycyny Rodzinnej	2	2	1/2	2	-	2	

Do placówek ochrony zdrowia w gminie należy zaliczyć również aptekę w Sulisławicach. Gmina utrzymuje obiekty publicznych placówek zdrowia i zapewnia ich wyposażenie. Niepubliczny zakład w Sulisławicach działa w obiekcie będącym własnością gminy - na zasadzie wynajmu. Personel lekarski i pielęgniarski w zakładach opieki zdrowotnej na terenie gminy Łoniów jest zatrudniony na zasadzie kontraktów z Świętokrzyską Kasą Chorych. Nie zostają

wymienione prywatne gabinety lekarskie i stomatologiczne. Jest ich w gminie niewiele. Obsługa specjalistyczna w zakresie opieki zdrowotnej odbywa się na zasadzie korzystania ze specjalistycznych zakładów (przychodnie specjalistyczne, szpitale) w Sandomierzu i Staszowie, w ramach działalności kontraktowej Świętokrzyskiej Kasy Chorych. Odległość placówek znajdujących się w Sandomierzu nie jest wielka: średnio do 15 km. Do Staszowa odległość jest większa: średnio do 25 km. Najkorzystniejsza byłaby obsługa w tym zakresie przez placówki położone w Tarnobrzegu, ale jest to rejon Podkarpackiej Kasy Chorych. W zakresie pomocy doraźnej gmina obsługiwana jest przez Pogotowie Ratunkowe w Sandomierzu. Sytuacja obsługi ludności gminy Łoniów, w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej, czyli dostępności do lekarzy 1-go kontaktu, jest całkiem dobra. Na 1-go kontraktowego lekarza przypada ok. 1100 osób. Reforma zakładała średnio 2500 osób na 1-go lekarza. Jeśli uwzględni się gabinety prywatne niekontraktowe, to wskaźnik dostępności kształtuje się jeszcze korzystniej. Również korzystnie przedstawia się sytuacja z zaspokojeniem obsługi przez pielęgniarki środowiskowe (ok. 1500 mieszkańców na 1 pielęgniarkę środowiskową). W obsłudze zdrowotnej ludności zauważa się brak ginekologa i rehabilitanta - istnieje możliwość zatrudnienia w SPZOZ w Świnarach Starych. Również 1 apteka na terenie gminy wydaje się być niewystarczająca (zwłaszcza w rozważeniu odległości), chociaż standard obsługi przewiduje do 10000 na 1 aptekę.

Opieka społeczna

Na terenie gminy działa obligatoryjnie gminny ośrodek pomocy społecznej. Działalność ośrodka polega przede wszystkim na docieraniu do mieszkańców gminy z pomocą finansową, oczywiście do tych którzy tej pomocy potrzebują.

W ramach tej działalności rozdzielane są różnego rodzaju świadczenia pieniężne. W 1998 r. lista tych świadczeń przedstawiała się następująco: zasiłki stałe - 130 świadczeń, zasiłki stałe wyrównawcze - 72 świadczeń, zasiłki okresowe - 854 świadczeń,

- renty socjalne - 448 świadczeń, ochrona macierzyństwa - 156 świadczeń, zasiłki rodzinne - 108 świadczeń, zasiłki pielęgnacyjne - 412 świadczeń, zasiłki dla kombatantów - 15 świadczeń,
- dożywianie - 12259 świadczeń,
- usługi opiekuńcze - 5866 świadczeń, zasiłki celowe - 139 świadczeń.

Na opiekę społeczną z budżetu gminy przeznaczono w bieżącym roku 10% kwoty przeznaczonej na wydatki.

Drugą ważną formą działalności ośrodka jest docieranie do mieszkańców samotnych, niesprawnych poprzez opiekunki, pracowników socjalnych. Obecnie działalność ośrodka w tym zakresie wygląda następująco: ogółem zatrudnionych jest w ośrodku 6-ciu pracowników, w tym: kierownik,

- pracownicy socjalni - 3 osoby, aspirant pracy socjalnej - 1 osoba, opiekunka - 1 osoba.

Pomoc ośrodka dociera do wszystkich mieszkańców pozostających bez pomocy rodzinnej. Ilość świadczeń nasuwa stwierdzenie, że duże są potrzeby w zakresie pomocy społecznej na terenie gminy, co wiąże się ze znacznym odsetkiem ludzi ubogich w gminie. Średnio w 1998 r. na 1-go mieszkańca gminy przypadało 2,7 świadczenia z tytułu opieki społecznej. Na terenie gminy znajduje się dom opieki społecznej dla dzieci starszych i młodzieży. Znajduje się on w adaptowanym zabytkowym pałacu (zespół dworsko - pałacowy z parkiem) w Łoniewie. Obiekt znajduje się w dobrym stanie technicznym. Posiada 33 pomieszczenia użytkowe. Obecnie w placówce przebywa 41 wychowanków w wieku od 3 do 24 lat (studenci) - maksymalna ilość miejsc wynosi 52. Wychowankowie pozostają pod opieką 10 pracowników pedagogicznych. Dzieci i młodzież uczą się w szkole podstawowej w Łoniewie, a następnie w szkołach średnich jeżeli wykazują odpowiednie postępy w nauce. W przeważającej części nauka ogranicza się do ukończenia szkoły zawodowej lub OHP-u. W placówce większość przebywają tzw. „sieroty społeczne” i półsieroty.

Bezpośrednim władającym domem dziecka jest Starostwo Powiatowe w Sandomierzu, które wydaje skierowanie do placówki. Skierowania dotyczą wyłącznie województwa świętokrzyskiego. Placówka jest elementem wyróżniającym gminę Łoniewo na tle regionu i winna być wszelkimi środkami rozwijana, a to ze względu na rosnące (niestety!) potrzeby w zakresie stałych miejsc opieki społecznej dla dzieci i młodzieży.

5.2.3. Usługi kultury

Placówki kultury w gminie Łoniewo mają obligatoryjnie zarysowaną strukturę: gminny ośrodek kultury w Łoniewie prowadzący działalność poprzez: filię w Chodkowie Starym, sieć bibliotek publicznych:

gminna biblioteka w Łoniewie,

filie gminnej biblioteki w Chodkowie, Świnarach i Sulisławicach (znajdują się w obiektach strażnic OSP w w/w miejscowościach).

Na jedną placówkę biblioteczną przypada 1924 mieszkańców. W bibliotekach znajduje się 30,3 tys. woluminów - 3910 na 1 mieszkańca). Liczba czytelników: 902 (1997 r.). Wypożyczenia: 24,0 tys. woluminów (za 1997 r.).

W gminnym ośrodku kultury zatrudnionych jest 4 pracowników (3 osoby w Łoniewie i 1 w Chodkowie). Działalność ośrodka to przede wszystkim zajęcia z młodzieżą i dziećmi: nauka gry na instrumentach klawiszowych, aerobik, zajęcia muzyczno - ruchowe, dziecięcy zespół tańca, nauka tańca nowoczesnego, zajęcia plastyczne (dziećmi).

Do działalności ośrodka należy też organizowanie imprez okolicznościowych i uroczystości, współpraca z agencjami artystycznymi, teatrami. Przy ośrodku działa również siłownia. W gminie brak jest kina, mieszkańcy korzystają z kin w Tarnobrzegu i Staszowie. Sytuację zaspokojenia potrzeb ludności w zakresie kultury w gminie nie jest najlepsza. Zatrudnienie w GOK-u, skromna działalność na rzecz dorosłych mieszkańców gminy nie świadczą korzystnie o dostępności do placówek kultury w gminie.

5.2.4. Sport i turystyka

Kluby sportowe

Na terenie gminy działają dwa kluby sportowe: -

Łonów „2000”,

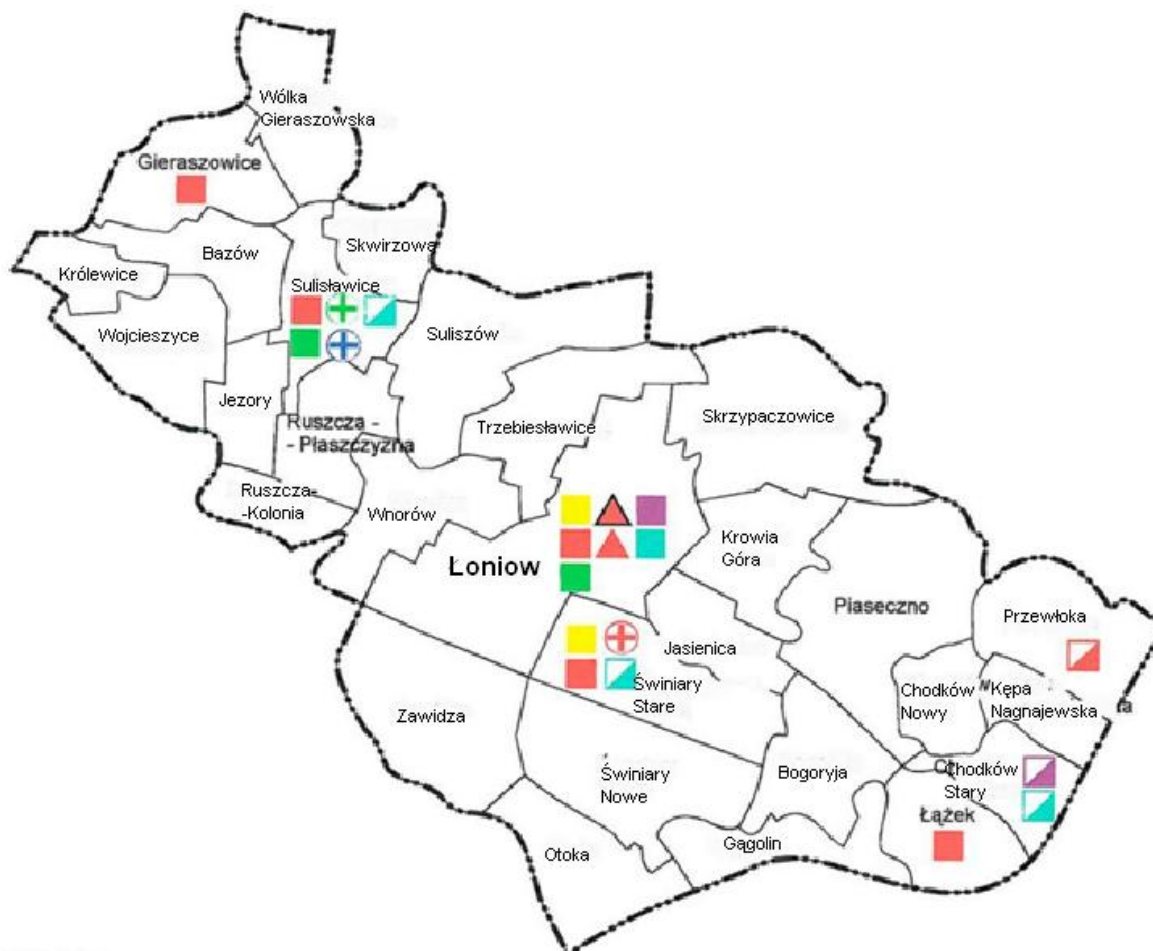
Gminny Klub Sportowy „Świniary”.

Obiekty klubów są bardzo skromne, sprowadzają się do boisk sportowych, przystosowanych właściwie tylko do gry w piłkę nożną. Nie prowadzi się działalności klubów sportowych przy szklach.

Mapka Nr 16.

Gmina Łoniów wg sołectw.

Placówki oświaty, zdrowia, opieki społecznej i kultury.

Legenda:

Oświata

- przedszkole
- szkoła podstawowa pełna
- szkoła podstawowa filia
- gimnazjum

Kultura

- GOK
- dom kultury
- biblioteka
- biblioteka filia

Zdrowie

- Samodzielny Publiczny ZPOZ
- Niepubliczny Zakład Medycyny Rodzinnej
- apteka

Opieka społeczna

- gminny OPS
- dom opieki społecznej

Turystyka

Gmina nie wyróżnia się naturalnymi walorami dla rozwoju turystyki, jednakże na terenie gminy znajduje się spora liczba obiektów zabytkowych, mogących przyciągać turystów (miejsce kultu Matki Boskiej Bolesnej - kościół w Sulisławicach, miejsca związane z działalnością oddziału partyzanckiego „Jędrusie”, zespoły i parki podworskie). Szczegóły dotyczące obiektów zabytkowych zawiera rozdział 3 pt. „Uwarunkowania kulturowe”. Trzeba jednak stwierdzić, że do tej pory nie wykorzystano ich dla przyciągnięcia turystów, mimo, że gmina posiada ciekawe komunikacyjnie położenie: przy drodze krajowej Nr 777 Kraków - Nowe Brzesko - Połaniec - Sandomierz zwanej „nadwiślańską”. Droga ta w Łoniowie krzyżuje się z drugą drogą krajową Nr 9 Radom - Rzeszów - Barwinek. Na terenie gminy nie ma żadnych obiektów noclegowych.

5.2.5. Usługi handlu, gastronomii i rzemiosła

Handel

W zakresie usług handlu na terenie gminy działa 153 jednostki gospodarcze. Przeważają liczbowo jednostki handlu gospodarczego i artykułami chemicznymi, konfekcją, artykułami papieżnymi, artykułami do produkcji rolnej artykułami budowlanymi. Nasycenie gminy placówkami handlu na poziomie podstawowym uznać należy za korzystne, nawet jeżeli weźmie się pod uwagę fakt, że asortyment artykułów oferowanych, oraz wygląd placówek budzą zastrzeżenia.

Większość placówek skupia się w miejscowościach większych - proporcjonalnie do siły nabywczej. Jednakże dla mieszkańców każdej z miejscowości gminy, zaopatrzenie się w podstawowe artykuły, nie stwarza najmniejszych problemów.

Zaspokojenie potrzeb w zakresie handlu towarami bardziej luksusowymi, w szerszym wyborze asortymentu odbywa się w pobliskich miastach: Sandomierzu, Tarnobrzegu, Staszowie. Takie warunki będą się nadal utrzymywać gdyż prawa gospodarki rynkowej kształtują rozmieszczenie placówek handlu na zasadzie równowagi pomiędzy popytem i podażą, co oznacza warunki opłacalności handlu.

Należy zwrócić uwagę że w gminie pojawiają się hurtownie, oraz punkty skupu produktów rolnych, zwłaszcza owoców.

Gastronomia

Na terenie gminy 6 zakładów prowadzi działalność gastronomiczną, w miejscowościach: Łoniów, Sulisławice, Jasienica. Rozmieszczenie placówek w poszczególnych miejscowościach jest w zasadzie przypadkowe, chociaż powstaje w zależności od liczby mieszkańców miejscowości. Jakość usług jest mierna. Ogranicza się przeważnie do sprzedaży alkoholu, frytek, pizzy. Założyć można, że ten stan nie ulegnie jakiejś zasadniczej zmianie. Mieszkańcy gminy żyjący na przeciętnym poziomie nie będą stwarzać uwarunkowań do podnoszenia poziomu usług w tym zakresie.

Pewne uwarunkowania w tym kierunku może stworzyć rozwój turystyki czy agroturystyki w gminie. Działalność placówek gastronomii łączona jest często z prowadzeniem dyskotek. Nie jest to zjawisko negatywne, ale należy zwrócić uwagę na to, aby nie była to zabawa tylko przy piwie - uatrakcyjnić dyskotekę rozrywkami, a gastronomię gamą proponowanych dań i napojów.

Usługi

Sytuację w zakresie nasycenia miejscowości gminy placówkami usługowymi nie jest imponujące. Dominują usługi transportowe (w tym 1 zakład przewozu osób), piekarnie, usługi budowlano - montażowe. Odnotowuje się działalność usług służących przetwórstwu rolnemu: młyn,

przetwórstwo owoców i warzyw (produkcja soków). Jednakże w stosunku do potencjału produkcji rolnej gminy, usługi związane z obsługą rolnictwa są słabo rozwinięte. Bardzo niekorzystnie przedstawia się obsługa w zakresie usług bytowych: 2 zakłady fryzjerskie, 3 krawieckie, naprawy sprzętu RTV.

5.3. Rynek pracy i bezrobocie

5.3.1. Ogólna charakterystyka

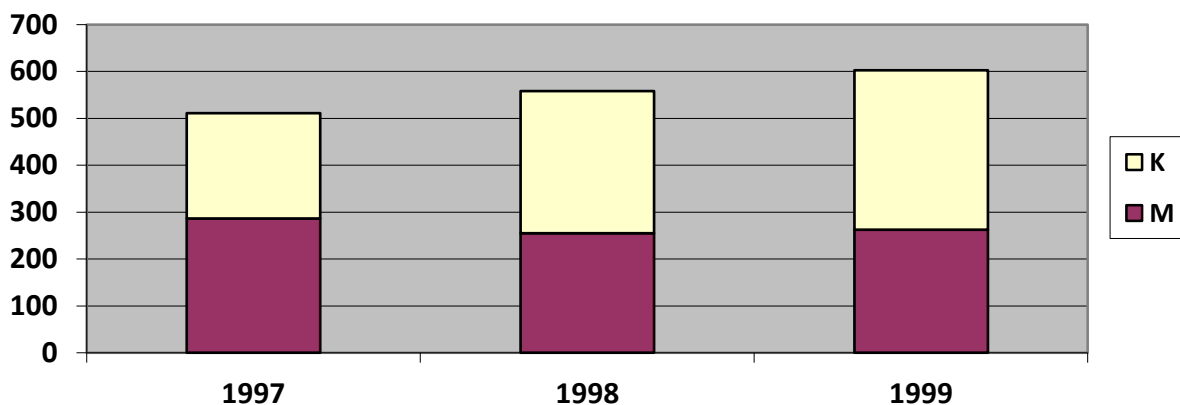
Z zatrudnieniem ludności w każdym układzie demograficznym i gospodarczym wiąże się rynek pracy, cechą tego rynku w systemie gospodarki wolnorynkowej jest przewaga ilości siły roboczej nad ilością miejsc pracy. W systemie tym działają prawa wolnego rynku a przede wszystkim pojawia się zjawisko bezrobocia.

Zjawisko to jest rejestrowane i oceniane przez powiatowe urzędy pracy - dla gminy Łoniów - Powiatowy Urząd Pracy w Sandomierzu. Wg danych w/w urzędu poziom bezrobocia w gminie Łoniów kształtuje się w latach 1997 - 1999 r. (I kwartał) następująco:

Tabela Nr 14. Poziom bezrobocia w gminie Łoniów 1997 - 1999 r.

Gmina	31.12.1997 r.			31.12.1998 r.			31.03.1999 r.		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Łoniów	511	255	286	558	255	303	602	262	340

Poziom bezrobocia 1997 -1999r.

Ogólna liczba bezrobotnych w gminie stale wzrasta. Stopa bezrobocia w gminie na koniec 1998 r. wynosiła 14% - obecnie również jest na tym poziomie. Wiąże się to niewątpliwie z sytuacją gospodarczą rejonu a także kraju - restrukturyzacja zakładów pracy w związku z wprowadzeniem gospodarki wolnorynkowej.

Bezpośredni wpływ na spadek zatrudnienia w gminie Łoniów wywiera sytuacja KiZPS „Siarkopol” - największy zakład produkcyjny w pobliżu gminy (odległość 10-15 km), który jest w likwidacji.

Także nie bez znaczenia pozostaje wprowadzenie reform gospodarczych, zwłaszcza administracji i zdrowia. W pobliskim Tarnobrzegu gwałtownie zmalała liczba miejsc pracy. Większość tych miejsc, to miejsca pracy kobiet.

5.3.2. Charakterystyka struktury bezrobocia

Sytuację bezrobocia zaostrzają zwolnienia grupowe i z przyczyn zakładów pracy, chociaż w ostatnich latach liczba tychże maleje. W gminie Łoniów kształtuje się ona następująco:

Tabela Nr 15. Zwolnienia grupowe z przyczyn zakładów pracy w gminie Łoniów 1997 - 99 r.

Gmina	31.12.1997 r.			31.12.1998 r.			31.03.1999 r.		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Łoniów	32	14	18	27	12	15	28	10	18

Brak jest danych w jakich zakładach te zwolnienia miały miejsca. Zwolnienia z przyczyn zakładów pracy nie stanowią liczbowo znaczącego udziału w ogólnym przyroście liczby bezrobotnych; największa ich liczba przypadała na lata 1995 - 96 r.

Charakterystyczną cechą zjawiska bezrobocia w zasięgu PUP Sandomierz jest to, że liczba zarejestrowanych bezrobotnych jest największą w przedziale osób pozostających bez pracy powyżej 24-ch miesięcy. Tak jest również w gminie Łoniów. Gwałtownie wzrasta liczba osób bezrobotnych bez prawa do zasiłku - obecnie jest ich 337.

Tabela Nr 16. Gmina Łoniów. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych wg czasu pozostawania bez pracy (stan na 31.12.1998 r.).

Gmina	do 1 m-ca		od 1 do 3 m-cy		od 3 do 6 m-cy		od 6 do 12 m-cy		od 12 do 24 m-cy		powyżej 24 m-cy	
	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety
Łoniów	34	16	53	25	67	32	97	37	117	91	190	102

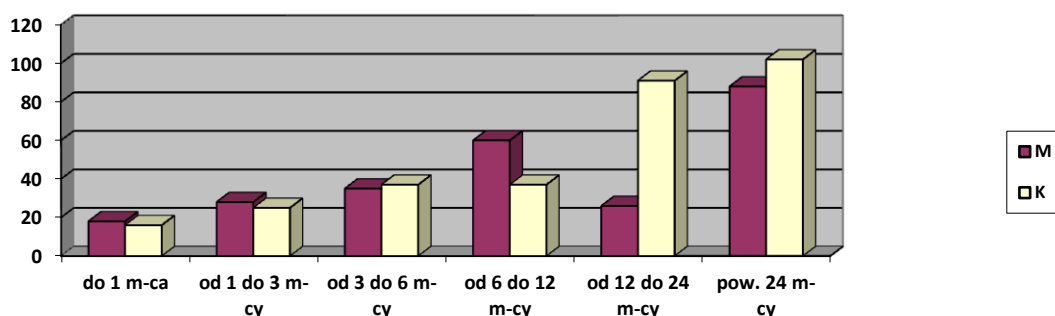

Tabela Nr 17. Gmina Łoniów. Bezrobotni wg poziomu wykształcenia (stan na 31.12.1998r.)

Najwyższa liczba bezrobotnych rekrutuje się z ludności o wykształceniu zasadniczym zawodowym i podstawowym. Również duża liczba bezrobotnych dotyczy ludności z wykształceniem

Gmina	Wyższe		Policealne i śr. zawodowe		Średnie ogólnoksz.		Zasadnicze zawodowe		Podstawowe	
	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety
Łoniów	7	5	124	79	29	23	216	103	182	93

policealnym i średnim zawodowym. Można tutaj wnieść uwagę, że w tej grupie bezrobotnych należy prowadzić działalność przekwalifikowania zawodowego.

Wyjaśnić należy, że grupa osób bezrobotnych w gminie faktycznie może być większa, gdyż na terenach wiejskich występuje zjawisko tzw. bezrobocia ukrytego - osoby bez prawa do zasiłku mające gospodarstwo rolne rezygnują z rejestrowania się w urzędzie pracy mając utrzymanie i zajęcia w gospodarstwie.

W ramach walki z bezrobociem Urząd Gminy, z udziałem Powiatowego Urzędu Pracy w Sandomierzu podejmują od 1991 r. szereg działań, do których zalicza się np. grupy bezrobotnych do prac interwencyjnych.

5.4. Zasoby mieszkaniowe gminy

5.4.1. Dane ogólne

Liczbowe dane obrazujące zmiany w zasobach mieszkaniowych gminy w ostatnich latach zawierają tabele:

Tabela Nr 18. Gmina Łoniów. Zasoby mieszkaniowe zamieszkane 1992 - 1999 r.

Jednostka	Rok	Mieszkania	Izby	Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ²	Przeciętnie		
					Powierzchnia użytkowa mieszk/1 osobę	Liczba osób na	
						1 mieszkanie	1 izbę
Łoniów	1992	1832	6923	134,8	17,7	4,15	1,10
	1995	1870	7132	139,4	18,3	4,07	1,07
	1997	1892	7253	141,8	18,5	4,05	1,06

Tabela Nr 19. Gmina Łoniów. Mieszkania i izby oddane do użytku w latach 1992 - 1997 r.

Jednostka	Rok	Mieszkania		Izby	
		Ogółem	w tym w indyw. bud. mieszkaniowym	Ogółem	w tym w indyw. bud. mieszkaniowym
Łoniów	1992	14	14	61	61
	1995	12	12	65	65
	1997	4	4	22	22

Z powyższych zestawień jednoznacznie można stwierdzić:

- zasoby mieszkaniowe gminy przyrastają bardzo regularnie, przyrost dotyczy wyłącznie budownictwa indywidualnego,
- liczba mieszkań oddanych do użytku od 1997 r. zmalała trzykrotnie w stosunku do lat 1992, 1995 i jest to wynik ogólnej sytuacji gospodarczej - pogarsza się sytuacja materialna większości społeczeństwa,
- bardzo korzystnie przedstawiają się wskaźniki zagęszczenia w mieszkaniach i przeciętna pow. mieszkania na osobę, ilość osób przypadająca na 1 izbę i mieszkanie,
- należy jeszcze dodać, że bardzo dobry jest stan techniczny budownictwa mieszkaniowego w gminie - ogólnie ocenić można że około 70% budownictwa mieszkaniowego jest w bardzo dobrym, lub dobrym stanie technicznym.

5.4.2. Dane o zasobach mieszkaniowych w sołectwach

Tabela Nr 20. Gmina Łoniów. Zasoby mieszkaniowe wg sołectw 1997 r. (2013 dla terenu objętego zmianą nr 4 Studium, 2016 r. dla terenu objętego zmianą Nr 5 Studium)

Lp.	Sołectwo	Mieszkania		
		Ogółem	W budownictwie indywidualnym	Wielorodzinne
1.	Bazów	45	45	-
2.	Bogoria	63	63	-
3.	Chodków Nowy	54	54	-
4.	Chodków Stary	42	42	-
5.	Gągolin	28	28	-
6.	Gieraszwice	66	66	-
7.	Jasienica	85	85	-
8.	Jeziory	33	33	-
9.	Kępa Nagnajewska	25	25	-
10.	<i>Krowia Góra</i>	<i>87</i>	<i>87</i>	-
11.	Królewice	30	30	-
12.	Łążek	54	54	-
13.	Łoniów Kolonia	<i>92</i>	<i>86</i>	<i>1 budynek kondygnacyjny, mieszkań, dom nauczyciela</i>
14.	Łoniów Wieś	110	110	-
15.	Otoka	64	64	-
16.	Piaseczno	38	38	-
17.	Przewłoka	47	47	-
18.	Ruszcza Kolonia	24	24	-
19.	Ruszcza Wieś	65	65	-
20.	Skrzypaczowice	83	83	-
21.	Skwirzowa	37	37	-
22.	Sulisławice	108	108	-
23.	Suliszów	70	70	-
24.	Świniary Nowe	<i>121</i>	<i>121</i>	-
25.	Świniary Stare	<i>154</i>	<i>154</i>	-
26.	Trzebieszowice	60	60	-
27.	Wnorów	73	73	-
28.	Wojcieszyce	50	50	-
29.	Wólka Gieraszkowska	64	64	-
30.	<i>Zawidza</i>	<i>36</i>	<i>36</i>	-
Gmina ogółem:		<i>1908</i>	<i>1902</i>	6

Zasoby mieszkaniowe gminy Łoniów charakteryzują się właściwie brakiem zabudowy wielorodzinnej - mieszkania wyłącznie w budownictwie o niskiej intensywności (dom nauczyciela przy domu dziecka to jedyny budynek wielorodzinny w gminie). Uwagę zwraca bardzo dobry stan techniczny zabudowy mieszkaniowej i standard powierzchni mieszkalnej, zagęszczenie w mieszkaniach co stanowi - o bardzo dobrych warunkach mieszkaniowych w gminie.

Stan wyposażenia mieszkań w zakresie zaopatrzenia w wodę z sieci wodociągowej ocenić należy jako dobry - 86% mieszkań w gminie posiada podłączenie do sieci wodociągowej. Miejscowości które nie posiadają wodociągów to: Bazów, Gieraszwice, Królewice, Wólka Gieraszwowska.

Nieco gorzej przedstawia się wyposażenie zasobów mieszkaniowych w instalację gazową - 50% mieszkań jest zgazyfikowanych. Nie posiadają sieci gazowej mieszkania we wsiach: Bazów, Bogoria, Gieraszwice, Jeziory, Królewice, Otoka, Piaseczno, Ruszczą Kolonia, Ruszczą Wieś, Skwirzowa, Suliszów, Trzebieszawice, Wnorów, Wojcieszycze, Zawidza. Oczywiście wszystkie mieszkania zasilane są w energię elektryczną.

W zasobach mieszkaniowych w gminie jest 13 mieszkań komunalnych (we wsiach Łoniów, Sulisławice).

Przyrost zasobów mieszkaniowych na przyszłość należy wiązać przede wszystkim z przygotowaniem terenów dla budownictwa indywidualnego - uzbrojenie, opracowanie planistyczne.

5.5. Synteza uwarunkowań wynikających z jakości życia mieszkańców

5.5.1. Uwarunkowania wynikające ze stosunków demograficznych

- Są one niezbyt korzystne - wzrost ogólnej liczby ludności w gminie załamał się w 1994 r. - liczba ludności maleje. Przyrost naturalny w gminie jest spory, ale saldo migracji wewnętrznej jest ujemne. To tłumaczy tendencję zniżkową ogólnej liczby ludności.
- Korzystne uwarunkowania wynikają ze struktury wiekowej ludności. Wskaźnik udziału grupy wiekowej przedprodukcyjnej i produkcyjnej dobrze rokuje na rozwój demograficzny gminy.
- Rozwój poszczególnych miejscowości pozostaje w prostej proporcji do liczby mieszkańców.
- W związku z powyższym należy zasygnalizować, że miejscowości o liczbie mieszkańców poniżej 100 osób mają ograniczone możliwości rozwoju demograficznego.

5.5.2. Uwarunkowania wynikające z dostępności do usług

- Określić należy jako przeciętne i nie ma większych szans na zmianę tej sytuacji. Rozmieszczenie sieci placówek zdrowia, oświaty, szkolnictwa podstawowego, średniego, kultury pozostawia wiele do życzenia pod względem dostępności do nich ze znacznej liczby miejscowości - odległość przekracza często 7 km.
- Korzystniej przedstawia się rozmieszczenie usług podstawowych handlu, gastronomii które wstępują niemal w każdej miejscowości.
- W obecnej sytuacji gospodarczo - społecznej oraz przy położeniu gminy w sąsiedztwie jednostek miejskich, z którymi jest bardzo dobre połączenie komunikacyjne nie ma przesłanek na zmianę warunków dostępności mieszkańców gminy do usług.
- Szansą na rozwój sieci usług w gminie jest wykorzystanie uwarunkowań przyrodniczo - kulturowych gminy dla rozwoju turystyki, agroturystyki.

5.5.3. Uwarunkowania wynikające z sytuacji na rynku pracy

- Bariera rozwoju gminy w tej sferze jest przede wszystkim sytuacja gospodarcza nie tylko w regionie, w którym położona jest gmina, ale i w kraju.
- W związku z tym należy wykorzystywać i popierać każdy przejaw gospodarczej aktywności w zakresie tworzenia nowych, choćby pojedynczych miejsc pracy. Władze gminy i powiatu muszą być nastawione na działania służące zabezpieczeniu odpowiednio przygotowanych terenów dla ewentualnych inwestorów.

- Możliwości tworzenia nowych miejsc pracy należy poszukiwać w rozwoju przetwórczości płodów rolnych, owoców i warzyw, rozwoju sieci usług związanych z produkcją rolną.

5.5.4. Uwarunkowania wynikające ze stanu zasobów mieszkaniowych

- Stan zasobów i rozmieszczenie zasobów mieszkaniowych w gminie należy uznać za korzystne uwarunkowania rozwoju gminy.

Rozwój zasobów mieszkaniowych należy ukierunkować na inwestycje w budownictwie indywidualnym, a przede wszystkim doprowadzić do zorganizowania pełnej sieci infrastruktury technicznej, aby uatrakcyjnić i polepszyć standard mieszkań. Te działania wymagać będą nakładów finansowych, a ich brak będzie barierą dla rozwoju gminy.

6. Uwarunkowania wynikające z funkcjonowania systemu transportowego

6.1. Komunikacja drogowa

6.1.1. Układ drogowy

Układ dróg na obszarze gminy (87 km²) stanowią drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne. Wykaz dróg wraz z podstawowymi parametrami technicznymi przedstawia tabela Nr 1. Dane do tabeli uzyskano od zarządców drogowych tj.: dla dróg krajowych - z Generalnej Dyrekcji Dróg Publicznych, Oddział Południowo- Wschodni, Rejon w Opatowie,

- dla dróg wojewódzkich - z Rejonu Dróg Wojewódzkich w Staszowie,
- dla dróg powiatowych - z Zarządu Dróg Powiatowych w Sandomierzu,
- dla dróg gminnych - z Urzędu Gminy Łoniów.

Drogi publiczne ze względów funkcjonalno - technicznych dzielą się na klasy określone w warunkach technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi i ich usytuowanie. Symbole literowe klas technicznych oznaczają: GP - droga główna ruchu przyspieszonego, G - droga główna, Z - droga zbiorcza, L - droga lokalna, D - droga dojazdowa.

Tabela Nr 1. Układ drogowy.

Nr kwd drogi	Nazwa drogi	Klasa funkc	Długość liniowa (km)	Rodzaj nawierzchni			Szerokość korony		
				Twarda (akumulacyjna)	Gruntu- na	Gruntu- na	Jeździec	Korony	Stosunek
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
DROGI KRÓJOWE									
9	Radom - Iłża - Ostrowiec Sw. - Opatów - Lipnik - Klimontów - Łoniów - Nagnajów - Kolbuszowa - Głogów Młp - Rzeszów - Babica - Lutcza - Domaradz - Miejsce Piastowe - Dukla - Barwinek - granica państwa	GP	16,368	16,368	-	-	-	7,0 7,0 7,5 8,0	11,0 10,2 12,0 12,0
777	Kraków - Nowe Brzesko - Połaniec - Sandomierz	GP	8,106	8,106	-	-	-	6,2 8,0 7,5 6,9 6,0 9,0	10,2 12,0 8,5 9,0 9,0
DROGI WOJEWODZKIE									
1078	(Droga Nr 9) Łoniów - Swiniary - Rzeka Wisła - Baranów Sandomierski (Droga Nr 985)	G	4,550	4,550	-	-	-	6,0	9,0
DROGI POWIATOWE									
42111	Swiniary przez wieś	Z	1,450	1,450	-	-	-	5,50	*
42313	Klimontów - Wólka Gieraszkowska	Z	4,518	3,740	-	-	0,778	5,00	*
42315	Sztombergi - Sulisławice	Z	3,471	3,471	-	-	-	5,50	*
42317	Sulisławice - Łoniów	Z	4,918	4,918	-	-	-	5,00	*
42333	Koprzywnica - Chodków St.	Z	4,490	4,490	-	-	-	5,10	*
42336	Krowia Góra - Jasienica	Z	2,372	2,372	-	-	-	5,00	*
42337	Zawidza - Chodków Nowy	Z	6,016	6,016	-	-	-	4,40	*
42344	Jasienica - Przewłoka	Z	4,926	4,084	-	-	0,842	5,50	*
42379	Sulisławice - Niedźwiedzice	Z	1,220	1,220	-	-	-	4,00	*
42380	Postronna - Wólka Gieraszkowska	Z	0,897	0,897	-	-	-	4,00	*

1	2	3	4 1	5 J	6	7	8	9	10
DROGI GMINNE									
4225 001	Łoniów Kol. - Wnorów Kol.	L	2,200	0,700	-	-	1,500	4,00	*
4225 002	Łoniów - Skrzypaczowice	L	5,250	3,250	-	-	2,000	5,00	*
4225 003	Łoniów - Wymysłów - Krysin - Trzebiesławice	L	3,530	1,100	-	-	2,430	5,00	*
4225 004	Łoniów - Wygnanów - Żurawica - Krowia Góra	L	2,130	0,430	-	-	1,700	5,00	*
4225 005	Suliszów - Beszyce Dolne	L	1,100	-	-	-	1,100	4,00	*
4225 006	Skrzypaczowice - Beszyce	L	2,500	-	-	-	2,500	4,00	*
4225 007	Wólka Gieraszkowska - Nawodzice	L	1,060	0,500	-	-	0,560	4,00	*
4225 008	Gieraszkowice - Nawodzice	L	1,200	-	-	-	1,200	4,00	*
4225 009	Królewice - Wojcieszyce - Jezioro	L	4,600	-	-	-	4,600	4,00	*
4225 010	Gieraszkowice - Bazów - Jezioro	L	2,400	1,500	-	-	0,900	4,00	*
4225 011	Bazów - Sulisławice	L	1,600	0,400	-	-	1,200	5,00	*
4225 012	Sulisławice przez wieś	L	0,900	0,900	-	-	-	5,00	*
4225 013	Nietuja - Bazów	L	0,900	-	-	-	0,900	5,00	*
4225 014	Królewice - Wojcieszyce	L	1,600	-	-	-	1,600	4,00	*
4225 015	Jezioro - Ruszczą	L	1,200	1,200	-	-	-	4,00	*
4225 016	Ruszczą Płasczyzna - Bukowa	L	1,950	-	-	-	1,950	4,00	*
4225 017	Ruszczą - Ruszczą Kolonia	L	2,260	-	-	-	2,260	5,00	*
4225 018	Wojcieszyce - Jezioro - Ruszczą Kolonia	L	3,120	1,200	-	-	1,920	5,00	*
4225 019	Swiniary - Jasienica	L	1,500	1,200	-	-	0,300	5,00	*
4225 020	Bogoria do wału	D	0,750	-	-	-	0,750	5,00	*
4225 021	Chodków Nowy	L	0,830	0,830	-	-	-	5,00	*
4225 022	Łązek przez wieś	L	0,700	0,700	-	-	-	4,00	*
4225 023	Otoka przez wieś	L	0,900	0,900	-	-	-	4,50	*

* - brak danych

Z podanych parametrów technicznych wynika, że większość dróg, przede wszystkim powiatowych i gminnych, nie spełnia wymogów przypisanych im klasom technicznym. Charakterystyczna dla ciągów drogowych jest niejednorodność przekroju poprzecznego pasów drogowych (tj. szerokość jezdni, poboczy, korony). Zestawienie długości dróg pod względem rodzaju nawierzchni przedstawia poniższa tabela.

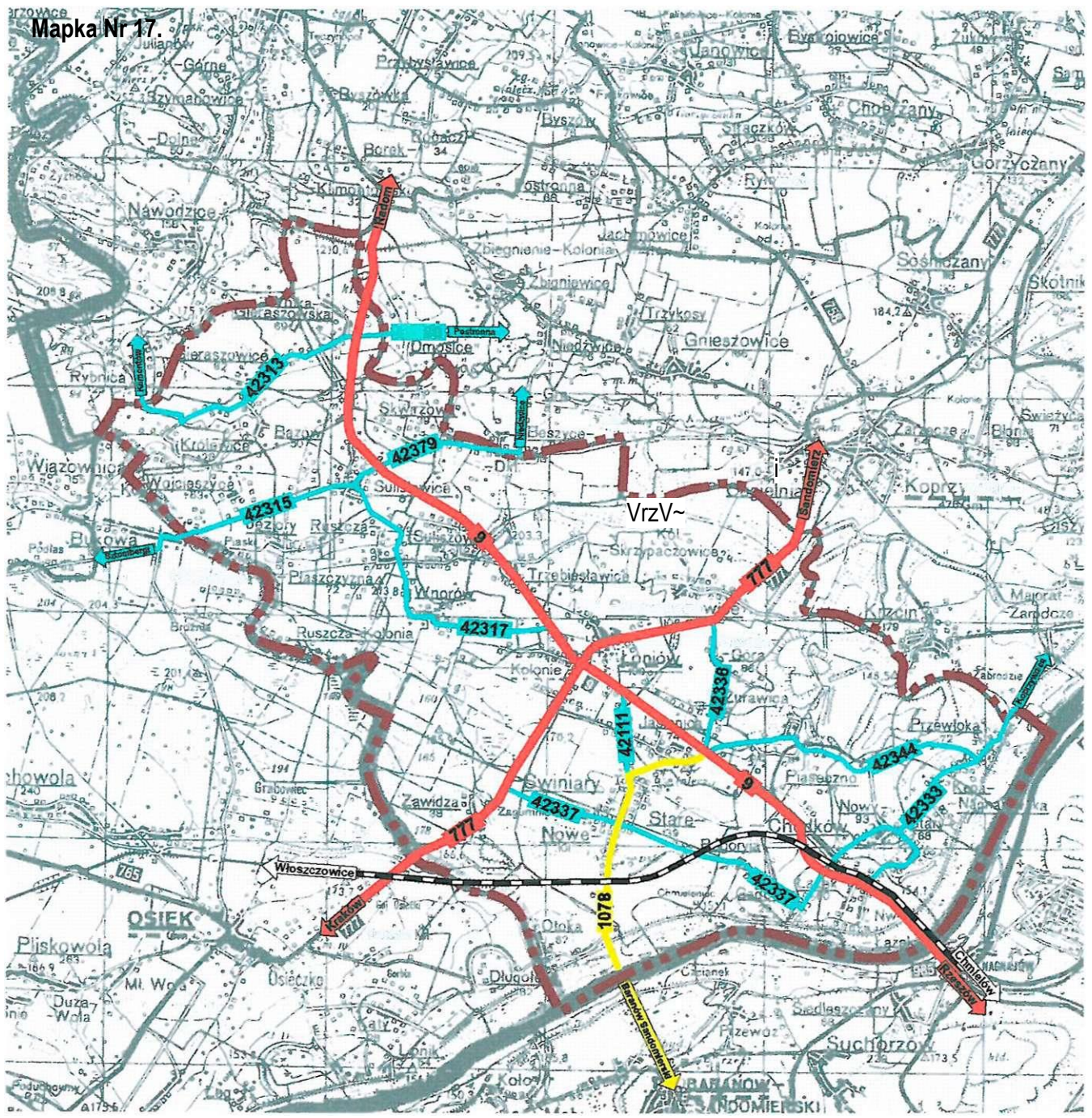
Tabela Nr 2. Rodzaj nawierzchni dróg.

Kategoria drogi	Rodzaj nawierzchni (km)			
	Twarda		Gruntowa	
	Bitumiczna	Nieulepszona	Naturalna	Ulepszona
Krajowe	24,474	-	-	-
Wojewódzkie	4,450	-	-	-
Powiatowe	32,658	-	-	1,620
Gminne	14,810	-	-	29,370
Ogółem:	76,392	-	-	30,990

W ogólnej długości zewidencjonowanych dróg 107,382 km, 71,1% stanowią drogi o nawierzchni bitumicznej. Natomiast dla dróg gminnych, na ogólną długość 44,180 km, drogi o nawierzchni bitumicznej stanowią zaledwie 33,5%.

6.1.2. Obciążenie ruchem zewnętrznym i docelowo - źródłowym dróg krajowych

Źródłem uzyskania danych o natężeniu i strukturze ruchu są publikacje „Transprojektu” Warszawa, zawierające dane statystyczne o ruchu drogowym, opracowane na podstawie Generalnego Pomiaru Ruchu na drogach krajowych, przeprowadzanego kolejno w latach 1985, 1990 i 1995. Następny pomiar przeprowadzony zostanie w 2000 r. Wyniki z poszczególnych lat przedstawione zostały w tabeli Nr 3 oraz graficznie na schemacie Nr 4.

Legenda

- Granica gminy
- Drogi Krajowe
- Droga Wojewódzka
- Drogi Powiatowe
- Linia Kolejowa

Schemat Nr 4.

Obciążenie sieci dróg krajowych średniorocznym dobowym ruchem (SDR) w obszarze skrzyżowania w Łoniowie w latach 1985 - 1995.

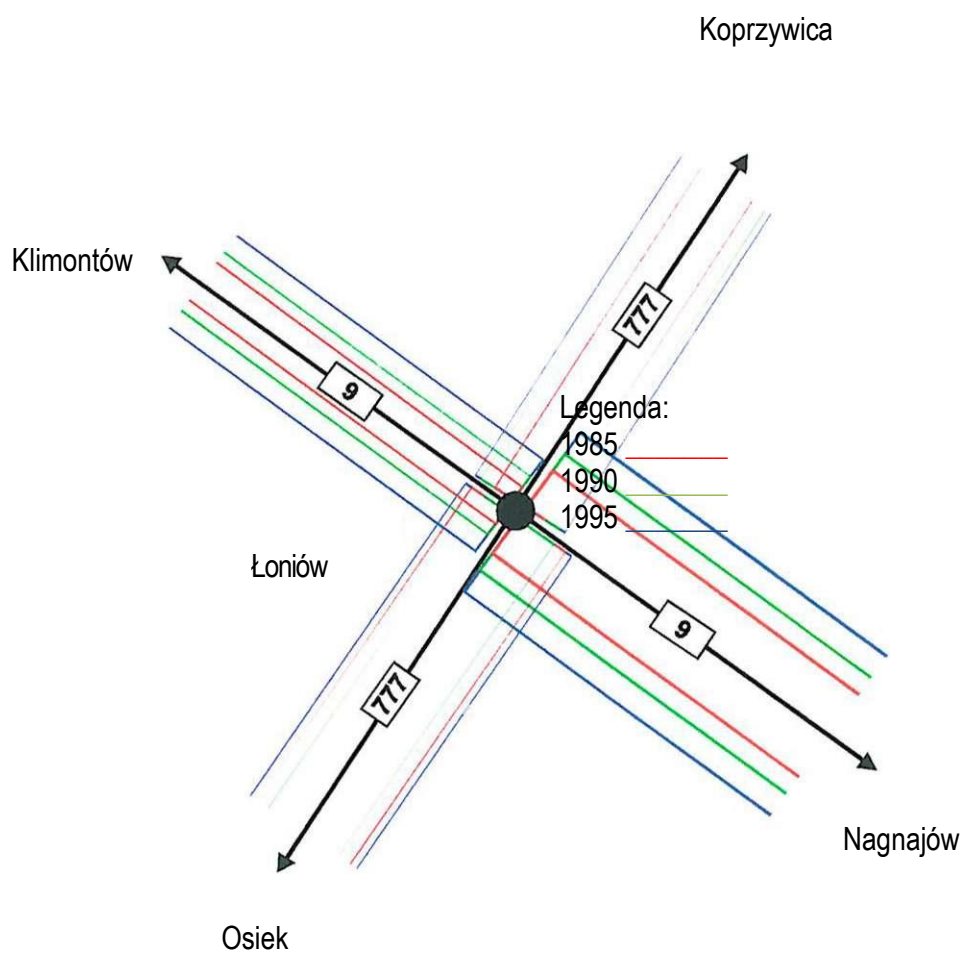

Tabela Nr 3. Obciążenie dróg krajowych średniorocznym dobowym ruchem w obszarze i w rejonie gminy Łoniów.

Nr drogi	Badany odcinek	Średni dobowy ruch (poja/d)					Procentowy udział w ruchu samochodowym (%)								
		85	90	wskaznik wzrostu 85/90	95	wskaznik wzrostu 90/95	samochody osobowe			samochody ciężarowe			autobusy		
							85	90	95	85	90	95	85	90	95
9	Nagnajów - Łoniów	270	380	1,4	520	1,37	3	5	63	3	2	20	1	1	1
	Łoniów - Klimontów	0	0	1	0		5	0		0	5		0		
777	Łoniów - Koprzywnica	120	190	1,5	300	1,58	3	4	61	3	2	22	5	5	
	Osiek - Łoniów	0	0	8	0		6	5		6	9				
777	Łoniów - Koprzywnica	160	245	1,5	280	1,14	3	4	64	3	3	11	8	8	
	Osiek - Łoniów	0	0	3	0		4	3		1	6				
777	Łoniów - Koprzywnica	300	225	0,7	340	1,51	3	4	66	3	3	15	9	9	
	Osiek - Łoniów	0	0	5	0		6	2		1	1				

Analizując wyniki trzech kolejnych pomiarów nasuwają się wnioski:

- Droga krajowa Nr 9. Największe natężenie ruchu z tendencją dużego wzrostu występuje na odcinku Nagnajów - Łoniów. Rośnie również natężenie ruchu na odcinku Łoniów - Klimontów, lecz jest ono prawie dwukrotnie niższe niż od strony Nagnajowa. Droga krajowa Nr 777. Natężenie ruchu na drodze nie wykazuje znacznego wzrostu. W 1990 roku zmalało znacznie na odcinku Osiek - Łoniów. Notuje się również dosyć mały wskaźnik wzrostu a odcinku Łoniów - Koprzywnica .

Ogólnie stwierdza się dosyć duże zmniejszenie się w ruchu udziału samochodów ciężarowych i autobusów. Natomiast rośnie procentowy udział w ruchu samochodów osobowych. Na terenie gminy Łoniów przeważa ruch o charakterze gospodarczym. Charakter ruchu i jego zmiany na drogach krajowych i wojewódzkich przedstawione zostały na schemacie Nr 5. Charakter ruchu ustalony został na podstawie ogólnokrajowych kryteriów przyjętych do stosowania w oparciu o publikację „Transprojekt” Warszawa. Te kryteria to"

Odcinki dróg o gospodarczym charakterze ruchu - odcinki dróg, na których występują niewielkie sezonowe wahania ruchu, tzn. średni dobowy ruch dla poszczególnych miesięcy zbliżony jest do SDR, natomiast średni dobowy ruch w dni robocze jest większy od średniego dobowego ruchu w dni świąteczne.

Odcinki dróg o turystycznym charakterze ruchu - odcinki dróg, na których w sezonowych wahaniami ruchu występuje znaczny (ok. 50%) wzrost średniego dobowego ruchu w miesiącach lipcu i sierpniu. Tygodniowe wahania ruchu są takie, jak dla odcinków dróg o gospodarczym charakterze ruchu.

Odcinki o rekreacyjnym charakterze ruchu - odcinki dróg, na których występują niewielkie sezonowe wahania ruchu, jak dla dróg o gospodarczym charakterze ruchu, natomiast tygodniowe wahania ruchu wykazują zawsze większy (o ok. 20%) średni dobowy ruch w niedziele i dni świąteczne od średniego dobowego ruchu w dni robocze.

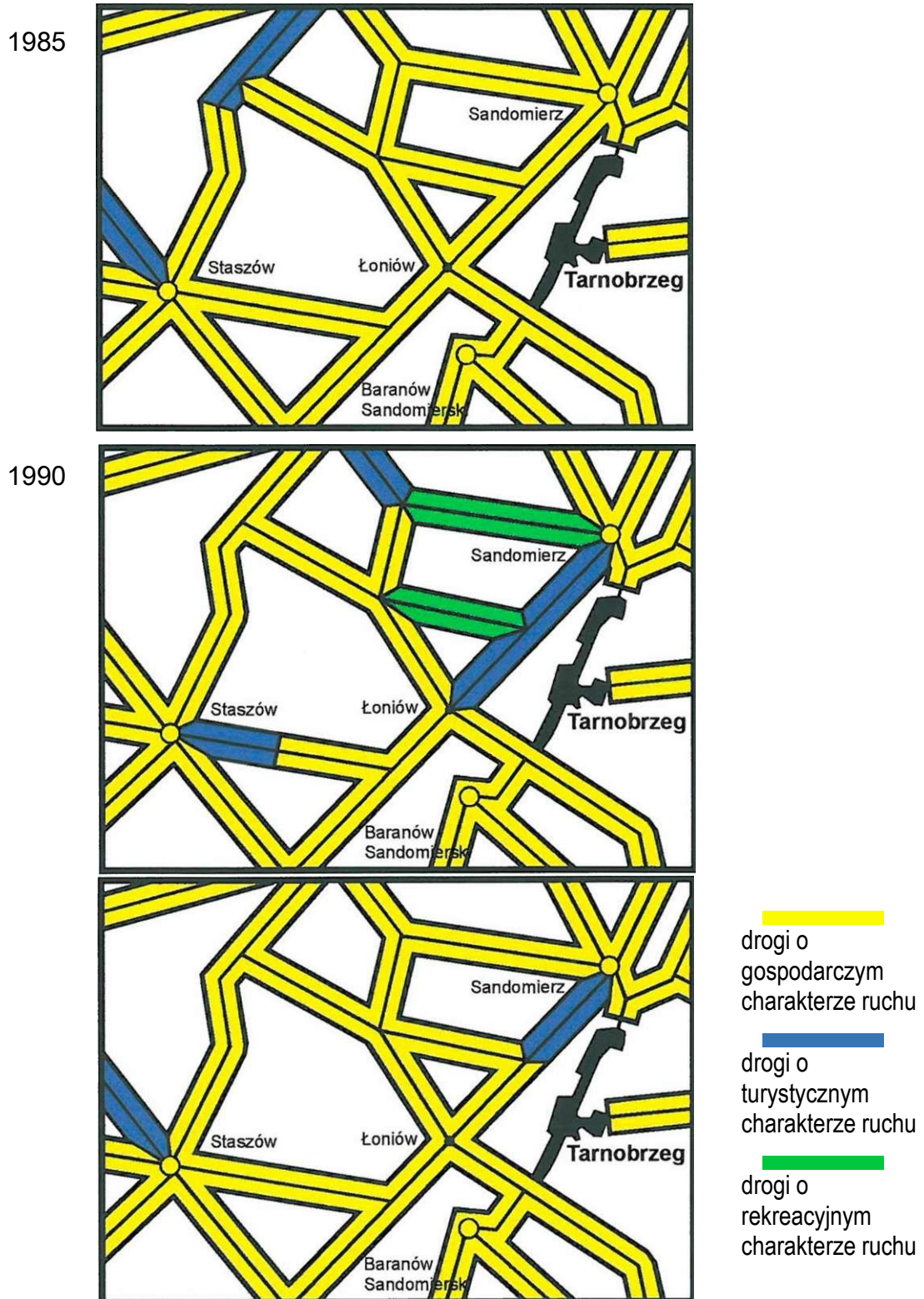
6.1.3. Ocena funkcjonowania układu drogowego

Głównym elementem układu drogowego realizującym zewnętrzne powiązania gminy Łoniów są dwie drogi krajowe, zapewniające możliwość pełnych powiązań z systemem ponadlokalnym w skali regionu i kraju. Drogi te krzyżują się w miejscowości Łoniów (skrzyżowanie częściowo skanalizowane), gdzie w sposób promienisty biegną we wszystkie zasadnicze kierunki kraju. Jest to wyjątkowo korzystne rozwiązanie komunikacyjne dla gminy.

Droga krajowa Nr 9 obsługuje przyległy teren poprzez powiązania z drogami powiatowymi i gminnymi, jedynie w miejscowości Trzebiesławice przebiega przez teren zabudowany. Jednak nie powoduje to jej dysfunkcji jako połączenia prowadzącego ruch tranzytowy, aż do południowej granicy kraju.

Schemat Nr 5.

Charakter ruchu pojazdów samochodowych na sieci dróg krajowych I wojewódzkich w roku:

Gorzej pod względem bezpieczeństwa i geometrii wytrasowana jest droga krajowa Nr 777, która odcinkami nie posiada prawidłowego przekroju poprzecznego (zbyt mała szerokość pasa drogowego zwłaszcza jezdni, poboczy). W miejscowości Łoniów droga krajowa pełni zdecydowanie dwie funkcje - tranzytową i obsługującą bezpośrednio otoczenie (siedziba gminy). Jest to typowe wprowadzenie drogi zamiejskiej do obszaru zurbanizowanego. Dla ruchu tranzytowego środowisko zwartej zabudowy stanowi czynnik zakłócający ciągłość poruszania się, powoduje straty czasu, wzrost zużycia paliwa, a przede wszystkim zwiększa zagrożenie bezpieczeństwa, zarówno dla ruchu kołowego, jak i pieszego. W obowiązującym miejscowym planie ogólnym gminy droga krajowa Nr 777 zmienia swoją trasę. W Łoniowie projektowana jest obwodnica, która spełniać będzie funkcję tranzytową, a obecna droga obsługiwać będzie przyległy jej teren. Analiza występujących na drogach krajowych zdarzeń, wykazuje, że bardziej niebezpieczna dla ruchu kołowego jest droga krajowa Nr 9.

Czytelna geometria, brak zwartej zabudowy stwarza dla ruchu tranzytowego większy komfort jazdy, co niestety wpływa na zwiększenie prędkości poruszających się po drodze pojazdów, szczególnie ciężarowych. Z uwagi na to budowa solidnych, bezpiecznych poboczy na odcinku Łoniów - Lipnik staje się koniecznością. Również istniejące skrzyżowanie dróg krajowych wymaga modernizacji. Analiza przestrzenna

gminy Łoniów pod względem wyposażenia jej w sieć drogową, wskazuje, że jest ona na wysokim poziomie. Wskaźniki gęstości dróg przedstawiają się następująco:

- przestrzenny wskaźnik gęstości dróg $a_p = 76,392/0,87 = 87,8 [km/100km^2]$
- demograficzny wskaźnik gęstości dróg $a_d = 76,369/0,7746 = 98,6 [km/10000Mk]$
- syntetyczny wskaźnik gęstości $a_s = \sqrt{a_p \cdot a_d} = 93$

Potrzeby gminy nie koncentrują się na budowie nowych dróg, jedynie na utwardzaniu istniejących, gruntowych lokalnych dróg gminnych, poprawie jakości istniejących nawierzchni asfaltowych oraz na nadawaniu istniejącym drogom prawidłowego przekroju poprzecznego.

6.1.4. Komunikacja zbiorowa

Obsługę komunikacyjną zbiorową tworzą autobusy PKS zarówno pośpieszne, przelotowe jak i lokalne z dworców w Tarnobrzegu, Staszowie i Sandomierzu.

Za podstawę analizy standardów obsługi gminy komunikacją zbiorową przyjęto odległość dojazdu do przystanku autobusowego - 1 km (tzn. 15 minut marszu pieszego). Wyznaczając w ten sposób strefę obsługi dla wszystkich obszarów zabudowanych należy stwierdzić, że niemal wszystkie miejscowości gminy są obsługiwane komunikacją zbiorową. Jedynie przysiółek Wymysłów i Kolonia Ruszcza posiadają większą od wyznaczonej odległość dojazdu do przystanku PKS.

W gminie funkcjonuje również sieć autobusów dowożących dzieci do szkół.

6.1.5. Komunikacja indywidualna

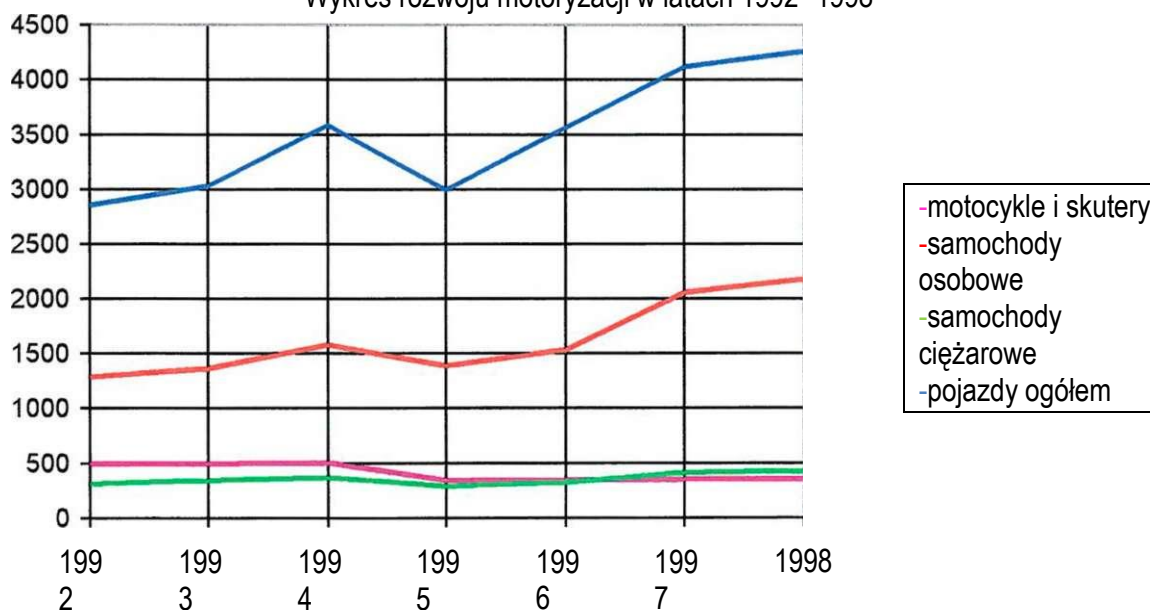
Z przeprowadzonych badań natężeń ruchu wynika, że procentowy udział w ruchu samochodów osobowych gwałtownie wzrasta.

Rozwój motoryzacji w gminie przedstawia poniższa tabelka oraz wykres graficzny.

Tabela Nr4. Rozwój motoryzacji w ostatnich latach dla obszaru gminy Łoniów.

Rok	motocykle i skutery			samochody osobowe			samochody ciężarowe			pojazdy ogółem		
	sektor		razem	sektor		razem	sektor		razem	sektor		razem
	publicz.	prywat.		publicz. z.	prywat. at.		publicz. z.	prywat. t.		publicz. z.	prywat. t.	
1992	4	485	489	-	1282	1282	-	308	308	13	2834	2847
1993	4	489	493	-	1361	1361	-	338	338	15	3013	3028
1994	4	497	501	-	1580	1580	-	372	372	15	3572	3587
1995	-	341	341	-	1382	1382	-	287	287	19	2974	2993
1996	-	348	348	-	1532	1532	-	323	323	15	3549	3564
1997	-	351	351	-	2052	2052	-	412	412	12	4107	4119
1998	-	352	352	-	2175	2175	1	428	429	12	4250	4262

Wykres rozwoju motoryzacji w latach 1992 -1998

Z wykresu wynika, że tempo wzrostu rozwoju komunikacji w gminie generują samochody osobowe. Prognozę motoryzacyjną docelową ustala się na poziomie 400 samochodów osobowych na 1000 mieszkańców, czyli przeciętnie jeden samochód na rodzinę (4 - osobową). Wskaźnik motoryzacji przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela Nr 5. Wskaźnik motoryzacji (nasylenia).

Rok	Ludność gminy	Ilość samochodów osobowych prywatnych	Wskaźnik wzrostu	Wskaźnik nasylenia (sam. osob. /1000 mieszkańców)
1992	7656	1281	-	167
1993	7656	1361	1,06	178
1994	7657	1580	1,16	206
1995	7657	1382	0,87	180
1996	7702	1532	1,11	199
1997	7746	2052	1,34	265
1998	7684	2175	1,06	283

-prognoza docelowa
 -wskaźnik motoryzacji
 Analiza graficzna wskazuje na to, że jeżeli utrzyma się dotychczasowa tendencja wzrostu wskaźnika motoryzacji, prognoza docelowa, czyli jeden samochód na czteroosobową rodzinę zostanie osiągnięta około 2007 roku. Dla porównania: Wskaźnik motoryzacji w 1995 roku dla Polski

wynosił 195, dla województwa warszawskiego 348, dla tarnobrzeskiego 144. Na tym tle gmina Łoniów ze wskaźnikiem 180 (a w 1998 roku - 283) zajmuje dość wysoką pozycję.

6.1.6. Ruch rowerowy i pieszy

W obszarach zabudowanych brak chodników dla mchu pieszego. Jedynie w Łoniowie przy jezdni drogi krajowej znajduje się chodnik jednostronny długości 400 m. Ruch pieszy odbywa się poboczami, niejednokrotnie nie utwardzonymi, nie posiadającymi nawet minimalnej szerokości. Brak wydzielonych ścieżek rowerowych. Ruch rowerowy odbywa się na jezdniach dróg, co zagraża bezpieczeństwu wszystkich uczestników ruchu. Przy zwiększającym się natężeniu ruchu samochodowego jazda rowerem staje się coraz bardziej niebezpieczna.

6.1.7. Obsługa motoryzacyjna

Na terenie gminy znajduje się stacja paliw Polskiego Koncernu Naftowego S.A., zlokalizowana w pobliżu skrzyżowania dróg krajowych. Stacja wyposażona w 8 dystrybutorów z paliwami: U 95, Pb 95, Pb 98, ON, olejem opałowym z kanałem najazdowym, wymaga szybkiego remontu. W miejscowości Łązek znajduje się również prywatna stacja na paliwo gazowe. W gminie brak wydzielonych parkingów. Jedynie w miejscowości Zawidza, przy drodze krajowej Nr 777, znajduje się rekreacyjny parking w lesie na kilkanaście samochodów. W pobliżu budynków użyteczności publicznej, oraz przy cmentarzach znajdują się jedynie miejsca postojowe, przyjezdniowe na kilka samochodów.

6.1.8. Drogi transportu rolniczego

Układ dróg wewnętrznego transportu rolniczego ma cechy przypadkowości i jest konsekwencją władania gruntami na terenach o gospodarce indywidualnej. Są to w większości prywatne, indywidualne dojazdy do pól i lasów, nazwane przez ustawę o drogach publicznych „drogami wewnętrznymi”. Zarządzanie i utrzymanie dróg wewnętrznych należy do zarządcy terenu.

Drogi rolnicze posiadają nawierzchnię gruntową nieulepszoną. Tylko niewielki procent tych dróg jest wyposażonych w nawierzchnię gruntową ulepszoną, wykonaną samorzutnie przez zainteresowanych użytkowników.

6.2. Komunikacja kolejowa

Dla gminy Łoniów komunikacja kolejowa ma marginalne znaczenie. Przez teren gminy w południowej jej części przebiega drugorzędna linia jednotorowa, przystosowana do prowadzenia ruchu pociągów towarowych 120 - osiowych. Jest to odcinek około 8,6 km relacji Chmielów - Włoszczowice.

7. Uwarunkowania wynikające z wyposażenia i obsługi uzbrojenia technicznego

7.1. Elektroenergetyka

Obszar gminy Łoniów zasilany jest w energię elektryczną napięciem średnim 15 kV z Głównego Punktu Zasilania GPZ 110/15 kV „Piaseczno” zlokalizowanego w południowo - wschodniej części gminy.

Wyposażony jest on w 2 transformatory o mocy 2 x 10 MV A, przy czym 1 pracuje, a drugi stanowi rezerwę. GPZ włączony jest w krajowy system elektroenergetyczny liniami:

110 kV „Piaseczno - Machów”,

110 kV „Piaseczno - Osiek”.

W przypadku awarii obszar gminy może być zasilany z GPZ „Osiek”. Rozprowadzenie mocy z GPZ 110/15 kV Piaseczno na teren gminy odbywa się liniami napowietrznymi 15 kV do stacji transformatorowych napowietrznych 15/0,4 kV, które są źródłem zasilania odbiorców bytowo - komunalnych i sieci oświetleniowej. Linie zasilające obszar gminy to: 15 kV „Piaseczno - Klimontów”, 15 kV „Piaseczno - Łoniów - Sandomierz”, 15 kV „Piaseczno - Staszów”, 15 kV „Piaseczno - Kopalnia Piasku”.

Na terenie miejscowości Chodków Stary znajduje się linia 30 kV z GPZ Machów, która jest pod napięciem ale obecnie nie zasila żadnej stacji transformatorowej.

Wykaz stacji transformatorowych 15/0,4 kV zasilających obszar gminy przedstawia poniższa tabela.

Lp.	Nazwa stacji	Typ stacji	Moc transformatora zainstalowanego w stacji w [kVA]
1.	Łoniów 1	STSa 20/250	160
2.	Łoniów 2	STSa 20/250	160
3.	Łoniów 3	STSa 20/250	63
4.	Łoniów 4	STSa 20/250	75
5.	Kolonia Łoniów	STSa 20/250	40
6.	Trzebieszawice	2 DJ	63
7.	Wymysłów - Łoniów	STS 20/100	100
8.	Kolonia Wnorów	STS 20/100	50
9.	Wnorów	STS 20/100	63
10.	Suliszów 1	STS 20/100	100
11.	Suliszów 2	STSa 20/250	63
12.	Ruszcza Wieś	STS 20/100	100
13.	Kolonia Ruszcza	STSa 20/250	250
14.	Sulisławice 1	ZH 15	160
15.	Sulisławice 2	STS Rp 20/400	250
16.	Sulisławice 3	ZH	250
17.	Sulisławice SKR	majątek użytkownika	
18.	Jaz	majątek użytkownika	
19.	Gieraszwice	ZH 15	100
20.	Wólka Gieraszwowska	ZH 15	63

21.	Skwirzowa	STS 20/100	50
22.	Nietuja	ZH 15	50
23.	Bazów	ZH 15	100
24.	Królewice	ZH 15	100
25.	Wojcieszycze	STS 20/100	30
26.	Jeziory	ZH 15	63
27.	Hydrofornia Zawidza	STSa 20/250	100
28.	Zawidza	ZH 15	63
29.	Otoka Grabińska	2 DJ	100
30.	Grabina Pompownia	STSa 20/250	100
31.	Swiniary 3	STSa 20/250	100
32.	Swiniary 4	STSa 20/250	63
33.	Swiniary 5 (szkoła)	STSa 20/250	100
34.	Swiniary 6	STSa 20/250	75
35.	Swiniary 7	STSa 20/250	63
36.	Swiniary 8	STSa 20/250	100
37.	Swiniary 9	STSa 20/250	100
38.	Swiniary 10	STSa 20/250	40
39.	Jasienica 1	STS 20/100	100
40.	Jasienica 2	STSa 20/250	40
41.	Krowia Góra 1	ZH 15	100
42.	Krowia Góra 2	ZH 15	50
43.	Skrzypaczewice 1	STS 20/100	160
44.	Skrzypaczewice 2	STS 20/100	40
45.	Żurawica - Wodociąg	STSa 20/250	160
46.	Piaseczno	STSa 20/250	100
47.	Piaseczno „Drokam”	majątek użytkownika	
48.	Kop. Piasku Swiniary	majątek użytkownika	
49.	Kolonia Swiniary	STS 20/100	40
50.	Bogoria 1	STSa 20/250	100
51.	Bogoria 2	STSa 20/250	100
52.	Bogoria 3	STSa 20/250	100
53.	Bogoria 4	STSa 20/250	100
54.	Łązek 1	STSa 20/250	100
55.	Łązek 2	STSa 20/250	100
56.	Łązek 3	STSa 20/250	100
57.	Łązek PKP	majątek użytkownika	
58.	Chodków1	STSa 20/250	100
59.	Chodków 2	STSa 20/250	100
60.	Chodków Pompownia	majątek użytkownika	
61.	Kępa Nagnajowska	STSa 20/250	100
62.	Przewłoka	STSa 20/250	100

Na terenie całego obszaru gminy znajduje się 62 stacji napowietrznych, w tym 56 o łącznej mocy zainstalowanej w stacjach wynoszącej 5547 kV tj. 5,55 MVA - to stacje Rzeszowskiego Zakładu Energetycznego w Rzeszowie, które obsługuje Rejon Energetyczny Staszów. 6 stacji to stacje prywatne na majątku użytkownika.

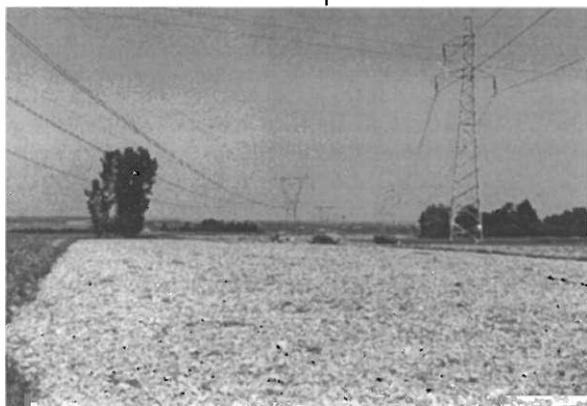
Przez wschodni obszar gminy przebiega tranzytem linia Najwyższych Napięć 400 kV „Połaniec - Ostrowiec” i równolegle do niej linia Wysokiego Napięcia 110 kV „Osiek - Klimontów”. Linie te nie biorą

udziału w zagospodarowaniu gminy. Przez południowo - wschodni obszar gminy przebiegają 2 linie 110kV zasilające Główny Punkt Zasilania GPZ 110/15 kV „Piaseczno”:

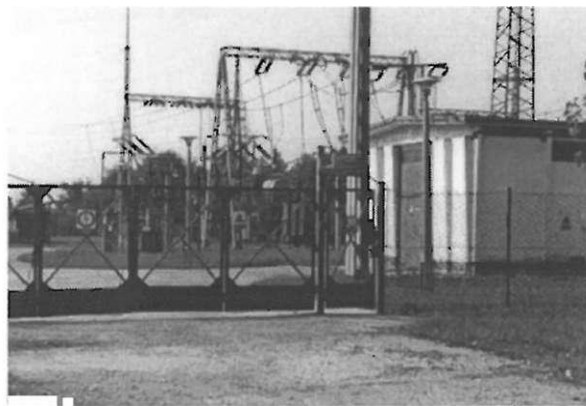
110 kV „Piaseczno - Machów”,

110 kV „Osiek - Piaseczno”.

Przebiegająca przez obszar gminy linia elektroenergetyczna Najwyższych Napięć 400 kV i linie Wysokiego Napięcia 110 kV wymagają strefy ochronnej w obrębie której nie należy lokalizować obiektów kubaturowych ze względu na ochronę ludzi i środowiska przed oddziaływaniem pola elektromagnetycznego zgodnie z wymogami zarządzenia MGİE z dnia 28.01.1985 r., ogłoszonego w MP Nr 3 z dnia 28.02.1985 poz. 24.

f.

nr

Linie NN 400 kV i WN 110 kV w pobliżu miejscowości Jeziory

GPZ Piaseczno

Strefa ochronna od tych linii licząc od osi linii wynosi:

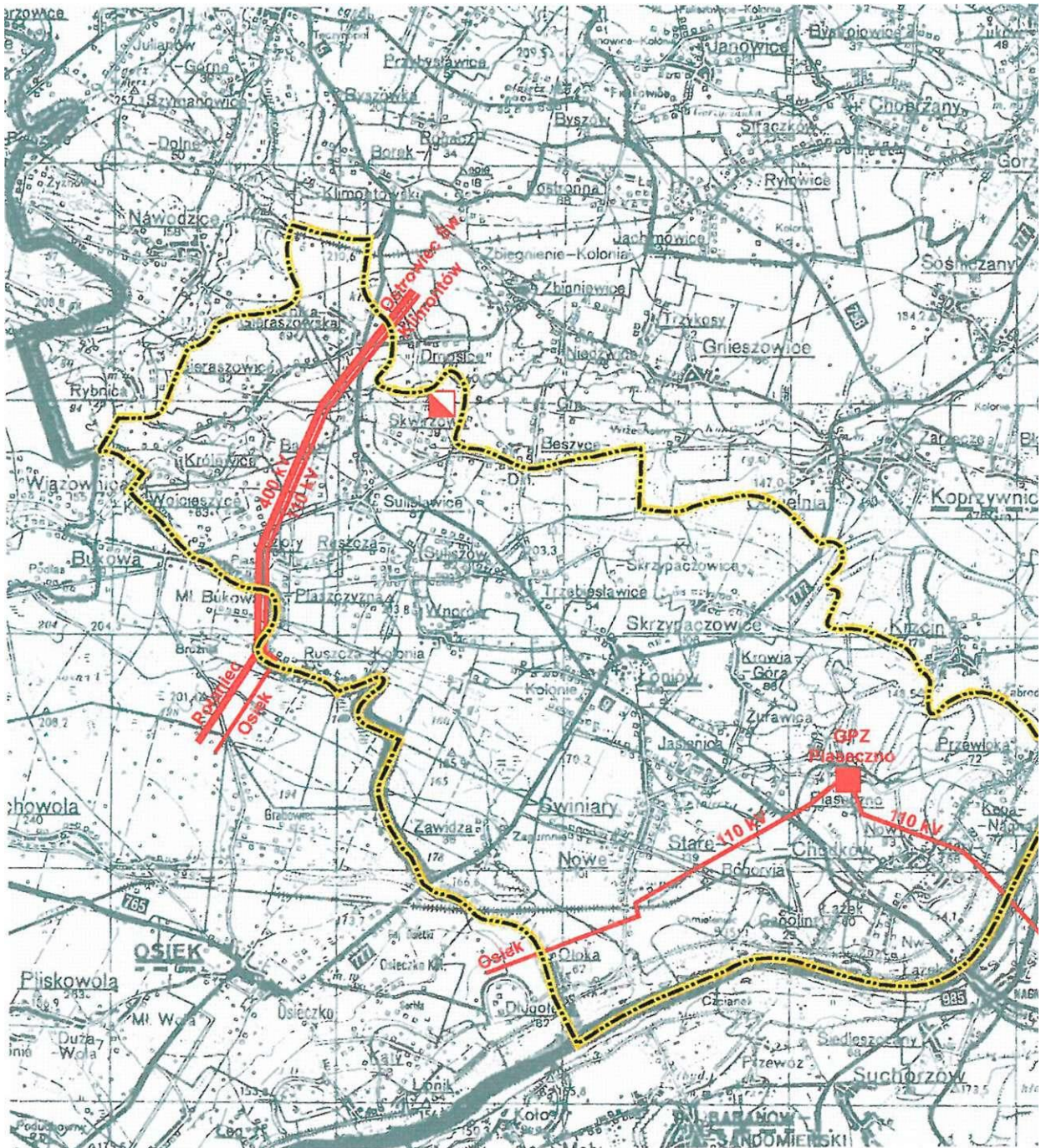
- dla 400 kV - 50 m,
- dla 110 kV - 20 m.

Lokalizacja i wznoszenie budynków, oraz innych obiektów w pobliżu istniejących linii w odległościach mniejszych niż w/w wymaga uzgodnienia z Polskimi Sieciami Elektroenergetycznymi S.A. Oddział w Radomiu dla linii 400 kV, oraz z Rzeszowskim Zakładem Elektroenergetycznym S.A. w Rzeszowie dla linii 110 kV. W strefie ochronnej możliwe jest natomiast prowadzenie gospodarki rolnej (uprawy polowe, wypasy). Od przebiegających linii napowietrznych 15 kV zasilających stacje transformatorowe 15/0,4 kV, które z kolei poprzez sieć niskiego napięcia zasilają odbiorców, wymagane jest zachowanie odległości skrajnego nieuziemionego przewodu linii 15kV od łatwo dostępnej części budynku wynoszącej minimum 5,1 m dla zachowania bezpieczeństwa przed porażeniem zgodnie z najnowszą normą PN-E-05100-1:1998. Możliwe jest zmniejszenie tej strefy za zgodą właściciela linii - Rejonu Energetycznego w Staszowie i po wykonaniu specjalnych obostrzeń.

Analiza urządzeń elektroenergetycznych gminy; głównego punktu zasilania, stacji transformatorowych 15/0,4 kV, linii średniego i niskiego napięcia wykazała że:

- GPZ 110/15 Piaseczno posiada znaczną rezerwę mocy, przy pracy 1 transformatora (2-gi stanowi rezerwę) obciążenie w szczycie wynosi -30% mocy zainstalowanej; rozdzielnia średniego napięcia posiada 32 pola, z czego 17 pól jest wolnych,
- w większości stacji trafo istnieje możliwość wymiany transformatora na jednostkę o większej mocy, ze względu na zaniżone parametry napięciowe dobudowy stacji transformatorowych 15/0,4 kV, linii średniego i niskiego napięcia wymaga Piaseczno, Trzebieszawice, Wnorów, Skrzypaczewice i Ruszcza,
- pilna potrzeba remontu sieci niskiego napięcia występuje w Łążku.

Mapka Nr 18.
Elektroenergetyka

Legenda

- GPZ
- Linia NN 400 kV
- Linia WN 110 kV
- Mała elektrownia wodna

Wszystkie dane dotyczące urządzeń elektroenergetycznych średniego napięcia pochodzą z Rejonu Energetycznego Staszów któremu gmina podlega pod względem administracyjno - gospodarczym w zakresie elektroenergetyki, oraz wykonuje obsługę odbiorców i eksploatację urządzeń. Dane dotyczące GPZ 110/15 kV „Piaseczno” pochodzą z Rejonu Energetycznego w Tarnobrzegu, który zajmuje się jego eksploatacją.

W Skwirzowej na rz. Koprzywiance znajduje się prywatna mała elektrownia wodna o mocy 20 KW, moc odsprzedaje właściciel do sieci ŚN Rzeszowskiego ZE S.A.

7.2. Telekomunikacja

Usługi telekomunikacyjne w zakresie obsługi abonentów i eksploatacji sieci teletechnicznej w gminie pełni Rejon Telekomunikacji w Staszowie przy ul. Kolejowej 1, który jest jednostką podrzędną Telekomunikacji Polskiej S.A. —Zakład Telekomunikacji w Tarnobrzegu. Abonentów gminy obsługują nowoczesne centrale cyfrowe drogą przewodową i radiową, poprzez:

centralę cyfrową w Łoniowie o pojemności 800 NN i zajętości 704 NN (numerów), radiową stacją końcową RST zlokalizowaną w Chodkowie o pojemności 256 NN i zajętości 212 NN włączoną do centralnej stacji radiowej poprzez radio w Tarnobrzegu.

RTS - jest to maszt radiowy ALCATEL 9800 o wysokości -23 m obsługujący cyfrowym systemem radiowym abonentów Chodkowa, Łążka, Przewłoki, Kępy Nagnajewskiej, Bogorii, Gagolina i częściowo Piaseczna.

Pozostałych abonentów gminy obsługuje centrala cyfrowa w Łoniowie. Gęstość telefoniczna gminy wynosi 11,92 ab/100 Mk, aktualność danych - październik 1998 r. Dla porównania średnia krajowa dla wsi na koniec 1998 r. wynosiła 10,69 ab/100 Mk. Sieć telekomunikacyjna gminy stanowi:

kabel światłowodowy „Tarnobrzeg - Łoniów”, kabel światłowodowy „Łoniów - Koprzywnica”, kabel światłowodowy „Łoniów - Osiek”, abonenckie linie napowietrzne i kable doziemne.

W ostatnim czasie w ramach telefonizacji gminy wybudowana została sieć kablowa doziemna abonencka w miejscowościach: Trzebieszawice, Suliszów, Swiniary, Jasienica, Otoka, Skrzypaczowice, Krowia Góra, Wnorów, Kolonia Łoniów.

W miejscowości Trzebieszawice i Suliszów zakończona została budowa sieci abonenckiej, obecnie (listopad 1999 r.) abonenci będą systematycznie włączani do centrali w Łoniowie, która w związku z tym rozbudowana zostanie o 100 numerów.

W związku z tym że abonenci gminy obsługiwani są poprzez nowoczesne centrale cyfrowe zasilane kablem światłowodowym mogą korzystać z dodatkowych usług jakimi są:
Zintegrowana sieć cyfrowa ISDN

ISDN to nowoczesna, w pełni cyfrowa sieć telekomunikacyjna, która umożliwia korzystanie z różnych technik przekazu i szerokiej gamy usług dodatkowych, przy wykorzystaniu tradycyjnego łącza (para miedzianych przewodów). Do jednego łącza ISDN można zainstalować do ośmiu urządzeń (np. telefon, fax, modem), przy czym dwa z nich mogą pracować jednocześnie i niezależnie. ISDN umożliwia korzystanie z: telefonii, telefaksu, teletekstu, poczty elektronicznej, transmisji danych, wideofonii, teleakcji, a ponadto szeregu usług dodatkowych: prezentacji numeru linii wywołującej, wielokrotnego numeru abonenta, bezpośredniego wybierania numeru wewnętrznego, informacji o opłacie itp. Pełne wykorzystanie możliwości stwarzanych przez sieć ISDN, wymaga zastosowania specjalnych urządzeń przystosowanych do pracy w sieci.

Sieć ISDN znajduje zastosowanie niemalże w każdej dziedzinie działalności, może służyć:

- przedsiębiorstwom (produkcja, przetwórstwo, handel),
- instytucjom finansowym,
- instytucjom usługowym (biura podróży, kancelarie adwokackie, biura konsultingowe, domy aukcyjne, biura nieruchomości, biura projektów itp.),
- placówkom medycznym,
- służbom nadzorującym obiekty i chroniącym mienie (agencje ochrony, obserwacje środowiska, pogotowia gazowe, elektryczne itp.).

Infolinia 800

Infolinia 800 to usługa mająca na celu ułatwienie firmom i instytucjom kontaktu z klientami. Istota tej usługi polega na tym, że za rozmowę płaci ten do kogo dzwonią, a nie ten kto dzwoni. Numery infolinii 800 zaczynają się charakterystyczną sekwencją cyfr 0-800.

Polpak-T

Polpak-T to szybka sieć transmisji danych, oparta na protokole Frame Relay, umożliwiająca przesyłanie informacji z prędkością od 64 kb/s do 2 Mb/s. Charakteryzuje się wysoką niezawodnością i efektywnością wykorzystania łączy, niskimi kosztami transmisji. Sieć Polpak-T pozwala na korzystanie ze stałych kanałów wirtualnych PVC oraz wirtualnych sieci prywatnych VPN. Możliwości te są chętnie wykorzystywane przez banki, duże firmy posiadające wiele oddziałów, urzędy administracji państwowej, towarzystwa ubezpieczeniowe, firmy informatyczne i inne. Powszechną usługą bazującą na strukturze sieci Polpak-T jest dostęp do sieci internet po komutowanych i dzierżawionych.

Dostęp do sieci internet

Internet to gigantyczna sieć łącząca miliony komputerów na całym świecie, umożliwiająca dostęp do informacji na każdy temat. Dzięki TP S.A. internet staje się powszechnie dostępną siecią informatyczną. Dzwoniąc pod numer 0-20 21 22 można połączyć się przez internet z całym światem. Wystarczy posiadać komputer z odpowiednim oprogramowaniem, modem z homologacją oraz linię telefoniczną. Za połączenie z internetem płaci się jak za rozmowę miejscową. TP S.A. nie pobiera dodatkowych opłat za korzystanie z dostępu do internetu. Na serwerze TP S.A. można wykupić konto pocztowe e-mail i umieścić stronę WWW.

POLKOM 400

Najbezpieczniejsza poczta elektroniczna. Umożliwia przechowywanie i przekazywanie informacji (w postaci faksów, teleksów) w ruchu krajowym i międzynarodowym, pomiędzy abonentami posiadającymi różnego rodzaju urządzenia, tj. komputery, telefaksy. Użytkownicy POLKOM 400 mogą korzystać z publicznej książki adresowej lub stworzyć własną bazę teleadresową co w znacznym stopniu ułatwia i przyspiesza przekazywanie informacji.

VSAT

VSAT jest systemem łączności satelitarnej o dużej szybkości transmisji danych, przekazu telefaksowego i połączeń telefonicznych. Jest używany przez duże firmy turystyczne, banki o zasięgu międzynarodowym, firmy handlowe i spedycyjne funkcjonujące w krajach pozbawionych dobrej infrastruktury telekomunikacyjnej. Dostęp do usług VSAT można uzyskać za pomocą anteny satelitarnej o małej średnicy.

Komertel

Komertel to wydzielona sieć telekomunikacyjna przeznaczona dla użytkowników biznesowych. Zapewnia ona automatyczne połączenia telefoniczne i telefaksowe ze wszystkimi krajami świata oraz automatyczne połączenia międzymiastowe w kraju.

Dzierżawa łączy telekomunikacyjnych

Usługa polega na zestawieniu, uruchomieniu i oddaniu do użytku abonenta łączy określonej jakości. Dzierżawa łączy umożliwia realizację usług: telefonicznych, telegraficznych, transmisji danych, radiofonicznych i telewizyjnych.

POLPAGER - ogólnopolski system przywoławczy

System umożliwia przekazywanie wiadomości użytkownikowi odbiornika przywoławczego (pagera), niezależnie od miejsca pobytu. Kieszonkowy odbiornik przywoławczy, wyposażony jest w wyświetlacz do odczytu przekazywanej wiadomości.

Usługi audiotekstowe

Pod numerami telefonów rozpoczynających się cyframi 0-700 oferowane są usługi audiotekstowe (m.in. informacja, rozrywka, horoskopy, konkursy radiowe i telewizyjne). Opłata za połączenie ustalana jest przez firmę oferującą usługi audiotekstowe.

Poland Direct

Poland Direct pozwala na łatwe i wygodne połączenie telefoniczne z zagranicy do Polski na koszt rozmówcy w kraju gdy wezwana osoba zgodzi się zapłacić za rozmowę.

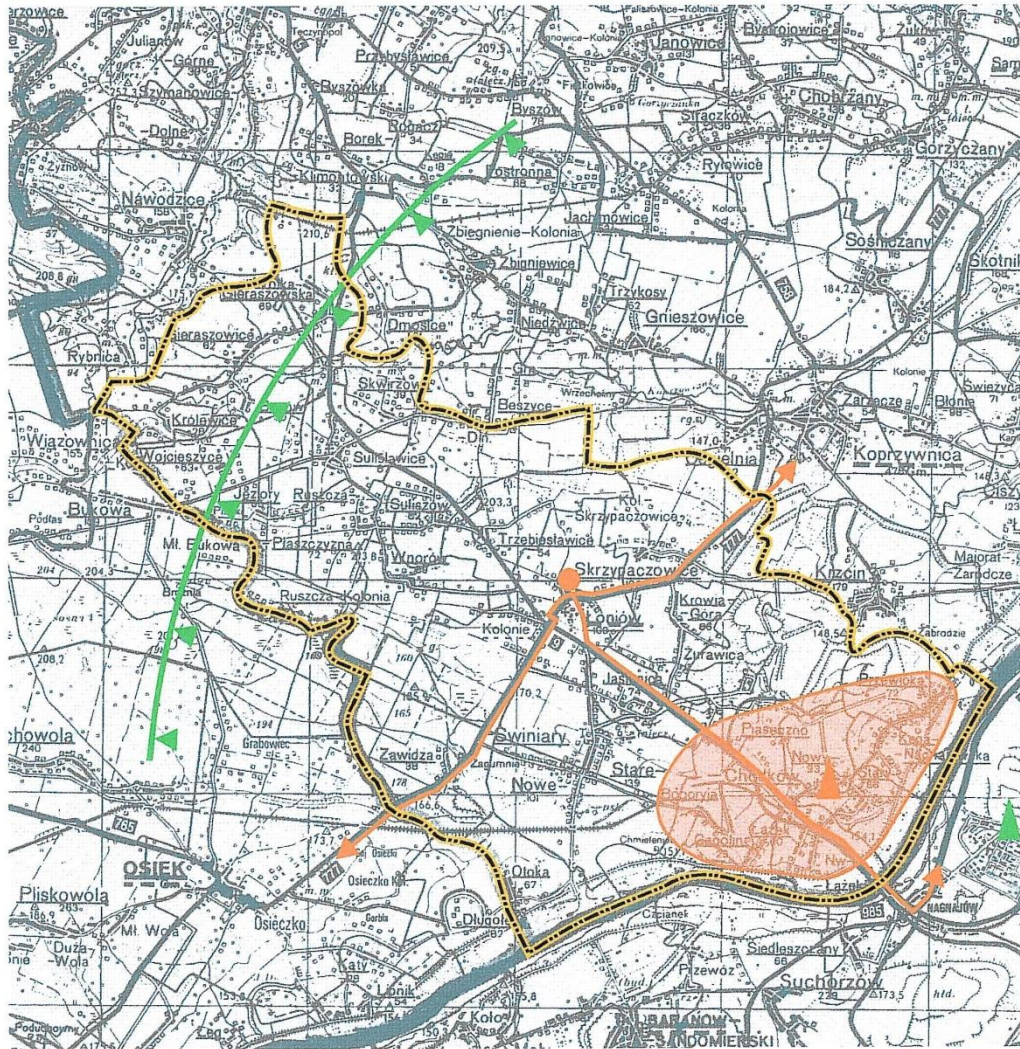
Mieszkańcy gminy nie posiadający własnego telefonu mogą korzystać z aparatów publicznych które rozmieszczone są na terenie gminy w miejscowościach:

- Łoniów - budynek poczty,
- Łoniów - stacja paliw,
- Chodków – budynek OSP,
- Jasienica - bar,
- Trzebieszawice - Dom Ludowy,
- Suliszów - budynek OSP,
- Wólka Gieraszkowska.

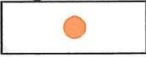
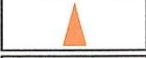

Na terenie gminy oprócz Telekomunikacji Polskiej S.A. działa operator niezależny „Pilicka Telefonía” S.A. obsługując wg stanu na 15 listopad 1999 r. 82 abonentów. Abonenci obsługiwani są systemem radiowym ze stacji nadawczo - odbiorczej zainstalowanej na kominie KiZPS w Machowie, zasięg działania tej anteny zamykania się w promieniu 15 km. Gmina Łoniów znajduje się w zasięgu działania telefonii komórkowej: Centertel - pełny zasięg,

- Plus GSM - pełny zasięg,
- Era GSM - częściowy zasięg.

Mapka Nr 19.
Telekomunikacja

Legenda:

	Elektroniczna centrala cyfrowa
	Radiowa stacja końcowa RST TP S.A.
	Obszar obsługiwany przez RST TP S.A.
	Kabel światłowodowy
	Maszt telekomunikacyjny "Telefonii Piłkiczej" S.A.
	Zasięg działania "Telefonii Piłkiczej" S.A.

7.3. Zaopatrzenie w gaz

Gmina zaopatrywana jest w gaz z istniejącej stacji redukcyjno - pomiarowej 1° „Szymano wice” o przepustowości $Q = 3600 \text{ Nm}^3/\text{h}$ zasilanej z gazociągu wysokoprężnego Sandomierz - Grzybów 0 250 CN 40.

Od stacji zrealizowano gazociąg średnioprężny 0 150 przez sołectwa: Wólka Gieraszkowska, Sulisławice, Suliszów, Trzebieszawice, Wnorów, Łonów, Jasienica, oraz odgałęzienia 0 100, 0 80, 0 65 i 0 50.

Dotychczas zgazyfikowano sołectwa Swiniary Stare, Swiniary Nowe, Skrzypaczowice, Łążek, Chodków Nowy, Chodków Stary, Kępa Nagnajewska, Przewłoka. Częściowo zgazyfikowano w trakcie realizacji Sulisławice i Łonów.

Długość sieci średnioprężnej 54,046 km.

Długość dopływów średnioprężnych 12,147 km.

Ilość odbiorców 549.

Główni odbiorcy to:

- szkoły w Sulisławicach, Świnarach, Łążku, Przewłoce i Łonowie,
- Dom Dziecka w Łonowie,
- Ośrodek Zdrowia w Świnarach,
- Gminny Dom Kultury w Łonowie,
- Bank BGŻ w Łonowie,

gdzie gaz wykorzystywany jest dla potrzeb grzewczych.

Podstawowe parametry odbiorców sieci przedstawia poniższa tabela.

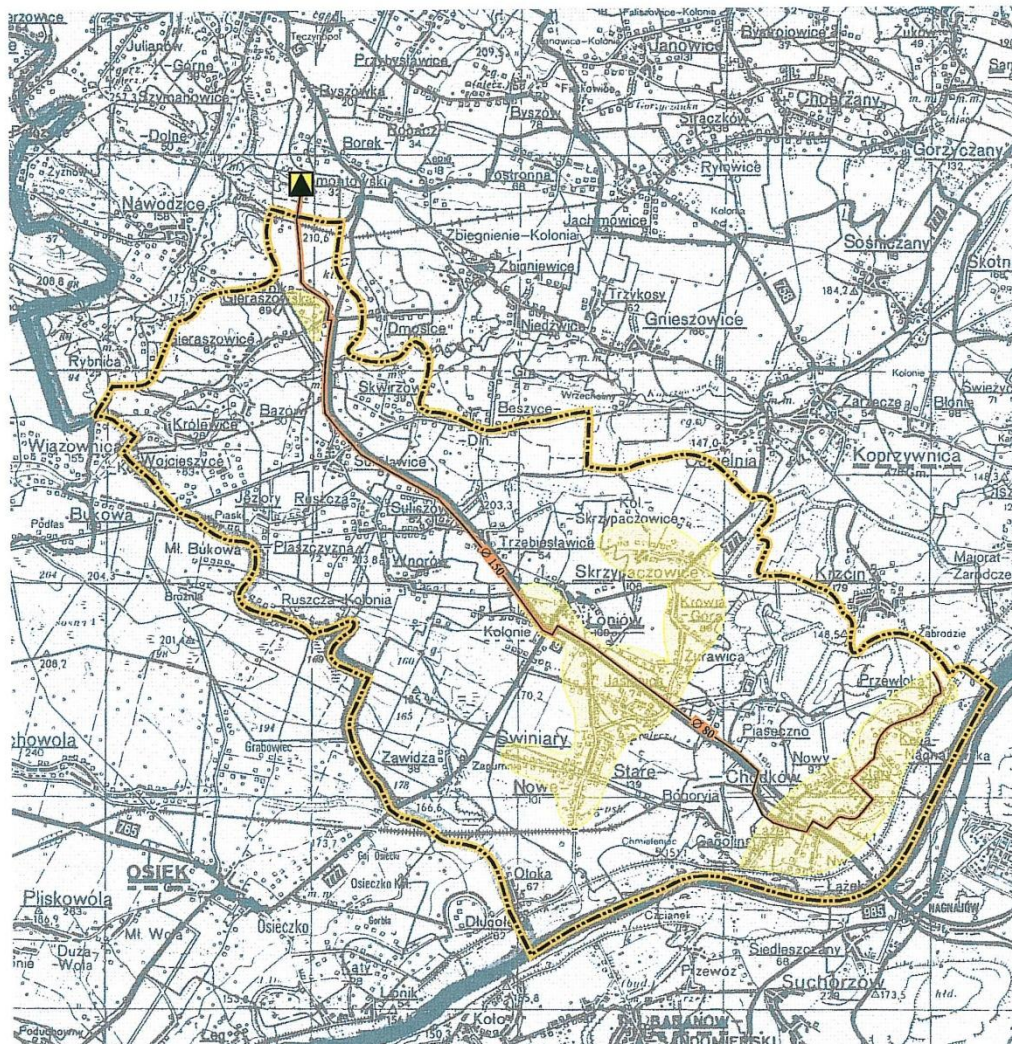
Lp.	Miejscowość	Sieć ś-c [mb]	Dopływy [mb]	Wyk. dopł. [szt.]	Odbiór [szt.]
1.	Chodków Stary	1621	454	48	19
2.	Łążek	2515	1249	54	15
3.	Wólka Gieraszkowska	900	425	39	10
4.	Łonów	17784	129	4	4
5.	Łonów Kolonia	240	263	9	6
6.	Kępa Nagnajewska	2102	415	16	6
7.	Jasienica	4278	1377	59	24
8.	Chodków Nowy	1995	1014	50	14
9.	Swiniary Stare	6157	1436	118	29
10.	Swiniary Nowe	2957	737	36	17
11.	Skrzypaczowice	5346	1907	64	15
12.	Krowia Góra	3717	1290	46	9
13.	Przewłoka	2060	820	37	10
14.	Sulisławice	75	31	2	2
15.	Gągolin	2300	600	23	6

Obszar gminy obsługuje Posterunek Gazowniczy w Koprzywnicy - Rejonowego Zakładu Gazowniczego w Sandomierzu który posiada bazę, sprzęt specjalistyczny i wykwalifikowaną kadrę co zabezpiecza w odpowiedni sposób obszar swego działania.

Istniejąca stacja i główna sieć średnioprężna zabezpieczają pełne pokrycie aktualnych i perspektywicznych potrzeb gminy.

Czynnikiem decydującym o tempie gazyfikacji będzie relacja pomiędzy ceną gazu a innymi nośnikami energii.

**Mapka Nr 20.
Gazownictwo**

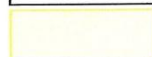
Legenda:

Stacja redukcyjno - pomiarowa gazu I^o Szymanowice

Główny gazociąg średnioprężny

Tereny zgazyfikowane

7.4. Zaopatrzenie w ciepło

Na obszarze gminy brak zintegrowanego systemu zaopatrzenia w ciepło.

Istnieją lokalne systemy ciepłownicze. Obsługują szkoły, ośrodek zdrowia, bank. Wykaz przedstawia poniższa tabela.

Lp.	Nazwa jednostki	Czynnik grzewczy
1.	Szkoła Łoniów	gaz
2.	Szkoła Sulisławice	gaz
3.	Szkoła Swiniary Stare	gaz
4.	Szkoła Łązek	gaz
5.	Szkoła Gieraszwice	węgiel
6.	Szkoła Przewłoka	gaz
7.	Państwowy Dom Dziecka Łoniów	gaz
8.	Dom Kultury Łoniów	gaz
9.	Bank Spółdzielczy Łoniów	gaz
10.	Ośrodek Zdrowia Swiniary Stare	gaz
11.	Ośrodek Zdrowia Sulisławice	węgiel
12.	Urząd Gminy Łoniów	węgiel
13.	G.S. Łoniów	węgiel

Ogrzewanie za pomocą lokalnych instalacji centralnego ogrzewania posiada około 50% zasobów mieszkaniowych, lecz tylko około 10% wykorzystuje gaz jako czynnik grzewczy. Ten sposób ogrzewania jest stosowany w nowych budynkach posiadających wyższy standard wyposażenia technicznego. Pozostałą część zasobów mieszkaniowych i usługowych stosuje tradycyjne trzony piecowe.

7.5. Zaopatrzenie w wodę

Na obszarze gminy istnieją 2 ujęcia wodne:

- Zawidza - Łoniów,
- Ruszczą Kolonia.

Aktualnie eksploatowane są dwa: Zawidza - Łoniów i Ruszczą Kolonia gdyż eksploatacja ujęcia Żurawica ze względu na trudności eksploatacyjne została zaniechana i jego funkcje zaopatrzeniowe przejęły pozostałe wodociągi przy wykorzystaniu istniejącej sieci i elementów technologicznych w tym zbiorników wyrównawczych 3 x V= 150 m³. Poza sołectwami Wólka Gieraszwowska (wydano pozwolenie na budowę), Gieraszwice, Bazów i Królewice pozostałe posiadają sieć wodociągową.

Podstawowe dane dotyczące sieci wodociągowej i rozbiórów wody przedstawiają poniższe tabele.

Tabela Nr 1. Gmina Łoniów. Długość sieci wodociągowej.

Lp.	Sołectwo	Długość sieci wodociągowej [km]	Długość przyłączy [km]	Sztuki	Uwagi
1.	Przewłoka	4,5	1,0 1	46	Szkody górnice
2.	Kępa Nagnajewska	3,9	0,5 0	23	
3.	Chodków Stary	4,5	1,0 1	46	
4.	Chodków Nowy	5,6	1,3 4	61	
5.	Łązek	7,5	1,5 1	69	
6.	Gągolin	5,0	0,6 8	31	
7.	Bogoria	7,8	1,1 8	54	
8.	Piaseczno	7,6	0,8 5	39	
9.	Krowia Góra	8,6	1,6 2	7, 4	
10.	Skrzypaczowice	4,9	0,9 0	41	
11.	Jasienia	4,7	0,6 3	29	
12.	Łoniów Wieś	3,7	4,1 0	99	Ujęcie Zawidza - Łoniów
13.	Łoniów Kolonia	5,8	2,0	88	
14.	Zawidza	1,0	0,6 6	30	
15.	Swiniary Stare	5,6	5,1	10 0	
16.	Swiniary Nowe	4,7	2,7	94	
17.	Otoka	2,4	1,6	56	
18.	Wnorów	5,0	1,3	63	
19.	Trzebieszawice	5,4	1,4	46	Ujęcie Ruszcza Kolonia
20.	Sulisławice	10, 01	1,8	84	
21.	Suliszów	2,2 5	1,5	65	
22.	Ruszcza Wieś	5,7 2	7,7 9	44	
23.	Ruszcza Kolonia	2,5 0	0,8 5	17	
24.	Jeziory	3,1 7	0,9 7	22	
25.	Skwirzowa	2,8 0	0,8 8	28	
26.	Woj cieszy ce	4,6 2	1,1 8	41	

Tabela Nr 2. Zużycie wody w m w 1999 r.

Miesiąc	Ujęcie Żurawica	Ujęcie Zawidza - Łoniów	Ujęcie Ruszcza Kolonia	Ogółem
styczeń	3000	10900	3441	17341
luty	3480	9890	2382	15752
marzec	740	13580	2593	16913
kwiecień	-	14010	3029	17039

7.5.1. Ogólny opis pracy wodociągu Zawidza - Łoniów

Wodociąg grupowy „Zawidza - Łoniów” zaopatruje w wodę następujące miejscowości: Zawidza, Skrzypaczowice, Łoniów Wieś, Łoniów Kolonię, Jasienica, Swiniary Stare, Świniary Nowe, Otoka, Kępa Nagnajewska, Chodków Nowy, Chodków Stary, Krowia Góra, Bogoria, Piaseczno, Gagolin, Łążek i Przewłoka z terenu gminy oraz wieś Krzcin z terenu gminy Koprzywnica.

Do kwietnia 1999 r. na terenie gminy eksploatowany był wodociąg grupowy „Żurawica”. Wodociąg ten zaopatrywał w wodę następujące miejscowości: Kępa Nagnajewska, Chodków Nowy, Chodków Stary, Krowia Góra z przysiółkiem Żurawica, Bogoria, Piaseczno, Gagolin, Łążek, Przewłoka, część wsi Świniary Stare oraz część wsi Jasienica z terenu gminy i wieś Krzcin z terenu gminy Koprzywnica.

Ujęcie wody wodociągu „Żurawica” stanowiło zespół kilku studni zlokalizowanych na terenie przysiółka Żurawica. Wodociąg pracował w układzie dwustopniowego pompowania ze zbiornikami grawitacyjnymi typu ZTK o pojemności łącznej $V = 3 \times 150 \text{ m}^3 = 450 \text{ m}^3$ zlokalizowanymi na wzgórzu w rejonie wsi Krowia Góra. Ujmowana woda ze studni w Żurawicy wymagała odżelaziania i odmanganiania. W związku z systematycznym obniżaniem się wydajności ujęcia w Żurawicy zachodziła konieczność sukcesywnego odwiercania nowych studni.

Wodociąg „Żurawica” był więc kłopotliwy w użytkowaniu ze względu na powtarzające się deficyty wody. W roku 1993 odwiercono dwie studnie w Zawidzy. Po udokumentowaniu zasobów studni w Zawidzy w kategorii „B” w ilości równej $Q = 76,5 \text{ m}^3/\text{godzinę}$ oraz po wykonaniu bilansu zapotrzebowania wody dla poszczególnych wsi gminy Łoniów, określono zakres wodociągu „Zawidza - Łoniów”. Zakres ten obejmuje: Zawidzę, Łoniów Kolonię, Łoniów Wieś, Świniary Stare, Świniary Nowe, Otokę, Skrzypaczowice i całą wieś Jasienicę, oraz wszystkie miejscowości zaopatrywane aktualnie w ramach wodociągu „Żurawica”. Tak więc wodociąg „Żurawica” został włączony do wodociągu „Zawidza - Łoniów”. Istniejąca stacja wodociągowa w Żurawicy została wyłączona z pracy.

Dla tak określonego zakresu wodociągu „Zawidza - Łoniów” wielkość perspektywicznego zapotrzebowania w wodę $Q_{\text{max.dob}}$ wynosi - $2192,92 \text{ m}^3/\text{dobę} = 91,37 \text{ m}^3/\text{godzinę}$. Zatwierdzona wydajność eksploatacyjna ujęcia w Zawidzy wynosi $Q = 76,5 \text{ m}^3/\text{godzinę}$ i nie pokrywa perspektywicznych potrzeb wodociągu „Zawidza

- Łoniów”. Zgodnie z opracowaną koncepcją techniczną niedobór wody w ilości $Q = 91,37 \text{ m}^3/\text{godzinę} - 76,5 \text{ m}^3/\text{godzinę} = 14,87 \text{ m}^3/\text{godzinę}$ został uzupełniony ze zrealizowanego wodociągu „Ruszcza Kolonia”. Zasoby wody podziemnej z ujęcia w Ruszczy wynoszą $Q = 87,0 \text{ m}^3/\text{godzinę}$. Potrzeby perspektywiczne $Q_{\text{max.dob}}$ dla wodociągu „Ruszcza” wynoszą $57,57 \text{ m}^3/\text{godzinę}$. Powstała nadwyżka wody na ujęciu w Ruszczy wynosi zatem $= 29,43 \text{ m}^3/\text{godzinę}$ co w pełni pokrywa niedobór wody na wodociągu „Zawidza - Łoniów”.

Jednak ze względu na ukształtowanie terenu oraz grawitacyjne zasilanie wodociągu „Zawidza - Łoniów” zakres wodociągu został w pewnym sensie narzucony warunkami terenowymi. Schemat technologiczny pracy wodociągu „Zawidza - Łoniów” przedstawia się następująco:

- woda ze studni Nr 1 i 2 w Zawidzy pompowana jest do zbiorników kontaktowych,
- ze zbiorników kontaktowych woda pobierana jest pompami drugiego stopnia i tłoczona do końcowych zbiorników grawitacyjno - wyrównawczych.

Funkcję zbiorników grawitacyjno - wyrównawczych pełnią istniejące zbiorniki typu ZTK w ilości 3 szt. każdy o pojemności $V = 150 \text{ m}^3$. Łączna ich pojemność wynosi 450 m^3 . Zbiorniki te eksploatowane były w ramach wodociągu „Żurawica”. Ujęcie wody w Zawidzy pokrywa docelowo 83,7% potrzeb wodociągu „Zawidza - Łoniów”. W tym samym procencie należy liczyć konieczną pojemność zbiorników grawitacyjnych w Krowiej Górze. Ich niezbędna pojemność przy założeniu całodobowego dopływu wody z uwzględnieniem zapasu wody na cele przeciwpożarowe w ilości 50 m^3 winna wynosić: $V = [2192,92 \times 0,837 \times 0,2383 + 50] \text{ m}^3 = 437,4 + 50 \text{ m}^3 = 487 \text{ m}^3$.

Istniejące zbiorniki posiadają łączną pojemność równą $V = 3 \times 150 \text{ m}^3 = 450 \text{ m}^3$, a więc praktycznie ich pojemność jest wystarczająca.

Doprowadzenie wody z wodociągu „Ruszcza” dla potrzeb wodociągu „Zawidza - Łoniów” rozwiązane jest poprzez zastosowanie zbiornika grawitacyjnego pośredniego o pojemności 150 m^3 zlokalizowanego w rejonie wsi Wnorów.

Opis urządzeń służących do poboru wody

Ujęcie wody stanowi zespół dwóch studni oznaczonych numerami 1 i 2. Studnie pracują równocześnie. Łączna zespołowa wydajność eksploatacyjna studni Nr 1 i Nr 2 zatwierdzona w kategorii „B” wynosi $Q = 76,5 \text{ m}^3/\text{godzinę}$ przy depresji $S = 1,5 \text{ m} + 3,0 \text{ m H}_2\text{O}$. Wydajność studni Nr 1 wynosi $Q = 48,6 \text{ m}^3/\text{godzinę}$ przy depresji $S = 1,5 \text{ m H}_2\text{O}$, wydajność studni Nr 2 wynosi $Q = 27,9 \text{ m}^3/\text{godzinę}$ przy depresji $S = 3,0 \text{ m H}_2\text{O}$. Zasoby zostały zatwierdzone przez Wojewodę Tarnobrzieskiego Decyzją Nr OS-7530/54/93 z dnia 28.07.1993 r. Poniżej opisano podstawowe parametry studni Nr 1 i Nr 2.

Studnia Nr 1

Głębokość otworu - 16,0 m.

Nawiercone i ustabilizowane zwierciadło wody występuje na głębokości - 3,20 m p.p.t.

Wydajność studni $Q = 48,6 \text{ m}^3/\text{godzinę}$ przy depresji $S = 1,5 \text{ m H}_2\text{O}$. Studnię wykonano w kwietniu 1993 r.

Studnia Nr 2

Głębokość otworu - 18,0 m.

Nawiercone zwierciadło wody - 11,8 m p.p.t.

Ustabilizowane zwierciadło wody - 5,8 m p.p.t.

Wydajność studni $Q = 27,9 \text{ m}^3/\text{godzinę}$ przy depresji $S = 3,0 \text{ m H}_2\text{O}$.

Studnię wykonano w kwietniu 1993 r.

Urządzenia służące do uzdatniania wody

Do każdej ze studni wykonano po dwie analizy fizyczno - chemiczne i bakteriologiczne wody (przy I i II depresji). W studni Nr 1 stwierdzono nieznaczne przekroczenie mętności a mianowicie $7 \text{ mg}/\text{lSiO}_2$. Pozostałe wskaźniki fizyczno - chemiczne oraz bakteriologiczne są niższe od wartości dopuszczalnych.

Nie przewidziano urządzeń do uzdatniania wody poza możliwością awaryjnego chlorowania. W razie skażenia ujęcia wody zainstalowano dwa chloratory typu C-52 (zasadniczy i rezerwowy) dozujące roztwór podchlorynu sodu. Chloratory zainstalowano w chlorowni. Rurociąg z podchlorynem sodu włączono do rurociągu technologicznego (tłocznego od studni), który został wprowadzony do pomieszczenia chlorowni. kontakt wody z chlorem zapewniają zbiorniki kontaktowe zlokalizowane na terenie stacji wodociągowej. Zbiorniki kontaktowe zapewniają 30-to minutowy kontakt wody a ponadto pełnią funkcję komory czerpalnej dla pomp II stopnia. Zainstalowano dwa zbiorniki stalowe, każdy o pojemności 50 m^3 .

Zespół pompowy II stopnia

Wydajność pompy II stopnia winna być równa wydajności eksploatacyjnej studni Nr 1 Nr 2, która wynosi: $Q = 76,5 \text{ m}^3/\text{godz.} = 1275 \text{ l}/\text{min.} = 21,3 \text{ l}/\text{sek.}$ Dla powyższych parametrów zainstalowano pompę typu 80 PJM 230 z silnikiem o mocy 22 kW. Wydajność pompy $Q = 1250 + 1500 \text{ l}/\text{min.}$, wysokość podnoszenia $H_p = 67 + 63 \text{ m H}_2\text{O}$. Druga identyczna pompa jako rezerwowa.

Po zainstalowaniu pompy jej wydajność została przy dławiona do wartości równej $Q = 76,5 \text{ m}^3/\text{godz.} = 1275 \text{ l}/\text{min.}$ Sterowanie pracą pompy odbywa się sondami elektrycznymi zainstalowanymi w zbiornikach wyrównawczych w Krowiej Górze. Sygnał jest przekazywany drogą radiową. Zabezpieczenie przed suchobiegiem za pomocą czujnika „cluvo”, który jest zainstalowany w zbiorniku kontaktowym.

Stan prawny nieruchomości usytuowanych w zasięgu oddziaływania zamierzonego korzystania z wód

Promień leja depresyjnego ujmowanych studni wynosi:

- dla studni Nr 1 - $R = 161,5 \text{ m}$,
- dla studni Nr 2 - $R = 144,4 \text{ m}$.

W zasięgu leja depresyjnego studni Nr 1 występują tereny leśne, prywatne grunty orne wykorzystywane na cele rolnicze. Studni kopanych brak.

W zasięgu leja depresyjnego studni Nr 2 występują tereny leśne oraz prywatne grunty orne wykorzystywane na cele rolnicze. Studni kopanych brak.

Leje depresyjne studni Nr 1 i Nr 2 zazębiają się. W zasięgu podwójnego leja depresyjnego studni Nr 1 ($R = 323$ m) występują tereny leśne, prywatne grunty orne oraz 9 sztuk studni kopanych zaopatrujących aktualnie w wodę gospodarstwa indywidualne. W zasięgu podwójnego leja depresyjnego dla studni Nr 2 ($2 R = 288,8$ m) występują tereny leśne oraz prywatne grunty orne wykorzystywane rolniczo. Studni kopanych brak.

Strefy ochrony sanitarnej

Wokół studni Nr 1 wyznacza się strefę bezpośredniej ochrony sanitarnej o promieniu 10 m licząc od osi studni. Teren strefy znajduje się wewnątrz ogrodzonego terenu stacji wodociągowej więc nie przewidziano dodatkowego wygradzania strefy. Na terenie strefy znajduje się jedynie rurociąg tłoczny od studni. Innych urządzeń poza obudową studni brak.

Dla studni Nr 2 wyznaczono granicę strefy bezpośredniej ochrony sanitarnej w odległości $10 + 8$ m (ze względu na tereny leśne).

W sąsiedztwie złóż pasku znajdowały się ujęcia wód podziemnych wraz ze strefami, dla których Marszałek Województwa Świętokrzyskiego decyzją znak: OWS.V.7521-42/08/09 z dnia 5 stycznia 2009r. postanowił stwierdzić wygaśnięcie decyzji Wojewody Tarnobrzeskiego z dnia 15 grudnia 1988r. znak: OŚ.III.8530/73/88 zatwierdzającej dokumentację hydrogeologiczną dla wodociągu grupowego w Żurawicy. Natomiast decyzją Marszałka Województwa Świętokrzyskiego z dnia 21.08.2008 r. znak: OWS.V.7520-40/08 zlikwidowano ostatnie 5 studni ujęcia "Żurawica", tym samym ujęcie przestało istnieć.

7.5.2. Ogólny opis pracy wodociągu Ruszcza

Wodociąg „Ruszcza” obejmuje swoim zasięgiem następujące miejscowości: Trzebieślawice, Wnorów, Suliszów, Sulisławice, Ruszcza Wieś, Ruszcza Kolonia, Jezioro, Wojcieszów, Skwirzowa, Bądzów, Królewice, Wólka Gieraszkowska i Gieraszkowice należące do gminy Łoniów.

Dodatkowo wodociąg dostarcza wodę dla wodociągu „Zawidza - Łoniów” w ilości $Q_{max.dob.} = 14,87$ m³/godz.

Schemat technologiczny pracy wodociągu „Ruszcza” przedstawia się następująco:

- woda ze studni Nr 1 i 2 pompowana jest do zbiorników wyrównawczych (do rurociągu technologicznego przed zbiornikami włączony jest rurociąg z podchlorynem sodu w celu chlorowania wody w razie skażenia ujęcia),
- ze zbiorników woda pobierana jest pompami drugiego stopnia i tłoczona do zbiorników hydroforowych oraz do zewnętrznej sieci wodociągowej.

Sieć wodociągowa pracuje w jednej strefie ciśnień. Poszczególne elementy stacji wodociągowej wraz z ujęciem przedstawiają się następująco:

Ujęcie wody

Ujęcie wody stanowią dwie studnie wiercone oznaczone numerami 1 i 2 pracujące równocześnie. Łączna zespołowa wydajność eksploatacyjna studni Nr 1 i Nr 2 zatwierdzona w kategorii „B” równa jest $Q = 87,0$ m³/godz. Studnia Nr 1 posiada wydajność równą 43 m³/godz. przy depresji $S = 6,0$ m, studnia Nr 2 posiada wydajność równą 44 m³/godz. przy depresji $S = 6,0$ m H₂O.

W stosunku do zapotrzebowania na wodę, każda ze studni jest w stanie pokryć 50% potrzeb docelowych. W razie awarii jednej studni, druga pełni funkcję studni rezerwowej.

Studnia Nr 1

Głębokość otworu - 45,0 m.

Nawiercone i ustabilizowane zwierciadło wody występuje na głębokości - 18,00 m p.p.t. Wydajność studni $Q = 43,0$ m³/godzinę przy depresji $S = 6,0$ m H₂O. Studnię wykonano w lutym 1994 r.

Studnia Nr 2

Głębokość otworu - 40,0 m.

Nawiercone i ustabilizowane zwierciadło wody występuje na głębokości - 12,00 m p.p.t. Wydajność studni $Q = 44,0$ m³/godzinę przy depresji $S = 6,0$ m H₂O. Studnię wykonano w lutym 1994 r.

Strefy ochrony sanitarnej

Dla studni Nr 1 wydzielono strefę ochrony bezpośredniej o promieniu $R = 10$ m. Ponieważ teren strefy znajduje się wewnątrz ogrodzenia terenu stacji wodociągowej nie przewidziano dodatkowego wygradzania strefy ochrony bezpośredniej.

Dla studni Nr 2 wydzielono strefę ochrony bezpośredniej o promieniu $R = 10$ do 9 m. Minimalny promień strefy równy 9 m wyznacza granica działek od strony północno - zachodniej. Teren strefy wielkości 20 m x 19 m ogrodzono ogrodzeniem trwałym.

Jakość wody i technologia jej uzdatniania

Analizę wykonała Terenowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Staszowie. W orzeczeniu podano iż woda odpowiada wymogom sanitarnym i nadaje się do picia i na potrzeby gospodarcze. Nie przewidziano urządzeń do uzdatniania wody poza możliwością awaryjnego chlorowania. W razie skażenia ujęcia wody zainstalowano dwa chloratory typu C-52 (zasadniczy i rezerwowy) dozujące roztwór podchlorynu sodu.

Zbiorniki wyrównawcze

Zainstalowano dwa zbiorniki, każdy o pojemności całkowitej 220 m. Zbiorniki zapewniają maksymalne - dobowe zapotrzebowanie na wodę wraz z zapasem wody na cele przeciwpożarowe a ponadto zapas wody na tranzyt dla potrzeb wodociągu „Zawidza - Łoniów”.

7.6. Gospodarka ściekowa

Gmina Łoniów razem z siedmioma innymi gminami (Baćkowice, Bogoria, Iwaniska, Klimontów, Koprzywnica, Samborzec i Sandomierz) jest członkiem Związku Gmin Dorzecza Koprzywianki. Jednym z głównych zadań programu działania Związku jest gospodarka wodno - ściekowa.

Problem gospodarki wodno - ściekowej został rozwiązany w sposób kompleksowy - w sześciu gminach wybudowano oczyszczalnie ścieków. Każda z gmin budowała oczyszczalnię samodzielnie, natomiast wspólnie poprzez Związek występowano o środki finansowe.

Oczyszczalnie zostały wybudowane w następujących miejscowościach:

- gmina Baćkowice - oczyszczalnia ścieków w Piskrzynie o przepustowości 370 m³/dobę,
- gmina Bogoria - oczyszczalnia ścieków w Bogorii o przepustowości 300 m /dobę,
- gmina Iwaniska - oczyszczalnia ścieków w Iwaniskach o przepustowości 380 m³/dobę,
- gmina Klimontów - oczyszczalnia ścieków w Klimontowie o przepustowości 400 m³/dobę,
- gmina Koprzywnica - oczyszczalnia ścieków w Koprzywnicy o przepustowości 450 m³/dobę,
- gmina Samborzec - oczyszczalnia ścieków w Samborcu o przepustowości 240 m /dobę.

W związku z tym że jedyną gminą która nie zrealizowała oczyszczalni ścieków jest Łoniów podjęto działania projektowe mające na celu rozwiązanie tego problemu na obszarze gminy. Ze względu na uwarunkowania terenowe takie jak:

- płaski teren nadwiślański,
- naturalny podział gminy przez wyniesienie terenu na linii Skrzypaczowice - Łoniów - Trzebiesławice,
- luźna zabudowa małych miejscowości,

przewiduje się zastosowanie systemu kanalizacji grawitacyjno - ciśnieniowej pokrywającej teren całej gminy, składającej się z czterech zlewni.

1. Układ kanalizacyjny z oczyszczalnią ścieków w Świniarach obejmujący wsie i ich części: Trzebiesławice, Wnorów, Łoniów Wieś, Łoniów Kolonia, Jasionica, Świniary Nowe, Świniary Stare, **Zawidza**, Bogoria, Gałolin, Otoka Grabińska.
2. Układ kanalizacyjny z oczyszczalnią ścieków w Chodkowie obejmujący wsie: Chodków Nowy, Chodków Stary, Krowia Góra, Piaseczno, Skrzypaczowice, Kępa Nagnajewska, Przewłoka, Łązek.

3. Układ kanalizacyjny z oczyszczalnią ścieków w Gieraszwicach obejmujący wsie: Gieraszwice, Bazów, Wólka Gieraszwowska, Jeziory, Ruszczą Kolonia, Ruszczą Wieś, Suliszów, Sulislawice, Skwirzowa.
4. Układ kanalizacyjny z oczyszczalnią ścieków nad Kacanką obejmujący wsie: Wojcieszyce i Królewice.

Wieś Piaseczno ze względu na rozproszoną zabudowę nie nadaje się do skanalizowania w układzie grawitacyjnym, gospodarkę ściekową w tej miejscowości należy rozwiązać poprzez kanalizację ciśnieniową (bardzo drogie rozwiązanie) lub wywóz ścieków wozami asemizacyjnymi na oczyszczalnię w Chodkowie. Podobna sytuacja jest na tzw. przysiółkach poszczególnych miejscowości.

Również ze względu na charakter zabudowy i ukształtowanie terenu część budynków nie będzie podłączona do kanalizacji, przyjęto że ilość ścieków dowożonych nie może przekraczać docelowo 15% ścieków wytworzonych w gminie.

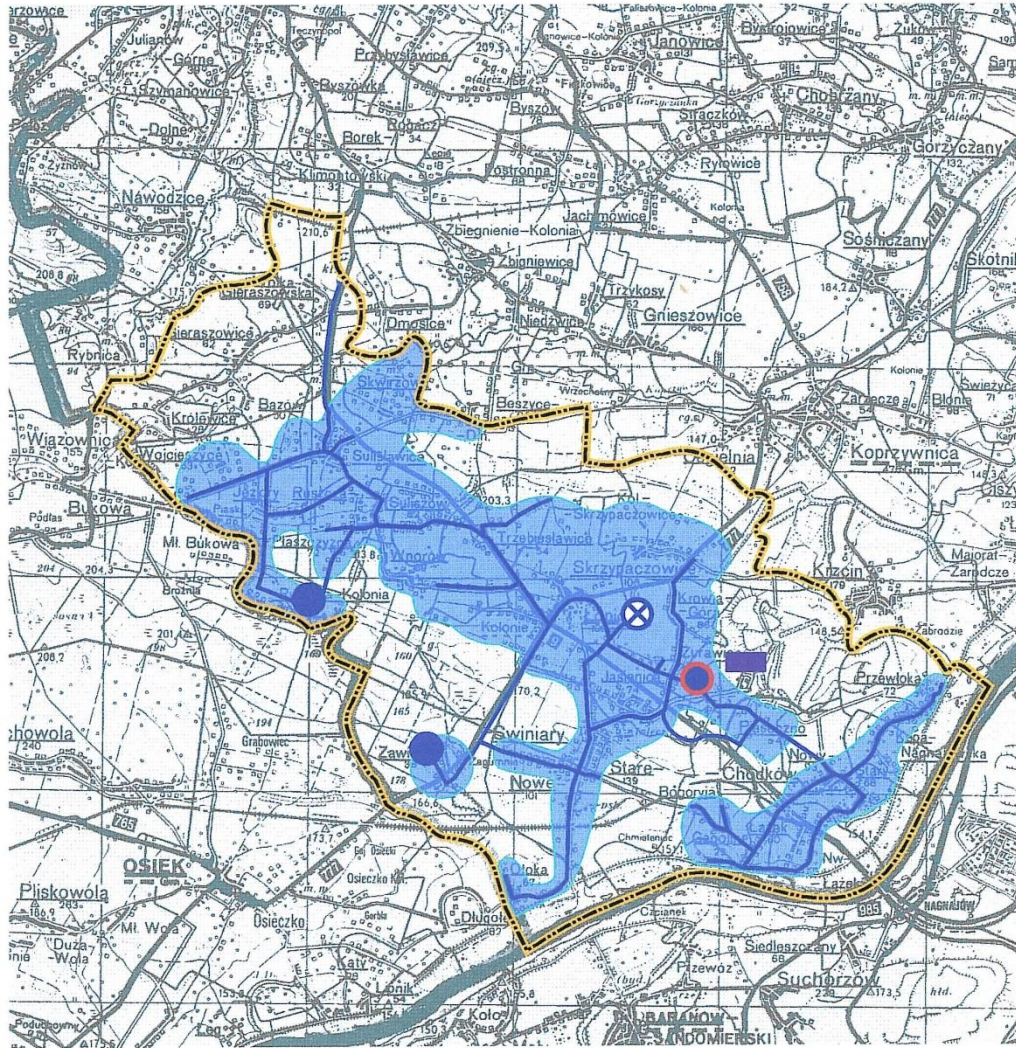
W układzie kanalizacyjnym zlewni Nr 1 dla skanalizowania terenu przewiduje się wykonanie:

- 6 szt. przepompowni ścieków,
- 30,200 km kanałów grawitacyjnych,
- 7,250 km przewodów ciśnieniowych.

W układzie kanalizacyjnym zlewni Nr 2 dla skanalizowania terenu przewiduje się wykonanie:

- 7 szt. przepompowni ścieków,
- 16,820 km kanałów grawitacyjnych,
- 7,020 km przewodów ciśnieniowych.

Mapka Nr 21.
Zaopatrzenie w wodę

Legenda:

	Tereny zwodociągowane
	Ujęcia wody
	Zbiornik wyrównawczy
	Główne magistrale wodociągowe
	Nieczynne ujęcie wody w Żurawicy
	Wysypisko śmieci

W układzie kanalizacyjnym zlewni Nr 3 dla skanalizowania terenu przewiduje się wykonanie:

- 5 szt. przepompowni ścieków,
- 18,080 km kanałów grawitacyjnych,
- 3,750 km przewodów ciśnieniowych.

W układzie kanalizacyjnym zlewni Nr 4 dla skanalizowania terenu przewiduje się wykonanie:

- 2 szt. przepompowni ścieków,
- 5,490 km kanałów grawitacyjnych,
- 1,550 km przewodów ciśnieniowych.

Aktualnie ścieki z obszaru gminy gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych opróżnianych okresowo we własnym zakresie dowozem na oczyszczalnię w sąsiednich gminach.

7.7. Gospodarka odpadami

W lipcu 1996 roku zostało zawarte porozumienie komunalne na podstawie którego gminy powierzyły Ekologicznemu Związkowi Gmin Dorzecza Koprzywianki zadanie publiczne związane ze zorganizowaniem systemu zbiórki odpadów komunalnych z terenu gmin będących członkami Związku. Przedmiotem porozumienia było zorganizowanie systemu zbiórki odpadów komunalnych oraz zakup specjalistycznego sprzętu. Zadanie jest realizowane na terenie ośmiu gmin Związku i częściowo Sandomierz. Odpady gromadzone są w 620 pojemnikach typu POK-11, rozstawionych w 178 miejscowościach na terenie działania Związku (każda gmina posiada 77 pojemniki). Wywóz odpadów odbywa się wg harmonogramu. Do czynności wywozowych używane są dwa samochody śmieciarki typu SM-11 na podwoziu Jelcza trzyosiowego. Odpady z poszczególnych gmin są wywożone od trzech do czterech razy w miesiącu, średnia ilość wywożonych odpadów w ciągu miesiąca z gminy wynosi około 363 m³. Wywóz odpadów z poszczególnych gmin odbywa się do miejsc deponowania właściwego dla danej gminy. Związek obsługuje wszystkie gminy za wyjątkiem miejscowości Klimontów, oraz gminy Sandomierz. Na terenie Związku selektywna zbiórka odpadów prowadzona jest tylko przez szkoły. Nie wdrożono selektywnej zbiórki surowców wtórnych, zakładając, że obecnie ważnym jest wyrobienie u mieszkańców nawyku do gromadzenia odpadów w pojemnikach. Obecnie rola Związku w zakresie gospodarki odpadami polega na wyposażeniu gmin w pojemniki i wywóz odpadów na wskazane przez gminy składowiska. Każda z gmin wywozi odpady do swoich składowisk lub wiejskich punktów gromadzenia odpadów, w tym gmina Łoniów na składowisko w Piasecznie. Składowisko jest zlokalizowane na terenie MPGK w Tarnobrzegu. Na składowisku deponowane są odpady z Tarnobrzega i okolicznych gmin w tym

również z Koprzywnicy. Składowisko nie posiada uszczelnionego podłoża a jego dalszą eksploatację oszacowano tylko na dwa lata. Wskaźnik nagromadzenia wynosi 0,33 m³ na mieszkańca rocznie. Obecnie przyjmuje się, że najkorzystniejsze z punktu widzenia ekonomii i kontroli środowiska, jest utworzenie międzygminnych składowisk odpadów. Rejon obsługi składowiska w warunkach polskich powinien obejmować minimalną ilość około 50 tys. mieszkańców, zaś czas eksploatacji nie powinien być krótszy niż 15 lat. Dla zapewnienia właściwej obsługi gmin Związku w zakresie gospodarki odpadami, niezbędne jest posiadanie własnego składowiska lub składowiska do którego Związek posiada tytuł współwłasności. Zapobiegnie to w przyszłości np. wypowiedzeniu umowy o korzystaniu ze składowiska podczas zmian politycznych lub okolicznych mieszkańców protestujących przeciw przyjmowaniu „obcych śmieci”. Własne składowisko może być położone na terenie Związku lub poza nim, chociaż korzystniejsza jest lokalizacja na terenie Związku. Tańszy jest wówczas transport,

dawnej kopalni siarki, wydzierżawione przez

stanowiący nawet do 70% kosztów usuwania odpadów. W przypadku EZGDK wybudowane w Szymbarku wicach Dolnych składowisko o pojemności projektowanej około 40 tys. m³ dla wszystkich gmin Związku starczyłoby na 8 - 9 lat. Ale towarzyszące w fazie budowy składowiska protesty mieszkańców eliminują wykorzystanie tego składowiska jako międzygminnego.

Na ostatnim Zgromadzeniu Związku został przyjęty plan działań II fazy projektu w ramach amerykańskiego programu „Partnerstwo dla samorządu”, dotyczący restrukturyzacji usług gospodarki odpadami w EZGDK. Celem projektu jest opracowanie najlepszego sposobu organizacji i zarządzania gospodarką odpadami, zapewniającego wysoki standard usług, wzrost skuteczności działania i efektywności zarządzania, oraz środki na odtworzenie majątku i rozwój infrastruktury. Głównym założeniem do którego sprowadza się ten projekt to opracowanie wielowariantowej koncepcji organizacji gospodarki odpadami obejmującej budowę i funkcjonowanie międzygminnego kompleksowego zakładu utylizacji odpadów komunalnych na zasadach samofinansowania działalności. W lipcu 1997 roku został opracowany „Program gospodarki odpadami komunalnymi dla EZGDK” w którym zawarto wstępne kierunki strategii gospodarki odpadami.

7.8. Regulacja stosunków wodnych

Obszar konkurencyjny Gminnej Spółki Wodnej w Łoniowie.

Obszar na którym występują urządzenia wodno - melioracyjne podzielono na 4 następujące obiekty:

1. Wólka Gieraszkowska,
2. Otoka - Świniary,
3. Skrzypaczowice - Jezioro,
4. Chodków - Jasienica.

Obiekt 1

rozpociera się w dolinach Koprzywianki i Kacanki, w skład którego wchodzi wsie: Królevice, Bazów, Sulisławice, Gieraszkowice i Wólka Gieraszkowska. Na kompleksie łąk w Wólce Gieraszkowskiej w latach 60-tych wykonano rowy z możliwością nawodnienia łąk tej wsi. Woda była piętrzona przy młynie gospodarczym w Sulisławicach i doprowadzalnikiem rozprowadzana po sieci rowów nawadniających. Przy przekraczaniu rzeki wykonano syfon. Na rowach wykonane są zastawki które w chwili obecnej wymagają w większości remontu. Urządzenia piętrzące przy młynie w Sulisławicach uległy zniszczeniu (ze starości) i nie ma możliwości skorzystania z nich do nawadniania łąk.

W miejscowości Skwirzowa zrealizowano budowę jazu który może poprzez spiętrzenie doprowadzić wodę na łąki. Odpływ wody z łąk nawadnianych odbywa się rowem głównym który jest wykonany na gruntach wsi Domošice (gm. Koprzywnica) i ma ujście do rzeki. Rów Nr R-3 w miejscowości Sulisławice jest bardzo zaniedbany i wymaga całkowitej odbudowy. W chwili obecnej zabagnia przyległe łąki. Pozostałe rowy w innych wsiach tego obiektu spełniają rolę rowów odwadniających z wyjątkiem doprowadzalnika we wsi Skwirzowa. Doprowadzalnik ten dostarcza wodę do nawodnienia łąk kompleksu Zbigniewice (gm. Koprzywnica). Rzeka Koprzywianka na tym terenie jest nieuregulowana i przy wysokich stanach wód występuje z brzegów i zalewa łąki przez co je użyźnia. Płynąca przez miejscowość Królevice rzeka Kacanka jest na lewym brzegu ogroblowana co częściowo zabezpiecza łąki w tej dolinie.

Obiekt 2

składa się z miejscowości: Otoka Grabińska, Świniary Stare i Świniary Nowe. Rów R-1 i R-8 ma odpływ do rzeki Wisły przez śluzę pod wałem, natomiast rowy R-2, R-3, R-4, R-5 i R-6 mają ujście do rzeki Zawidzanki. Rowy ze Świniar Nowych mają odpływ do rzeki Zawidzanki natomiast rowy ze Świniar Starych mają odpływ do rowu Nr 1 i dalej do śluzy wałowej w Chodkowie. Wszystkie rowy mają zadanie odwodnienia terenu. Są poważnie zaniedbane i wymagają częstej konserwacji. W miejscowości Otoka wybudowano przepompownię na rzece Zawidzance. W przypadku wysokich stanów wód w rzece Wiśle urządzenie przepompowuje wodę pod wałem wiślanym z rzeki Zawidzanki.

Tabela Nr 1. Wykaz podstawowych urządzeń na terenie gminy Łoniów.

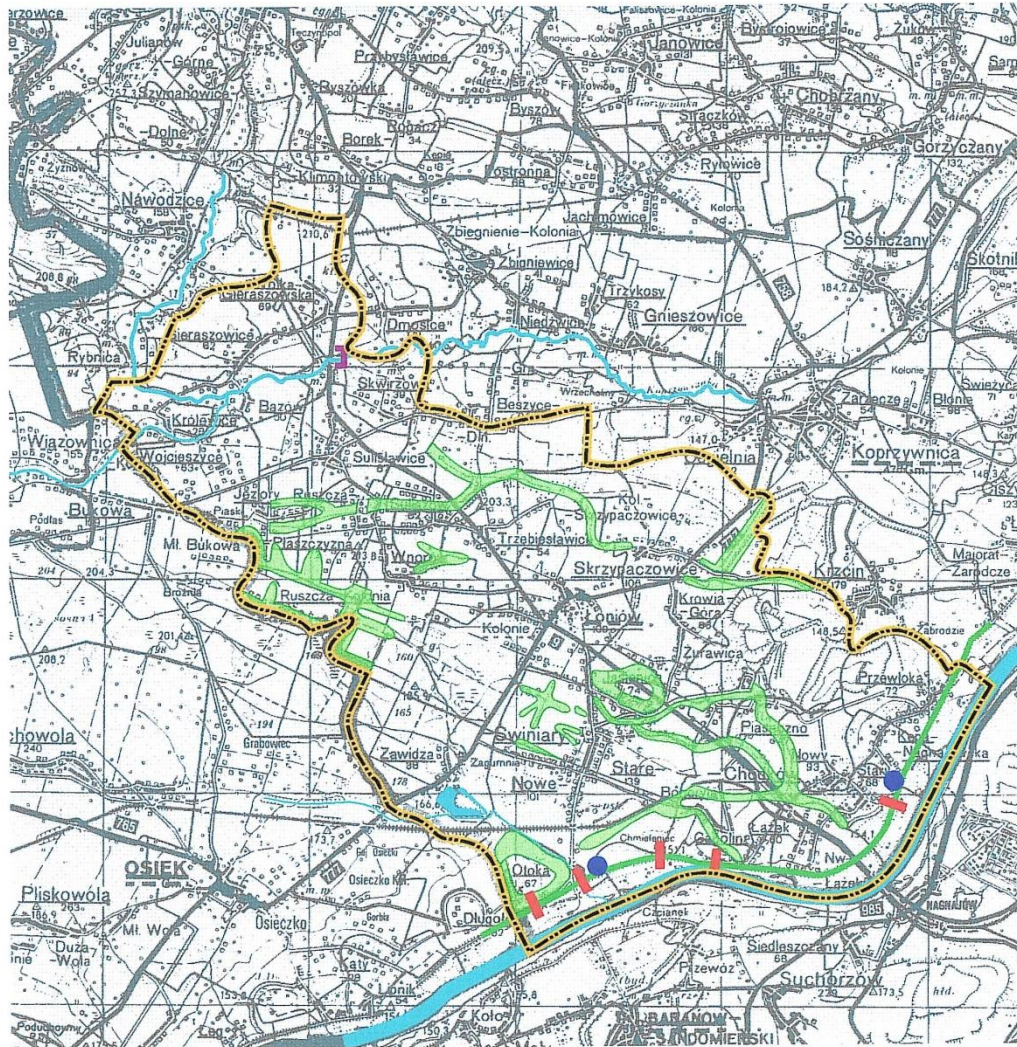
Lp.	Nazwa rzeki lub walu	Kilometraż	Długość [mb]	Obiekty, budowle
I Rzeki uregulowane				
1.	Zawidzanka	0+000 : 4+600	4600	Przepompownia Otoka
2.	Wisła	241,5 : 246,4	4900	-
Razem:			9500	
II Rzeki nieuregulowane				
1.	Koprzywianka	20+000 : 25+700	5700	2 jazy, w tym 1 nowy, syfon pod rzeką (2 szt.)
2.	Kacanka	0+000 : 3+250	3250	-
Razem:			8950	
III Wały przeciwpowodziowe				
1.	Lewy wał Wisły	18+770 : 24+000	5230	Śluzy wałowe - 5 szt.

Tabela Nr 2. Zestawienie obszarów Gminnej Spółki Wodnej w Łoniowie.

Lp.	Miejscowość	Powierzchnia ogółem [ha]	w tym		Ilość działek [szt.]	Ilość użytkowników
			grunty orne	łąki		
Obiekt 1 Wólka Gierszowska						
1.	Bazów	15,58	10,49	5,09	43	28
2.	Gierszowice	31,53	-	31,53	137	70
3.	Królewice	8,67	-	8,67	57	36
4.	Skwirzowa	6,10	4,25	1,85	9	8
5.	Sulisławice	29,35	15,95	13,40	82	56
6.	Wólka Gierszowska	48,81	3,97	44,84	251	109
Razem Obiekt 1:		140,04	34,66	105,38	579	244
Obiekt 2 Otoka - Swiniary						
1.	Otoka Grabińska	67,56	50,51	17,05	610	93
2.	Swiniary	335,26	264,90	70,36	810	395
Razem Obiekt 2:		402,82	315,41	87,41	1420	488
Obiekt 3. Skrzypaczowice Jezioro						
1.	Jezioro	66,11	54,37	11,74	140	62
2.	Łoniów	29,86	15,43	14,43	177	97
3.	Ruszcza Wieś	52,27	46,66	5,61	175	75
4.	Ruszcza Kolonia	33,72	25,71	8,01	117	37

5.	Skrzypaczowice	61,0 3	32,1 1	28,9 2	31 7	11 0
6.	Suliszów	60,1 9	39,3 4	20,8 5	23 0	81
7.	Trzebieszawice	11,3 3	2,44	8,94	60	36
8.	Wnorów	84,0 4	63,8 0	20,2 4	40 0	17 7
Razem Obiekt 3:		398, 60	279, 86	118, 74	16 16	67 5
Obiekt 4. Chodków - Jasienica						
1.	Bogoria	42,6 1	33,3 9	9,30	31 5	10 3
2.	Chodków Nowy	7,41	6,93	0,48	47	42
3.	Chodków Stary	19,6 7	15,2 8	4,39	70	41
4.	Gagolin	9,03	6,90	2,13	57	25
5.	Jasienica	69,2 9	62,0 0	7,29	19 3	97
6.	Piaseczno	76,2 2	57,1 1	19,1 1	19 3	16 6
Razem Obiekt 4:		224, 31	181, 6	42,7 0	87 5	47 4
Ogółem G.S.W.		1165,7 7	811,5 4	354,23	4490	1881

Mapka Nr 22.
Regulacja stosunków wodnych

Legenda:

	Tereny zmeliorowane
	Przepompownia wodna
	Śluz wodna
	Jaz
	Wał przeciwpowodziowy

8. Uwarunkowania wynikające z dotychczasowego przeznaczenia i zagospodarowania terenu

8.1. Charakterystyka stanu istniejącego zagospodarowania przestrzennego gminy

Struktura funkcjonalno - przestrzenna gminy charakteryzuje się zabudową jednorodnią i zagrodową ukształtowaną historycznie w formie niewielkich jednostek osadniczych. Sieć osadnicza dwustopniowego modelu hierarchii, połączona jest systemem komunikacji drogowej i kolejowej. Łoniów - gminny ośrodek administracyjno - usługowy, pełniący funkcję lokalnego ośrodka skupia na swoim obszarze również funkcję rolną oraz drobnej wytwórczości. W obszarze przestrzennym wykształciły się dwa obszary:

- o dominującej funkcji rolniczej z rozdziałem na podstrefy intensywnej produkcji rolniczej i produkcji sadowniczej,
- o dominującej funkcji ochronnej obejmującej m.in. tereny systemu ekologicznego prawnie chronionego.

Bilans terenów o różnym sposobie użytkowania przedstawia się następująco: 15% tereny zainwestowane, przekształcone antropogenicznie, 70% tereny gospodarki rolnej, 15% tereny leśne i wód powierzchniowych.

Na terenie gminy dominuje mieszkalnictwo typu jednorodzinne związane z obsługą lokalnego rynku pracy. Zabudowa zagrodowa coraz częściej wykonuje tendencje przekształcania się w budownictwo jednorodzinne.

Wyznaczone tereny budowlane w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy Łoniów utrzymują historyczny układ osadniczy oraz zabezpieczają niezbędne rezerwy pod jego rozwój.

Układ osadniczy oparty jest na dwóch podstawowych szlakach komunikacyjnych tj. drodze krajowej Nr 9 Radom - Barwinek i drodze krajowej Nr 777 Kraków - Sandomierz. System komunikacyjny uzupełnia sieć dróg powiatowych i gminnych oraz linia kolejowa normalnotorowa Chmielów - Włoszczowice.

8.2. Działania na rzecz prawidłowego zagospodarowania gminy

1. Stworzenie zwartych kompleksów zabudowy w nawiązaniu do istniejących zespołów zabudowy.
2. Zachowanie historycznych układów przestrzennych.
3. Zachowanie wartości architektoniczno - krajobrazowych i kulturowych.
4. Rozwiązanie ruchu na węźle drogowym drogi Nr 9 i drogi Nr 777 poprzez modernizację skrzyżowania a docelowo realizację obwodnicy Łoniowa.
5. Zachowanie korytarzy ekologicznych na rzece Wiśle i Koprzywiance.
6. Wykorzystanie dużych kompleksów leśnych dla celów turystyki i rekreacji.
7. Przeciwdziałanie rozpraszaniu zabudowy na terenach rolniczej przestrzeni produkcyjnej.
8. Ograniczanie zabudowy na terenach zagrożeń powodziowych.

9. Uwarunkowania wynikające z zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych

W studium zagospodarowania przestrzennego województwa tarnobrzesckiego zostały określone zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych, są to: droga krajowa Nr 9 Radom - Barwinek, droga krajowa Nr 777 Kraków - Sandomierz, projektowane obejście drogowe Łoniowa na kierunku południowo - wschodnim drogą

krajową Nr 777 Kraków - Sandomierz,
linia kolejowa zelektryfikowana Chmielów - Włoszczowice,
linia energetyczna WN 400 kV Połaniec - Ostrowiec Św.,
linia energetyczna WN 110 kV Połaniec - Ostrowiec Św.,
linia energetyczna WN 110 kV Połaniec - Chmielów,
GPZ Piaseczno.

Podstawowe uwarunkowania służące realizacji tych celów koncentrują się w następujących sferach formalno - prawnych:

- reforma administracyjna kraju,
- utrata ważności miejscowych planów ogólnych zagospodarowania przestrzennego, a proces inwestycyjny - ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym.

W wyniku reformy administracyjnej kraju Łoniów usytuowany został w województwie świętokrzyskim. W związku z tym należy spodziewać się, że zadania określone przez strategię i studium województwa tarnobrzesckiego będą aktualne do czasu sporządzenia nowych dokumentów planistycznych. Reforma administracyjna wprowadziła szereg zmian w różnych ustawach, a przede wszystkim w ustawie o zagospodarowaniu przestrzennym. Ustawa ta, nie wprowadziła istotnych zmian na poziomie gmin, natomiast zmieniła znaczenie systemu planistycznego na poziomie wojewódzkim. Do podstawowych zadań **województw samorządowych** należy sporządzenie następujących dokumentów:

- Strategia rozwoju województwa,
- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa,
- Programy wojewódzkie,
- Okresowa aktualizacja planu zagospodarowania przestrzennego.

W planie zagospodarowania przestrzennego określa się zasady organizacji struktury przestrzennej, ze szczególnym uwzględnieniem: Podstawowych elementów sieci osadniczej,

- Rozmieszczenia infrastruktury społecznej, technicznej i innej,

Wymagań w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego i ochrony dóbr kultury, z uwzględnieniem obszarów podlegających szczególnej ochronie.

Ponadto w planie województwa uwzględnia się zadania rządowe i zadania samorządu województwa, które służą realizacji ponadlokalnych celów publicznych oraz wskazuje się obszary, na których przewiduje się realizację tych zadań.

Strategia rozwoju województwa powinna uwzględniać w szczególności następujące cele:

- Pielęgnowanie polskości oraz rozwój i kształtowanie świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej mieszkańców,
- Pobudzanie aktywności zawodowej,
- Podnoszenie poziomu konkurencyjności i innowacyjności gospodarki województwa,
- Zachowanie wartości środowiska kulturowego i przyrodniczego przy uwzględnieniu potrzeb przyszłych pokoleń,
- Kształtowanie i utrzymanie ładu przestrzennego.

W polityce rozwoju województwa należy uwzględnić przede wszystkim:

- Tworzenie warunków rozwoju gospodarczego, w tym kreowanie rynku pracy,
- Utrzymanie i rozbudowa infrastruktury społecznej i technicznej o znaczeniu wojewódzkim,
- Pozyskiwanie i łączenie środków finansowych, publicznych i prywatnych w celu realizacji zadań z zakresu użyteczności publicznej,
- Wspieranie i prowadzenie działań na rzecz podnoszenia poziomu wykształcenia obywateli,
- Racjonalne korzystanie z zasobów przyrody oraz kształtowanie środowiska naturalnego, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju,
- Wspieranie rozwoju nauki i gospodarki, popieranie postępu technologicznego oraz innowacji,
- Wspieranie rozwoju kultury oraz ochrona i racjonalne wykorzystanie dziedzictwa kulturowego,
- Promocja walorów i możliwości rozwojowych województwa.

Strategia rozwoju województwa uwzględniająca uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju w zakresie wymienionym powyżej jest realizowana przez programy województwa.

Kompetencje administracji rządowej Prezes Rządowego Centrum Studiów Strategicznych

- Prowadzi „Strategię rozwoju kraju”,
- Sporządza "Koncepcję polityki zagospodarowania przestrzennego kraju", którą Prezes Rady Ministrów przedkłada Sejmowi RP,
- Sporządza „Okresowe raporty o stanie zagospodarowania przestrzennego kraju", które Prezes Rady Ministrów przedkłada Sejmowi RP.

Ministerialne i Centralne organy administracji rządowej

- Sporządzają „Programy zadań rządowych”, które:
  - Opiniuje Prezes Rządowego CSS,
  - Uzgadnia Prezes UM i RM, sejmiki wojewódzkie,

Zatwierdza Rada Ministrów.

Prezes Urzędu Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast

- Prowadzi „Rejestr zadań rządowych”,

Wojewoda

- Prowadzi „Rejestr wojewódzki”, w którym uwzględnia zadania rządowe dotyczące obszaru województwa oraz programy wojewódzkie.

Kompetencje administracji samorządowej na szczeblu województwa

Zarząd województwa samorządowego

- Sporządza „Strategię rozwoju województwa”, którą przedkłada Sejmikowi wojewódzkiemu celem uchwalenia,
- Sporządza „Plan zagospodarowania przestrzennego województwa” który:
  - uzgadnia Prezes Urzędu Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast w zakresie programu zadań rządowych,
  - opiniują Prezes Urzędu Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast, organy gmin i organy powiatów,
  - przedkłada Sejmikowi województwa celem uchwalenia.
- sporządza „Programy wojewódzkie”, które przedkłada Sejmikowi województwa celem uchwalenia,
- sporządza „Okresową aktualizację planu zagospodarowania przestrzennego województwa”, którą przedkłada Sejmikowi województwa.

Kompetencje administracji samorządowej na szczeblu powiatu

Organy powiatu mogą prowadzić w granicach swojej właściwości rzeczowej, analizy i studia z zakresu zagospodarowania przestrzennego, odnoszące się do obszaru powiatu i zagadnień jego rozwoju (art. 54 a, ust.2).

- W myśl tego przepisu samorząd powiatowy nie ma kompetencji dotyczących opracowywania planów zagospodarowania przestrzennego. Zarząd powiatu może sporządzać „studia i analizy”, które przyjmie Rada powiatu, ale nie będą one podlegały żadnym uzgodnieniom czy opiniom i nie będą nikogo wiązały. Zarząd powiatu może jedynie składać wnioski do gmin, które dotyczyłyby sporządzania lub zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego uwzględniającego w przestrzeni przeznaczenie terenu na realizację przedsięwzięcia będącego w kompetencji powiatu. W tym przypadku organy samorządu powiatowego zachowują się jak inwestorzy, którzy mogą składać wnioski do planów miejscowych. Dotyczyć one będą przede wszystkim projektowanych dróg powiatowych, szkół ponadpodstawowych, szpitali powiatowych itp.

Kompetencje administracji samorządowej na szczeblu gminy

Zarząd gminy

- sporządza „Programy rozwoju gospodarczego gminy”, które przedkłada Radzie gminy celem uchwalenia,
- sporządza „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy”, które:
  - opiniują jednostki wymienione w ustawie,
  - zatwierdza Rada gminy,
- sporządza „Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego”, które:
  - uzgadniają jednostki wymienione w ustawie,
  - zatwierdza Rada gminy,
- sporządza „Ocenę zmian w zagospodarowaniu przestrzennym”, którą przedkłada Radzie gminy celem uchwalenia.

W wyniku analizy przepisów znowelizowanej ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym należy stwierdzić, że:

- „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy” ma uwzględniać ustalenia strategii rozwoju województwa, zawarte w planie zagospodarowania przestrzennego województwa” (art. 6 ust. 2 Dz. U. Nr 106, z dnia 17.08.1998 r.),
- Zarząd gminy uzgadnia projekt miejscowego planu z:
  - wojewodą w zakresie zgodności miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego z zadaniami rządowymi wpisanymi do wojewódzkiego rejestru,
  - zarządem województwa w zakresie zgodności miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego z zadaniami samorządu wojewódzkiego wpisanymi do rejestru.

W związku z tym, że nowopowstałe województwa samorządowe w najbliższym czasie nie będą posiadały uchwalonych nowych dokumentów planistycznych, tj. strategii rozwoju, planu zagospodarowania przestrzennego i programów wojewódzkich, należy przyjąć, że „Studium” gminy powinno być zgodne ze studium województwa tarnobrzeskiego. Niemniej jednak, biorąc pod uwagę fakt, że wszystkie inwestycje ponadlokalne warunkują rozwój gminy i poprawę warunków życia mieszkańców, to należy dążyć do wprowadzenia tych inwestycji do dokumentów planistycznych województwa świętokrzyskiego.

Również ważną sferą formalno - prawną na rozwój inwestycji ponadlokalnych będą te wymogi prawne ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym, które stwierdzają, że aktualnie obowiązujące plany zagospodarowania tracą ważność przed 2000 rokiem. Oznacza to, że prawem miejscowym nie będą zabezpieczone rezerwy terenowe pod projektowane inwestycje gminne, a przede wszystkim pod inwestycje ponadlokalne.

W procesie inwestycyjnym najważniejszą rolę będą spełniały miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego uchwalone przez Radę Gminy i jeżeli najważniejsze inwestycje zostaną wpisane do programów zadań rządowych i wojewódzkich to Wojewoda i Marszałek będą mieli obowiązek negocjować warunki wprowadzenia tych zadań do planów miejscowych.

Elementem negocjacji są przede wszystkim koszty związane ze sporządzeniem planu oraz skutki finansowe wynikające z zatwierdzenia planu tj. zabezpieczenie środków finansowych na wykup gruntów lub wypłacenie stosownych odszkodowań dla właścicieli lub użytkowników wieczystych, jeżeli w wyniku uchwalenia planu spadnie wartość gruntu.

Należy zwrócić szczególną uwagę na trudną procedurę wprowadzenia zadania inwestycyjnego (rządowego czy inwestycyjnego) do planu miejscowego. Polega ona na tym, że:

- Najpierw należy zabezpieczyć środki w budżecie,
- Następnie zatwierdzić programy (Rada Gminy - zatwierdza programy zadań rządowych, Sejmik Wojewódzki - zatwierdza programy wojewódzkie),
- Wyznaczyć w planie zagospodarowania przestrzennego województwa obszary, na których będą one realizowane,
- Sporządzić i zatwierdzić miejscowy plan,

- Wypłacić zobowiązania wynikające z uchwalenia miejscowego planu (art. 36 ust. 1 i 2).
Przy założeniu, że budżety są jednoroczne, to należy uznać, że w/w procedura jest nierealna. Procedura uchwalania miejscowego planu może trwać cały rok, nie uwzględniając zarzutów wnoszonych do NSA, które mogą przedłużyć decyzje o zatwierdzeniu planu na następny rok. Niemniej jednak należy spodziewać się, że programy rządowe uchwalone przez Radę Ministrów i programy wojewódzkie nowych władz samorządowych uchwalone przez Sejmiki wojewódzkie będą miały charakter programów wieloletnich, co pozwoli na prawidłowe programowanie środków budżetowych i przeprowadzenie procedury wprowadzenia zadań ponadlokalnych do miejscowych planów.

Uwarunkowania rozwoju gminy wynikające z realizacji zadań ponadlokalnych

Podstawowym uwarunkowaniem rozwoju gminy i poprawy warunków życia mieszkańców jest realizacja ponadlokalnych zadań inwestycyjnych, a przede wszystkim dróg krajowych i wojewódzkich. W związku z tym niezbędne jest:

- Wprowadzenie tych zadań do programów rządowych i wojewódzkich i wpisanie ich do rejestru Wojewody,
- Wynegocjowanie z Wojewodą i Marszałkiem warunków wprowadzenia tych zadań do miejscowego planu,
- Sporządzenie i uchwalenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

10. Podstawowe problemy gminy i szanse ich rozwiązania

Prezentowane poniżej problemy zostały wyartykułowane w oparciu o przeprowadzoną diagnozę sytuacji społeczno - ekonomicznej gminy oraz wartości środowiska przyrodniczego i kulturowego.

Rozwiązanie tych problemów zależy od szeregu czynników, które ujęto w pewne grupy. Są nimi:

Strefa działań organizacyjnych w ramach, której istotną rolę odgrywa samorząd gminny. Wzajemne relacje współpracy na szczeblu:

- a) samorządu gminnego
  - Rada Gminy,
  - Zarząd Gminy,
  - Kierownicy jednostek organizacyjnych,
  - Rady Sołeckie.
- b) pomiędzy samorządem gminnym a samorządem powiatowym, wojewódzkim i rządową administrację szczebla wojewódzkiego
- c) pomiędzy samorządem gminnym a przedstawicielami:
parlamentu, senatu,
organizacji pozarządowych.

Strefa działań ekonomicznych w ramach, której do najważniejszych należy wymienić:

- a) kształtowanie dochodów finansowych gminy (własnych) z tytułu podatków od osób fizycznych i prawnych oraz gospodarowanie mieniem gminnym,
- b) pozyskiwanie subwencji i dotacji na realizację określonych zadań,
- c) pozyskiwanie środków pozabudżetowych z:
  - organizacji pozarządowych,
  - funduszy promocyjnych,
  - kredytów.

Strefa świadomości społecznej w ramach, której można konsekwentnie dążyć do wspólnej ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego poprzez sukcesywne zmniejszenie dewastacji:
- kompleksów leśnych (dzika wycinka drzew, zaśmiecanie), budowli wodnych (kradzież i dewastacja elementów wyposażenia śluz może uniemożliwić ochronę terenów przed powodzią),

budynków, obiektów i urzędzeń publicznych (świetlice, kluby, przystanki komunikacyjne, znaki drogowe).

Problemy związane z ochroną środowiska przyrodniczego i kulturowego koncentrują się w 3 podstawowych strefach:

1. Ochrona zasobów wodonośnych z których czerpana jest woda pitna dla gminy. Działanie ochronne winno być nakierowane na prowadzenie odpowiedniej polityki przestrzennej, która zabezpieczać będzie w stopniu dostatecznym jakość wody pitnej.
2. Gospodarki odpadami komunalnymi i przemysłowymi poprzez lokalizację wysypisk bądź utylizację poza obszarami ochronnymi. W rozważaniach uwzględnić aspekt ponadgminnego problemu oraz kosztów przedsięwzięcia.
3. System melioracji oraz zabezpieczeń przeciwpowodziowych które z uwagi na zalewowy charakter obszaru gminy (40% obszaru znajduje się w terenie zalewowym tzw. wód stuletnich), musi mieć odniesienie do współpracy z instytucjami i jednostkami o charakterze ponadgminnym.

Problemy związane ze_ sferą społeczno - gospodarczą związane są z poprawą jakości życia mieszkańców.

Wprowadzona reforma ustrojowa kraju a tym samym utrata przez pobliski Tarnobrzeg statusu miasta wojewódzkiego był jednym z wielu czynników zmniejszających atrakcyjność gminy której mieszkańcy znajdowali tam zatrudnienie. Kolejnym ważnym aspektem jest sukcesywny spadek zatrudnienia w pobliskich zakładach przemysłowych (KiZPS i HSW). Sytuacja powyższa skłania do poszukiwania i ochrony własnego rynku pracy. Szansą może być tu podejmowanie działań organizacyjnych w kierunku: współdziałanie z Sandomierzem jako ośrodkiem powiatowym, - tworzenie nowych miejsc pracy poprzez organizację robót publicznych dla realizacji zadań gminnych, udostępnianie terenów rozwojowych poprzez:

- określenie bilansu potrzeb terenowych i ich prawne zabezpieczenie (w planach miejscowych),
- wyposażenie w niezbędne urządzenia infrastrukturalne,
- prawidłową politykę gospodarowania mieniem gminnym.

Przedstawione w niniejszej części problemy i możliwości ich rozwiązania znajdują odzwierciedlenie w ustaleniach polityki przestrzennej rozwoju gminy w dalszej części opracowania.

Załącznik Nr 5 do Uchwały Nr XVIII/106/2020 Rady Gminy Łonów z dnia 31 sierpnia 2020 r. w sprawie zmiany Nr 6 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łonów - Rozstrzygnięcie o sposobie rozpatrzenia uwag wniesionych do projektu zmiany Nr 6 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łonów.

Uwagi do projektu zmiany Nr 6 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łonów nie wpłynęły.

Uzasadnienie

Uchwała w sprawie zmiany Nr 6 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego obejmuje obszar w granicach miejscowości Łoniów oraz Krowia Góra i obejmuje aktualizację polityki przestrzennej.

Obowiązujące dotychczas Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łoniów w granicach jego zmiany uległo dezaktualizacji pod względem prawnym jak i funkcjonalnym, w związku z tym zaszła potrzeba opracowania nowej edycji dokumentu.

Uchwała jest zgodna z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, nie narusza przepisów odrębnych i nie pozostaje w sprzeczności z interesem publicznym.

Przewodniczący Rady Gminy

Radosław Smalera